

ACTA

České biskupské konference

Ročník 2008

Číslo 3

VYDALA ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE
PRAHA 2008
(PRO VNITŘNÍ POTŘEBU)

Obsah

Použité značky a zkratky	3
--------------------------------	---

I. PAPEŽSKÉ DOKUMENTY

1. List papeže biskupům, kněžím, zasvěceným osobám a věřícím laikům katolické církve v Čínské lidové republice 27. května 2007	7
Vysvětlující poznámka k Listu papeže čínským katolíkům 27. května 2007	41
Vyhlášení Dne modliteb za církve v Číně	47
Modlitba k naší Paní v Šešan	49
2. Apoštolský list (motu proprio) <i>Summorum pontificum</i> 14. září 2007	50
3. Poselství k oslavě Světového dne míru 1. ledna 2008	55
4. Poselství k XCIV. Světovému dni migrantů a uprchlíků 13. ledna 2008	64
5. Poselství k XVI. Světovému dni nemocných 11. února 2008	68
6. Poselství k postní době 2008	73
7. Poselství k XLV. Světovému dni modliteb za povolání 13. dubna 2008	77
8. Poselství k XLII. Světovému dni sdělovacích prostředků 4. května 2008	82
9. Poselství k XXIII. Světovému dni mládeže 20.–25. července 2008	86

II. DOKUMENTY STÁTNÍHO SEKRETARIÁTU VATIKÁNU, KONGREGACÍ A PAPEŽSKÝCH RAD

1. Instrukce o postupu při diecézních a eparchiálních šetřeních v kauzách svatořečení *Sanctorum Mater* 99
2. Poselství Papežské rady pro pastorační migranti a lidí mimo domov u příležitosti Světového dne cestovního ruchu 27. září 2007 154
3. Nové odpovědi Kongregace pro nauku víry ohledně platnosti křtu 158
4. List Kongregace pro klérus u příležitosti Světového dne modliteb za posvěcení kněží 30. května 2008 166
Modlitby kněží 173
5. Všeobecný dekret Kongregace pro nauku víry o zločinu, který se týká pokusu o svátostné svěcení ženy 175
6. Vyhlášení Roku sv. Pavla 176
7. Dekret Apoštolské Penitenciárie o udělení zvláštních odpustků v Roce sv. Pavla 28. června 2008 – 29. června 2009 180

III. DOKUMENTY A SDĚLENÍ ČBK

1. Oficiální názvy vatikánských dikasterií 185
2. Dokument předsedy Rady Iustitia et Pax: Ekonomie a štěstí: více nemusí být vždy lépe 192

IV. TŘETÍ EVROPSKÉ EKUMENICKÉ SETKÁNÍ SIBIU, RUMUNSKO 4.–9. ZÁŘÍ 2007

1. Zahajovací projev papeže Benedikta XVI. 199
2. Zahajovací zasedání. Kard. Walter Kasper 202
3. Příspěvek metropolitě Smolenska a Kaliningradu Kirilla . . 209
4. Příspěvek Dr. Wolfganga Hubera, biskupa a Předsedy rady evangelických církví v Německu 216
5. Poselství 3. evropského ekumenického setkání 223

Použité značky a zkratky

- AAS *Acta Apostolicae Sedis*
CCL *Corpus Christianorum (Series Latina)*
CCEO *Kodex kánonů východních církví (Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium)*
CIC *Kodex kanonického práva (Codex Iuris Canonici)*. Praha: Zvon, 1994
ČBK Česká biskupská konference
DCE BENEDIKT XVI. Encyklika o křesťanské lásce *Deus caritas est* (25. prosince 2005). Praha: Paulínky-ČBK, 2006
DPM *Divinus perfectionis Magister*
DS H. DENZINGER – A. SCHÖNMETZER. *Enchiridion symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*
GS II. Vatikánský koncil. Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě *Gaudium et spes* (7. prosince 1965). *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995
ChD II. Vatikánský koncil. Dekret o pastýřské službě biskupů v církvi *Christus Dominus* (28. října 1965). *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995
KKC *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001
LG II. Vatikánský koncil. Věřoučná konstituce o církvi *Lumen gentium* (21. listopadu 1964). *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995
NS *Normae servandae in inquisitionibus ab Episcopis faciendis in Causis Sanctorum*
OR *L'Osservatore Romano*
PL *Patrologia latina* (J. P. MIGNE)
UR II. Vatikánský koncil. Dekret o ekumenismu *Unitatis redintegratio* (21. listopadu 1964). *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995

I.

PAPEŽSKÉ
DOKUMENTY

1. LIST PAPEŽE BENEDIKTA XVI. BISKUPŮM, KNĚŽÍM, ZASVĚCENÝM OSOBÁM A VĚŘÍCÍM LAIKŮM KATOLICKÉ CÍRKVE V ČÍNSKÉ LIDOVÉ REPUBLICCE

Obsah

Pozdrav	9
Cíl Listu	9

PRVNÍ ČÁST

SITUACE CÍRKVE

TEOLOGICKÉ ASPEKTY

Globalizace, modernismus a ateismus	11
Ochota k uctivému a konstruktivnímu dialogu	13
Společenství mezi místními církvemi ve všeobecné církvi	15
Napětí a rozdělení uvnitř církve: odpuštění a smíření	17
Církevní společenství a státní orgány: vztahy, které je třeba žít v pravdě a lásce	19
Čínský episkopát	23
Jmenování biskupů	28

DRUHÁ ČÁST

SMĚRNICE PRO PASTORAČNÍ ŽIVOT

Svatosti, vedení diecézí, farnosti	30
Církevní provincie	32
Katolická společenství	32
Kněží	33
Povolání a duchovní formace	35
Věřící laici a rodina	36
Křesťanská iniciace dospělých	37
Misijní povolání	38

ZÁVĚR

Zrušení pravomocí a pastoračních směrnic	39
Den modliteb za církve v Číně	39
Závěrečný pozdrav	40

Pozdrav

1. Ctihodní spolubratři v biskupské službě, drazí kněží, milé zasvěcené osoby a všichni věřící katolické církve v Číně, „když se za vás modlíme, nepřestáváme děkovat Bohu, Otcí našeho Pána Ježíše Krista. Slyšeli jsme totiž o vaší víře ve spojení s Kristem Ježíšem a o vaší lásce ke všem věřícím, a to pro naději (na odměnu), která je vám připravena v nebi. [...] Nepřestáváme se za vás modlit a prosit (Boha), abyste dobře poznali jeho vůli (a aby se vám dostalo) všestranné moudrosti a duchovního pochopení. Tak povedete život hodný Pána a budete se mu ve všem líbit: poneseíte plody všech možných dobrých skutků a porostete v poznávání Boha. Jeho božská moc vám dá všestrannou sílu, abyste (všecky zkoušky) trpělivě vydrželi“ (Kol 1, 3–5.9–11).

Tato slova apoštola Pavla jsou více než kdy jindy vhodná na to, abych vyjádřil city, které jako Petřův nástupce a pastýř všeobecné církve chovám vůči vám. Víte dobře, jak jste přítomni v mém srdci a v mých každodenních modlitbách a jak silná jsou pouta společenství, která nás duchovně spojují.

Cíl Listu

2. Proto bych si přál sdělit vám všem vyjádření své bratrské blízkosti. Velká je radost z vaší věrnosti Kristu Pánu a církvi, z věrnosti, kterou jste projevili „někdy i za cenu velkého utrpení“,¹ neboť „vám se přece dostalo té milosti, že smíte v Krista nejen věřit, ale také pro něj trpět“ (Fil 1, 29). Přesto existuje také důvod k obavám o některé důležité aspekty církevního života ve vaší zemi.

¹ BENEDIKT XVI. Promluva před modlitbou Anděl Páně 26. prosince 2006: „Se zvláštní duchovní blízkostí myslím také na ty katolíky, kteří zachovávají svou věrnost Petrovu stolci bez ustupování kompromisům a někdy i za cenu velkého utrpení. Celá církev obdivuje jejich příklad a modlí se, aby měli sílu vytrvat a věděli, že jejich soužení jsou zdrojem vítězství, třebaže se v dané chvíli mohou jevit jako prohra.“

Aniž bych měl v úmyslu zabývat se každým detailem složité a vám dobře známé problematiky, chtěl bych tímto listem nabídnout několik směrnic vztahujících se na život církve a dílo evangelizace v Číně, abych vám pomohl odhalit to, co od vás chce Pán a Mistr Ježíš Kristus, „klíč, střed a cíl celých lidských dějin“.²

² GS 10.

PRVNÍ ČÁST

SITUACE CÍRKVE TEOLOGICKÉ ASPEKTY

Globalizace, modernismus a ateismus

3. Když se pozorně obracím k vašemu lidu, který se mezi všemi národy Asie vyznačuje jasnou tisíciletou vzdělaností s její moudrostí, vědeckou, filozofickou a uměleckou zkušeností, rád bych ukázal, jak se zejména v posledních letech tyto zkušenosti odrazily v dosažení významných cílů ekonomicko-sociálního pokroku, čímž tento lid přitahuje pozornost celého světa.

Jak již zdůraznil můj ctihodný předchůdce, papež Jan Pavel II., také „katolická církev pohlíží s uznáním na tento překvapivý vzestup a toto prozíravé plánování iniciativ. Diskrétně nabízí svůj příspěvek k výchově a obraně práv člověka, jeho hodnot, spirituality a transcendentního povolání. Církvi leží na srdci zvláště hodnoty a cíle, které mají prvořadou důležitost i pro moderní Čínu: solidarita, mír, sociální spravedlnost a citlivé zacházení s fenoménem globalizace.“³

Zaměření k žádoucímu a nezbytnému ekonomickému a sociálnímu rozvoji, stejně jako hledání modernosti, jsou doprovázeny dvěma rozdílnými a protichůdnými fenomény, jež je potřeba zhodnotit se stejnou opatrností a pozitivním apoštolským duchem. Na jedné straně si lze všimnout, že zvláště mezi mládeží roste zájem o náboženství, především o křesťanství. Na druhé straně také v Číně existují tendence k materialismu a hedonismu, které se z velkých měst šíří do celé země.⁴

³ JAN PAVEL II. Poselství *Con intima gioia* účastníkům Mezinárodního kongresu na téma „Matteo Ricci: za dialog mezi Čínou a Západem“ (24. října 2001), č. 4. OR, 25. října 2001, s. 5.

⁴ Srov. JAN PAVEL II. Posynodální apoštolská exhortace *Ecclesia in Asia* (6. listopadu 1999), č. 7. AAS 92 (2000) 456.

V tomto kontextu, v němž jste povoláni k činnosti, vám chci připomenout to, co Jan Pavel II. zdůraznil rozhodným a pevným hlasem: nová evangelizace vyžaduje hlásání evangelia⁵ modernímu člověku s vědomím, že jako v prvním tisíciletí křesťanství byl kříž zasazen v Evropě, ve druhém tisíciletí v Americe a v Africe, tak ve třetím tisíciletí bude velká sklizeň na rozlehlém a vitálním poli asijského kontinentu.⁶

„*Duc in altum!* (Lk 5, 4). Toto slovo dnes zaznívá pro nás a vyzývá nás k tomu, abychom si s vděčností připomínali minulost, odhodlaně žili přítomnost a s důvěrou se otevřeli budoucnosti: „Ježíš Kristus je stejný včera, dnes i navěky!“ (Žid 13, 8).“⁷ Také v Číně je církev povolána k tomu, aby byla svědkem Krista, dívala se dopředu s nadějí a hlásáním evangelia se vyrovnávala s novými výzvami, jimž musí čelit čínský lid.

Boží slovo nám ještě jednou pomáhá odhalit tajemný a hluboký smysl působení církve ve světě. Vskutku, „jedna z ústředních vizí knihy Zjevení ukazuje (tohoto) Beránka při otevírání knihy zapečetěné sedmi pečetěmi, jež nikdo nebyl schopen rozlomit. Jan je dokonce ukazován, jak pláče, protože se nenašel nikdo, kdo by byl hoden tu knihu otevřít a číst ji (srov. Zj 5, 4). Dějiny zůstávají nerozluštitelné a nepochopitelné, nikdo je nedokáže číst. Tento Janův pláč nad tak temným tajemstvím dějin zřejmě vyjadřuje zmatek, který tehdy prožívaly asijské církve, když Bůh tváří v tvář pronásledování, jemuž byly v té době vystaveny, mlčel. Zmatek, v němž můžeme spatřovat i naši reakci na závažné problémy, nepochopení a nepřátelství, jež i dnes církev v různých částech světa zakouší. Jsou to utrpení, která si církev jistě nezaslouží, tak jako si Ježíš nezasloužil trest. Svědčí však o špatnosti člověka, podléhá-li svodům zla, a dále o vyšším řízení běhu událostí ze strany Boží.“⁸

⁵ Srov. *Tamtéž*, č. 19 a 20. AAS 92 (2000) 447–482.

⁶ Srov. Promluva k delegátům Federace asijských biskupských konferencí (Manila 15. ledna 1995), č. 11. OR, 16.–17. ledna 1995, s. 5.

⁷ JAN PAVEL II. Apoštolský list na závěr jubilejního roku 2000 *Novo millennio ineunte* (6. ledna 2001), č. 1. Praha: ČBK, 2001.

⁸ BENEDIKT XVI. Generální audience (středa 23. srpna 2006). OR, 24. srpna 2006, s. 4.

Dnes stejně jako včera ohlašování evangelia znamená svědčit a ohlašovat Ježíše Krista ukřižovaného a vzkříšeného, vítěze nad hříchem a smrtí. On umožňuje lidským bytostem vstoupit do nové dimenze, v níž milosrdenství a láska i k nepřátelům svědčí o vítězství kříže nad každou slabostí a lidským utrpením. Také ve vaší zemi bude ohlašování ukřižovaného a vzkříšeného Krista možné v té míře, v jaké budete schopni s věností evangelium, ve společenství s nástupcem apoštola Petra a s všeobecnou církví, naplňovat znamení lásky a jednoty („Jak jsem já miloval vás, tak se navzájem milujte vy. Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku k sobě navzájem. [...] Jako ty, Otče, jsi ve mně a já v tobě, tak i oni ať jsou v nás, aby svět uvěřil, že ty jsi mě poslal“ (Jan 13, 34–35; 17, 21)).

Ochota k uctivému a konstruktivnímu dialogu

4. Jako Pastýř všeobecné církve bych chtěl projevit vřelou vděčnost Pánu za svědectví věrnosti, které za opravdu těžkých okolností vydala katolická komunita v Číně. Současně pociťuji jako svou vnitřní a nevyhnutelnou povinnost i jako výraz své otcovské lásky naléhavost posilnit čínské katolíky ve víře a podporovat jejich jednotu prostředky, jež jsou církvi vlastní.

Se zvláštním zájmem sleduji události celého čínského národa, k němuž chovám velkou úctu a city přátelství až do té míry, že vyjadřuji přání „vidět brzy obnovené konkrétní cesty komunikace a spolupráce mezi Apoštolským stolcem a Čínskou lidovou republikou“, neboť „přátelství se živí kontakty, sdílením pocitů v radostných i smutných situacích, solidaritou, vzájemnou pomocí“.⁹ A v této perspektivě můj ctihodný předchůdce dodal: „Není pro nikoho tajemstvím, že Apoštolský stolec si jménem celé katolické církve a – věřím – ve prospěch celého lidstva přeje otevření prostoru pro dialog s autoritami Čínské lidové republiky, v němž by se po překonání nedorozumění z minulosti mohlo společně pracovat pro dobro čínského lidu a pro mír ve světě.“¹⁰

⁹ JAN PAVEL II. Poselství *Con intima gioia*, č. 6. OR, 25. října 2001, s. 5.

¹⁰ *Tamtéž*.

Uvědomuji si, že normalizace vztahů s Čínskou lidovou republikou vyžaduje čas a předpokládá dobrou vůli na obou stranách. Apoštolský stolec ze své strany zůstává stále otevřený jednáním, která jsou nezbytná pro překonání nynějšího těžkého období.

Tato tíživá situace nedorozumění a nepochopení opravdu neprospívá ani čínským autoritám ani katolické církvi v Číně. Jak prohlásil papež Jan Pavel II., když připomněl, co napsal Matteo Ricci z Pekingu¹¹: „Také dnešní katolická církev nežádá od Číny a jejích politických autorit *žádná privilegia*, ale jediné možnost obnovení dialogu pro dosažení vztahů založených na vzájemném respektu a hlubším poznání.“¹² Ať Čína ví, že katolická církev má pevný úmysl jí ještě jednou nabídnout pokornou a nezištnou službu v tom, co jí náleží, pro dobro čínských katolíků a všech obyvatel země.

Pokud jde o vztahy mezi politickou komunitou a církví v Číně, je užitečné připomenout osvětlující učení II. vatikánského koncilu, který prohlašuje: „Církev, která se vzhledem ke svému úkolu i kompetenci nemůže nijak zaměřovat se státem a neváže se na žádný politický systém, je zároveň znamením a záštitou transcendence lidské osoby.“ A dále pokračuje: „Stát a církev, každý ve své oblasti, jsou jeden na druhém nezávislí a autonomní. Obě společenství však slouží, i když z různého titulu, osobnímu i společenskému povolání člověka. Tuto službu pro dobro všech mohou vykonávat tím účinněji, čím lépe pěstují mezi sebou zralou spolupráci, ovšem s přihlédnutím k místním a dobovým okolnostem.“¹³

Proto také posláním katolické církve v Číně není měnit strukturu nebo správu státu, ale ohlašovat lidem Krista, Spasitele světa, a opírat se – při plnění svého vlastního apoštolátu – o Boží moc. Jak jsem připomněl ve své encyklice *Deus caritas est*, „Církev nemůže a nesmí vzít do svých rukou politický boj, aby tak budovala tu nejspravedlivější možnou lidskou společnost. Nemůže a nesmí se postavit na místo státu. Zároveň ale nemůže a nesmí zůstat pouze na okraji usilování o spravedlnost. Do tohoto usilování se musí zapojovat pro-

¹¹ Srov. *Fonti Ricciane*, ed. Pasquale M. D'Elia SJ, vol. 2, Řím 1949, č. 617, s. 152.

¹² Poselství *Con intima gioia*, č. 4. OR, 25. října 2001, s. 5.

¹³ GS 76.

střednictvím racionální argumentace a musí probouzet duchovní síly, bez nichž by se spravedlnost, která vždy vyžaduje odříkání, nemohla prosadit ani se rozvíjet. Spravedlivá společnost nemůže být dílem církve, protože ji má uskutečňovat politika. Církev se nicméně hluboce zabývá nasazením pro spravedlnost tím, že pracuje na otevřenosti intelektu a vůle vůči požadavkům dobra.“¹⁴

Ve světle těchto principů, kterých se není možné zříci, nelze usilovat o řešení existujících problémů prostřednictvím neustávajícího konfliktu s legitimními občanskými autoritami; zároveň však není přijatelná poddajnost vůči těmto autoritám, když ty se neprávem vměšují do záležitostí, které se týkají víry a disciplíny církve. Občanské autority si dobře uvědomují, že církve ve svém učení zve věřící, aby byli dobrými občany a s respektem a aktivně spolupracovali na obecném blahu ve své zemi. Ale je rovněž jasné, že církve žádá od státu, aby těmto katolickým občanům zaručil plné uskutečňování jejich víry s respektem k opravdové náboženské svobodě.

Společenství mezi místními církvemi ve všeobecné církvi

5. Katolická církev v Číně, malé stádce, přítomné a rozptýlené v nesmírném prostoru tohoto početného národa, jenž putuje dějinami, jak povzbudivě znějí pro tebe Ježíšova slova: „Neboj se, malé stádce! Váš Otec rozhodl, že vám dá království“ (Lk 12, 32). „Vy jste sůl země. [...] Vy jste světlo světa“, proto „ať vaše světlo svítí lidem, aby viděli vaše dobré skutky a velebili vašeho Otce v nebesích“ (Mt 5, 13.14.16).

Skrze katolickou církev je v Číně přítomna všeobecná církev, církev Kristova, kterou v krédu vyznáváme jako jednu, svatou, katolickou (všeobecnou) a apoštolskou, to znamená jako všeobecné společenství Pánových učedníků.

Jak víte, hluboká jednota, která spojuje místní církve v Číně mezi sebou a navíc v důvěrném společenství také se všemi místními církvemi rozptýlenými ve světě, je zakotvena ve společné víře a křtu, ale především v eucharistii a v episkopátu.¹⁵ A jednota biskupů, jejímž

¹⁴ DCE 28; srov. GS 76.

¹⁵ Srov. LG 26.

trvalým a viditelným zdrojem a základem, stejně jako celého množství věřících, je římský biskup, Petrův nástupce,¹⁶ pokračuje během staletí prostřednictvím apoštolské posloupnosti. To znamená, že církev každé doby je identická s církví založenou Kristem na Petrovi a ostatních apoštolech.¹⁷

Katolická nauka učí, že biskup je principem a viditelným základem jednoty v partikulární církvi, která je svěřena do jeho pastorační péče.¹⁸ Ale v každé partikulární církvi, pokud má být plně církví, musí být přítomna nejvyšší autorita církve, to znamená sbor biskupů společně se svou hlavou, římským biskupem, a nikdy ne bez něj. Proto služba Petrova nástupce náleží k podstatě každé partikulární církve „zevnitř“.¹⁹ Kromě toho, společenství všech partikulárních církví v jedné katolické církvi, tedy řádné hierarchické společenství všech biskupů, nástupců apoštolů s Petrovým nástupcem, je zárukou jednoty víry a života všech katolíků. Je proto nezbytné, aby každý biskup byl ve společenství s ostatními biskupy a aby všichni byli ve viditelném a konkrétním společenství s papežem.

Nikdo není v církvi cizincem, ale všichni jsou členy jednoho lidu, údy téhož mystického těla Kristova. Poutem svátostného společenství je eucharistie, zaručená službou biskupů a kněží.²⁰

¹⁶ Srov. LG 23.

¹⁷ Srov. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. List *Communio notio* biskupům katolické církve o některých aspektech církve jako společenství (28. května 1992), č. 11–14. AAS 85 (1993) 844–847.

¹⁸ Srov. LG 23.

¹⁹ KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. List *Communio notio*, č. 13. AAS 85 (1993) 846.

²⁰ BENEDIKT XVI. Posynodální apoštolská exhortace *Sacramentum caritatis* (22. února 2007), č. 6. Praha: Paulínky-ČBK, 2007: „Víra církve je vírou v podstatě eucharistickou a živí se zvláštním způsobem u stolu eucharistie. Víra a svátosti jsou dva doplňující se aspekty církevního života. Víra je vzbuzována hlásáním Božího slova. Živí se a roste milostiplným setkáním se zmrtvýchvstalým Pánem, které se uskutečňuje ve svátostech: ‚Víra se vyjadřuje v obřadu a obřad posiluje a upevňuje víru‘. Proto svátost oltářní vždy stojí v centru života církve. ‚Díky eucharistii se církev rodí stále znova‘. Čím živější je eucharistická víra Božího lidu, tím hlubší je jeho účast na životě církve díky přesvědčivému přístupu k poslání, které Kristus svěřil svým učedníkům. Svědčí o tom samotná historie církve. Každá velká reforma se pojí se znovuobjevením víry v eucharistickou přítomnost Pána uprostřed jeho lidu“ (srov. OR, 14. března 2007, s. 2, dodatek, s. II.–III).

Celá církev, jež je v Číně, je povolána žít a ukazovat tuto jednotu v ještě bohatší spiritualitě společenství, které s přihlédnutím ke konkrétním situacím katolických komunit, roste také v harmonickém společenství hierarchie. Proto jsou pastýři i věřící povoláni, aby bránili a uchovali to, co náleží k nauce a tradici církve.

Napětí a rozdělení uvnitř církve: odpuštění a smíření

6. Můj ctihodný předchůdce, papež Jan Pavel II., v apoštolském listu *Novo millennio ineunte*, kterým se obrátil na celou církev, tvrdí, že: „Oblast *společenství (koinonia)*, která v sobě obnáší a zjevuje samu podstatu tajemství církve, je další velkou oblastí, v níž se bude muset rozvinout rozhodné pastorační úsilí na úrovni všeobecné církve i jednotlivých místních církví. Společenství je plodem a projevem té lásky, která prýští ze srdce věčného Otce a přichází k nám skrze Ducha, kterého nám dává Ježíš (srov. Řím 5, 5), aby z nás všech vytvořil ‚jedno srdce a jednu duši‘ (Sk 4, 32). Právě skrze uskutečnění tohoto společenství lásky se církev ukazuje jako ‚svátost neboli znamení a nástroj vnitřního spojení s Bohem a jednoty celého lidstva‘. Pánova slova na toto téma jsou natolik přesná, že v žádném případě není možné snižovat jejich význam. I v novém století bude církev pro svůj život potřebovat mnoho věcí; pokud však bude chybět láska (*agapé*), vše ostatní bude zbytečné. Apoštol Pavel nám to připomíná ve své *velepisni lásky*: I kdybychom mluvili lidskými i andělskými jazyky a měli víru schopnou ‚hory přenášet‘, ale neměli bychom lásku, nebylo by to k ničemu (srov. 1 Kor 13, 2). Láska je opravdu ‚srdcem‘ církve.“²¹

²¹ *Novo millennio ineunte*, č. 42; srov. DCE 12: „Toto Boží působení nyní dostává svou dramatickou podobu na základě skutečnosti, že v Ježíši Kristu se Bůh sám vydává hledat ‚zatoulanou ovci‘, tedy trpící a ztracené lidství. Když Ježíš ve svém podobenství hovoří o pastýři, který se vypravil za ztracenou ovci, o ženě, která hledá ztracený peníz nebo o otci, jenž vychází v ústretu marnotratnému synovi a objímá ho, pak to nejsou pouze slova, protože to vše představuje výklad jeho vlastního bytí a konání. V jeho smrti na kříži se naplňuje ono obrácení se Boha proti sobě samému, v němž se on sám daruje, aby znovu pozvedl člověka a zachránil ho. Je to láska ve své nejradikálnější podobě.“

Tyto záležitosti, které se týkají samotné povahy všeobecné církve, mají zvláštní význam pro církve v Číně. Opravdu vám neunikají problémy, kterým momentálně církev čelí a které se snaží překonávat – uvnitř sebe sama a ve svých vztazích s čínskou občanskou společností – napětí, rozdělení a obviňování.

K tomuto tématu jsem již vloni v jednom proslovu o počátcích církve měl příležitost připomenout, že „společenství učedníků od počátků znalo nejen radost Ducha Svatého, milost pravdy a lásky, ale také zkoušky, které spočívaly především v neshodách ohledně pravdy víry a v následných roztržkách ve společenství. Tak jako již od počátku existovalo společenství lásky a bude existovat až do konce (srov. 1 Jan 1, 1), tak bohužel již od počátku dochází i k rozdělení. Nesmíme se divit, že toto rozdělení existuje také dnes. [...] Tedy, vždycky existuje nebezpečí ztráty víry v událostech světa a též ve slabostech církve, z čehož vyplývá také ztráta lásky a bratrství. Proto je určitou povinností toho, kdo věří v církve lásky a chce v ní žít, rozpoznat i toto nebezpečí.“²²

Dějiny církve nás učí, že pravé společenství se nerozvíjí bez obtížného úsilí o smíření.²³ Opravdu, očistění paměti, odpuštění pro toho, kdo konal zlo, zapomenutí utrpených křivd a usmíření srdcí v lásce, které se musí uskutečnit ve jménu ukřižovaného a vzkříšeného Krista, mohou vyžadovat překonání osobních postojů a pohledů, které pramení z bolestných nebo těžkých zkušeností. Jsou to však naléhavé kroky, které je nutné učinit, aby se rozrostla a projevila pouta společenství mezi věřícími a pastýři církve v Číně.

Proto vám již můj ctihodný předchůdce vícekrát adresoval naléhavou výzvu k odpuštění a smíření. V této souvislosti bych rád připomněl úryvek z poselství, které vám zaslal při příležitosti blížícího se Svatého roku 2000: „Když se připravujete na oslavy Velkého jubile

²² BENEDIKT XVI. Generální audience (středa 5. dubna 2006). OR, 6. dubna 2006, s. 4.

²³ Pro všechny by měla být poučením zkušenost prvotní církve v časech pronásledování, stejně jako učení, které v této souvislosti propagovala právě římská církev, když odmítnutím rigorózních postojů novaciánů a donatistů vybízela k velkorysosti v odpouštění a smíření vůči těm, kteří v době pronásledování odpadli od víry („lapsi“) a přáli si být znovu přijati do společenství církve.

a vzpomeňte si, že v biblické tradici takový čas s sebou vždycky přinášel povinnost odpouštět si navzájem dluhy, napravit spáchané křivdy a smířit se se svým sousedem. Také vám byla ohlášena ‚velká radost připravena všem národům‘: láska a milosrdenství Otce, vykoupení dovršené v Kristu. V takové míře, v jaké budete vy sami ochotni přijmout tuto radostnou zprávu, budete ji schopni svým životem zprostředkovat všem mužům a ženám, kteří jsou blízko vás. Je mým nejněvroucnějším přáním, abyste uslyšeli vnitřní vnuknutí Ducha Svatého a vzájemně si odpustili všechno to, co je třeba odpustit, abyste se navzájem sblížovali, přijímali a překonali všechny překážky, a tak přemohli všechno to, co vás může rozdělit. Nezapomeňte na Ježíšova slova při Poslední večeři: ‚Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku k sobě navzájem‘ (Jan 13, 35). S radostí jsem se doslechl, že k oslavám Velkého jubilea chcete nabídnout jako nejvzácnější dar jednotu mezi vámi i s Petrovým nástupcem. Takové předsevzetí může být jenom ovocem Ducha Svatého, který vede svou církev po nelehkých cestách smíření a jednoty.“²⁴

Všichni jsme si vědomi toho, že tato cesta nemůže být absolvována ze dne na den, ale buďte si jisti, že celá církev se za vás na tento úmysl vytrvale modlí.

Dále mějte na paměti, že vaše cesta smíření je podporována příkladem a modlitbou mnohých „svědků víry“, kteří trpěli a odpouštěli, obětující své životy pro budoucnost katolické církve v Číně. Samotná jejich existence představuje pro vás ustavičné požehnání u nebeského Otce a jejich památka přinese hojné ovoce.

*Církevní společenství a státní orgány:
vztahy, které je třeba žít v pravdě a lásce*

7. Pečlivá analýza již zmíněné bolestné situace neshod (srov. č. 6), do níž jsou zataženi věřící laici i pastýři, ukazuje mezi jinými příčinami významnou roli orgánů, kterým bylo uloženo zodpovídat za život katolické komunity. Také dnes je uznáním ze strany orgánů

²⁴ JAN PAVEL II. Poselství katolíkům v Číně *Alla vigilia* (8. prosince 1999), č. 6. OR, 11. prosince 1999, s. 5.

podmíněna legální čili „oficiální“ existence duchovního místa či osoby. To vše způsobilo rozdělení jak mezi kněžstvem, tak i věřícími. Je to situace, která závisí především na vnějších faktorech. Vážně poznamenala působení církve a zavdala podnět také k podezřením, vzájemným obviněním a udáním; je i nadále zdrojem znepokojující slabosti.

Pokud jde o citlivou otázku udržování vztahů s orgány státu, zvláště prozíravá je výzva II. vatikánského koncilu k následování slova a *modus operandi* (způsobu jednání) Ježíše Krista. „Raději se dal nazývat Synem člověka, jenž přišel, aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za všechny“ (Mk 10, 45), protože nechtěl být politickým a násilně vládnoucím Mesiášem.²⁵ Sám se projevil jako dokonalý Boží služebník,²⁶ který „nalomenou třtinu nedolomí a doutnající knot neuhasí“ (Mt 12, 20). Uznával světskou moc a její práva, když přikázal platit císaři daň, ale jasně připomněl, že je třeba zachovat vyšší práva Boží: „Dávejte tedy, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu“ (Mt 22, 21). Nakonec při dokonání díla spásy na kříži, jímž lidem zjednal spásu a pravou svobodu, dovršil své zjevení. Vydal totiž svědectví pravdě,²⁷ nechtěl ji však násilím vnucovat těm, kteří se proti ní stavěli. Vždyť jeho království se neprosazuje úderem meče,²⁸ ale uskutečňuje se svědectvím a nasloucháním pravdě a roste láskou, jíž Kristus povýšený na kříž lidi k sobě přitahuje (srov. Jan 12, 32).“²⁹

Pravda a láska jsou dva nosné sloupy života křesťanské komunity. Z tohoto důvodu jsem připomněl, že „církev lásky je také církví pravdy, chápané především jako věrnost evangeliu, jež Pán Ježíš svěřil svým učedníkům. [...] Aby však rodina Božích dětí mohla žít v jednotě a pokoji, potřebuje někoho s moudrým úsudkem a autoritou, kdo by ji vedl životem v pravdě – a k tomu je právě povolán apoštolský služebník. Zde dospíváme k důležitému bodu. Církev je cele z Ducha, ale má svou strukturu a apoštolskou posloupnost se zodpo-

²⁵ Srov. Mt 4, 8–10; Jan 6, 15.

²⁶ Srov. Iz 42, 1–4.

²⁷ Srov. Jan 18, 37.

²⁸ Srov. Mt 26, 51–53; Jan 18, 36.

²⁹ II. Vatikánský koncil. Deklarace o náboženské svobodě *Dignitatis humanae* (7. prosince 1965), č. 11. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995.

vědností za to, aby vytrvala v pravdě darované Kristem, z níž vychází také schopnost lásky. [...] Apoštolové a jejich nástupci jsou tedy jednak strážci a váženými svědky pokladu pravdy svěřeného církvi, a také služebníky lásky – to jsou dva aspekty téže věci. [...] Pravda a láska jsou dvě podoby téhož daru, který pochází od Boha. Díky apoštolské službě je strážěn církvi a můžeme jej zakusit i dnes!³⁰

Proto II. vatikánský koncil zdůrazňuje, že „úcta a láska se musí vztahovat také na ty, kdo ve věcech sociálních, politických nebo i náboženských smýšlejí a jednají jinak než my. Čím důvěrněji se totiž, s dobrotou a láskou, seznámíme s jejich způsobem myšlení, tím snadněji budeme moci začít s nimi rozhovor“. Ale, jak upozorňuje tentýž dokument: „láska a přívětivost nás ovšem nesmí učinit lhotejnými k pravdě a k dobru“.³¹

Rozvažující o „původním plánu Ježíšově“,³² nám jako zřejmé vystává, že požadavek některých státních orgánů, aby byly nadřazeny samotným biskupům a vedly církevní komunity, není ve shodě s učním církve, podle něhož je církev „apoštolská“, jak zdůraznil II. vatikánský koncil. „Církev je apoštolská svým *původem*, protože je vybudována na ‚základě apoštolů‘ (Ef 2, 20); svým *učením*, které je totožné s učením apoštolů; také svou *strukturou*, protože je vyučována, posvěcována a vedena apoštolů až do návratu Krista, a to díky jejich nástupcům, biskupům ve společenství s Petrovým nástupcem.“³³ Proto v každé místní církvi pouze „diecézní biskup pase ve jménu Páně stádece jemu svěřené jako vlastní, řádný a bezprostřední Pastýř“.³⁴ Na národní úrovni může pouze jedna legitimní biskupská konference vydávat pastorační směrnice, jež jsou platné pro celé katolické společenství příslušné země.³⁵

³⁰ BENEDIKT XVI. Generální audience (středa 5. dubna 2006). OR, 6. dubna 2006, s. 4.

³¹ GS 28.

³² BENEDIKT XVI. Generální audience (středa 5. dubna 2006). OR, 6. dubna 2006, s. 4.

³³ *Kompendium Katechismu katolické církve*, č. 174. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006; srov. KKC, 857 a 869.

³⁴ JAN PAVEL II. Apoštolský list *Apostolos suos* (21. května 1998), č. 10. AAS 90 (1998) 648.

³⁵ Srov. CIC, kán. 447

Také deklarované cíle zmíněných orgánů, kterými chtějí stanovit „principy nezávislosti, autonomie, soběstačnosti a demokratické správy církve“,³⁶ jsou neslučitelné s katolickou naukou, která již od nejstarších vyznání víry vyznává církev „jednu, svatou, všeobecnou (katolickou) a apoštolskou“.

Ve světle výše uvedených principů budou pastýři i věřící laici pamatovat na to, že hlásání evangelia, katecheze, charitativní díla, liturgická a kulturní činnost, jakož i všechny další pastorační volby, spadají výlučně do kompetence biskupů a jejich kněží v neustálé kontinuitě víry, předávané od apoštolů v Písmu svatém a Tradici. Nemohou tedy být podřízeny žádným vnějším zásahům.

Mnozí členové katolického společenství vnímají tuto těžkou situaci a kladou si otázku, zda uznání civilních autorit, které je nezbytné pro veřejné působení, nějakým způsobem kompromituje společenství se všeobecnou církví. Vím dobře, že tato problematika bolestně zneklidňuje srdce pastýřů a věřících. V této souvislosti si především myslím, že nutné a statečné uchování víry a svátostného hierarchického společenství není samo o sobě překážkou dialogu s autoritami ohledně aktivit, kterými žijí církevní komunity a které spadají i do civilního sektoru. Nevidím zvláštní těžkosti v přijetí uznání, které vydaly civilní autority, za předpokladu, že nebude obsahovat popírání nezadatelných principů víry a církevního společenství. V mnoha konkrétních případech, ne-li téměř vždy, do procedury uznání vstupují orgány, které nutí dotyčné osoby k postojům, gestům a závazkům, jež jsou v rozporu s normami, kterými se řídí jejich katolické svědomí. Chápu tedy, jak je v těchto podmínkách a různých situacích obtížné přijmout správné rozhodnutí. Z tohoto důvodu Apoštolský stolec, poté co znovu potvrdil principy, ponechává rozhodnutí na jednotlivém biskupovi, který, naslouchaje svému kléru, je nejlépe schopen vyhodnotit místní situaci. Zváží dané možnosti, volby i eventuelní důsledky pro celou diecézní komunitu. Může se stát, že konečné rozhodnutí nebude ve shodě s míněním všech kněží a věřících. Přěji si

³⁶ Statut Vlastenecké čínské církve (*Chinese Catholic Patriotic Association /CCPA/*), 2004, čl. 3.

však, aby takové rozhodnutí bylo přijímané, byť s bolestí, a aby se zachovala jednota diecézního společenství se svým pastýřem.

Bude dobré, aby se biskupové a kněží s opravdovým pastýřským srdcem zasazovali všemi způsoby o to, aby nedávali příležitost k situacím pohoršení a využívali příležitosti pro formování svědomí věřících, se zvláštní pozorností k nejhudším. Vše ať je prožíváno ve společenství a bratrském porozumění, bez odsuzování a vzájemných obvinění. Také v tomto případě je třeba mít na paměti, že zvláště v nedostatku opravdového prostoru svobody je ke zhodnocení morálnosti skutku zapotřebí velmi dobře znát úmysly dotčené osoby, stejně jako objektivní nedostatek. Každý případ musí být zkoumán jednotlivě, se zřetelem na dané okolnosti.

Čínský episkopát

8. V církvi, Božím lidu, přísluší jenom duchovním, kteří po přiměřeném vzdělání a formaci náležitě přijali svěcení, vykonávat úřad „učitelský, kněžský a pastýřský“. Věřící laici můžou s kanonickým pověřením biskupa vykonávat užitečnou církevní službu při předávání víry.

V uplynulých letech jste, drazí bratři v biskupské službě, z rozličných důvodů naráželi na těžkosti, protože v důležitých církevních otázkách, včetně jmenování biskupů, kontrolují a rozhodují osoby „nevysvěcené“ – někdy i nepokřtěné – jménem různých státních orgánů. Následkem toho došlo ke znehodnocení Petrova a biskupského úřadu na základě představy o církvi, podle které papeži, biskupům a kněžím hrozí, že se *de facto* stanou osobami bez úřadu a bez úřední moci. Petřův a biskupský úřad, jak již bylo řečeno, jsou základními a integrálními částmi katolické nauky o svátostné struktuře církve. Tato povaha církve je darem Pána Ježíše, protože on „určil jedny za apoštoly, jiné za kazatele mluvící pod vlivem vnuknutí, jiné za misionáře, jiné pak za pastýře a učitele, aby připravili křesťany k úkolům, které mají plnit. Kristovo tělo tak bude činit pokroky, dokud nedojdeme všichni k jednotě ve víře a v poznání Božího Syna, k mužné zralosti, k onomu věku, (kdy se na nás uskuteční) Kristova plnost“ (Ef 4, 11–13).

Společenství a jednota – ať je mi dovoleno to zde zopakovat (srov. č. 5) – jsou základními a integrálními částmi katolické církve. Proto je plán církve, v náboženské oblasti „nezávislé“ na Apoštolském stolci, neslučitelný s katolickou naukou.

Jsem si vědom velkých nesnází, se kterými se musíte setkávat ve výše zmíněné situaci, abyste zůstali věrni Kristu, jeho církvi a Petrovu nástupci. Připomínám vám, že – jak tvrdil již svatý Pavel (srov. Řím 8, 35–39) – žádná nesnáz nás nemůže odloučit od lásky Kristovy, a spoléhám na to, že s důvěrou v milost Pána budete umět vykonat všechno možné pro zachování jednoty a církevního společenství i za cenu velkých obětí.

Mnoho členů čínského episkopátu, kteří v posledních desetiletích vedli církve, podalo – a podává – vlastním společenstvím i všeobecné církvi zářivé svědectví. Ještě jednou ať ze srdce vytryskne hymnus chvály a díkuvzdání nejvyššímu Pastýři stáda (srov. 1 Petr 5, 4). Opravdu nejde zapomenout, že mnozí z vás utrpěli pronásledování a byli omezováni při vykonávání svého úřadu, a že někteří z vás učinili církve úrodnou prolitím vlastní krve. Nové časy a z nich plynoucí výzva k nové evangelizaci zvýrazňují funkci biskupského úřadu. Jak řekl Jan Pavel II. pastýřům, kteří se ze všech částí světa sešli v Římě na oslavách jubilejního Svatého roku, „biskup je první odpovědný a oživuje církevní společenství, jak v touze po společenství, tak v jejích misijních záměrech. Tváří v tvář relativismu a subjektivismu, které hyzdí tolik oblastí současné kultury, jsou biskupové povoláni k tomu, aby obhajovali a podporovali jednotu nauky u svých věřících. Bedliví vůči všem situacím, ve kterých se ztrácí nebo zanedbává víra, se všemi silami zasazují o evangelizaci. Připravují na tento úkol kněze, řeholníky a laiky, a dávají na to k dispozici nutné prostředky“.³⁷

Při stejné příležitosti můj ctihodný předchůdce připomněl, že „biskup jako nástupce apoštolů je někdo, pro koho je Kristus vším. Spolu s Pavlem tak může opakovat každý den: ‚Vždyť pro mě život je Kristus‘ (Flp 1, 21). Musí o tom svědčit veškerým svým počíná-

³⁷ Homilie u příležitosti setkání biskupů na oslavách jubilejního Svatého roku (8. října 2000), č. 5. AAS 93 (2001) 28; srov. ChD 6.

ním. II. vatikánský koncil učí: „Svůj apoštolský úřad nechť biskupové vykonávají jako Kristovi svědkové přede všemi lidmi.“³⁸

Co se týká biskupské služby, využívám tuto příležitost, abych ozřejmil to, co jsem nedávno řekl: „Především biskupové jsou odpovědní za [...] budování církve jako Boží rodiny a jako místa vzájemné pomoci a ochoty ke službě. Abyste mohli plnit toto poslání, dostali jste při biskupském svěcení tři zvláštní úřady: *munus docendi*, *munus sanctificandi* a *munus regendi*, které spolu tvoří *munus pas-cendi*. Zejména cílem *munus regendi* je růst církevního společenství, to znamená budování společenství, jednomyslného v naslouchání učení apoštolů, v lámání chleba, v modlitbách a v bratrské jednotě. Pastýřský úřad – právě *munus regendi* – je úzce spojený s učitelským a kněžským úřadem a pro biskupa představuje skutečný úkon lásky vůči Bohu a bližnímu, který je vyjádřen v pastýřské lásce.“³⁹

Tak jako v ostatních částech světa, i v Číně vedou církve biskupové, kteří prostřednictvím biskupského svěcení, jež jim bylo uděleno jinými platně vysvěcenými biskupy, přijali spolu s kněžským úřadem i úřad učitelský a pastýřský k vedení lidu jim svěřeného v příslušných místních církvích. Dostali příslušnou úřední moc, jež jim byla udělena od Boha skrze milost svátosti svěcení. Učitelský úřad a pastýřský úřad „[...] však podle své povahy mohou být vykonávány pouze v hierarchickém společenství s hlavou a členy sboru“.⁴⁰ Koncil k tomu dodává – „členem biskupského sboru se někdo stává svátostným svěcením a hierarchickým společenstvím s hlavou a členy sboru“.⁴¹

V současnosti jsou všichni biskupové katolické církve v Číně syny čínského národa. Navzdory mnohým a vážným potížím nebyla katolická církev v Číně skrze zvláštní milost Ducha Svatého nikdy ukrácena o službu právoplatných pastýřů, kteří zachovali neporušenou apoštolskou poslušnost. Musíme děkovat Pánu za tuto stálou

³⁸ JAN PAVEL II. Homilie u příležitosti setkání biskupů na oslavách jubilejního Svatého roku (8. října 2000), č. 4. AAS 93 (2001) 27; ChD 11.

³⁹ BENEDIKT XVI. Audience pro nově jmenované biskupy (21. září 2006). AAS 98 (2006) 696.

⁴⁰ LG 21; srov. také CIC, kán. 375 § 2.

⁴¹ LG 22; srov. také „Vysvětlující poznámka“, č. 2.

a utrpením zkoušenou přítomnost biskupů, kteří přijali biskupské svěcení ve shodě s katolickou tradicí, to znamená ve společenství s římským biskupem, Petrovým nástupcem, a z rukou biskupů vysvěcených platně a legitimně, s ohledem na obřad katolické církve.

Někteří z nich, kteří nechtěli podlehnout protiprávní kontrole nad životem církve a přáli si zachovat úplnou věnost Petrovu nástupci a katolické nauce, byli nuceni se nechat vysvětit tajně, „v podzemí“. Podzemí nepatří k normálním jevům v životě církve. Dějiny ukazují, že pastýři a věřící se k němu uchylují pouze v utrpení, v touze zachovat si vlastní víru neporušenou a nepřipustit vměšování státních orgánů do věcí, které se dotýkají nitra života církve. Z tohoto důvodu si Apoštolský stolec přeje, aby tito právoplatní pastýři jako takoví mohli být uznáni vládními autoritami, i kvůli občanskoprávní účinnosti – pokud je jí zapotřebí – a aby všichni věřící mohli svobodně vyjadřovat vlastní víru v sociálním kontextu, ve kterém žijí.

Jiní pastýři zas pod tlakem zvláštních okolností souhlasili s přijetím biskupského svěcení bez papežského pověření, ale později požádali o možnost být přijati do společenství s Petrovým nástupcem a s jinými bratry v biskupské službě. S přihlédnutím k upřímnosti jejich smýšlení a ke složitosti situace, jakož i s ohledem na mínění biskupů v jejich blízkosti, jim papež mocí vlastní odpovědnosti nejvyššího Pastýře všeobecné církve povolil plné a legitimní vykonávání biskupské jurisdikce. Tato iniciativa papeže vznikla ze znalosti zvláštních okolností jejich svěcení a z jeho hlubokého pastoračního zájmu napomáhat obnovení plného společenství. Bohužel, kněží a věřící často nebyli patričně informováni o tom, že jejich biskup byl legitimizován, což způsobilo nemálo vážných problémů svědomí. Kromě toho, někteří právně uznání biskupové nečinili navenek žádné gesto, kterým by jasně potvrdili, že byli legitimizováni. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby provedená legitimizace byla v krátkém čase zveřejněna, pro duchovní dobro diecézních společenství, kterých se to týká, a aby právně uznání biskupové stále více dávali jasně najevo svou plnou jednotu s Petrovým nástupcem.

Nakonec nechybí někteří biskupové – ve velmi omezeném počtu –, kteří byli vysvěceni bez papežského pověření a nepožádali o nutnou legitimizaci nebo ji ještě nezískali. Podle nauky katolické

církve je třeba považovat tyto biskupy za nezákonně, ale platně vysvěcené, pokud je tu jistota, že přijali svěcení od platně vysvěcených biskupů, a že byl přitom dodržen katolický obřad biskupského svěcení. Proto tito biskupové, byť nejsou ve společenství s papežem, vykonávají svou službu v udělování svátostí platně, i když nezákonným způsobem. Jak velké duchovní bohatství by z toho mohlo vzejít pro církve v Číně, kdyby i tito pastýři dodržením nutných podmínek dospěli ke společenství s Petrovým nástupcem a s celým katolickým episkopátem! Byla by legitimizována nejenom jejich biskupská služba, ale také by se obohatilo jejich společenství s kněžími a věřícími, kteří považují církve v Číně za část katolické církve v jednotě s římským biskupem a se všemi ostatními místními církvemi, rozptýlenými po celém světě.

V jednotlivých národech tvoří všichni legitimní biskupové biskupskou konferenci vedenou podle vlastního statutu, který musí být podle normy kanonického práva schválen Apoštolským stolcem. Taková biskupská konference vyjadřuje bratrské společenství všech biskupů jednoho národa a projednává otázky nauky a pastorace, které jsou důležité pro celé katolické společenství v zemi, aniž by zasahovala do výkonu řádné a bezprostřední moci každého biskupa v jeho vlastní diecézi. Každá biskupská konference dále udržuje přiměřené a užitečné kontakty s místními občanskými autoritami, i proto, aby podporovala spolupráci mezi církví a státem. Přitom je však jasné, že v otázkách víry a života podle víry (*fides et mores*, svátostný život), které spadají výhradně do kompetence církve, biskupská konference nemůže být podřízena žádné civilní autoritě.

Ve světle výše objasněných principů nemůže být sbor katolických biskupů Číny⁴² ve své současné podobě uznán Apoštolským stolcem jako biskupská konference. „Podzemní biskupové“, to znamená biskupové neuznaní vládou, kteří jsou ve společenství s papežem, do něj nepatří. Tento sbor zahrnuje biskupy, kteří jsou dosud nelegitimní, a řídí se statuty, jež obsahují prvky neslučitelné s katolickou naukou.

⁴² *China Catholic Bishops' College (CCBC).*

Jmenování biskupů

9. Jak je vám všem známo, jedním z nejvíce delikátních problémů ve vztazích Apoštolského stolce s autoritami vaší země je otázka jmenování biskupů. Na jedné straně lze pochopit, že vládní autority pozorně sledují výběr těch, kteří budou plnit významnou roli pastýřů v místních katolických společenstvích. Výběr zahrnuje i sociální aspekty, které se v Číně, podobně jako i ve zbytku světa, týkají také civilního sektoru. Na druhé straně Apoštolský stolec věnuje zvláštní péči jmenování biskupů, poněvadž se to dotýká samotného srdce života církve, nakolik je jmenování biskupů papežem zárukou jednoty církve a hierarchického společenství. Z tohoto důvodu Kodex kanonického práva (srov. kán. 1382) stanoví vážné sankce jak pro biskupa, který uděluje biskupské svěcení bez apoštolského pověření, tak pro toho, kdo je přijímá. Takové svěcení představuje vskutku bolestnou ránu pro církevní společenství a těžké porušení kanonické disciplíny.

Papež, když uděluje apoštolské pověření ke svěcení biskupa, vykonává svou svrchovanou duchovní autoritu. Jeho autorita a zasahování zůstávají striktně na poli náboženském. Nejedná se tedy o autoritu politickou, která se nepatřičně vměšuje do vnitřních záležitostí státu a narušuje jeho suverenitu.

Jmenování pastýřů pro vymezené náboženské společenství je chápáno také v mezinárodních dokumentech jako konstitutivní prvek plného uplatňování práva náboženské svobody.⁴³

⁴³ Na celosvětové úrovni uvedme například dispozice k čl. 18 § 1 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (*International Covenant on Civil and Political Rights*) z 16. prosince 1966 („Everyone shall have the right to freedom of thought, conscience and religion. This right shall include freedom to have or to adopt a religion or belief of his choice, and freedom, either individually or in community with others and in public or private, to manifest his religion or belief in worship, observance, practice and teaching“). Dále si všimněme zavazujícího výkladu pro členské státy, který vydal Výbor OSN pro lidská práva v „*General Comment*“, č. 22 z 30. července 1993 („the practice and teaching of religion or belief includes acts integral to the conduct by religion groups of their basic affairs, such as the freedom to choose their religious leaders, priests and teachers, the freedom to establish seminaries or religious schools and the freedom to prepare and distribute religious texts or publications“).

Apoštolský stolec by uvítal úplnou svobodu při jmenování biskupů;⁴⁴ proto se zřetelem na současné zvláštní putování církve v Číně vyslovuji přání, aby se našla dohoda s vládou o vyřešení některých otázek. Jde jak o výběr kandidátů pro biskupskou službu, tak o zveřejňování jejich jmenování; stejně jako uznání – nakolik je civilní akt nezbytný – nového biskupa civilními autoritami.

Konečně, co se týká výběru kandidátů pro biskupskou službu, přestože znám vaše těžkosti, chtěl bych připomenout nutnost, aby to byli kněží řádní, počestní, respektovaní a milovaní věřícími. Je nezbytné, aby byli příkladem života z víry a měli jistou zkušenost ve vykonávání pastorační služby, a tak se připravili na přijetí nelehké zodpovědnosti pastýřů církve.⁴⁵ Jestliže je v některé diecézi nemožné nalézt kandidáta pro obsazení biskupského stolce, spolupráce se sousedními diecézemi může pomoci určit vhodného kandidáta.

Na úrovni regionální uvedme například následující závazky přijaté na vídeňském shromáždění představitelů členských států CSCE: „Za účelem zajištění svobody jednotlivce vyznávat a praktikovat náboženství či přesvědčení, zúčastněné státy kromě jiného [...] budou respektovat právo těchto náboženských komunit organizovat se podle vlastní hierarchické a institucionální struktury, [...] vybírat, jmenovat a nahrazovat vlastní personál ve shodě s vlastními požadavky, nároky a normami, jakož i s dohodami svobodně uzavřenými mezi nimi a státem [...]“ (Závěrečný dokument z roku 1989, zásada č. 16 sekce „*Otázky bezpečnosti v Evropě*“); srov. také II. Vatikánský koncil. Deklarace o náboženské svobodě *Dignitatis humanae*, č. 4.

⁴⁴ Srov. ChD 20.

⁴⁵ Viz příslušné normy CIC (srov. kán. 378).

DRUHÁ ČÁST

SMĚRNICE PRO PASTORAČNÍ ŽIVOT

Svatosti, vedení diecézí, farnosti

10. V poslední době se vyskytly potíže spojené s individuálními iniciativami pastýřů, kněží a věřících laiků, kteří, poháněni velkorysou pastorační horlivostí, ne vždy respektovali úkoly a odpovědnost druhých.

V této souvislosti nám II. vatikánský koncil připomíná, že jednotliví biskupové na jedné straně, „protože to jsou členové biskupského sboru a zákonití nástupci apoštolů, jsou z Kristova ustanovení a příkazu povinni projevovat péči o celou církev“. Na straně druhé „vykonávají svou pastýřskou správu nad částí Božího lidu, která jim byla svěřena, ne nad jinými církvemi ani nad obecnou církví“.⁴⁶

Kromě toho, tváří v tvář určitým problémům, které se v posledních letech vyskytly v různých diecézních společenstvích, se mi zdá být povinností připomenout kanonický předpis, podle kterého každý klerik musí být inkardinován v místní církvi nebo ve společnosti zasvěceného života a musí vykonávat svou službu ve společenství s diecézním biskupem. Pouze z oprávněných důvodů může klerik vykonávat službu v jiné diecézi, ale vždycky po předchozí dohodě obou diecézních biskupů; to znamená diecézního biskupa místní církve, ve které je klerik inkardinován, a biskupa té místní církve, pro jejíž službu byl určen.⁴⁷

V nemálo situacích jste pak čelili problému eucharistické koncelebrace. Co se toho týče, připomínám, že koncelebrace předpokládá jako podmínku vyznávání stejné víry a hierarchické společenství s papežem a s všeobecnou církví. Proto je dovoleno koncelebrovat s biskupy a s kněžími, kteří jsou ve společenství s papežem, i když

⁴⁶ LG 23.

⁴⁷ Srov. CIC, kán. 265–272.

jsou uznáni civilními autoritami a udržují vztah s orgány a institucemi, které vznikly z vůle státu a jsou cizí struktura církve. Uvedená koncelebrace platí za předpokladu – jak již bylo uvedeno výše (srov. č. 7, odstavec 8) – že toto uznání a tento vztah s sebou nepřináší popírání neporušitelných principů víry a církevního společenství.

Také věřící laici, kteří jsou zaníceni upřímnou láskou ke Kristu a k církvi, ať neváhají účastnit se eucharistie celebrowané biskupy a kněžími, kteří jsou v plném společenství s Petrovým nástupcem a jsou uznáni civilními autoritami. Totéž platí pro všechny ostatní svátosti.

Rovněž ve světle principů katolické nauky musí být vyřešeny problémy, které vznikají ohledně biskupů vysvěcených bez papežského pověření, byť i s respektováním katolického obřadu biskupského svěcení. Jejich svěcení – jak jsem již řekl (srov. č. 8, odstavec 12) – je nelegitimní, ale platné, tak jako jsou platná kněžská svěcení jimi udělená, a jako jsou platná i svátosti, které takoví biskupové a kněží udělili. Proto s ohledem na to musí věřící na místě, kde je zájem o slavení eucharistie a ostatní svátosti, vyhledat podle možnosti biskupy a kněze, kteří jsou ve společenství s papežem. Jestliže to nebude možné uskutečnit bez komplikací, mohou se, pokud to vyžaduje jejich duchovní dobro, obrátit i na ty, kteří nejsou ve společenství s papežem.

Nakonec pokládám za vhodné obrátit vaši pozornost na kanonickou legislativu a na to, co určuje, abych pomohl diecézním biskupům při plnění jejich vlastního pastýřského úkolu. Každý diecézní biskup je vyzván k využití nevyhnutných prostředků společenství a spolupráce uvnitř diecézního katolického společenství: diecézní kurie, kněžské rady, sboru poradců, diecézní pastorační rady a diecézní ekonomické rady. Tyto orgány vyjadřují společenství, napomáhají sdílení společných povinností a jsou velkou pomocí pro pastýře, kteří tak mohou využít bratrské spolupráce kněží, zasvěcených osob a věřících laiků.

Totéž platí pro různé rady stanovené kanonickým právem pro farnosti: farní pastorační radu a farní ekonomickou radu.

Jak pro diecéze, tak pro farnosti to znamená zaměřit zvláštní pozornost na časný majetek církve, movitý i nemovitý, který má být legálně registrován v civilní oblasti na jméno diecéze nebo farnosti,

nikdy ne na jméno jednotlivých osob (to znamená biskupa, faráře nebo skupiny věřících). Zároveň si svou plnou platnost zachovává tradiční pastorační a misijní směrnicí, která je shrnuta v principu „*nilhil sine Episcopo*“ („*nic bez biskupa*“).

Z analýzy výše uvedené problematiky jasně vyplývá, že její skutečné řešení má své kořeny v podpoře společenství, které čerpá sílu a podněty jako z pramene od Krista, věrného obrazu Otcovy lásky. Láska, která je vždy nade vším (srov. 1 Kor 13, 1–12), bude silou a měřítkem v pastorační práci pro budování církevního společenství, které zpřítomňuje zmrtvýchvstalého Krista lidem dneška.

Církevní provincie

11. Mnohé administrativní změny se během posledních padesáti let staly v civilním sektoru. To se dotklo také různých církevních územních celků, které byly zrušeny, rozděleny nebo bylo změněno jejich teritoriální uspořádání na základě nových civilních administrativních celků. V tomto ohledu chci potvrdit, že Apoštolský stolec je ochoten zabývat se všemi otázkami územních celků a církevních provincií v otevřeném a konstruktivním dialogu s čínským episkopátem a – nakolik to bude vhodné a prospěšné – s vládními autoritami.

Katolická společenství

12. Je mi dobře známo, že diecézní a farní společenství, roztroušená po rozsáhlém čínském území, projevují výjimečnou čilost křesťanského života, svědectví víry a pastoračních iniciativ. Je pro mě potěšující konstatovat, že biskupové, kněží, zasvěcené osoby a věřící laici si navzdory minulým i současným těžkostem zachovali hluboké vědomí toho, že jsou živými údy všeobecné církve ve společenství víry a života se všemi katolickými společenstvími rozptýlenými po celém světě. Ve svém srdci vědí, co znamená být katolíkem. A právě z tohoto katolického srdce musí vyvěrat i úsilí – ať už uvnitř jednotlivých společenství nebo ve vztazích mezi různými společenstvími – nechat projevovat se a působit onoho Ducha společenství, porozumění a odpuštění. Tento Duch – jak bylo řečeno výše (srov. č. 5, odstavec 4,

a č. 6) – je viditelnou pečetí skutečné křesťanské existence. Jsem si jist, že Duch Krista tak, jak pomohl společenstvím zachovat si živou víru v časech pronásledování, pomůže i dnes všem katolíkům růst v jednotě.

Jak jsem již poznamenal (srov. č. 2, odstavec 1, a č. 4, odstavec 1), členům katolického společenství ve vaší zemi – zejména biskupům, kněžím a zasvěceným osobám – bohužel ještě není dovoleno naplno a také viditelným způsobem prožívat a vyjadřovat určité aspekty své příslušnosti k církvi a jejich hierarchického společenství s papežem. Svobodné kontakty s Apoštolským stolcem a s ostatními katolickými společenstvími v různých zemích jsou zpravidla ztíženy. Je pravdou, že v posledních letech se církev ve srovnání s minulostí těší větší náboženské svobodě. Přesto nelze popřít, že nadále trvají závažná omezení, která se dotýkají jádra víry a do jisté míry dusí pastorační aktivitu. V této souvislosti obnovuji své přání (srov. č. 4, odstavec 2–4), aby v uctivém a otevřeném dialogu mezi Apoštolským stolcem, čínskými biskupy a vládními autoritami mohly být překonány zmíněné potíže, a aby se takto dospělo k užitečné shodě, která bude k prospěchu katolickému společenství i společenenskému soužití.

Kněží

13. Chtěl bych pak věnovat zvláštní myšlenku a výzvu kněžím – a to především těm, kteří byli vysvěceni v posledních letech – jež se velkodušně vydali na cestu pastorační služby. Zdá se mi, že aktuální církevní a sociálně politická situace činí stále naléhavější potřebu čerpat světlo a sílu z pramenů kněžské spirituality, jakými jsou Boží láska, bezpodmínečné následování Krista, horlivost pro hlásání evangelia, věrnost církvi a velkorysá služba bližnímu.⁴⁸ Jak nepřipomenout v této souvislosti povzbudivý příklad velkých postav biskupů a kněží, kteří v těžkých dobách nedávno minulých dosvědčili nezlomnou lásku k církvi i darem vlastního života za ni a za Krista?

⁴⁸ Pro hlubší reflexi o nauce a spiritualitě kněžství a charismatu celibátu odkazují na svou Promluvu k Římské kúrii (22. prosince 2006). OR, 23. prosince 2006, s. 6.

Drazí kněží! Vy, kteří snášíte „tíhu dne i horko“ (Mt 20, 12), kteří jste položili ruku na pluh a neohlížíte se zpátky (srov. Lk 9, 62), myslíte na ta místa, kde věřící s úzkostí očekávají kněze a kde již mnoho let pociťují jeho nepřítomnost a nepřestávají očekávat jeho příchod. Vím dobře, že jsou mezi vámi spolubratři, kteří museli čelit dobám a situacím velmi těžkým a stavěli se na pozice ne vždy přijatelné z církevního pohledu, a kteří si navzdory všemu přejí vrátit se do plného společenství církve. V duchu hlubokého smíření, k němuž můj ctihodný předchůdce opakovaně vyzýval církev v Číně,⁴⁹ se obracím na biskupy, kteří jsou ve společenství s Petrovým nástupcem, aby s velkodušností zkoumali případ od případu a dali správnou odpověď na toto přání. Pokud je to nezbytné, aby se obraceli na Apoštolský stolec. Jako znamení tohoto žádoucího smíření není, myslím, významnějšího gesta, než je společná obnova vyznání víry při příležitosti kněžského dne na Zelený čtvrtek, jak se to činí ve všeobecné církvi, případně při jiné vhodné příležitosti. Je tak vyjádřeno svědectví o plném společenství, o upevnění Božího lidu, který je svěřen vaší pastorační péči, ke chvále Nejsvětější Trojice.

Jsem si vědom, že také v Číně, stejně jako v celé církvi, vyvstává nutnost přiměřené trvalé formace kléru. Odtud vychází výzva k vám, biskupům, zodpovědným za církevní společenství, abyste mysleli především na mladé kněze. Ti jsou stále více zaměstnáni novými pastoračními podněty spojenými s úkolem evangelizovat komplexní společnost v současné Číně. Připomínal nám to papež Jan Pavel II.: trvalá formace kněží je „samozřejmým požadavkem vyplývajícím ze samotné povahy obdrženého daru a přijaté svátostné služby, a zůstává proto aktuální v každém čase. Je mimořádně naléhavá dnes, nejen vlivem rychlých změn v sociálních a kulturních podmínkách jednotlivců i národů, mezi nimiž kněží konají službu, ale také kvůli ‚nové evangelizaci‘, která tvoří podstatný a naléhavý úkol církve na konci druhého tisíciletí“.⁵⁰

⁴⁹ Srov. JAN PAVEL II. Poselství *La memoria liturgica* – Liturgická památka na církev v Číně u příležitosti 70. výročí svěcení první skupiny čínských biskupů v Římě a 50. výročí ustanovení církevní hierarchie v Číně (3. prosince 1996), č. 4. AAS 89 (1997) 256.

⁵⁰ JAN PAVEL II. Posynodální apoštolská adhortace o výchově kněží v současných podmínkách *Pastores dabo vobis* (25. března 1992), č. 70. Praha: Zvon, 1993.

Povolání a duchovní formace

14. Během posledních padesáti let nikdy nechyběl v katolické církvi v Číně požehnaný rozkvět povolání ke kněžství a k zasvěcenému životu. Za to musíme vzdávat díky Pánovi, neboť je to znamením vitality a důvodem naděje. V průběhu let pak vzniklo mnoho místních společností zasvěceného života. Biskupové a kněží ze zkušenosti vědí, jak nenahraditelný je přínos řeholnic pro katecheze a život farností ve všech jeho formách. Nezastupitelný význam má i péče věnovaná těm nejpotřebnějším, poskytovaná také ve spolupráci s místními civilními autoritami jako výraz lásky a služby bližnímu. Je nejvěrohodnějším svědectvím o životnosti a síle Ježíšova evangelia.

Jsem si však vědom toho, že tento rozkvět je dnes doprovázen také mnoha těžkostmi. Vyvstává proto naléhavá potřeba pečlivějšího rozlišování povolání ze strany církevních představených vedle hlubší výchovy a vzdělání kandidátů kněžství a zasvěceného života. I přes omezené prostředky je pro budoucnost čínské církve zapotřebí pracovat na tom, aby se v seminářích a náboženských společnostech věnovala zvláštní pozornost péči o povolání a solidní formaci, pevnější a zralejší z pohledu lidského, spirituálního, filozoficko-teologického a pastoračního.

V této souvislosti si u kandidátů kněžství zaslouhuje zvláštní zmínku formace k celibátu. Je důležité, aby se učili žít a cítit celibát jako vzácný dar od Boha a jako pronikavě eschatologické znamení, které svědčí o nerozdělené lásce k Bohu a jeho lidu. Připodobňuje kněze Ježíši Kristu, který je Hlavou a Ženichem církve. Takový dar je podstatným vyjádřením „kněžské služby církvi v Pánu a s Pánem“⁵¹ a představuje prorockou hodnotu pro dnešní svět.

Co se týká duchovního povolání, v aktuálním kontextu církve v Číně je nezbytné, aby se projevovaly jeho stále zářivější dimenze: to je svědectví o daru úplného zasvěcení se Kristu skrze sliby čistoty, chudoby a poslušnosti a také odpověď na požadavek hlásat evangelium v dnešních historicko-sociálních podmínkách země.

⁵¹ *Tamtéž*, č. 29.

15. V nejtěžších dobách nedávných dějin katolické církve v Číně prokázali věřící laici jak v rovině individuální či rodinné, tak jako členové duchovních a apoštolských hnutí, úplnou věrnost evangeliu. Osobně platili za věrnost Kristu. Vy, laici, jste povoláni také dnes k tomu, abyste vtělili evangelium do svého života a vydali svědectví skrze velkorysou a činnou službu pro dobro lidí a rozvoj země. Takové poslání naplníte, když budete žít jako dobří občané a podílet se zodpovědně jako aktivní spolupracovníci na šíření Božího slova ve vašem prostředí, venkovském či městském. Vy, kteří jste byli v poslední době odvážnými svědky víry, zůstaňte nadějí církve pro budoucnost! To vyžaduje stále vaši větší motivaci k účasti ve všech složkách života církve ve společenství s vašimi příslušnými pastýři.

Protože budoucnost lidstva se uskutečňuje skrze rodinu, pokládám za nezbytné a naléhavé, aby laici podporovali její hodnoty a chránili její potřeby. Ti, kteří ve víře dobře poznají zázračný Boží plán o rodině, mají ještě větší důvod, aby přijali toto konkrétní a náročné pověření. Rodina je opravdu „normální místo, kde mladé generace dosahují lidskou a sociální zralost. Rodina s sebou nese dědictví samotného lidství, poněvadž život skrze ni přechází z generace na generaci. Zaujímá významné místo v asijské kultuře. Jak zdůraznili synodní otcové, rodinné hodnoty, jako je synovská úcta, láska a péče o staré a nemocné, láska k nejmenším a harmonie, jsou uchovávány s velkou úctou ve všech kulturách a náboženských tradicích tohoto kontinentu.“⁵²

⁵² JAN PAVEL II. Posynodální apoštolská exhortace *Ecclesia in Asia* (6. listopadu 1999), č. 46. AAS 92 (2000) 521; srov. BENEDIKT XVI. V. Světové setkání rodin ve Španělsku (Valencia 8. července 2006): „Rodina je nezbytným dobrem národů, neodmyslitelným základem společnosti a velkým pokladem manželů během celého jejich života. Je nenahraditelným dobrem pro děti, které mají být plodem lásky a naprostého a velkodušného sebedarování rodičů. Hlásat úplnou pravdu o rodině, založenou na manželství jako *domácí církvi a svatostánku života*, je velká odpovědnost pro všechny. [...] Kristus zjevil trvalý a svrchovaný pramen života všech, a tedy i rodiny: ‚To je mé přikázání: Milujte se navzájem, jak jsem já miloval vás. Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo za své přátele položí svůj život‘ (Jan 15, 12–13). Láska Boha samého se na nás vylila křtem. Proto jsou rodiny povolány žít tuto kvalitu lásky,

Výše zmíněné hodnoty jsou součástí kulturního kontextu Číny, ale ani ve vaší zemi nechybějí síly, které na rodinu působí různými negativními způsoby. Proto církev v Číně, vědoma si toho, že dobro společnosti a jí samotné je hluboce spojené s dobrem rodiny,⁵³ musí ještě naléhavěji vnímat své poslání ohlašovat všem Boží záměr o manželství, rodině a potvrzovat jeho plnou vitalitu.⁵⁴

Křesťanská iniciace dospělých

16. Historie katolické církve v Číně v posledních letech ukazuje vzrůstající počet dospělých, kteří se přiblížili víře také díky svědectví místní křesťanské komunity. Vy, pastýři, jste povoláni k tomu, abyste zvláště pečovali o jejich křesťanskou iniciaci prostřednictvím vhodně uzpůsobeného a důležitého období katechumenátu, který jim pomůže a připraví je na život Ježíšových učedníků.

V této souvislosti připomínám, že evangelizace není nikdy pouze intelektuální komunikací, ale spíše životní zkušeností, očištěním a proměnou celé existence a cestou ve společenství. Jen tak může být vytvořen správný vztah mezi myšlenkou a životem.

Při pohledu do minulosti se bohužel ukazuje, že ne všichni dospělí byli vždy dostatečně uvedeni do celkové pravdy křesťanského života a ani nepoznali bohatství a přínos II. vatikánského koncilu. Zdá se proto naléhavé nabídnout jim pevnou a hlubokou křesťanskou formaci, také ve formě katechumenátu po křtu.⁵⁵

protože Pán je zárukou, že i my můžeme skrze citlivou, vroucí a milosrdnou lidskou lásku milovat tak jako Kristus“ (AAS 98 (2006) 591–592).

⁵³ Srov. GS 47.

⁵⁴ Srov. JAN PAVEL II. Apoštolská adhortace o úkolech křesťanské rodiny v současném světě *Familiaris consortio* (22. listopadu 1981), č. 3. Praha: Zvon, 1992.

⁵⁵ Jak řekli synodní otcové na sedmém řádném Shromáždění biskupského synodu (1. až 30. října 1987), ve formaci křesťanů může být přínosem „i katecheze po křtu na způsob katechumenátu: opakovaným výkladem některých podstatných částí z Obřadů uvedení do křesťanství pro dospělé. Výklad pomůže tomu, aby bylo pochopeno a v praxi prožíváno obrovské a mimořádné bohatství křtu a závazky, které z něj vyplývají“ (JAN PAVEL II. Posynodní apoštolský list o povolání a poslání laiků v církvi a ve světě *Christifideles laici* (30. prosince 1988), č. 61. Praha: Zvon, 1990); srov. KKC, 1230–1231.

Misijní povolání

17. Církev, která je vždy a všude misionářská, je povolána k hlásání a vydávání svědectví o evangeliu. Také církev v Číně musí pociťovat ve svém srdci misijní zápal svého zakladatele a Mistra.

Když se Jan Pavel II. obracel k mladým poutníkům na Hoře blahoslavenství ve Svatém roce 2000, řekl: „Ve chvíli svého Nanebevstoupení svěřil Ježíš svým učedníkům misii a toto ujištění: ‚Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte tedy, a získávejte za učedníky všechny národy... hle, já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa‘ (Mt 28, 18–20). Již po dva tisíce let následovníci Krista plní toto misijní poslání. Nyní, na úsvitu třetího tisíciletí, je řada na vás. Je řada na vás, abyste šli do světa a *hlásali poselství o Desateru přikázání a o blahoslavenství*. Když Bůh hovoří, hovoří o věcech, které jsou velmi důležité pro každého člověka, pro lidi XXI. století neméně než pro lidi v prvním století. Desatero a blahoslavenství hovoří o pravdě a dobru, o milosti a svobodě, o tom, co je nezbytné, abychom vstoupili do Kristova království.“⁵⁶

Nyní je řada na vás, učedníci Kristovi v Číně, abyste byli odvážnými apoštoly tohoto Království. Jsem si jist, že vaše odpověď bude mohutná a velkodušná.

⁵⁶ Homilie na Hoře blahoslavenství (Izrael 24. března 2000), č. 5. OR, 25. března 2000, s. 5.

ZÁVĚR

Zrušení pravomocí a pastoračních směrnic

18. Poté co jsem na prvním místě zkoumal některé pozitivní pokroky situace v Číně, na druhém místě hlavní příležitosti ke zjednodušení komunikace a nakonec dopisy, které mi různí biskupové a kněží adresovali, ruším tímto listem všechny pravomoci, které byly uděleny k tomu, aby se čelilo zvláštním pastoračním potřebám v opravdu těžkých dobách.

To samé platí pro všechny směrnice pastoračního charakteru, minulé i současné. Věřoučné principy, které je inspirovaly, nacházejí nyní novou aplikaci ve směrnících obsažených v tomto listu.

Den modliteb za církve v Číně

19. Drazí pastýři a všichni věřící, 24. květen, který je zasvěcen liturgické památce Panny Marie Pomocnice křesťanů – která je tolik uctívána v mariánské svatyni Šešan v Šanghaji – by se v budoucnu mohl stát příležitostí pro všechny katolíky, aby se spojili v modlitbě s čínskou církví.

Chci, aby se toto datum stalo dnem modliteb za církve v Číně. Povzbuzuji vás, abyste jeho slavením obnovili vaše spojení ve víře v našeho Pána Ježíše Krista a věrnost papeži tím, že se budete modlit, aby jednota mezi vámi byla stále hlubší a viditelnější. Připomínám vám kromě toho přikázání lásky, které nám Ježíš dal, abychom milovali naše nepřátele a modlili se za ty, kdo nás pronásledují. Nezapomeňte ani na výzvu apoštola Pavla: „První věc, ke které vybízím, je tato: ať se konají modlitby prosebné, přimluvné i děkovné za všechny lidi, za krále a všechny, kdo mají moc, abychom mohli vést život pokojný a klidný, v opravdové zbožnosti a počestnosti. Tak je to dobré a milé Bohu, našemu Spasiteli. On chce, aby se všichni lidé zachránili a (došli) k poznání pravdy“ (1 Tim 2, 1–4).

V tento den katolíci celého světa – zvláště ti, kteří jsou čínského původu – projeví svou bratrskou solidaritu a starostlivost o vás tím, že budou Pána dějin prosit o dar vytrvalosti ve vydávání svědectví. Je jisté, že vaše minulá i současná utrpení pro svaté Jméno Ježíšovo a vaše neochvějná věrnost jeho náměstkovi budou odměněny, byť se někdy může zdát, že vše je smutným nezdarem.

Závěrečný pozdrav

20. Na závěr tohoto listu přeji vám, drazí pastýři katolické církve v Číně, kněží, zasvěcené osoby a věřící laici: „A proto budete potom jásat, i když vás musí trápit ještě na krátký čas všelijaké zkoušky, aby se vyzkoušela vaše víra, vzácnější než pomíjející zlato, které přece bývá čištěno v ohni. Až se pak zjeví Ježíš Kristus, bude vám to ke chvále, slávě a cti“ (1 Petr 1, 6–7).

Nejsvětější Panna, Matka církve a Královna Číny, která uměla i v hodině kříže, v tichu naděje, očekávat ráno vzkříšení, ať vás provází svou mateřskou péčí a přimlouvá se za vás všechny spolu se svatým Josefem a tolika čínskými svatými mučedníky.

Ujišťuji vás o svých neustálých modlitbách a se zvláštní myšlenkou na staré, nemocné, děti a mládež vašeho ušlechtilého národa vám ze srdce žehnám.

Dáno v Římě, u svatého Petra, dne 27. května, na slavnost Seslání Ducha Svatého, roku 2007, ve třetím roce mého pontifikátu.

Benedictus PP XVI

VYSVĚTLUJÍCÍ POZNÁMKA K LISTU PAPEŽE BENEDIKTA XVI. ČÍNSKÝM KATOLÍKŮM 27. KVĚTNA 2007

„Listem biskupům, kněžím, zasvěceným osobám a věřícím laikům katolické církve v Čínské lidové republice“, který nese datum neděle Soslání Ducha Svatého, chce papež Benedikt XVI. vyjádřit svou lásku a blízkost katolíkům v Číně. Činí tak bezpochyby jako Petrův nástupce a nejvyšší pastýř univerzální církve.

Z textu vystupují do popředí dvě základní myšlenky: na jedné straně hluboká náklonnost k celému katolickému společenství v Číně a na straně druhé horlivá věrnost vůči velkým hodnotám katolické tradice v oblasti ekleziologie; tedy, horlivost pro lásku a pravdu. Papež připomíná velké ekleziologické principy II. vatikánského koncilu a katolické tradice, ale zároveň bere v úvahu různé zvláštní aspekty života církve a včleňuje je do obsáhlého teologického pohledu.

A – Církev v Číně v uplynulých padesáti letech

Katolická komunita v Číně prožila posledních padesát let intenzivně a prošla přitom těžkou a bolestnou cestou, což ji nejenom hluboce poznamenalo, ale také jí dodalo zvláštní osobitost, kterou se vyznačuje ještě dnes.

Katolická komunita utrpěla prvním pronásledováním v padesátých letech, které spočívalo především ve vyhánění biskupů a zahraničních misionářů, v zatčení téměř všech čínských duchovních a zodpovědných vedoucích různých laických hnutí, v uzavření kostelů a izolaci věřících. Koncem padesátých let pak byly zřízeny státní orgány jako Úřad pro náboženské záležitosti a Vlastenecké sdružení čínských katolíků s cílem řídit a „kontrolovat“ každou náboženskou aktivitu. V roce 1958 se konala první dvě biskupská svěcení bez papežského pověření, čímž začala celá řada činů, které hluboce zraňují církevní společenství.

V desetiletí 1966 až 1976 proběhla v celé zemi kulturní revoluce, která značně postihla katolickou komunitu a zasáhla přitom i ty biskupy, kněze a věřící laiky, kteří byli poddanější vůči nové orientaci nařízené vládními autoritami.

Uvolněním poměrů, které v osmdesátých letech podporoval Teng Siao-pching (tehdejší generální tajemník Komunistické strany Číny, pozn. překl.), začalo období náboženské tolerance s jistými možnostmi pohybu a dialogu, které přineslo opětovné otevření kostelů, seminářů a řeholních domů i určité obnovení společenského života. Informace, které přicházely od čínských církevních společenství, potvrzovaly, že krev mučedníků byla ještě jednou semenem nových křesťanů. Víra v komunitách zůstala živá, většina katolíků vydávala vroucí svědectví věrnosti Kristu a církvi, rodiny se ve svém nitru stávaly oporou pro odevzdávání víry. Nové klima však přispělo také k vyvolání rozdílných reakcí uvnitř katolického společenství.

V této souvislosti papež připomíná, že někteří pastýři, „kteří nechtěli podlehnout protiprávní kontrole nad životem církve a přáli si zachovat úplnou věrnost Petrovu nástupci a katolické nauce, byli nuceni se nechat vysvětit tajně“ (č. 8), aby tak zajistili pastorační službu pro vlastní společenství. Protože „podzemí“ – upřesňuje Svätý otec – „nepatří k normálním jevům v životě církve. Dějiny ukazují, že pastýři a věřící se k němu uchylují pouze v utrpení, v touze zachovat si vlastní víru neporušenou a nepřipustit vměšování státních orgánů do věcí, které se dotýkají nitra života církve.“ (tamtéž).

Jiní, především ve starosti o dobro věřících a s pohledem do budoucna, „[...] souhlasili s přijetím biskupského svěcení bez papežského pověření, ale později požádali o možnost být přijati do společenství s Petrovým nástupcem a s jinými bratry v biskupské službě“ (tamtéž). Svätý otec, vzhledem ke složitosti situace a s hlubokou touhou podpořit obnovení plného společenství, mnohým z nich povolil „plné a legitimní vykonávání biskupské jurisdikce“ (tamtéž).

Při pečlivé analýze situace církve v Číně si je papež vědom skutečnosti, že katolické společenství ve svém nitru trpí situací, poznamenanou silnými protiklady, která zasahuje jak věřící, tak pastýře. Svätý otec však zdůrazňuje, že tato bolestná situace nebyla způsobena rozdílnými doktrinárními postoji, ale že je důsledkem významné

role orgánů, „kterým bylo uloženo zodpovídat za život katolické komunity“ (č. 7). Jedná se o orgány a instituce, jejichž deklarované cíle – zvláště uskutečňování principů nezávislosti, autonomie a samosprávy církve – nejsou slučitelné s katolickou naukou. Toto vměšování vyvolalo opravdu znepokojivé reakce. Kromě toho byli biskupové a kněží vystaveni značné kontrole a nátlaku při vykonávání svého pastýřského úřadu.

V devadesátých letech, z mnoha stran a stále častěji, se biskupové a kněží obraceli na Kongregaci pro evangelizaci národů a na Státní sekretariát s prosbou o přesné pokyny Apoštolského stolce k tomu, jaký postoj mají zaujmout k některým problémům církevního života v Číně. Mnozí se ptali, jaký postoj mají zaujmout vůči vládě a státním orgánům, jež řídí život církve. Jiné dotazy se týkaly problémů v oblasti svátostného života církve, jako např. možnosti koncelebrace s biskupy, kteří byli vysvěceni bez papežského pověření. Některé skupiny katolického společenství byly nakonec dezorientovány uznáním mnoha biskupů, kteří byli vysvěceni nelegálně.

Zákon o registraci náboženských míst a státní požadavek osvědčení o členství ve Vlasteneckém sdružení pak vyvolaly nová napětí a další otázky. Během těchto let papež Jan Pavel II. několikrát adresoval církvi v Číně poselství a výzvy, které vybízely všechny katolíky k jednotě a smíření. Intervence Svatého otce byly přijaty pozitivně a vyvolaly horlivost pro jednotu, ale napětí ve vztahu k autoritám i uvnitř katolické komunity, bohužel, neubýlo.

Apoštolský stolec ze své strany podal instrukce k nejrůznějším okruhům problémů, ale časem vznikaly nové, stále složitější situace, které si vyžádaly opětovné zvažování celého problému z důvodu poskytnutí co nejpřesnější odpovědi na dotazy a vydání spolehlivé směrnice pro pastorační činnost v příštích letech.

B – Historie vzniku papežského listu

Rozličné okruhy problémů, které, jak se zdá, během těchto posledních let blíže charakterizují život církve v Číně, byly podrobně a pečlivě analyzovány komisí, zřízenou zvlášť pro tento účel a složenou z několika sinologů a členů Římské kurie, kteří situaci této komunity

sledují. Když se později papež Benedikt XVI. rozhodl svolat na 19. a 20. ledna 2007 zasedání, jehož se zúčastnilo také několik čínských duchovních, zmíněná komise si vzala na starost přípravu dokumentu s cílem podpořit širokou diskuzi o různých bodech, shromáždit praktická doporučení účastníků a navrhnout několik možných teologicko-pastoračních směrnic pro komunitu katolíků v Číně. Jeho Svatost se zúčastnila závěrečné schůze zasedání a mimo jiné se rozhodla poslat svůj list biskupům, kněžím, zasvěceným osobám a věřícím laikům katolické církve v Číně.

C – Obsah listu

„Aniž bych měl v úmyslu zabývat se každým detailem složité a vám dobře známé problematiky,“ píše Benedikt XVI. čínským katolíkům, „chtěl bych tímto listem nabídnout několik směrnic vztahujících se na život církve a dílo evangelizace v Číně, abych vám pomohl odhalit to, co od vás chce Pán a Mistr Ježíš Kristus“ (č. 2). Papež připomíná některé základní principy katolické ekleziologie, aby objasnil nejdůležitější okruhy problémů s vědomím, že světlo těchto principů pomůže čelit různým otázkám a konkrétnějším aspektům života katolického společenství.

S vyjádřením své velké radosti z věrnosti, kterou katolíci v Číně projeví během uplynulých padesáti let, Benedikt XVI. znovu potvrzuje neocenitelnou hodnotu jejich utrpení a pronásledování, podstoupeného pro evangelium, a všem adresuje vroucí výzvu k jednotě a ke smíření. Vědom si toho, že plného usmíření se nedá dosáhnout „ze dne na den,“ připomíná, že tato cesta „je podporována příkladem a modlitbou mnohých ‚svědků víry‘, kteří trpěli a odpouštěli, obětující své životy pro budoucnost katolické církve v Číně“ (č. 6).

V této souvislosti se znovu prokazuje platnost Ježíšova slova „Duc in altum“ (Lk 5, 4). Je to slovo, které nás zve, „abychom si s vděčností připomínali minulost, odhodlaně žili přítomnost.“ Protože v Číně, stejně jako v ostatních částech světa, „je církev povolána k tomu, aby byla svědkem Krista, dívala se dopředu s nadějí a hlásáním evangelia se vyrovnávala s novými výzvami, jimž musí čelit čínský lid“ (č. 3). „Také ve vaší zemi,“ připomíná papež, „bude ohlašo-

vání ukřižovaného a vzkříšeného Krista možné v té míře, v jaké budete schopni s věrností evangeliu, ve společenství s nástupcem apoštola Petra a s všeobecnou církví, naplňovat znamení lásky a jednoty“ (tamtéž).

Při důkladném rozboru některých naléhavějších okruhů problémů, které vyplývají z proseb biskupů a kněží, adresovaných Apoštolskému stolci, Benedikt XVI. nabízí instrukce ohledně uznání duchovních podzemního společenství vládními autoritami (srov. č. 7) a podrobně se věnuje tématu čínského episkopátu (srov. č. 8) se zvláštním zřetelem na to, co se týká jmenování biskupů (srov. č. 9). Zvláštní význam pak mají pastorační směrnice, které Svátý otec věnuje společenství, přičemž zdůrazňuje především osobu a poslání biskupa v diecézní komunitě: „nic bez biskupa“ („nihil sine episcopo“). Dále nabízí pravidla pro eucharistickou koncelebraci a povzbuzuje přitom k vytvoření diecézních institucí stanovených kanonickými normami. Kromě toho dává pokyny ohledně vzdělávání kněží a života rodiny.

Co se týká vztahů mezi katolickou komunitou a státem, Benedikt XVI. klidným a uctivým tónem připomíná katolickou nauku, kterou znova předložil i II. vatikánský koncil. Pak vyjadřuje upřímné přání, aby dialog mezi Apoštolským stolcem a čínskou vládou pokročil a mohlo se tak dospět k dohodě v otázce jmenování biskupů, k plnému uplatnění víry katolíků respektováním pravé náboženské svobody a k normalizaci vztahů mezi Apoštolským stolcem a vládou v Pekingu.

Papež nakonec ruší všechny pravomoci a direktivy pastoračního charakteru – starší i novější –, které Apoštolský stolec udělil církvi v Číně. Změněné poměry celkové situace církve v Číně a větší možnosti komunikace teď už dovolují katolíkům řídit se všeobecnými kanonickými normami a obrátit se podle potřeby na Apoštolský stolec. V každém případě, doktrinální principy, které byly podnětem k zmíněným pravomocím a direktivám, nyní naleznou své nové využití ve směrnících obsažených v tomto listu.

D – Styl a perspektivy listu

S duchovní inspirací a s použitím jazykového stylu, který je převážně pastorační, se Benedikt XVI. obrací na celou církev v Číně. Jeho záměrem není vyvolat situaci vyhrocené konfrontace s jednotlivými osobami nebo skupinami. I když vyjadřuje své mínění k některým kritickým situacím, činí tak s velkým pochopením pro aspekty podmíněné situací a pro dotčené osoby, přičemž velmi zřetelně připomíná teologické principy. Papež touží pozvat církev k větší věrnosti Ježíši Kristu a připomíná všem čínským katolíkům jejich poslání: být posly evangelia v konkrétním a aktuálním kontextu své země. Svátý otec s respektem a hlubokou sympatií pohlíží na starodávnou i novější historii velkého čínského národa a ještě jednou projevuje svou ochotu k dialogu s čínskými vládními představiteli s vědomím, že normalizace života církve v Číně předpokládá upřímný, otevřený a konstruktivní dialog s autoritami.

Benedikt XVI., jako již jeho předchůdce Jan Pavel II., je kromě toho pevně přesvědčen, že zmíněná normalizace bude nesrovnatelným přínosem pro mír ve světě a přidá tak nenahraditelný „kamínek“ do velké mozaiky mírového spolužití mezi národy.

Státní sekretariát

VYHLÁŠENÍ DNE MODLITEB ZA CÍRKEV V ČÍNĚ

Státní sekretariát
N. 3250/08/RS

Vatikán 7. května 2008

Pane kardinále/Excelence,

Svatý otec Benedikt XVI., jak je známo, ve svém listu z 27. května 2007 katolíkům v Čínské lidové republice, vyjádřil přání, aby se každý rok 24. května slavil Den modliteb za církev v Číně, který je zasvěcen liturgické památce Panny Marie, Pomocnice křesťanů, která je zbožně uctívána v mariánské svatyni Šešan v Šanghaji.¹

Podle úmyslů papeže se tento den v první řadě týká katolíků v Číně, kterým píše: „Povzbuzuji vás, abyste jeho slavením obnovili vaše spojení ve víře v našeho Pána Ježíše Krista a věrnost papeži tím, že se budete modlit, aby jednota mezi vámi byla stále hlubší a viditelnější.“ Současně Jeho Svatost ujišťuje adresáty listu: „V tento den katolíci celého světa – zvláště ti, kteří jsou čínského původu – projeví svou bratrskou solidaritu a starostlivost o vás tím, že budou Pána dějin prosit o dar vytrvalosti ve vydávání svědectví. Je jisté, že vaše minulé i současná utrpení pro svaté Jméno Ježíšovo a vaše neochvějná věrnost jeho náměstkovi budou odměněny, byť se někdy může zdát, že vše je smutným nezdarem.“²

Budu velmi vděčný, pokud Vaše Eminence/Excelence připomene svým spolubratřím tuto papežovu výzvu, aby se v každé diecézi konaly modlitby, do kterých se zapojí kněží, řeholní komunity, katolické instituty a věřící laici. Jsem rád, že jsem Vaší Eminenci/Exce-

¹ Srov. BENEDIKT XVI. *List biskupům, kněžím, zasvěceným osobám a věřícím laikům katolické církve v Čínské lidové republice* (27. května 2007), č. 19.

² *Tamtéž.*

lenci mohl předat modlitbu, kterou Svätý otec Benedikt XVI. napsal pro tento den, aby mohla být využita i ve Vaší zemi (příloha).

Tento den bude vhodnou příležitostí k tomu, aby se věnovala pozornost hlubšímu studiu papežského listu na místní úrovni a pomohlo se tím katolickým společenstvím lépe poznat situaci církve v Číně i její nejvýznamnější aspekty.

V Kristu!

kard. TARCISIO BERTONE
státní sekretář Jeho Svatosti

Nejdůstojnějším předsedům biskupských konferencí
Jejich sídlům
(s přílohou)

MODLITBA K NAŠÍ PANÍ V ŠEŠAN

Ó, nejsvětější Panno, Matko vtěleného Slova i Matko naše, v Šešan tě uctívají jako Pomocníci křesťanů a celá čínská církev k tobě hledí s oddanou zbožností. Přicházíme tě dnes prosit za ochranu. Shlédni na Boží lid a s mateřskou péčí jej veď po cestách pravdy a lásky, aby byl vždy kvasem harmonického soužití mezi všemi občany.

Když jsi v nazaretském domku poslušně řekla své „ano“, svolila jsi, aby věčný Boží Syn přijal tělo v tvém panenském lůně a započal tak v dějinách své dílo vykoupení. Ochotně ses na něm podílela a připustila jsi, aby meč bolesti pronikl tvou duší až do vrcholné hodiny kříže, kdy jsi na Kalvárii zůstala stát po boku svého Syna, který umíral, aby člověk mohl žít.

Od tohoto okamžiku ses novým způsobem stala Matkou všech, kteří tvého Syna Ježíše ve víře přijímají a rozhodují se jej následovat tím, že na sebe berou jeho kříž. Matko naděje, v temnotě Bílé soboty jsi s neochvějnou důvěrou putovala k velikonočnímu úsvitu. Dej svým dětem schopnost, aby i v nejtemnějších momentech dokázali rozpoznávat znamení Boží láskyplné přítomnosti.

Naše Paní ze Šešan, pomáhej všem lidem v Číně, kteří navzdory každodenním obtížím nepřestávají věřit, doufat a milovat. Kéž se nikdy nebojí mluvit o Ježíši před světem a o světě před Ježíšem. V sousoší nad oltářem v Šešan zvedáš svého Syna do výše a nabízíš jej světu s náručí otevřenou v gestu lásky. Pomáhej čínským katolíkům, aby byli věrohodnými svědky této lásky, spojeni s Petrovou skálou, na které je církev zbudována. Matko Číny i celé Asie, oroduj za nás nyní i na věky. Amen.

2. APOŠTOLSKÝ LIST (MOTU PROPRIO) SUMMORUM PONTIFICUM PAPEŽE BENEDIKTA XVI. 14. ZÁŘÍ 2007

Papežové vždycky až do těchto časů dbali na to, aby Božímu majestátu byla od církve Kristovy vzdávána důstojná bohopocta „k chvále a slávě jeho jména“ a „k užitku celé jeho svaté církve.“

Od nepaměti a stejně i do budoucna je třeba zachovávat zásadu, „podle níž každá partikulární církev musí být v souladu s všeobecnou církví, nejen pokud jde o učení víry a svátostná znamení, ale také pokud jde o zvyklosti všeobecně přijaté apoštolskou a nepřetržitou tradicí, které je třeba zachovávat, nejen aby se zabránilo omylům, nýbrž také k předávání neporušené víry, neboť to, jak se církev modlí, odpovídá tomu, jak věří“.¹

Mezi papeži, kteří takovou náležitou péčí vynakládali, vyniká jméno sv. Řehoře Velikého, který pro nové evropské národy zabezpečil zprostředkování jak katolické víry, tak pokladů bohoslužby i kultury, které nashromáždili Římané v předchozích staletích. Formu posvátné liturgie, mešní oběti i celého officia, jak se slavila v Římě, přikázal stanovit a zachovávat. Velmi podporoval také mužské i ženské mnišské řády, které v duchovním zápasu pod vedením Řehole sv. Benedikta všude zároveň se zvěstováním evangelia také vlastním životem ukazovaly, jak spásné je ono rozhodnutí této řehole, „aby nic nemělo přednost před dílem Božím“ (hlava 43). Posvátná liturgie podle římských zvyklostí tak obohatila nejen víru a zbožnost, ale i kulturu mnoha národů. Je také známo, že latinská liturgie byla v různých jejích formách po všechna staletí trvání křesťanské církve stimulem v duchovním životě mnoha světců, posilovala tolik národů v ctnostném náboženském cítění a obohacovala jejich zbožnost.

¹ KONGREGACE PRO BOHOSLUŽBU A SVÁTOSTI. *Všeobecné pokyny k Římskému misálu* (20. dubna 2000), č. 397. Praha: ČBK, 2003.

Aby posvátná liturgie plnila tento úkol účinněji, o to v průběhu staletí pečovali četní další papežové, mezi nimiž vyniká sv. Pius V., který na výzvu tridentského koncilu, s velkým pastoračním úsilím dal celé liturgii novou podobu, postaral se o vydání liturgických knih opravených a „obnovených po vzoru Otců“ a dal je k užívání latinské církvi.

Mezi liturgickými knihami římského obřadu vyniká, jak známo, Římský misál, který se vyvinul ve městě Římě a během následujících staletí postupně nabyl forem, jež se velmi podobají oné formě, která byla živá u dřívějších generací.

„Naprosto stejný záměr sledovali postupem času římstí papežové tím, že obřad a liturgické knihy přizpůsobovali nové době nebo je nově stanovili, až konečně s nástupem naší nové doby bylo dosaženo jejich širší obnovy.“² Tak si počínali naši předchůdci Klement VIII., Urban VIII., sv. Pius X.³, Benedikt XV., Pius XII. a blahoslavený Jan XXIII.

V nedávné době vyjádřil II. vatikánský koncil přání, aby se ustálená praxe a úcta vůči liturgii znovu obnovila a aby se přizpůsobila potřebám naší doby. Veden tímto přáním, náš předchůdce, papež Pavel VI. v roce 1970 schválil obnovené a částečně obměněné liturgické knihy latinské církve; tyto knihy, přeložené všude po světě do velkého množství národních jazyků, příznivě přijali biskupové i kněží a věřící. Jan Pavel II. potvrdil třetí vzorové vydání Římského misálu. A tak římstí papežové pracovali na tom, aby „tato liturgická stavba [...] znovu zazářila důstojností a vhodným uspořádáním“.⁴

V některých zemích však nemálo věřících přilnulo k předešlým formám liturgie, které byly pro jejich duchovní kulturu tak hluboce inspirativní, a nadále k nim lnou s takovou láskou a citem, že papež Jan Pavel II., veden pastýřskou péčí o tyto věřící, vydal v roce 1984 zvláštním indultem „Quattuor abhinc annos“, který vypracovala

² JAN PAVEL II. Apoštolský list *Vicesimus quintus annus* (4. prosince 1988), č. 3. AAS 81 (1989) 899.

³ *Tamtéž*.

⁴ Sv. PIUS X. Apoštolský list *Abhinc duos annos* (23. října 1913). AAS 5 (1913) 449–450; srov. JAN PAVEL II. Apoštolský list *Vicesimus quintus annus* (4. prosince 1988), č. 3. AAS 81 (1989) 899.

Kongregace pro bohoslužbu, povolení užívat Římský misál vydaný Janem XXIII. v roce 1962; roku 1988 pak Jan Pavel II. znovu, Apoštolským listem motu proprio „Ecclesia Dei“, vyzval biskupy, aby toto povolení využívali široce a štědře k prospěchu všech věřících, kteří to žádají.

Na naléhavé prosby těchto věřících, jež dlouho zvažoval náš předchůdce Jan Pavel II., poté co jsme vyslechli také otce kardinály na konzistoři 23. března 2006, po zralém zvážení všech okolností, kdy jsme vzývali Ducha Svatého, spolehli jsme se na Boží pomoc a tímto apoštolským listem vydáváme následující rozhodnutí:

Čl. 1 – Římský misál vyhlášený Pavlem VI. je řádným vyjádřením *lex orandi* katolické církve latinského obřadu. Římský misál vyhlášený sv. Piem V. a nově vydaný bl. Janem XXIII. je třeba pokládat za zvláštní vyjádření téhož *lex orandi* církve a pro své ctihodné a starobylé užívání zasluhuje těšit se náležitě úctě. Tato dvě vyjádření *lex orandi* církve nechť však nevedou k rozdvojení *lex credendi* církve; je to totiž dvojí praxe jediného římského obřadu.

Proto je dovoleno slavit mešní oběť podle vzorové edice Římského misálu, který byl vyhlášen bl. Janem XXIII. v roce 1962 a nikdy nebyl zrušen, jako zvláštní formu liturgie církve. Podmínky stanovené pro užívání tohoto misálu předchozími dokumenty „Quattuor abhinc annos“ a „Ecclesia Dei“ se nahrazují následujícími:

Čl. 2 – Při mších slavených bez účasti lidu může kterýkoli kněz latinského obřadu, ať světský nebo řeholní, užívat buď Římský misál vydaný blahoslaveným papežem Janem XXIII. v roce 1962, nebo Římský misál vyhlášený papežem Pavlem VI. v roce 1970, a to v kterýkoli den vyjma Velikonoční triduum. K takovému slavení podle jednoho či druhého misálu nepotřebuje kněz žádné povolení, ani Apoštolského stolce, ani svého ordináře.

Čl. 3 – Společnosti zasvěceného života nebo společnosti apoštolského života, ať s právním statutem papežským nebo diecézním, jestliže chtějí při bohoslužbách konventních nebo „ve společenství“ uspořádat ve vlastních oratořích slavení mše svaté podle římského misálu vydaného v roce 1962, je jim to dovoleno. Chtějí-li jednotlivá společenství nebo celá společnost zasvěceného života či společnost apoštolského života konat takovéto slavení často, většinou nebo

trvale, ať v této věci rozhodnou vyšší představení podle právních norem, zákonů a zvláštních ustanovení.

Čl. 4 – Ke slavení mše svaté, jak je uvedeno v čl. 2, mohou mít přístup – při zachování všeho, co je podle práva třeba – i věřící, kteří si to z vlastních pohnutek přejí.

Čl. 5 – § 1. Ve farnostech, kde trvale existuje skupina věřících, kteří lnou k předchozí liturgické tradici, ať farář laskavě přijme jejich požadavky sloužit mši svatou podle obřadu Římského misálu vydaného v roce 1962. Sám ať dbá o harmonické sladění prospěchu těchto věřících s řádnou pastýřskou péčí o farnost, ať tak činí pod vedením biskupa podle ustanovení kan. 392, ať vyloučí nesvár a přispívá k jednotě celé církve.

§ 2. Slavení podle misálu bl. Jana XXIII. může mít místo o všedních dnech; avšak i o nedělích a svátcích se může konat jedna taková mše.

§ 3. Když si to žádají věřící nebo kněží, nechť farář povolí slavení mše v této zvláštní formě i za specifických okolností, jako jsou svatby, pohřby nebo příležitostné mše, např. o poutích.

§ 4. Kněží užívající misál bl. Jana XXIII. musí být osoby způsobilé a nezatížení právní překážkou.

§ 5. V kostelích, které nejsou ani farní ani konventní, přísluší udělit výše uvedené povolení rektorovi kostela.

Čl. 6 – Při mších s účastí lidu slavených podle misálu bl. Jana XXIII. mohou být čtení přednášena i v národním jazyce s použitím textů vydaných se souhlasem Apoštolského stolce.

Čl. 7 – Tam, kde některá skupina věřících laiků zmíněná v čl. 5, par. 1 od faráře nedostane, co žádá, ať o věci uvědomí diecézního biskupa. Snažně žádáme biskupa, aby jejich přání vyslyšel. Nemůže-li se biskup o takové slavení postarat, ať se tato záležitost předloží Papežské komisi „Ecclesia Dei“.

Čl. 8 – Biskup, který se o vyřízení takových žádostí věřících laiků chce postarat, ale brání mu v tom různé příčiny, může věc svěřit Papežské komisi „Ecclesia Dei“, která mu poskytne radu a pomoc.

Čl. 9 – § 1. Farář rovněž může po zvážení všech okolností povolit užití staršího rituálu při vysluhování svátosti křtu, manželství, pokáná a pomazání nemocných, je-li to ve prospěch věřících.

§ 2. Ordinářům je povolena možnost slavit svátost biřmování s použitím starého Římského pontifikálu, je-li to ve prospěch věřících.

§ 3. Klerikům, kteří přijali svěcení, je dovoleno užívat i římský breviář vyhlášený bl. Janem XXIII. v roce 1962.

Čl. 10 – Místní ordinář, posoudí-li to jako vhodné, smí ve smyslu kán. 518 pro slavení podle starší formy římského obřadu zřídit osobní farnost nebo jmenovat rektora či kaplana, při zachování právních ustanovení.

Čl. 11 – Papežská komise „Ecclesia Dei“, kterou zřídil Jan Pavel II. v roce 1988⁵, pokračuje v plnění svého úkolu.

Tato komise ať má uspořádání, úkoly a pravidla činnosti, jaké si jí papež přál svěřit.

Čl. 12 – Uvedená komise nádvkem k pravomocím, které už má, bude vykonávat autoritu Apoštolského stolce tím, že bude bdít nad zachováváním a uplatňováním těchto pokynů.

Přikazujeme, aby vše, o čem jsme rozhodli vydáním tohoto Apoštolského listu motu proprio, bylo pokládáno za pevně a řádně stanovené a aby se zachovávalo od 14. září tohoto roku, svátku Povýšení svatého Kříže, a aby tomu nebránilo nic, co by s tím bylo v rozporu.

Dáno v Římě, u svatého Petra, dne 7. července, léta Páně 2007, ve třetím roce našeho pontifikátu.

Benedictus PP XVI

⁵ Srov. JAN PAVEL II. Apoštolský list *Ecclesia Dei* (2. července 1988), č. 6. AAS 80 (1988) 1498.

3. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K OSLAVĚ SVĚTOVÉHO DNE MÍRU 1. LEDNA 2008

„Lidská rodina, společenství pokoje“

1. Na začátku nového roku bych chtěl poslat lidem celého světa vroucí přání pokoje a srdečné poselství naděje. Nabízím přitom k společnému zamyšlení téma, které jsem uvedl na začátku a které mi zvlášť leží na srdci: *Lidská rodina, společenství pokoje*. První formou společenství mezi lidmi je to, které vychází z lásky mezi mužem a ženou, kteří se rozhodli pro trvalé vzájemné spojení, aby spolu založili *novou rodinu*. Avšak i národy země jsou vyzývány, aby mezi sebou vytvářely vztahy solidarity a spolupráce, jak se sluší na členy jedné lidské rodiny. „Všechny národy tvoří přece jedno společenství“, říká II. vatikánský koncil, „mají jeden původ, protože Bůh dal všemu lidstvu přebývat na celém povrchu země (srov. Sk 17, 26). Mají také jeden poslední cíl“.¹

Rodina, společnost a mír

2. Přirozená rodina jako důvěrné společenství života a lásky, založené na manželském svazku mezi mužem a ženou,² je „*první místo ‚humanizace‘ osoby a společnosti*“,³ „*kolébka života a lásky*“.⁴ Rodina je proto správně označována jako první přirozená společnost a je „*Bo-*

¹ II. Vatikánský koncil. Deklarace o poměru církve k nekřesťanským náboženstvím *Nostra aetate* (28. října 1965), č. 1. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995.

² Srov. GS 48.

³ Jan Pavel II. Posynodní apoštolský list o povolání a poslání laiků v církvi a ve světě *Christifideles laici* (30. prosince 1988), č. 40. Praha: Zvon, 1990.

⁴ *Tamtéž*.

hem ustanovenou institucí, která tvoří základ života osob jako prototyp každého uspořádání společnosti“.⁵

3. Skutečně, ve zdravém rodinném životě lze zakoušet základní prvky míru: spravedlnost a lásku mezi sourozenci, funkci autority vyjádřené v rodičích, láskyplnou službu nejslabším členům, protože jsou malí, nemocní nebo slabí, vzájemnou pomoc v životních potřebách, ochotu přijmout druhého a v případě potřeby i odpustit. Proto je rodina *první a nezastupitelnou vychovatelkou k míru*. Není divu, že násilí uvnitř rodiny je považováno za neúnosné. Když je tedy rodina označována jako „základní a životodárná buňka společnosti“,⁶ je tím vyjádřeno něco podstatného. Rodina je základem společnosti také proto, že *dává možnost prožívat zásadní zkušenosti míru*. Z toho vyplývá, že lidské společenství se nemůže obejít bez služby, kterou poskytuje rodina. Kde by se vychovávaný člověk mohl lépe učit poznávat nefalšovanou atmosféru míru než v rodném „hnízdě“, které mu připravila příroda? *Jazyk rodiny je jazykem míru*; zde se musí stále čerpat, aby nám nevymizel z paměti mírový slovník. V době inflace slov nesmí společnost ztratit přístup k té „gramatice“, kterou každé malé dítě přijímá z gest a pohledů své matky a otce, ještě dříve než se učí z jejich slov.

4. Protože rodině přísluší úkol výchovy jejích členů, *má specifická práva*. *Všeobecná deklarace lidských práv*, která představuje *vymožnost právní kultury skutečně univerzálního světa*, potvrzuje: „Rodina je přirozená základní jednotka společnosti a má nárok na ochranu od společnosti a státu.“⁷ Apoštolský stolec sám přiznal rodině zvláštní *právní hodnotu*, když zveřejnil *Chartu práv rodiny*. V předmluvě se říká: „Práva osoby mají, i když jsou formulována jako práva jednotlivce, základní společenskou dimenzi, která má své vlastní a živé vyjádření v rodině.“⁸ Práva stanovená v *Chartě* jsou vyjádře-

⁵ PAPEŽSKÁ RADA PRO SPRAVEDLNOST A MÍR. *Kompendium sociální nauky církve*, č. 211. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007.

⁶ II. Vatikánský koncil. Dekret o apoštolátu laiků *Apostolicam actuositatem* (18. listopadu 1965), č. 11. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995.

⁷ Čl. 16/3.

⁸ PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU. *Charta práv rodiny* (24. listopadu 1983), Předmluva, A.

ním a zřetelným projevem přirozeného práva, které je vepsáno do srdce člověka a zjevené mu skrze rozum. Popření nebo omezení práva rodin ohrožuje *vlastní základy míru*, protože zatemňuje pravdu o člověku.

5. Kdo klade, byť nevědomky, překážky instituci rodiny, narušuje tím mír v národním a mezinárodním společenství, protože oslabuje to, co je skutečně *nejdůležitější mírovou „agenturou“*. Tento bod je hoden zvláštní úvahy: všechno, co přispívá k tomu, aby se oslabil rodina založená na manželském svazku muže a ženy, co přímo nebo nepřímo brání rodině, aby odpovědně přijala nový život, co překračuje její právo mít první odpovědnost za výchovu dětí, představuje objektivní překážku na cestě míru. Rodina potřebuje domov, potřebuje práci a spravedlivé uznání domácí činnosti rodičů, školu pro děti a základní zdravotní péči pro všechny. Když se společnost a politika nezasazuje o to, aby pomohla rodinám v těchto oblastech, připravuje se o podstatný zdroj ve službě míru. Zvláště hromadné sdělovací prostředky mají kvůli výchovným možnostem, jimiž disponují, zvláštní odpovědnost za to, aby podporovaly pozornost vůči rodině, vyslovovaly její očekávání a práva a ukazovaly její krásu.

Lidstvo je velká rodina

6. Aby i sociální společenství žilo v míru, musí se orientovat na hodnoty, o něž se opírá rodinné společenství. To platí pro místní i pro národní společenství; platí to dokonce pro společenství národů, pro rodinu lidstva, které *bydlí v onom společném domě, jímž je země*. V této perspektivě nesmíme zapomínat, že rodina pochází z odpovědného a definitivního „ano“ muže a ženy a žije z vědomého „ano“ dětem, které postupně přicházejí. Aby se rodinné společenství mohlo rozvíjet, potřebuje velkodušný souhlas všech svých členů. Je nezbytné, aby se toto vědomí stalo společným přesvědčením všech, kdo jsou povoláni k *budování všeobecné rodiny lidstva*. Je třeba být schopen říci osobně „ano“ tomuto povolání, které Bůh vepsal do naší přirozenosti. Nežijeme vedle sebe nahodile; jako lidé jsme všichni *na téže cestě, a proto kráčíme jako bratři a sestry*. Proto je důležité, aby se každý snažil žít svůj život v postoji odpovědnosti vůči Bohu, protože v něm

poznává zdroj jak vlastní existence, tak i existence druhých. S ohledem na tento nejvyšší princip lze vnímat bezpodmínečnou hodnotu každého jednotlivého člověka, a tak vytvářet předpoklady pro utváření smířeného lidstva. Bez tohoto transcendentního základu je společnost pouze seskupením sousedů, nikoli společenstvím bratří a sester, kteří jsou povoláni k tomu, aby tvořili jednu velkou rodinu.

Rodina, lidské společenství a životní prostředí

7. Rodina potřebuje domov, přiměřené prostředí, v němž může navazovat své vztahy. *Pro lidskou rodinu je tímto domovem země*, životní prostředí, které nám dal Bůh Stvořitel, abychom je s tvořivostí a odpovědností obývali. O životní prostředí musíme pečovat. Je člověku svěřeno, aby je s odpovědností ve svobodě opatroval a kultivoval, přičemž jeho hlavním měřítkem musí být vždy dobro všech. Člověk má přirozeně vyšší hodnotu ve srovnání s celým stvořením. Respektování životního prostředí neznamena stavět neživou nebo živou přírodu nad člověka. Spíše to znamená nechápat je egoisticky, jako by bylo plně k dispozici pro naše vlastní zájmy, protože i příští generace mají právo na užitek ze stvoření, přičemž budou uplatňovat stejnou svobodnou odpovědnost, kterou si nárokuje my. Stejným způsobem nesmějí být opomíjeni chudí, kteří jsou v mnoha ohledech vyloučeni z dober s všeobecným určením. Dnes se lidstvo obává o budoucnost ekologické rovnováhy. V tomto ohledu je vhodné, aby se hodnocení prováděla moudře, v dialogu s odborníky a vědci, bez ideologických tlaků vedoucích k ukvapeným závěrům. Zvláště by se přitom měl společně hledat trvalý vývojový model, který může zajistit blahobyt všem při zachování ekologické rovnováhy. Když je ochrana životního prostředí spojena s výdaji, musejí být spravedlivě rozděleny, tím že se zohledňují rozdíly v rozvoji jednotlivých zemí a solidarita s příštími generacemi. Rozvaha neznamena zříci se vlastní odpovědnosti a odkládat rozhodování; znamená spíše závazek uvážlivě společně rozhodovat, jakou cestou se dát, s vědomím odpovědnosti a s cílem posilovat svazek mezi člověkem a životním prostředím, který má být obrazem stvořitelské lásky Boží – Boha, v němž máme svůj původ a k němuž směřujeme.

8. V této souvislosti je třeba hlavně „přijmout“ zemi jako „naš společný dům“ a pro její užívání ve službě všem volit spíše cestu dialogu než cestu jednostranných rozhodnutí. V případě potřeby může být zvětšen počet institucí na mezinárodní úrovni, abychom se společně chopili vedení tohoto našeho „domu“; mnohem více ale záleží na tom, abychom nechávali ve všeobecném povědomí dozrát přesvědčení, že je nezbytná odpovědná spolupráce. Problémy, které se rýsují na obzoru, jsou složité a naléhavé. Abychom situaci účinně čelili, je třeba jednat ve vzájemné shodě. Oblast, v níž by bylo obzvlášť nutné zintenzivnit dialog mezi národy, je hospodaření s energetickými zdroji planety. V tomto ohledu stojí před technicky rozvinutými zeměmi dvojnásobně naléhavé zadání: na jednu stranu musejí rozvážit vysoké konzumní standardy podmíněné současným modelem rozvoje, a na druhou stranu je třeba se postarat o vhodné investice k rozlišení energetických zdrojů a zlepšení využití energie. Rychle se rozvíjející země mají velkou potřebu energie, ale někdy je tato potřeba pokrývána na úkor chudých zemí, které jsou, i kvůli technicky nedostatečným infrastrukturám, nuceny prodávat své energetické zdroje pod cenou. Někdy je dokonce zpochybňována jejich politická svoboda nucováním forem protektorátu nebo alespoň závislosti, které jsou velmi poškozující.

Rodina, lidské společenství a hospodářství

9. Zásadní předpoklad pro mír v jednotlivých rodinách je, že se opírají o pevný základ společně uznávaných duchovních a etických hodnot. K tomu je třeba poznamenat, že rodina prožívá skutečný mír, když nikomu nechybí nic potřebného a rodinný majetek – plod práce jedněch, šetrnosti druhých a aktivní spolupráce všech – je dobře spravován v solidaritě, bez nestřídmosti a marnotratnosti. Pro mír v rodině je tedy na jednu stranu nutná *otevřenost transcendentnímu dědictví hodnot*, na druhou stranu ale zároveň není bezvýznamné jak moudré spravování materiálních dober, tak i prozíravé pěstování mezilidských vztahů. Nedostatek v tomto aspektu působí, že se kvůli nejistým výhledům, které ohrožují budoucnost rodiny, ztrácí vzájemná důvěra.

10. Totéž se dá říci o oné druhé velké rodině, kterou je lidstvo jako celek. I rodina lidstva, která je dnes skrze fenomén globalizace ještě těsněji spojena, potřebuje kromě základu na společně uznávaných hodnotách i hospodářství, které odpovídá potřebám všeobecného dobra v celosvětovém měřítku. Přirovnání k přirozené rodině se i v tomto ohledu jeví jako zvláště výmluvné. Mezi jednotlivými lidmi a mezi národy musejí být stanoveny spravedlivé a upřímné vztahy, aby ve věci rovnosti a spravedlnosti mohli všichni spolupracovat. Zároveň je třeba usilovat o *moudré využívání zdrojů* a o *spravedlivé rozdělování dober*. Zvláště kritéria pomoci poskytované chudým zemím musejí odpovídat zdravé hospodářské logice, přičemž je třeba varovat se marnotratnosti, která nakonec slouží především udržování nákladného byrokratického aparátu. Rovněž je třeba náležitě zohlednit morální požadavek péče o to, aby hospodářská organizace neodpovídala pouze přísným pravidlům rychlého zisku, která se mohou projevit jako nelidská.

Rodina, lidské společenství a mravní zákon

11. Rodina žije v míru, když se všichni její členové *podřizují společným směrnicím*. Ty musejí zabraňovat egoistickému individualismu a spojovat dohromady jednotlivce, čímž podporují jejich harmonickou koexistenci a péči zaměřenou ke společnému cíli. Tento vnitřně logický princip *platí i pro větší společenství*, od místních přes národní, až po mezinárodní společenství. Abychom dosáhli míru, je třeba společné právo, které napomáhá svobodě, aby byla skutečně sama sebou, a ne slepou svévolí a aby chránilo slabé před zneužíváním silnějšími. V rodině národů lze zaznamenat mnoho neoprávněného jednání, jak uvnitř jednotlivých států, tak i ve vztazích mezi státy. K tomu existují četné situace, kdy se slabý musí sklonit ani ne tak před požadavky spravedlnosti, ale před neskrývanou silou toho, kdo má k dispozici více prostředků než on. Je nutné ještě jednou zdůraznit toto: síla musí být vždy pod vládou zákona, a to se musí projevat i ve vztazích mezi suverénními státy.

12. O přirozenosti a funkci práva se církev vyjádřila mnohokrát. Právní norma, která upravuje vzájemné vztahy mezi lidmi tím, že po-

dřizuje disciplíně vnější chování a předvídá i tresty pro přestupky, má jako kritérium morální zákon, který spočívá na přirozenosti věci. Lidský rozum ho ostatně, přinejmenším v jeho základních požadavcích, může chápat, čímž se vrací ke stvořitelskému rozumu Božímu, který stojí na počátku všech věcí. Tento morální zákon musí usměrňovat rozhodování svědomí a usměrňovat veškeré lidské chování. Existují právní normy pro vztahy mezi národy, které tvoří rodinu lidstva? A pokud existují, jsou účinné? Odpověď zní: ano, zákony existují, ale abychom dosáhli toho, že budou skutečně účinné, *musíme vycházet z přirozeného morálního zákona jako základu právní normy*. Pokud tomu tak není, zůstává právní norma podřízena křehkým a nestálým dohodám.

13. Poznání přirozeného morálního zákona není znemožněno člověku, který vstupuje do sebe a tváří v tvář svému určení se táže na vnitřní logiku nejhlubších sklonů své podstaty. Může dosáhnout toho, i když s váháním a nejistotou, že objeví tento všeobecný mravní zákon aspoň v jeho podstatných rysech – zákon, který i přes kulturní rozdíly mezi lidmi umožňuje vzájemně se dorozumět o nejdůležitějších aspektech dobra a zla, toho, co je spravedlivé a co je nespravedlivé. Je důležité vracet se k tomuto základnímu zákonu a pro toto hledání nasazovat své nejlepší intelektuální síly, aniž bychom se nechali odradit nejasností a nepochopením. Skutečně, hodnoty zakořeněné v přirozeném zákoně, i když jen zlomkovitě a ne vždy soudržně, jsou přítomny v mezinárodních dohodách, v celosvětově uznávaných formách autority a v zásadách humanitárního práva, které je přijato do zákonodárství jednotlivých států nebo do statut mezinárodních organizací. *Lidstvo není „bez práva“*. Přesto je naléhavé pokračovat v dialogu o těchto tématech a přitom podporovat snahy otevřít zákonodárství jednotlivých států na uznání základních lidských práv. Rozvoj právní kultury ve světě závisí kromě jiného na snaze naplňovat mezinárodní normy nejhlubším lidským obsahem, abychom se vyhnuli tomu, že se omezí na procedury, které lze snadno z egoistických a ideologických důvodů obcházet.

14. Lidstvo dnes bohužel prožívá hluboká rozpolcení a silné konflikty, které *vrhají na jeho budoucnost temné stíny*. Rozsáhlé oblasti planety jsou zasaženy rostoucími napětími, přičemž nebezpečí, že stále více zemí získává jaderné zbraně, působí každému odpovědnému člověku odůvodněné starosti. Na africkém kontinentu zuří stále mnoho občanských válek, ačkoli tam nemálo zemí učinilo pokroky na rovině svobody a demokracie. Blízký Východ je stejně jako dříve dějištěm konfliktů a atentátů, které ovlivňují sousední národy a regiony a hrozí, že i je vtáhnou do víru násilí. Na všeobecnější rovině je třeba se zármutkem konstatovat, že *vzrůstá počet zemí zapletených do soupeření ve zbrojení*. Dokonce rozvojové země věnují významnou část svého chudého hrubého domácího produktu na nákup zbraní. Odpovědnost za tento neblahý obchod je na mnoha stranách: jsou tu země industrializovaného světa, které čerpají bohatý zisk z prodeje zbraní, a jsou tu vládnoucí oligarchie v mnoha chudých zemích, které chtějí nákupem stále dokonalejších zbraní posílit svoji pozici. V takových těžkých časech je opravdu nezbytná mobilizace všech lidí dobré vůle, aby došli ke konkrétní dohodě ohledně *účinné demilitarizace*, především v oblasti jaderných zbraní. Proces, který měl zabránit rozšíření jaderných zbraní, se zarazil, proto v této fázi cítím povinnost vyzvat autority k tomu, aby se znovu s pevnější rozhodností ujaly jednání o *postupné a souhlasné likvidaci existujících jaderných zbraní*. Když obnovuji tuto výzvu, vím, že tím vyjadřuji společné přání všech, jimž leží na srdci budoucnost lidstva.

15. Uplynulo šedesát let od slavnostního zveřejnění *Všeobecné deklarace lidských práv* Organizací spojených národů (1948–2008). Tímto dokumentem reagovala lidská rodina na hrůzy druhé světové války, tím že uznala jednotu spočívající na stejné důstojnosti všech lidí a postavila do středu lidského soužití vnímavost základních práv jednotlivců a národů. Šlo o rozhodující krok na těžké a náročné cestě k svornosti a míru. Zvláštní zmínku zaslouží i 25. výročí přijetí *Charty práv rodiny* Apoštolským stolcem (1983–2008), stejně jako i 40. jubileum slavení prvního *Světového dne míru* (1968–2008). Slavení tohoto dne bylo plodem prozívatelné intuice papeže Pavla VI., na

kteřou můj drahý ctihodný předchůdce Jan Pavel II. s pevným přesvědčením navázal. Slavení během let poskytovalo možnost rozvíjet objasňující nauku cířkve ve prospěch tohoto základního lidského dobra prostřednictvím poselství zveřejňovaných k této příležitosti. Právě ve světle tohoto významného dne roku vyzývám každého jednotlivce, aby si ještě jasněji uvědomil společnou přináležitost k lidské rodině a zasazoval se o to, aby společné soužití na zemi odráželo stále více toto přesvědčení, na němž závisí zavedení pravého a trvalého míru. Také věřící vyzývám, aby neúnavně vyprošovali od Boha velký dar míru. A křesťané vědí, že se mohou spolehnout na Mariinu přímluvu. Ona, Matka Božího Syna, který pro spásu všech lidí přijal tělo, je matkou všech.

Všem přeji šťastný Nový rok!

Vatikán 8. prosince 2007

Benedictus PP XVI

4. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K XCIV. SVĚTOVÉMU DNI MIGRANTŮ A UPRCHLÍKŮ 13. LEDNA 2008

„Mladí migranti“

Drazí bratři a sestry!

Letošní téma Světového dne migrantů a uprchlíků nás vyzývá, abychom se zamysleli především nad mladými migranty. Každodenní zprávy často hovoří právě o nich. Rozsáhlý proces globalizace, který probíhá ve světě, s sebou přináší potřebu stěhovat se, což vede mnohé mladé lidi k tomu, aby emigrovali a žili daleko od svých rodin a od své země. To má za následek, že ze zemí svého původu často odcházejí mladí, nadaní tím nejlepším inteligenčním potenciálem, zatímco v zemích emigranty přijímajících platí předpisy, které jim ztěžují, aby se tam účinně začlenili. Fenomén emigrace se stává stále rozsáhlejší a týká se rostoucího počtu lidí ze všech společenských poměrů. Proto je správné, že veřejné instituce, humanitární organizace a také katolická církev vynakládají mnoho svých zdrojů na to, aby vycházely vstříc těmto lidem žijícím v těžkostech.

Pro mladé migranty se jeví jako zvláště naléhavá problematika takzvané „dvojí příslušnosti“; na jedné straně velmi silně pociťují potřebu neztratit svou původní kulturu, zatímco na druhé straně se u nich projevuje pochopitelná touha organicky se začlenit do společnosti, která je přijímá, aniž by to však obnášelo jejich kompletní asimilaci s následkem ztráty zděděných tradic. Mezi mladými jsou to zvláště dívky, které se snadněji stávají obětí vykořisťování, mravního vydírání a dokonce i zneužívání všeho druhu. A co máme říkat o dospívajících a mladistvých bez doprovodu, kteří tvoří mezi žadateli o azyl samostatnou rizikovou kategorií? Tito chlapci a děvčata často

končí na ulicích, ponechání sami sobě, a stávají se kořistí bezostyšných vykořisťovatelů, kteří je mnohdy promění v oběť fyzického, morálního a sexuálního násilí.

Když se díváme zblízka na okruh migrantů z donucení, uprchlíků, běženců a obětí obchodu s lidskými bytostmi, tak se bohužel také často setkáváme s mnoha dětmi a dospívajícími. Nemůžeme mlčet před zarážejícími obrazy velkých uprchlických či běžeckých táborů v různých částech světa. Jak bychom mohli nemyslet na to, že tyto malé bytosti přišly na svět se stejnou legitimní touhou po štěstí jako všichni ostatní? A zároveň nesmíme zapomenout na to, že dětství a dospívání jsou pro vývoj muže a ženy zásadními a důležitými obdobími, které si vyžadují stabilitu, pokoj a jistotu. Jedinou životní zkušeností těchto dětí a dospívajících jsou „tábory“ nuceného pobytu, kde se nacházejí v odloučení, daleko od obývaných center a bez možnosti normálně navštěvovat školu. Jak mohou hledět do své budoucnosti s důvěrou? Jestliže je pravda, že se toho pro ně dělá hodně, i tak je třeba se v této pomoci nasazovat ještě mnohem více a vytvářet vhodné struktury pro jejich přijetí a formaci.

Otázka se ubírá právě tímto směrem: jak můžeme odpovídat na očekávání mladých migrantů? Co dělat, abychom jim vyšli vstříc? Jistě je třeba se v první řadě zaměřit na podporu rodiny a školy. Ale jak komplexní jsou situace a jak početné těžkosti, s nimiž se tito mladí setkávají v prostředí rodiny a školy! Uvnitř rodin zmizely tradiční role, jež existovaly v zemích původu, a často jsme svědky střetu mezi rodiči, kteří zůstali zakořeněni ve své kultuře, a dětmi, které rychle přejímají kulturu nového společenského prostředí. Ani nelze podceňovat těžkosti, s nimiž se mladí setkávají, aby se začlenili do výchovného procesu platného v zemích, kam byli přijati. Samotný školský systém by proto měl brát v úvahu jejich podmínky a obsahovat specifický integrační postup pro děti emigrantů, který by odpovídal jejich potřebám. Důležitá je rovněž snaha vytvářet ve školních třídách ovzduší vzájemné úcty a dialogu mezi všemi žáky na základě univerzálních principů a hodnot, které jsou společné všem kulturám. Úsilí všech – učitelů, rodin i studentů – jistě přispěje k tomu, aby se mladým migrantům napomohlo vyrovnávat se co nejlépe s úkolem integrace a nabídla se jim možnost získat to, co může prospívat jejich lid-

ské, kulturní a profesionální formaci. To platí ještě mnohem více pro mladé uprchlíky, pro něž by se měly připravit odpovídající programy v prostředí školy i práce, které by zaručovaly jejich přípravu a poskytovaly jim potřebné základy pro jejich správné začlenění do nového společenského, kulturního a profesního světa.

Církev sleduje svět migrantů se zvláštní pozorností a od těch, kdo dostali v zemích svého původu křesťanskou formaci, vyžaduje, aby se snažili učinit toto dědictví víry a evangelních hodnot plodným a aby důsledně vydávali svědectví v různém sociálním kontextu. Právě s ohledem na to vyzývám křesťanská společenství přijímajících zemí, aby se sympatiemi přijímali všechny mladé i nejmladší s jejich rodiči, snažili se pochopit jejich životní situaci a usnadnili jim jejich začlenění. Jak jsem již napsal ve svém loňském poselství, mezi migranty je jedna kategorie, na niž je třeba brát zvláštní zřetel. Jsou to studenti z jiných zemí, kteří se z důvodu studia nacházejí daleko od domova. Jejich počet neustále roste. Jsou to mladí, kteří potřebují specifickou pastorační péči, protože jsou nejen studenty jako ostatní, ale zároveň i dočasnými migranty. Často se cítí být sami pod tlakem studia a mnohdy je sužují i ekonomické těžkosti. Církev se ve své mateřské péči na ně dívá s láskou a snaží se rozvíjet pro ně specifické pastorační a sociální činnosti, které by braly v úvahu velký potenciál jejich mládí. Je třeba působit tak, aby se mohli otvírat dynamice mezikulturních vztahů a obohacovali se v kontaktu s ostatními studenty různých kultur a náboženství. Pro mladé křesťany může tato zkušenost studia a formace být užitečným polem pro dozrávání jejich víry. Může je stimulovat, aby se otvírali k univerzalitě, která je prvkem utvářejícím katolickou církev.

Drazí mladí migranti, připravujte se na to, abyste spolu se svými vrstevníky vytvářeli spravedlivější a bratrštější společnost a důsledně a vážně plnili své povinnosti ve vztahu ke svým rodinám i ke státu. Respektujte zákony a nikdy se nenechávejte unášet nenávisť a násilím. Spíše usilujte o to, abyste už od nynějška byli tvůrci světa, kde bude vládnout soucit a solidarita, spravedlnost a mír. Zvláště od vás, mladí věřící, žádám, abyste využívali čas svých studií k růstu vašeho poznání Krista a lásky k němu. Ježíš chce, abyste byli jeho skutečnými přáteli, a proto je třeba, abyste s ním stále utvářeli svůj důvěrný

vztah v modlitbě a v poslušném naslouchání jeho Slovu. On chce, abyste byli jeho svědky, a proto je potřebné, abyste se nasazovali pro odvážné žití evangelia a vyjadřovali to konkrétními skutky lásky k Bohu a velkorysé služby bratřím. Církev potřebuje i vás a počítá s vaším přínosem. Můžete, jako nikdy jindy, sehrávat prozřetelnostní roli v kontextu současné evangelizace. Protože pocházíte z různých kultur, ale všechny vás spojuje příslušnost k jedné Kristově církvi, můžete ukázat, že evangelium je živé a vhodné pro každou situaci, že je poselstvím starým i vždy novým. Je slovem naděje a spásy pro lidi každé rasy a kultury, každého věku a každé doby.

Svěřuji Panně Marii, Matce celého lidstva, a svatému Josefovi, jejímu nejčistšímu snoubenci – kteří byli uprchlíky v Egyptě – každého z vás, vaše rodiny, všechny, kdo se různým způsobem zabývají rozsáhlým světem migrantů, dobrovolníky i pastorační pracovníky; kéž vás provázejí svou blízkostí a svou přátelskou podporou. Ať je Pán stále s vámi a s vašimi rodinami, abyste spolu mohli překonávat materiální i duchovní překážky a těžkosti, s nimiž se setkáváte na své cestě. Svá přání doprovázím zvláštním apoštolským požehnáním pro každého z vás i pro osoby vám drahé.

Vatikán 18. října 2007

Benedictus PP XVI

5. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K XVI. SVĚTOVÉMU DNI NEMOCNÝCH 11. ÚNORA 2008

Drazí bratři a sestry!

1. 11. února, v den památky Panny Marie Lurdské, slavíme Světový den nemocných. Je to vhodná příležitost, abychom uvažovali o smyslu bolesti a o povinnosti křesťana přijímat ji, ať již přijde v jakékoli podobě. Tato významná památka se letos pojí se dvěma důležitými událostmi pro život církve, jak již vyplývá ze zvoleného tématu „*Eucharistie, Lurdy a pastorační péče o nemocné*“. Jsou jimi 150. výročí zjevení Neposkvrněné v Lurdech a slavení Mezinárodního eucharistického kongresu v kanadském Quebecu. Dostáváme tak jedinečnou příležitost uvažovat o úzkém spojení, které je mezi eucharistickým tajemstvím, Mariinou úlohou v plánu spásy a skutečností lidské bolesti a utrpení.

Sto padesát let, které uplynuly od lurdských zjevení, nás vyzývá, abychom obrátili svůj pohled na Svatou Pannu, jejíž Neposkvrněné početí je vznešeným a bezplatným Božím darem daným ženě, aby se mohla s pevnou a neotřesitelnou vírou plně připojit k Božím záměrům, navzdory zkouškám a utrpením, kterým měla čelit. Proto je Maria vzorem naprosté odevzdanosti do Boží vůle. Přijala do svého srdce Věčné Slovo a počala ho ve svém panenském lůně, světila se Bohu s duší proniknutou mečem bolesti (srov. Lk 2, 35), neváhala sdílet Synovu bolest a na Kalvárii u paty kříže opakovat své „ano“ vyslovené při Zvěstování. Meditovat o Mariině Neposkvrněném početí tedy znamená nechat se přitahovat tímto „ano“, které ji podivuhodně spojuje s posláním Krista, Vykupitele lidstva. Znamená to nechat se od ní vzít za ruku a dát se vést, abychom i my vyslovovali své „*fiat*“ vůli Boží, v celém životě proniknutém radostmi i bolestmi, nadějami i zklamáními, s vědomím, že zkoušky, bolest a utrpení obohacují smysl naší pozemské pouti.

2. Nemůžeme kontemplovat Pannu Marii, aniž bychom nebyli přitahováni Kristem, a nemůžeme hledět na Krista, aniž bychom si hned neuvědomili Mariinu přítomnost. Existuje nerozlučné pouto mezi Matkou a Synem zrozeným v jejím lůně skrze Ducha Svatého. Toto pouto si uvědomujeme tajemným způsobem ve svátosti eucharistie, jak to již od prvních staletí ozřejmovali církevní Otcové a teologové. „Tělo narozené z Panny Marie, pocházející z Ducha Svatého, je chlebem, který sestoupil z nebe“, tvrdí sv. Hilarius z Poitiers. V „*Sakramentariu Bergomense*“ z 9. století se můžeme dočíst: „Její lůno umožnilo vzniknout plodu, chlebu, který nás naplnil andělským darem. Maria vrátila ke spasení to, co Eva zničila svou vinou.“ Sv. Petr Damiani konstatuje: „To tělo, které blahoslavená Panna zplodila, živila ve svém lůně mateřskou péčí, toto tělo a nepochybně žádné jiné teď přijímáme ze svatého oltáře a pijeme jeho krev jako svátost naší spásy. Toho se drží katolická víra, tak to věrně učí svatá církev.“ Pouto mezi svatou Pannou a Synem, obětovaným Beránkem, který snímá hříchy světa, se rozšiřuje na církev, Kristovo Mystické tělo. Jak poznamenává Boží služebník Jan Pavel II., Maria je celým svým životem „ženou eucharistie“, a proto církev, která na ni hledí jako na svůj vzor, „je povolána napodobovat ji také v jejím vztahu k tomuto přesvatému tajemství.“¹ Z tohoto pohledu je pochopitelné, proč se v Lurdech uctívání Blahoslavené Panny spojuje se stálým a trvalým připomínáním eucharistie, s každodenními eucharistickými slaveními, s adorací Nejsvětější svátosti a požehnáním nemocných, což tvoří jeden z nejsilnějších momentů při zastavení poutníků u jeskyně Masabielles.

Přítomnost mnoha nemocných poutníků a dobrovolníků, kteří je v Lurdech doprovázejí, napomáhá úvaze o něžné mateřské starostlivosti, jakou Panna projevuje ve vztahu k bolesti a k utrpení člověka. Ve spojení s Kristovou obětí je Maria, *Mater Dolorosa*, která u paty kříže trpí se svým božským Synem, vnímána jako zvláště blízká křesťanskému společenství shromažďujícímu se okolo svých trpících členů, kteří nesou známky Kristova utrpení. Maria trpí s těmi, kdo

¹ JAN PAVEL II. Encyklika o eucharistii a jejím vztahu k církvi *Ecclesia de Eucharistia* (17. dubna 2003), č. 53. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2003.

prožívají zkoušku, s nimi doufá, je jim útěchou a podporuje je svou mateřskou pomocí. A není snad pravda, že duchovní zkušenost mnoha nemocných vede ke stále většímu pochopení toho, že „božský Vykupitel touží získat duši každého trpícího skrze srdce své Nejsvětější Matky, jež stojí na prvním místě mezi všemi, kteří byli vykoupeni?“²

3. Jestliže Lurdy nás vedou k tomu, abychom meditovali o mateřské lásce Neposkvrněné Panny k jejím nemocným a trpícím dětem, potom následující eucharistický kongres bude příležitostí, abychom adorovali Ježíše Krista přítomného ve svátosti oltářní, abychom se mu svědčili jako naději, která nezklame, abychom jej přijímali jako lék nesmrtnosti, který uzdravuje tělo i ducha. Ježíš Kristus spasil svět svým utrpením, smrtí a zmrtvýchvstáním a chtěl zůstat s námi jako „chléb života“ na naší pozemské pouti. „*Eucharistie jako dar Boží pro život světa*“ je téma eucharistického kongresu, které zdůrazňuje, že eucharistie je darem, jenž Otec dává světu, darem jeho vlastního vtěleného a ukřižovaného Syna. On nás shromažďuje okolo eucharistického stolu a vzbuzuje ve svých učednících láskyplnou pozornost pro trpící a nemocné, v nichž křesťanské společenství poznává Pánovu tvář. Jak jsem zdůraznil v posynodální apoštolské exhortaci *Sacramentum caritatis*, „naše společenství si mají při slavení eucharistie stále víc uvědomovat, že Kristova oběť je za všechny, a proto eucharistie podněcuje každého věřícího v Krista, aby se stával ‚chlebem lámaným‘ za druhé.“³ Tím jsme povzbuzováni, abychom se osobně nasazovali ve službě bratřím, zvláště těm, kteří prožívají těžkosti, neboť povolání každého křesťana ve skutečnosti znamená být spolu s Ježíšem chlebem lámaným za život světa.

4. Zdá se tedy jasné, že právě z eucharistie má čerpat zdravotní pasportační péče potřebnou duchovní sílu k tomu, aby mohla účinně prospívat člověku a pomáhat mu, aby chápal spasitelnou hodnotu svého utrpení. Jak napsal Boží služebník Jan Pavel II. v citovaném apoštolském listě *Salvifici doloris*, církve vidí trpící bratry a sestry jako je-

² JAN PAVEL II. Apoštolský list o křesťanském smyslu lidského utrpení *Salvifici doloris* (11. února 1984), č. 26. Praha: Zvon, 1995.

³ BENEDIKT XVI. *Sacramentum caritatis*, č. 88.

dince zmnohonásobující Kristovu nadpřirozenou sílu.⁴ V tajemném spojení s Kristem se člověk, který trpí s láskou a poslušnou odevzdaností do Boží vůle, stává živou obětí pro spásu světa. Můj milovaný předchůdce také tvrdil, že „čím více je člověk ohrožen hříchem a čím více ho svazují provinění, která s sebou nese dnešní svět, tím větší je i význam lidského utrpení. Proto církev pociťuje tím větší nutnost obracet se pro spásu světa na lidské utrpení.“⁵ Jestliže se tedy v Quebecu kontemplanuje tajemství eucharistie jako Boží dar pro život světa, při Světovém dni nemocných se v ideální duchovní paralele nejen slaví skutečná účast lidského utrpení na spasitelném Božím díle, ale v určitém smyslu se tu lze radovat z jeho cenných plodů příslibných těm, kdo věří. Bolest přijímaná s vírou se tak stává branou pro vstup do tajemství Ježíšova spasitelného utrpení a spolu s ním pro dosažení pokoje a štěstí z jeho Zmrtvýchvstání.

5. Zatímco odevzdávám svůj srdečný pozdrav všem nemocným i všem, kdo se o ně starají, vyzývám diecézní a farní společenství, aby slavila následující Světový den nemocných s plným oceněním šťastné shody mezi 150. výročí zjevení naší Paní v Lurdech a Mezinárodním eucharistickým kongresem. Ať je to příležitost pro zdůraznění důležitosti mše svaté, eucharistické adorace a eucharistické úcty tím, že se kaple ve zdravotnických centrech stanou pulsujícím srdcem, kde se Ježíš neustále obětuje Otci za život světa. Také rozdávání eucharistie nemocným, vykonávané důstojně a v duchu modlitby, je skutečnou útěchou pro toho, kdo je postižený nemocí v jakékoli formě.

Kéž je následující Světový den nemocných také vhodnou příležitostí pro zvláštní vzývání mateřské ochrany Panny Marie pro ty, kdo jsou zkoušeni nemocí, pro zdravotnické pracovníky i pro asistenty zdravotní pastorační péče. Mám na mysli zvláště kněze pracující v této oblasti, řeholnice a řeholníky, dobrovolníky a každého, kdo se snaží se skutečným nasazením sloužit tělem i duší nemocným a potřebným. Všechny je odevzdávám Panně Marii, Matce Boží a Matce

⁴ Srov. JAN PAVEL II. *Salvifici doloris*, č. 27.

⁵ *Tamtéž.*

naší, Neposkvrněnému početí. Kéž ona pomáhá každému, aby svědčil o tom, že jedinou platnou odpovědí na lidskou bolest a utrpení je Kristus, který svým Zmrtvýchvstáním přemohl smrt a dal nám život bez konce. S těmito pocity ze srdce uděluji všem zvláštní apoštolské požehnání.

Vatikán 11. ledna 2008

Benedictus PP XVI

6. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K POSTNÍ DOBĚ 2008

„Kristus se pro vás stal chudým“

(srov. 2 Kor 8, 9)

Milí bratři a sestry!

1. Každý rok nám postní doba poskytuje vítanou příležitost k prohloubení smyslu a hodnoty naší křesťanské identity a vybízí nás, abychom znovu objevovali Boží milosrdenství, a tak se stávali vůči svým bratřím a sestrám milosrdnějšími. V postní době církev doporučuje některé zvláštní skutky, které věřícím konkrétním způsobem pomáhají v tomto procesu vnitřní obnovy, totiž modlitbu, půst a almužnu. V tomto roce bych se v obvyklém poselství k postní době chtěl zabývat praktikováním almužny, která představuje konkrétní způsob, jak pomoci těm, kdo trpí nouzí a zároveň je asketickým cvičením k osvobození od závislosti na pozemských dobrech. Jak silný je vliv hmotného vlastnictví a jak jednoznačné má být naše rozhodnutí mu neotročit, potvrzuje Ježíš důrazně: „Nemůžete sloužit Bohu i mamonu“ (Lk 16, 13). Almužna nám pomáhá toto neustálé pokušení překonávat, protože nás vede k tomu, abychom brali v úvahu potřebu svých bližních a dělili se s druhými o to, co z Boží dobroty máme. Takový je cíl zvláštních sbírek pro chudé, které se v průběhu postní doby konají na mnoha místech světa. Tímto způsobem se spojuje vnitřní očistění s určitým gestem v rámci církevního společenství, jak je znala už prvotní církev. O ní zřejmě mluví sv. Pavel ve svých listech v souvislosti se sbírkou pro jeruzalémskou obec (srov. 2 Kor 8–9; Řím 15, 25–27).

2. Evangelium učí, že nejsme vlastníky, nýbrž správci dober, která máme. Proto je nesmíme považovat za své výlučné vlastnictví, ale za prostředek, skrze nějž Pán každého z nás volá, abychom bližním zprostředkovali jeho péči. Jak zdůrazňuje *Katechismus katolické*

církve, materiální dobra mají sociální hodnotu přiměřenou svému obecnému určení.¹

Evangelium předkládá důraznou Ježíšovu výtku těm, kdo chtějí vlastnit a užívat své bohatství jen pro sebe. Tváří v tvář masám, které mají nedostatek ve všem a trpí hladem, jsou slova prvního listu Janova tvrdým pokáním: „Jestliže má někdo majetek a vidí, že jeho bratr je v nouzi, ale zavře před ním svoje srdce – jak v něm může zůstat Boží láska?“ (1 Jan 3, 17). Mnohem silněji zaznívá tato výzva v zemích s většinovým počtem křesťanů, protože jejich odpovědnost vůči mnoha trpícím a opuštěným je podstatně větší. Pomáhat jim je spíše spravedlivá povinnost než skutek lásky.

3. Evangelium vynáší na světlo typický znak křesťanské almužny. Má být udělována ve skrytosti. Ježíš požaduje: „Ať neví tvoje levice, co dělá tvoje pravice, aby tvoje almužna zůstala skrytá“ (Mt 6, 3–4). Krátce předtím řekl, že se nemáme vychloubat svými dobrými skutky, abychom neriskovali, že přijdeme o odměnu v nebi (srov. Mt 6, 1–2). Starostí učedníků je, aby se všechno dělo k větší slávě Boží. Ježíš připomíná: „Tak ať vaše světlo svítí lidem, aby viděli vaše dobré skutky a velebili vašeho Otce v nebesích“ (Mt 5, 16). Všechno proto směřuje ne k naší slávě, ale k slávě Boží. Ať toto vědomí, milí bratři a sestry, provází každý skutek ve prospěch bližních; potom se nestane prostředkem, který sám sebe staví na odiv. Když naše konání dobrých skutků není zaměřeno ke slávě Boží a opravdovému dobru bližních, nýbrž k osobnímu prospěchu nebo jen k získání pochvaly, nejednáme v duchu evangelia. V moderní společnosti, která staví na obrazech, je třeba si zachovat bdělost vůči tomuto pokušení. Evangelní dobročinnost není pouhá filantropie. Je to mnohem více konkrétní úkon lásky, teologální ctnost, která vychází z vnitřního obrácení k Boží a bratrské lásce a napodobuje Ježíše, který zcela vydal sám sebe až k smrti na kříži. Jak bychom mohli nepoděkovat Bohu za ty četné osoby, které mimo dosah reflektorů medializované společnosti konají v tichu a v křesťanském duchu velkorysé skutky na podporu bližních v nouzi? Velmi málo prospívá dát vlastní dobra druhým,

¹ Srov. KKC, 2404.

když se tím naše srdce naplní marnivostí. Proto ten, kdo ví, že Bůh „vidí i to, co je skryté,“ i to, že ve skrytosti bude odměněn, nehledá lidské uznání za vykonané skutky milosrdenství.

4. Písmo svaté nás vyzývá, abychom pohlíželi na almužnu hlubším pohledem, který přesahuje čistě materiální dimenzi a učí nás, že je radostnější dávat než brát (srov. Sk 20, 35). Když jednáme s láskou, vyjadřujeme tím pravdu o svém bytí. Nejsme totiž stvoření sami pro sebe, nýbrž pro Boha a pro bližní (srov. 2 Kor 5, 15). Pokaždé, když se z lásky k Bohu dělíme o svá dobra s potřebnými bližními, zakoušíme, že plnost života pochází z lásky. Všechno se k nám vrací jako požehnání pokoje, vnitřní spokojenosti a radosti. Ještě více, svatý Petr zmiňuje mezi duchovními plody almužny odpuštění hříchů. „Láska“ – píše – „přikrývá všechny hříchy“ (1 Petr 4, 8). Jak často opakuje liturgie postní doby, Bůh nám hříšníkům nabízí možnost odpuštění. K jeho přijetí nás připravuje, když se dělíme o svůj majetek s chudými. V tomto okamžiku myslím na všechny ty, kdo pocíťují tíhu zla, které na ně doléhá, a právě proto se cítí být daleko od Boha, v obavách a téměř neschopni se na něj obrátit. Tím, že nás almužna přivádí blíže k bližním, přivádí nás blíže k Bohu. To se může stát nástrojem skutečného obrácení a smíření s ním i s bratry a sestrami.

5. Almužna napomáhá k láskyplné velkorysosti. Sv. Josef Benedikt Cottolengo neustále doporučoval: „Nepočítejte peníze, které vydáte, protože vám opakují: když při almužně nesmí levá ruka vědět, co dělá pravá, tak ani pravá nesmí vědět, co sama dělá.“² V této souvislosti má velký význam evangelní epizoda o vdově, která ve své chudobě vhodila „celé své živobytí“ (Mk 12, 44) do chrámové pokladnice. Její drobná a bezvýznamná mince se stává výmluvným symbolem. Tato vdova nedala Bohu něco ze svého přebytku. Nedala ani tak něco, co měla, jako spíše to, co je. Dala sama sebe. Toto dojemné vyprávění je zasazeno do biblického líčení dní bezprostředně předcházejících Ježíšovo utrpení a smrt. Ježíš se stal chudým, aby nás skrze svou chudobu učinil bohatými, jak píše apoštol národů (srov. 2 Kor 8, 9). Sám sebe za nás zcela vydal. Postní doba na nás naléhá, aby-

² *Deti e pensieri*, Edilibri, n. 201.

chom následovali jeho příklad i skrze almužnu. V Ježíšově škole se můžeme učit, jak činit ze svého života dar. Tím, že ho napodobujeme, roste naše připravenost dávat nejen ze svého majetku, nýbrž spíše sebe samé. Není snad celé evangelium shrnuto v jediném přikázání lásky? Praktikování almužny v postní době se tedy stává prostředkem k prohloubení našeho křesťanského povolání. Když se křesťan dává nezištně, svědčí o tom, že nikoli materiální bohatství, nýbrž láska diktuje zákony existence. Takže hodnotu almužně dává láska, která inspiruje k různým formám dávání se podle možností a podmínek jednotlivců.

6. Milí bratři a sestry, příprava na Velikonoce nás i skrze almužnu vybízí k duchovnímu „cvičení“, abychom rostli v lásce a poznávali Krista v chudých. Ve Skutcích apoštolů stojí, že apoštol Petr řekl chromému u chrámové brány, který prosil o almužnu: „Stříbro ani zlato nemám. Ale co mám, to ti dám: Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského – vstaň a chod!“ (Sk 3, 6). Almužnou dáváme něco materiálního. Může však být znamením většího daru, který dáváme druhým slovem a svěděním o Kristu, v jehož jménu je pravý život. Tato doba nás proto pobízí, abychom skrze osobní i společné úsilí přilnuli ke Kristu a svědčili o jeho lásce. Maria, Matka a věrná služebnice Pána, ať pomáhá věřícím v jejich „duchovním zápasu“ postní doby správně užívat zbraně modlitby, postu a almužny. Obnovení v Duchu pak jděme vstříc velikonočním svátkům. S tímto přáním vám všem rád uděluji apoštolské požehnání.

Vatikán 30. října 2007

Benedictus PP XVI

7. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K XLV. SVĚTOVÉMU DNI MODLITEB ZA POVOLÁNÍ 13. DUBNA 2008

„Povolání ve službě církve – misie“

Drazí bratři a sestry!

1. Pro Světový den modliteb za povolání, který se bude slavit 13. dubna 2008, jsem vybral téma: *Povolání ve službě církve – misie*. Zmrtvýchvstalý Ježíš svěřil apoštolům poslání: „Jděte tedy, získejte za učedníky všechny národy, křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého,“ (Mt 28, 19) a ujišťoval: „Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa“ (Mt 28, 20). Církev je misijní jako celek a také v každém svém členu. V síle svátostí křtu a biřmování je každý křesťan povolán vydávat svědectví a hlásat evangelium, avšak misijní rozměr je zvláštním a intimním způsobem vázán ke kněžskému povolání. Ve smlouvě s Izraelem Bůh svěřil vybraným osobám, které povolal a poslal k lidu ve svém jménu, poslání být proroky a knězi. Tak to učinil například s Mojžíšem: „Nuže pojď,“ řekl mu Hospodin, „pošlu tě k faraónovi a vyvedeš můj lid, Izraelce, z Egypta [...] Až vyvedeš lid z Egypta, budete sloužit Bohu na této hoře“ (Ex 3, 10.12). Podobně tomu bylo i u proroků.

2. Přísliby učiněné otcům se plně uskutečnily v Ježíši Kristu. II. vatikánský koncil o tom tvrdí: „Aby tedy Kristus splnil Otcovu vůli, uvedl v život nebeské království na zemi, zjevil nám jeho tajemství a svou poslušností uskutečnil vykoupení.“¹ Ježíš si vybral učedníky jako úzké spolupracovníky na mesiášské službě již během svého veřejného života, když kázal v Galileji. Například když při události

¹ LG 3.

rozmnožení chlebů říká apoštolům: „vy jim dejte jíst“ (Mt 14, 16), pobízí je tím k tomu, aby na sebe vzali zodpovědnost za potřeby zástupu, jemuž chce nabídnout pokrm k nasycení, ale také zjevit pokrm, „který zůstává k věčnému životu“ (Jan 6, 27). Byl pohnut a soucítit s lidmi, protože jak procházel městy a vesnicemi, potkával vysílené a skleslé zástupy „jako ovce bez pastýře“ (Mt 9, 36). Z tohoto pohledu lásky vyvěrá jeho výzva učedníkům: „Proste proto Pána žně, aby poslal dělníky na svou žně“ (Mt 9, 38) a s přesnými instrukcemi vyslal Dvanáct nejprve „k ztraceným ovčím z domu izraelského“. Jestliže se pozastavíme a rozjímáme nad touto statí Matoušova evangelia, která je obvykle nazývána „misijní řečí“, spatříme zde všechny aspekty, které charakterizují misijní činnost křesťanského společenství, které chce zůstat věrné příkladu a učení Ježíšovu. Odpovídat na Pánovo povolání znamená podstoupit s rozvážností a prostotou každé nebezpečí a dokonce i pronásledování, poněvadž „není žák nad učitele ani služebník nad svého pána“ (Mt 10, 24). Tím, že se učedníci sjednotí s Mistrem, už nejsou sami při hlásání království nebeského, ale je to sám Ježíš, který v nich působí: „Kdo vás přijímá, mne přijímá, a kdo mne přijímá, přijímá toho, který mě poslal“ (Mt 10, 40). Kromě toho jako praví svědkové „vyzbrojeni mocí z výsosti“ (Lk 24, 49) kážou pokání a odpuštění hříchů všem národům (srov. Lk 24, 47).

3. Dvanáct přijímá název „apoštolové“, protože jsou vysláni Pánem a určeni k tomu, aby procházeli po cestách světa a hlásali evangelium jako svědkové Kristovy smrti a zmrtvýchvstání. Svatý Pavel píše křesťanům v Korintu: „My – to je apoštolové – kážeme Krista ukřižovaného“ (1 Kor 1, 23). *Skutky apoštolů* přisuzují velmi důležitou roli v procesu evangelizace také dalším učedníkům, jejichž misijní povolání vyvěrá z mnohdy bolestných okolností, jako bylo vyhnání Kristových následovníků z vlastní země (srov. 8, 1–4). Duch Svatý učiní, aby tato zkouška byla přetvořena v příležitost milosti a využitá k tomu, aby jméno Pánovo bylo hlásáno dalším lidem, a tak aby se rozšířil okruh křesťanského společenství. Jak píše Lukáš v knize *Skutků*, jedná se o muže a ženy, „kteří nasadili svůj život pro našeho Pána Ježíše Krista“ (15, 26). První ze všech, povoláný samotným Pánem, aby se stal pravým apoštolem, je bez pochyby Pavel z Tarsu. Na

příběhu Pavla, největšího misionáře všech dob, z mnoha hledisek vysvítá, jak úzký je vztah mezi povoláním a posláním. Když byl svými protivníky obviněn, že není oprávněným apoštolem, odvolává se opakovaně na vlastní povolání, kterého se mu dostalo přímo od Pána (srov. Řím 1, 1; Gal 1, 11–12.15–17).

4. Na začátku, ale i později, je to vždy láska Kristova, která apoštoly „nutí“ (srov. 2 Kor 5, 14). Jako věrní služebníci církve šli v průběhu staletí nespočetní misionáři, poslušni působení Ducha Svatého, ve stopách prvních učedníků. II. vatikánský koncil to zaznamenává: „Ačkoli na každého Kristova učedníka připadá příslušný díl závazku šířit víru, Kristus Pán vždy povolává z řad učedníků ty, které sám chce, aby byli s ním a aby je posílal kázat národům“ (srov. Mk 3, 13–15).² Kristova láska byla předávána bratřím příkladem i slovy, skutečně celým životem. „Zvláštní misijní povolání *pro celý život*,“ napsal můj ctihodný předchůdce Jan Pavel II., „si zachovává stále svoji plnou platnost: ztělesňuje příklad misijního úsilí církve, která vždy potřebuje radikální a bezvýhradné sebeobětování, nové a odvážené podněty.“³

5. Mezi osobami, které se plně věnují službě evangelia, jsou zvláštním způsobem kněží povolání hlásat Boží slovo, udílet svátosti, především eucharistii a svátost smíření. Jsou posláni ke službě nejmenším, nemocným, trpícím, chudým a ke všem, kteří procházejí těžkými chvílemi v oblastech země, v níž se nacházejí, a také k lidem, kteří dodnes neměli možnost pravého setkání s Ježíšem Kristem. Jako misionáři přinášejí první hlásání jeho vykupitelské lásky. Statistiky dosvědčují, že díky pastorační činnosti kněží, kteří jsou plně oddáni spáse bratří, počet pokřtěných každý rok stoupá. V této souvislosti jako zvláštní uznání patří „kněžím *fidei donum*, kteří s kompetencí a velkorysou odevzdaností budují společenství hlásáním Božího slova a lámáním chleba života, aniž by přitom šetřili svou energií ve službě posláni církve. Je třeba děkovat mnoha kně-

² II. Vatikánský koncil. Dekret o misijní činnosti církve *Ad gentes* (7. prosince 1965), č. 23. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995.

³ Jan Pavel II. Encyklika o stálé platnosti misijního poslání *Redemptoris missio* (7. prosince 1990), č. 66. Praha: Zvon, 1994.

žím, kteří ve službě Kristu trpěli až k obětování vlastního života. [...] Jedná se o dojemná svědectví, která mohou inspirovat mnoho mladých mužů, aby i oni následovali Krista, darovali svůj život ostatním a tak našli pravý život.“⁴ Skrze své kněze je tedy Ježíš přítomen mezi dnešními lidmi i v nejvzdálenějších koutech světa.

6. Odjakživa jsou též v církvi mnozí muži a ženy, kteří, pohnuti působením Ducha Svatého, si volí radikální způsob života podle evangelia tím, že skládají sliby čistoty, chudoby a poslušnosti. Tento zástup řeholníků a řeholnic, kteří patří do mnohých společností kontemplativních i činných, má „velmi veliký podíl na evangelizaci světa“.⁵ Řeholníci kontemplativního života se ve společné neustávající modlitbě vytrvale přimlouvají za lidstvo; řeholníci činného způsobu života svým nejrůznějším charitativním působením vydávají všem živé svědectví o Boží lásce a milosrdenství. Těmto apoštolům dnešní doby služebníků Boží Pavel VI. řekl: „Díky tomu, že se zcela zasvětili Kristu, mohou řeholníci dobrovolně a svobodně všeho zanechat a jít hlásat evangelium až na kraj světa. Jsou vynálezaví, jejich apoštolát je často velmi originální a jejich genialita vzbuzuje obdiv. Jsou i velkodušní. Nalézáme je často v misiích jako předsunuté hlídky, riskují přitom své zdraví a někdy i život. Ano, církev je jim opravdu velmi zavázána.“⁶

7. Kromě toho, aby církev mohla stále rozvíjet misijní poslání jí svěřené Kristem a aby nechyběli evangelizátoři, které svět tolik potřebuje, je nezbytné, aby v křesťanských společenstvích nepolevovala stála výchova víry mládeže i dospělých. Je nezbytné udržovat u věřících živý smysl pro misijní zodpovědnost a solidaritu s lidmi celého světa. Dar víry volá všechny křesťany ke spolupráci na evangelizaci. Toto povědomí je živeno kázáním a katechezí, liturgií a trvalou formací k modlitbě. Zvyšuje se projevy vzájemného přijetí, lásky, duchovního doprovázení, rozjímání a rozlišování, stejně jako pastoračními projekty, jejichž podstatná část je zaměřena na povolání.

⁴ BENEDIKT XVI. *Sacramentum caritatis*, č. 26.

⁵ II. Vatikánský koncil. Dekret o misijní činnosti církve *Ad gentes*, č. 40.

⁶ PAVEL VI. Apoštolská exhortace Hlásání evangelia *Evangelii nuntiandi* (8. prosince 1975), č. 69. Praha: Zvon, 1990.

8. Pouze v duchovně řádně obdělané půdě mohou vykvést povolání ke služebnému kněžství a k zasvěcenému životu. Skutečně, křesťanská společenství, která žijí intenzivně misijním rozměrem tajemství církve, nikdy nebudou přinášet sama sebe. Misie jako svědectví Boží lásky se stane obzvláště účinnou, když je sdílена společenstvím, „aby svět uvěřil“ (Jan 17, 21). Za dary povolání církev vzývá Ducha Svátého každý den. Jako na svých počátcích, shromážděna kolem Panny Marie, Královny apoštolů, se od ní církevní společenství učí vyprošovat od Pána hojnost nových apoštolů, kteří by dokázali mít takovou víru a lásku, které jsou nezbytné pro misijní poslání.

9. Svěřuji tuto úvahu všem křesťanským společenstvím, aby si ji osvojila a získala z ní především podnět k modlitbě. Povzbuzuji v úsilí všechny, kteří pracují s vírou a velkorysostí ve službě pro povolání. Ze srdce posílám formátorům, katechetům a všem, zvláště mládeži, která je na cestě hledání svého povolání, své apoštolské pozeňání.

Vatikán 3. prosince 2007

Benedictus PP XVI

8. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K XLII. SVĚTOVÉMU DNI SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ 4. KVĚTNA 2008

„Sdělovací prostředky: rozcestí mezi sebeprosazováním a službou. Hledání pravdy a její sdílení“

Drazí bratři a sestry!

1. Téma příštího Světového dne sdělovacích prostředků *„Sdělovací prostředky: rozcestí mezi sebeprosazováním a službou. Hledání pravdy a její sdílení“* staví do světla důležitou úlohu těchto nástrojů v životě lidí a společnosti. Neexistuje totiž žádná oblast lidské zkušenosti, zvláště vezmeme-li v úvahu rozsáhlý jev globalizace, kde by se sdělovací prostředky nestaly konstitutivní součástí meziosobních vztahů i sociálních, ekonomických, politických a náboženských procesů. K tomu jsem v Poselství k Světovému dni míru 1. ledna letošního roku napsal: „Zvláště hromadné sdělovací prostředky mají kvůli výchovným možnostem, jimiž disponují, zvláštní odpovědnost za to, aby podporovaly pozornost vůči rodině, vyslovovaly její očekávání a práva a ukazovaly její krásu“ (č. 5).

2. Díky závratnému technickému rozvoji získaly tyto prostředky obrovskou sílu a zároveň předložily nové nevídané otázky a problémy. Přínos, kterým jsou pro šíření zpráv, pro znalost faktů a předávání vědomostí, je nepopiratelný. Rozhodujícím způsobem přispěly například ke gramotnosti, ke sblížení lidí, jakož i k rozvoji demokracie a dialogu mezi lidmi. Bez jejich přínosu by bylo skutečně těžké podporovat a zlepšovat porozumění mezi národy, dávat univerzální rozměr dialogu o míru, zaručit člověku základní prospěch z přístupu k informacím a zároveň zajistit svobodný oběh myšlenek týkajících se především ideálu solidarity a sociální spravedlnosti. Ano! Sdělo-

vací prostředky ve svém celku nejsou jen pomůckami pro šíření myšlenek, ale mohou a mají být také nástroji sloužícími spravedlivějšímu a solidárnějšímu světu. Bohužel však nechybí riziko, že se promění v systémy zaměřené na porobení člověka, logice diktované zájmy, které momentálně panují. To je případ komunikace používané pro ideologické cíle anebo pro agresivní reklamu spotřebních předmětů. Zatímco předstírá, že znázorňuje realitu, směřuje ve skutečnosti k legalizaci a k prosazování zkreslených modelů osobního, rodinného a společenského života. Kromě toho, za účelem zvýšení sledovanosti často neváhá utíkat se k překračování míry, k vulgaritě a k násilí. A konečně je tu i možnost, že se pomocí sdělovacích prostředků nabízejí a podporují modely rozvoje, které místo snižování technického rozdílu mezi bohatými a chudými zeměmi naopak tento rozdíl zvětšují.

3. Lidstvo se dnes nachází na rozcestí. I pro sdělovací prostředky platí to, co je napsáno v encyklice *Spe salvi* o rozporuplnosti pokroku, který poskytuje nevídané možnosti pro dobro, ale zároveň otevírá propastné možnosti, jaké nikdy neexistovaly, i pro zlo.¹ Proto je třeba se ptát, zda je moudré dopustit, aby se hromadné sdělovací prostředky využívaly k nerozumnému sebeprosazování anebo skončily pod nadvládou někoho, kdo se jich zmocní, aby manipuloval vědomím lidí. Není spíše povinností zajistit, aby zůstaly ve službě člověku, obecnému dobru a přispívaly k „procesu etické formace, v růstu vnitřního člověka?“² Jejich mimořádný dopad na život lidí a společnosti je široce uznávanou skutečností, ale dnes je třeba zdůraznit, že se ocitají před posunem, řekl bych před skutečnou změnou své role. Zdá se, že komunikace si dnes stále výraznějším způsobem činí nárok na to, aby skutečnost nejen zobrazovala, ale díky sugestivní síle, kterou vlastní, ji chce také určovat. Například lze konstatovat, že v některých případech se sdělovací prostředky nepoužívají s cílem správně informovat, ale proto, aby samy události „vytvářely“. Takovéto nebezpečné změny jejich funkce si se znepokojením všimají

¹ Srov. BENEDIKT XVI. Encyklika o křesťanské naději *Spe salvi* (30. listopadu 2007), č. 22. Praha: Paulínky-ČBK, 2008.

² *Tamtéž*.

mnozí pastýři církve. Právě proto, že se jedná o skutečnosti, které mají hluboký dopad na všechny rozměry lidského života (morální, intelektuální, náboženské, vztahové, afektivní, kulturní) a dávají v sázku dobro lidské osoby, je třeba upozornit, že ne všechno, co je technicky možné, je také eticky přípustné. Dopad sdělovacích prostředků na život současného člověka tedy nastoluje otázky, jimž se již nelze vyhýbat a které očekávají již bezodkladná rozhodnutí a odpovědi.

4. Roli, kterou převzaly hromadné sdělovací prostředky ve společnostech, je třeba považovat za podstatnou pro antropologickou otázku, jež se ukazuje být klíčovou výzvou pro třetí tisíciletí. To, k čemu dochází v oblasti lidského života, manželství a rodiny, i na základě závažných současných otázek týkajících se míru, spravedlnosti a ochrany stvoření, jsou i v odvětví sdělovacích prostředků ve hře konstitutivní dimenze člověka a pravdy o něm. Když komunikace ztratí své etické zakotvení a unikne společenské kontrole, skončí u toho, že už nebude brát v úvahu ústřední místo člověka a jeho nezcižitelnou důstojnost, a bude riskovat negativní dopad na jeho vědomí a na jeho volby. V konečném důsledku bude podmiňovat svobodu člověka a celý lidský život. Proto je nevyhnutelné, aby sdělovací prostředky žárlivě střežily osobu a plně respektovaly její důstojnost. Více než si můžeme pomyslet, je dnes v této oblasti zapotřebí „infotiky“, tak jako v oblasti medicíny a výzkumu spojeného s lidským životem existuje bioetika.

5. Je třeba se vyhýbat tomu, aby se sdělovací prostředky stávaly hlasatelem ekonomického materialismu a etického relativismu – skutečných ran naší doby. Místo toho mohou a musí přispívat k poznávání pravdy o člověku a k její obraně před těmi, kdo mají tendenci ji popírat a ničit. Dokonce lze říci, že hledat a ukazovat pravdu o člověku představuje nejvyšší povolání sdělovacích prostředků. Používat k tomuto cíli všechny stále krásnější a jemnější prostředky, jimiž sdělovací prostředky disponují, je chvályhodným úkolem, který je v první řadě svěřen všem zodpovědným i pracovníkům v této oblasti. Je to úkol, který se týká nás všech, protože v období globalizace jsme všichni uživateli i tvůrci v oblasti sdělovacích prostředků. Nová média – zvláště telekomunikace a internet – modifikují samotnou tvář

komunikace. Možná právě toto je vzácná příležitost, abychom ji přetvořili a více zviditelnili – jak řekl můj ctihodný předchůdce Jan Pavel II. – základní a nepostradatelné linie pravdy o lidské osobě.³

6. Člověk má žížeň po pravdě a hledá pravdu; dokazuje to i pozornost a úspěch, jaký zaznamenává mnoho titulů, vysílání a kvalitních pořadů, v nichž se uznává a dobře zobrazuje pravda, krása a velikost lidské osoby, včetně jejího náboženského rozměru. Ježíš řekl: „Poznáte pravdu, a pravda vás osvobodí“ (Jan 8, 32). Pravdou, která nás osvobozuje, je Kristus, protože jen On může plně odpovídat na žížeň po životě a po lásce, která je v srdci člověka. Kdo se s ním setkal a nadchnul se jeho poselstvím, zakouší nepotlačitelnou touhu tuto pravdu sdílet a sdělovat: „O tom, co bylo od počátku, co jsme slyšeli, vlastními očima viděli,“ – píše sv. Jan – „bedlivě pozorovali a čeho jsme se svými rukama dotýkali, o Slovu života svědčíme a zvěstujeme vám [...] abyste i vy měli s námi společenství. Naše společenství je totiž s Otcem a jeho Synem Ježíšem Kristem. Toto píšeme, aby naše radost byla úplná“ (1 Jan 1, 1–3).

Prosíme Ducha Svatého o to, aby nechyběli odvážní a opravdoví tvůrci komunikace, kteří budou svědky pravdy, věrnými Kristovu odkazu, nadšenými pro poselství víry a „dokážou být tlumočníky požadavků kultury a budou tuto epochu komunikace prožívat nikoli jako čas odcizení a zmatku, ale jako vzácnou dobu pro hledání pravdy a pro rozvoj komunikace mezi lidmi a mezi národy.“⁴

S tímto přáním uděluji všem s láskou své požehnání.

Ve Vatikánu 24. ledna 2008, na svátek sv. Františka Saleského

Handwritten signature in black ink, reading "Benedictus PP XVI". The signature is written in a cursive, slightly slanted style. The "B" is large and loops around the "e". The "PP" is written in a simple, blocky font. The "XVI" is written in a stylized, cursive font with a small flourish at the end.

³ Srov. JAN PAVEL II. Apoštolský list osobám zodpovědným za sdělovací prostředky *Rychlý vývoj – Rapido sviluppo* (24. ledna 2005), č. 10. Praha: ČBK, 2005.

⁴ JAN PAVEL II. Projev na setkání pracovníků v oblasti komunikace a kultury *Parabole mediatiche*, 9. listopadu 2002.

9. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K XXIII. SVĚTOVÉMU DNI MLÁDEŽE 15.–20. ČERVENCE 2008

**„Ale až na vás sestoupí Duch Svatý,
dostanete moc a budete mými svědky“**

(Sk 1, 8)

Drazí mladí lidé!

1. XXIII. Světový den mládeže

Stále rád vzpomínám na mnoho různých okamžiků, které jsme společně prožili v srpnu 2005 v Kolíně nad Rýnem. Tehdy jsem vás na závěr setkání, které se stalo nezapomenutelným projevem víry a nadšení a které v mé duši i v mém srdci zůstává nesmazatelně vryto, pozval na další setkání do Sydney v roce 2008. Jedná se již o XXIII. Světový den mládeže, jehož téma zní: „*Ale až na vás sestoupí Duch Svatý, dostanete moc a budete mými svědky*“ (Sk 1, 8). Vodítkem k duchovní přípravě na setkání v Sydney je Duch Svatý a poslání. Jestliže v roce 2006 jsme rozjímali o Duchu Svatém jako o *Duchu pravdy*, v roce 2007 se ho snažíme objevit jako *Ducha lásky*, abychom pak do Sydney mohli směřovat s úvahami o *Duchu odvahy a svědeckví*, který nás obdarovává statečností, tolik potřebnou k tomu, abychom mohli žít a odhodlaně hlásat evangelium. Na každého z vás tak čeká základní úkol, abyste ve svém společenství a s těmi, kdo vás vedou, rozjímali o tom, kdo je hlavní osobou dějin spásy, totiž o Duchu Svatém či Duchu Ježíšově, a tak abyste dosáhli vysokých cílů: poznat pravou totožnost Ducha, v naslouchání Božímu slovu, v němž se nám zjevuje Bůh; velmi jasně si uvědomit jeho přetrvávající, činnou přítomnost v životě církve – zvláště je třeba znovu objevit Ducha Svatého jako „duši“, jako životodárný dech křesťanského života, který působí díky svátostem křesťanské iniciace:

křtu, biřmování a eucharistii; dozrát do schopnosti stále hlubšího a radostnějšího pochopení Ježíše, které se úzce pojí s účinným působením evangelia na úsvitu třetího tisíciletí. Tímto poselstvím vám velmi rád nabízím základní osnovu meditace, kterou každý z vás bude moci prohloubit v tomto přípravném roce a na které si budete moci prověřit kvalitu vaší víry v Ducha Svatého. Možná ji bude moci znovu nalézt ten, kdo ji ztratil, posílit ji tam, kde zeslábla, zakoušet ji jako milou společnost Otce a Syna, Ježíše Krista, díky ničím nenahraditelnému jednání Ducha Svatého. Nezapomínejte na to, že církev i lidstvo, nejen v současnosti, ale též v budoucnosti od vás mnoho očekává, protože v sobě uchováváte Otcův největší dar, Ježíšova Ducha.

2. *Příslib Ducha Svatého v Písmu*

Pokud se zaposloucháme do Božího slova a budeme pozorní k tajemství a jednání Ducha Svatého, naše mysl se otevře velkému a velmi podnětnému poznání, které shrnuji v následujících bodech.

Krátce před nanebevstoupením řekl Ježíš učedníkům: „Hle – já vám pošlu toho, koho slíbil můj Otec“ (Lk 24, 49). To se uskutečnilo v den Letnic, když byli učedníci shromážděni ve večeradle při modlitbě spolu s Pannou Marií. Vylitím Ducha Svatého na rodící se církve se naplnil jeden velmi dávný příslib Boží, zvěstovaný a připravovaný během celého Starého zákona.

Už od svých prvních stránek Písmo nazývá Ducha Božího *vanutím*, které se vznáší nad vodami (srov. Gn 1, 2), a dále upřesňuje, že Bůh *vdechl* do chřípí člověka *dech* života (srov. Gn 2, 7), takže ho probudil k životu. Po prvotním hříchu se oživující Duch Boží zjevoval opakovaně v lidských dějinách, když vzbuzoval ve vyvoleném národě proroky, kteří jej nabádali k tomu, aby se vždy znovu vracel k Bohu a věrně zachovával přikázání. V Ezechielově známém vidění Bůh svým duchem dává život izraelskému národu, který je zde znázorněn v podobě suchých kostí (srov. Ez 37, 1–14). Joel prorokuje „vylití ducha“ na celý národ, přičemž nikdo nebude vyloučen: „Vylejji svého ducha na všechny lidi [...]. Ale i na své služebníky a služebnice vylejji v oněch dnech svého ducha“ (Jl 3, 1–2).

V plnosti času (srov. Gal 4, 4) anděl Páně zvěstuje Panně z Nazareta, že Duch Svátý, „moc z výsosti“, sestoupí na ni a zastíní ji. Ten, kterého porodí, bude svátý a bude se nazývat Božím Synem (srov. Lk 1, 35). Podle Izaiášova vyjádření spočine na Mesiáši Duch Páně (srov. Iz 11, 1–2; 42, 1). Na toto proroctví Ježíš navázal na začátku svého veřejného působení v nazaretské synagóze, když k velikému úžasu všech kolemstojících prohlásil: „Duch Páně je nade mnou, proto mě pomazal, poslal mě, abych přinesl chudým radostnou zvěst, abych vyhlásil zajatým propuštění a slepým navrácení zraku, abych propustil zdeptané na svobodu, abych vyhlásil milostivé léto Páně“ (Lk 4, 18–19; srov. Iz 61, 1–2). Pak se obrátil přímo na přítomné židy a vztáhl prorocká slova na sebe: „Dnes se naplnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli“ (Lk 4, 21). A pak znovu, před svou smrtí na kříži, bude několikrát ohlašovat učedníkům příchod Ducha Svatého, „Utěšitele“, jenž bude poslán, aby o něm svědčil a staral se o věřící, když je bude učit a uvádět do celé pravdy (srov. Jan 14, 16–17.25–26; 15, 26; 16, 13).

3. Letnice, počátek poslání církve

Večer v den svého vzkříšení se Ježíš zjevil učedníkům, dechl na ně a řekl jim: „Přijměte Ducha Svatého“ (Jan 20, 22). S ještě větší silou sestoupil Duch Svátý na apoštoly v den Letnic, jak čteme ve *Skutcích apoštolů*: „Najednou se ozval z nebe hukot, jako když se přičene silný vítr, a naplnil celý dům, kde se zdržovali. A ukázaly se jim jazyky jako z ohně, rozdělily se a nad každým z nich se usadil jeden“ (Sk 2, 2–3).

Duch Svátý *vnitřně obnovil* apoštoly a udělil jim sílu k odvážnému a nebojácnému hlásání zvěsti: „Kristus zemřel a vstal z mrtvých!“ Zbavení jakékoliv obavy začali mluvit *otevřeně a odvážně* (srov. Sk 2, 29; 4, 13; 4, 29.31). Z ustrašených rybářů se tak stali odvážní hlasatelé evangelia. Dokonce i jejich nepřátelé nechápali, kde se v lidech tak neučených a prostých (srov. Sk 4, 13) bere taková odvaha a schopnost snášet s radostí protivenství, utrpení a pronásledování. Nic je nemohlo zastavit. Těm, kdo je chtěli umlčet, odpověděli: „Je přece nemožné, abychom nemluvili o tom, co jsme viděli a slyšeli“ (Sk 4, 20).

Tak se zrodila církev, která od tehdejších Letnic nepřestává vyzářovat radostnou zvěst „ano až na konec země“ (Sk 1, 8).

4. *Duch Svatý jako duše církve a princip společenství*

K pochopení poslání církve je třeba, abychom se vrátili do večeradla, kde učedníci zůstávali společně (srov. Lk 24, 49) a modlili se spolu s Marií, „Matkou“, v očekávání zaslíbeného Ducha. Touto ikonou rodící se církve se má stále inspirovat každé křesťanské společenství. Apoštolská a misijní plodnost není na prvním místě výsledkem pastoračních programů a metod, jakkoli moudře vypracovaných a jakkoli „účinných“, ale je především plodem vytrvalé modlitby ve společenství.¹ Misijní účinnost totiž předpokládá, že jednotlivá společenství jsou sjednocená, že mají „jedno srdce a jednu duši“ (Sk 4, 32) a že jsou připravená svědčit o lásce a radosti, kterou Duch Svatý oživuje v srdcích věřících (srov. Sk 2, 42). Služebník Boží Jan Pavel II. napsal, že poslání církve je – ještě před tím, než se stane činností – svědectvím a vyzářováním.² A v začátcích křesťanství se tak skutečně dělo, když se pohané – jak píše Tertulián – obraceli na víru, protože viděli lásku, která panovala mezi křesťany: „Pohled – říkají – jak se mezi sebou milují.“³

Na závěr tohoto stručného pohledu do Božího slova v Písmu vás zvou k tomu, abyste si povšimli, že Duch Svatý je nevyšší dar, který Bůh člověku dává, dále je nejvyšším svědectvím jeho lásky k nám, která je konkrétně vyjádřena jako „ano k životu“, jímž Bůh chce obdarovat každé stvoření. Toto „ano k životu“ získává svou plnou podobu v Ježíši z Nazareta a v jeho díle vykoupení, jímž navždy zvítězil nad zlem. Nikdy nezapomínejme, že Ježíšovo evangelium se právě v síle Ducha nikdy neredukuje na pouhé slovní konstatování, ale chce se stávat „radostnou zvěstí pro chudé, propuštěním pro zajatce, navrácením zraku slepým...“. A to se událo v den Letnic, kdy se evangelium stalo milostí a úkolem církve pro svět, jejím prvořadým posláním.

¹ Srov. PAVEL VI. *Evangelii nuntiandi*, č. 75.

² Srov. JAN PAVEL II. *Redemptoris missio*, č. 26.

³ Srov. TERTULIÁN. *Apologeticus*, 39.

I my sami jsme ovocem tohoto poslání církve, které se naplňuje dílem Ducha Svatého. Každý si uvnitř neseme pečeť lásky Otcovy, nám darované v Ježíši Kristu, a touto pečeti je Duch Svatý. Nikdy na to nezapomínejme, protože je to Duch Páně, který stále pamatuje na každého a chce – obzvláště skrze vás mladé – ve světě vyvolat vanutí a oheň nových Letnic.

5. *Duch Svatý jako „vnitřní učitel“*

Milí mladí lidé, Duch Svatý se v církvi i dnes stále projevuje svou mocí a jeho plody jsou bohaté úměrně tomu, nakolik jsme schopni se otevřít jeho obnovující síle. Proto je důležité, aby ho každý z nás znal, navázal s ním vztah a nechal se jím vést. Zde přirozeně vyvstává otázka: kým je pro mě Duch Svatý? I nadále pro nemalou řadu křesťanů zůstává Duch Svatý stále jen „velkou neznámou“. Proto jsem vás chtěl pozvat, abyste v rámci příprav na tento Světový den mládeže prohloubili osobní poznání Ducha Svatého. Ve vyznání víry vyznáváme: „Věřím v Ducha Svatého, Pána a Dárce života, který z Otce i Syna vychází.“⁴ Duch Svatý, Duch lásky Otce i Syna, je pramenem života, v němž jsme posvěcováni, „protože Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha Svatého, který nám byl dán“ (Řím 5, 5). A přece nestačí ho jen znát; je třeba ho přijmout a oddat se ve své duši jeho vedení jako „vnitřnímu učiteli“, který nás uvádí do tajemství Nejsvětější Trojice: on jediný nás může otevřít víře a dovolit nám, abychom v ní každý den žili naplno. On nás jakoby nutí do vztahů s druhými, zapaluje v nás plamen lásky a uschopňuje nás, abychom mohli působit jako misionáři Boží lásky.

Vím velmi dobře, jak vážnou úctu a lásku vy, mladí lidé, chováte ve svém srdci k Ježíši, jak moc se s ním toužíte setkat a mluvit s ním. Proto si dobře pamatujte, že je to právě přítomnost Ducha v nás, která nám dosvědčuje, že naše osoba je ustanovena a utvářena podle osoby Ježíše ukřižovaného a zmrtvýchvstalého. Mějme důvěrný vztah s Duchem Svatým, abychom mohli mít takový vztah s Ježíšem.

⁴ *Nicejsko-cařihradské vyznání víry.*

6. Svátosti biřmování a eucharistie

Ale – řeknete mi – jak se můžeme nechat obnovit Duchem Svatým a růst v duchovním životě? Odpověď znáte: je to možné skrze svátosti, protože víra se v nás rodí a sílí díky svátostem, především svátostem křesťanské iniciace, jimiž jsou křest, biřmování a eucharistie, které jsou neoddělitelné jedna od druhé a navzájem se doplňují.⁵ Tato pravda o třech svátostech, které stojí na počátku našeho křesťanského bytí, je možná v životě mnoha křesťanů opomíjena, takže pro ně tyto svátosti představují často jen bohoslužebné úkony, které se udály někdy v minulosti a které nemají žádný vliv na současnost, jako by šlo o kořeny bez životodárné mízy. Stává se, že řada mladých lidí se přijetím svátosti biřmování vzdává života z víry. A jsou i takoví, kteří ani tuto svátost nepřijmou. A zatím právě skrze svátosti křtu, biřmování a pak, ve spojení s nimi, skrze eucharistii z nás Duch Svatý vytváří děti Otce, sourozence Ježíše a členy jeho církve, kteří jsou schopni v pravdě vydávat svědectví evangeliu a zakoušet radost plynoucí z víry.

Uvažujte nad tím, co vám nyní píšu. Dnes je zvláště důležité, aby svátost biřmování byla znovu objevena a aby byla znovu nalezena její hodnota pro duchovní růst. Kdo přijal svátosti křtu a biřmování, ať nezapomíná na to, že se stal „chrámem Ducha“: Bůh v něm přebývá. Ať si je toho stále velmi dobře vědom a usiluje o to, aby poklad, který je v něm ukrytý, nesl plody svatosti. Kdo je pokřtěný, ale dosud nepřijal svátost biřmování, ať se připraví k jejímu přijetí s vědomím, že se tak stane „dospělým“ křesťanem, neboť biřmování zdo-konaluje milost křtu.⁶

Biřmování uděluje *zvláštní sílu* k tomu, abychom celým svým životem mohli vydávat svědectví o Bohu a oslavovat ho (srov. Řím 12, 1); niterně si tak uvědomujeme, že patříme k církvi, „Tělu Kristovu“, jehož je každý z nás živým údem, ve vzájemném vztahu jedni k druhým (srov. 1 Kor 12, 12–25). Každý pokřtěný, který se nechá vést Duchem, může svým jedinečným způsobem přispět k budování

⁵ Srov. KKC, 1285.

⁶ Srov. KKC, 1302–1304.

církve díky charismatům, která udílí Duch, neboť „ty projevy Ducha jsou však dány *každému* k tomu, *aby mohl být užitečný*“ (1 Kor 12, 7). Když jedná Duch Svátý, přináší do duše věřícího své plody, jimiž jsou „láska, radost, pokoj, shovívavost, vlídnost, dobrota, věrnost, tichost, zdrženlivost“ (Gal 5, 22). Srdečně zvu ty z vás, kteří jste ještě nepřijali svátost biřmování, abyste se v přípravě na její přijetí obrátili o pomoc na své kněze. Jde o zvláštní příležitost milosti, kterou vám Pán nabízí: nenechte si ji ujít!

Rád bych přidal několik slov o eucharistii. K růstu v křesťanském životě je nutné žít se pokrmem Kristova těla a jeho krve; jsme totiž pokřtěni a biřmováni vzhledem k eucharistii.⁷ Eucharistie, jako „pramen a vrchol“ života církve, se stává „ustavičnými Letnicemi“, neboť pokaždé, když slavíme mši svatou, přijímáme Ducha Svátého, který nás hluboce sjednocuje s Kristem a v něm nás proměňuje. Milí mladí přátelé, pokud se budete často účastnit slavení eucharistie a pokud obětujete trochu ze svého času adoraci před Nejsvětější svátostí, pramenem lásky, jímž eucharistie je, získáte radostné odhodlání zasvětit svůj život následování evangelia. Současně zakusíte, že tam, kde se nám nedostává vlastních sil, nás Duch Svátý sám proměňuje, naplňuje svou silou a činí z nás svědky zmrtvýchvstalého Krista, plně misijního zápalu.

7. Neodkladnost a naléhavost misijního poslání

Mnoho mladých lidí se dívá na svůj život s obavami a nad svou vlastní budoucností spatřují příliš mnoho otazníků. Se znepokojením se ptají: jak se zapojit do světa, poznamenaného mnohým vážným utrpením a nespravedlností? Jak reagovat na egoismus a násilí, jež budí dojem, že se nakonec vždy prosadí a získají převahu? Jak dát životu smysl? Co udělat proto, aby výše zmiňované plody Ducha „láska, radost, pokoj, shovívavost, vlídnost, dobrota, věrnost, tichost, zdrženlivost“ (č. 6) prostoupily tento zraněný a křehký svět, svět patřící především mladým lidem? Za jakých podmínek se může stát životodárný Duch prvního stvoření a především druhého stvoření, neboli vykou-

⁷ Srov. KKC, 1322; BENEDIKT XVI. *Sacramentum caritatis*, č. 17.

pení, novou duší lidstva? Nezapomínejme, že čím větší dar Boží je – a dar Ducha Ježíšova je darem největším –, tím větší má svět potřebu tento dar přijmout a tím větší a vášnivější je i misijní nasazení církve o něm vydat důvěryhodné svědectví. Vy, mladí přátelé, na tomto Světovém dni mládeže svědčíte o tom, že se na tomto poslání chcete podílet. Chci vám v této souvislosti připomenout několik zásadních pravd, o kterých je dobré rozjít. Ještě jednou opakuji, že jen Kristus může naplnit nejnítějnější tužby lidského srdce; jen on je schopen polidštit lidstvo a dovést ho k jeho „zbožštění“. Mocí svého Ducha v nás oživuje Boží lásku, která nás uschopňuje k tomu, abychom milovali své bližní a byli připraveni jim sloužit. Duch Svatý ve zjeování ukřižovaného a zmrtvýchvstalého Krista osvěcuje, ukazuje nám cestu, na níž se mu připodobňujeme, abychom byli „výrazem a nástrojem té lásky, která z něho vyzařuje“.⁸ Kdo se nechá vést Duchem, pochopí, že dát se do služeb evangelia není jen nějaké nepovinné rozhodnutí, neboť předávání radostné zprávy druhým je věc skutečně neodkladná. I přesto znovu opakuji, že můžeme být Kristovými svědky jen tehdy, když se necháme vést Duchem Svatým, který je „hlavním činitelem evangelizace“,⁹ je „hlavní osobou misie“.¹⁰ Drazí mladí přátelé, jak už zdůrazňovali moji úctyhodní předchůdci Pavel VI. a Jan Pavel II., je dnes potřebnější než kdy jindy, aby evangelium bylo hlášáno a víra aby se opírala o svědectví.¹¹ Někdo se může domnívat, že předkládat vzácný poklad víry osobám, které víru nesdílejí, znamená být k nim netolerantní, ale není tomu tak, protože přinášet Krista neznamena ho vnucovat.¹² Je tomu již dva tisíce let, kdy dvanáct apoštolů dalo svůj život za to, aby byl Kristus poznán a milován. Od té doby se evangelium stále šíří díky mužům a ženám, vedeným tímtež misijním zápallem. Proto i dnešek potřebuje takové učedníky Kristovy, kteří nebudou ve službě evangeliu šetřit ani časem, ani energií. Potřebujeme takové mladé lidi, kteří v sobě nechají hořet Boží lásku a velkoryse odpoví na Boží naléhavé volání, jak ostatně učinila řada

⁸ DCE 33.

⁹ Srov. *Evangelii nuntiandi*, č. 75.

¹⁰ Srov. *Redemptoris missio*, č. 21.

¹¹ Srov. *Redemptoris missio*, č. 1.

¹² Srov. *Evangelii nuntiandi*, č. 80.

mladých blahoslavených a svatých z minulosti dávné i blízké. Chci vás zvláště ubezpečit, že Duch Ježíšův vás mladé volá k tomu, abyste Ježíšovu radostnou zprávu přinášeli svým vrstevníkům. To, že dospělí lidé často jen s velkými obtížemi chápou svět mladých, může být pokyn, jímž vás Duch pobízí k tomu, abyste se úkolu přinášet evangelium mladým ujali vy. Vy totiž znáte nejlépe myšlenkový svět, mluvu, zranění i očekávání a zároveň hlubokou touhu po dobru u svých vrstevníků. Tak se otevírá rozsáhlý svět citů, práce, vzdělání, svět očekávání i útrap mládí... Kéž každý z vás najde odvahu a slíbí Duchu Svatému, že přivede k Ježíši Kristu jednoho mladého člověka způsobem, jaký považuje za nejlepší, s vědomím toho, jak odpovědět každému, kdo se ptá po důvodech vaší naděje, ovšem s jemností a skromností (srov. 1 Petr 3, 15).

K dosažení tohoto cíle, milí mladí přátelé, buďte svatí, buďte misionáři, neboť není možné oddělovat *svatost* od *poslání*.¹³ Nebojte se stát svatými misionáři jako sv. František Xaverský, který při hlásání radostné zvěsti prošel celý Dálný východ a došel až na hranici svých sil, nebo jako svatá Terezie od Dítěte Ježíše, která byla misionářkou, byť nikdy neopustila Karmel: oba jsou „patrony misíí.“ Buďte připraveni zcela nasadit svůj život proto, aby svět mohl být osvětlen světlem Kristovy pravdy; aby na nenávisť a neúctu k životu bylo odpovězeno láskou; aby byla hlásána naděje o zmrtvýchvstalém Kristu na každém místě na zemi.

8. Výprosit „nové Letnice“ pro svět

Milí mladí přátelé, očekávám vás v hojném počtu v červenci 2008 v Sydney. Bude to příležitost, daná Boží prozřetelností, zakusit naplno moc Ducha Svatého. Přijďte v co největším počtu, abyste se stali znamením naděje a podpořili společenství církve v Austrálii, která se již připravuje, aby vás mohla přijmout. Pro mladé lidi země, která nás bude hostit, to bude výborná příležitost jak zvěstovat krásu a radost evangelia ve společnosti v mnoha směrech sekularizované. Austrálie, podobně jako Oceánie, potřebuje znovuobjevit své křesťanské koře-

¹³ Srov. *Redemptoris missio*, č. 90.

ny. V posynodální exhortaci *Ecclesia in Oceania* Jan Pavel II. napsal: „V moci Ducha Svatého se církev v Oceánii připravuje na novou evangelizaci národů, které dnes hladoví po Kristu [...]. Nová evangelizace je prioritou pro církev v Oceánii“ (č. 18).

Na tomto posledním úseku cesty, která nás dovede až k XXIII. světovému dni mládeže, věnujme čas modlitbě a duchovní formaci, abychom v Sydney mohli obnovit závazky spojené s křtem a biřmováním. Společně budeme vzývat Ducha Svatého a s důvěrou budeme prosit, aby Bůh udělil církvi a lidstvu třetího tisíciletí dar obnovených Letnic.

Ať vás Maria, v modlitbě sjednocená s učedníky ve večeradle, provází v těchto měsících a vyprosí všem mladým křesťanům nové vyli-
tí Ducha Svatého, který zapálí jejich srdce. Pamatujte: církev vám důvěřuje! Zvláště my pastýři se modlíme, abyste milovali Krista stále více, k jeho lásce přiváděli ostatní a abyste ho věrně následovali. V tomto smýšlení vám všem s velkou láskou žehnám.

Lorenzago 20. července 2007

Benedictus PP XVI

II.

DOKUMENTY STÁTNÍHO SEKRETARIÁTU VATIKÁNU, KONGREGACÍ A PAPEŽSKÝCH RAD

1. INSTRUKCE O POSTUPU PŘI DIECÉZNÍCH A EPARCHIÁLNÍCH ŠETŘENÍCH V KAUZÁCH SVATOŘEČENÍ SANCTORUM MATER

Obsah

ÚVOD 103

I. ČÁST: BEATIFIKAČNÍ A KANONIZAČNÍ KAUZY

I. Stať: Výchozí prvky 105

II. Stať: Pověst svatosti nebo mučednictví a pověst o znameních . 106

III. Stať: Žadatel kauzy 107

IV. Stať: Postulátor kauzy 108

V. Stať: Kompetentní biskup 110

II. ČÁST: VÝCHOZÍ FÁZE KAUZY

I. Stať: Předložení žádosti 112

II. Stať: Nové a historické kauzy 113

III. Stať: Kauzy o heroických ctnostech anebo o mučednictví .. 113

IV. Stať: Žádost 115

V. Stať: Přijetí žádosti 116

VI. Stať: Konzultace s dalšími biskupy 117

VII. Stať: Zveřejnění žádosti 117

VIII. Stať: „Nihil obstat“ Apoštolského stolce 118

III. ČÁST: VEDENÍ KAUZY

Stať I. Činitelé šetření všeobecně 119

Stať II. Činitelé šetření jednotlivě 120

1. *Kapitola: Biskupský delegát* 120

2. Kapitola: <i>Promotor spravedlnosti</i>	121
3. Kapitola: <i>Notář</i>	121
4. Kapitola: <i>Lékařský znalec</i>	122
III. Stať: Místo pro zasedání	122

IV. ČÁST: SHROMAŽĎOVÁNÍ DŮKAZOVÝCH DOKUMENTŮ

I. Stať: Teologičtí cenzoři	123
II. Stať: Znalci v disciplínách historie a archivnictví („Historická komise“)	124
1. Kapitola: <i>Znalci</i>	124
2. Kapitola: <i>Vyhledávání a shromažďování důkazových dokumentů</i>	125
3. Kapitola: <i>Zpráva znalců</i>	126
4. Kapitola: <i>Svědectví znalců</i>	127

V. ČÁST: SHROMAŽĎOVÁNÍ SVĚDECKÝCH DŮKAZŮ

I. Stať: Výslechy	128
II. Stať: „Aby se neztratily důkazy“ („Ne pereant probationes“)	129
III. Stať: Obeslání na zasedání	130
IV. Stať: První zasedání nebo zahajovací zasedání při šetření ..	131
1. Kapitola: <i>Účastníci</i>	131
2. Kapitola: <i>Akta prvního zasedání</i>	132
3. Kapitola: <i>Notář prvního zasedání</i>	133
V. Stať: Účast promotora spravedlnosti	133
VI. Stať: Účast lékařského znalce	134
VII. Stať: Účast postulátora a (nebo) vicepostulátora	134
VIII. Stať: Svědkové a jejich výpovědi	135
1. Kapitola: <i>Kdo může být svědek</i>	135
2. Kapitola: <i>Kdo nemůže být svědek</i>	136
3. Kapitola: <i>Ústní svědectví</i>	137
4. Kapitola: <i>Písemná prohlášení svědků</i>	137
5. Kapitola: <i>Svědectví ošetřujících lékařů</i>	138
6. Kapitola: <i>Lékařští znalci „ab inspectione“</i>	138

IX. Stať: Použití nahrávacího zařízení a počítače	139
X. Stať: Postup při rogatorním šetření	140
1. Kapitola: Slyšení svědků	140
2. Kapitola: Uchovávání a předávání akt	140

VI. ČÁST: ZÁVĚR ŠETŘENÍ

I. Stať: „Prohlášení, že neexistuje veřejný kult“	141
II. Stať: Zveřejnění akt	142
III. Stať: Překlad akt	143
IV. Stať: Kopie shodná s původními akty	144
V. Stať: Kolacionování a porovnání akt („Collatio et Auscultatio“)	145
VI. Stať: Doručitel	146
VII. Stať: Poslední zasedání nebo závěrečné zasedání při šetření	147
1. Kapitola: Poslední zasedání všeobecně	147
2. Kapitola: Akta posledního zasedání	147
VIII. Stať: Závěrečná akta	148
1. Kapitola: Nápis zvnějšku	148
2. Kapitola: Dopisy činitelů šetření	149
3. Kapitola: Instrument zakončení	149

DODATEK: KANONICKÁ REKOGNOSKACE TĚLESNÝCH POZŮSTATKŮ BOŽÍHO SLUŽEBNÍKA

I. Stať: Autenticita	150
II. Stať: Přechovávání	151
III. Stať: Příprava relikvií	151
IV. Stať: Přenesení	152

ÚVOD

Matka svatých, církev, vždy zachovávala jejich památku tím, že předkládala věřícím příklady svatosti v *sequela Christi*.¹ Římští papežové se během staletí stále snažili vydávat příslušné normy napomáhající k nalezení pravdy ve věci pro církev tak důležité. V naší době papež Jan Pavel II. vydal 25. ledna 1983 apoštolskou konstituci *Divinus perfectionis Magister*, v níž mimo jiné stanovil postup pro diecézní a eparchiální šetření vedená biskupy se zřetelem na beatifikaci a kanonizaci Božích služebníků.²

V uvedené apoštolské konstituci udělil papež Kongregaci pro blažorečení a svatořečení oprávnění vydat zvláštní normy pro postup při takovýchto šetřeních,³ která se týkají života, ctností, pověsti svatosti a pověsti o znameních nebo života, mučednictví a mučednické pověsti a pověsti o znameních Božích služebníků a domnělých zázraků připisovaných přímluvě blahoslavených a Božích služebníků, případně dávného kultu Božího služebníka.⁴

Taktéž zrušil dispozice vydané svými předchůdci a normy stanovené kánony *Kodexu kanonického práva* z roku 1917 v beatifikačních a kanonizačních kauzách.⁵

7. února 1983 tentýž papež schválil *Normae servandae in inquisitionibus ab Episcopis faciendis in Causis Sanctorum*, které stanovují zvláštní normy, jež se mají dodržovat v diecézních a eparchiálních šetřeních pro beatifikační a kanonizační kauzy.⁶ Po vydání apoštolské konstituce a *Normae servandae* vydává tato Kongregace na základě

¹ Srov. LG 50–51.

² Srov. AAS 75 (1983) 349–355. V předkládané *Instrukci* bude apoštolská konstituce *Divinus perfectionis Magister* citována pod zkratkou DPM.

³ Srov. DPM I, 2.

⁴ *Tamtéž*, I, 1.

⁵ V předkládané *Instrukci* bude *Kodex kanonického práva* z roku 1917 citován pod zkratkou CIC s příslušným rokem vydání. *Kodex kanonického práva* z roku 1983 bude citován pod zkratkou CIC. *Kodex kánonů východních církví* z roku 1990 bude citován pod zkratkou CCEO.

⁶ Srov. AAS 75 (1983) 396–403. V předkládané *Instrukci* budou *Normae servandae in inquisitionibus ab Episcopis faciendis in Causis Sanctorum* citovány pod zkratkou NS s příslušným číslem *Normarum*.

své zkušenosti předkládanou *Instrukcí*⁷ proto, aby se v kauzách svatořečení usnadnila užší a účinnější spolupráce mezi Apoštolským stolcem a biskupy.

Předkládaná *Instrukce* má v úmyslu objasnit dispozice současně platných zákonů při kauzách svatořečení, usnadnit jejich aplikaci a ukázat způsoby jejich provádění jak v nových, tak i v historických kauzách. Obrací se proto na diecézní biskupy, na eparchy, na ty, kdo jsou jim právně postaveni naroveň, a na ty, kdo se zúčastňují na vyšetřovací fázi šetření. *Instrukce* chronologicky probírá procedurální *iter* diecézních a eparchiálních šetření stanovený v *Normae servandae* a praktickým a chronologickým způsobem ukazuje jejich aplikaci při respektu k serióznosti šetření.

Na prvním místě se zabývá instrukcí pro diecézní a eparchiální šetření, která se týkají zjišťování heroických ctností a mučednictví Božích služebníků. Před rozhodnutím o započetí kauzy musí biskup ověřit některá fakta, která jsou pro jeho rozhodnutí určující. Poté, co se rozhodl kauzu začít, zahájí šetření ve vlastním smyslu tím, že nařídí shromáždění důkazů svědčících pro kauzu. Neobjeví-li se nepřekonatelné těžkosti, přikročí ke slyšení svědků a nakonec uzavře šetření zasláním aktů na Kongregaci, kde začne římská fáze kauzy, to znamená fáze studia a definitivního rozhodnutí o samotné kauze.

Pokud se týká šetření o domnělých zázracích, *Instrukce* poukazuje na některé prvky v proceduře, které se v posledních dvaceti letech ukázaly jako problematické při aplikaci norem týkajících se právě šetření o zázracích.

Tato Kongregace si přeje, aby *Instrukce* byla platnou pomocí biskupům proto, aby křesťanský lid mohl těsněji následovat příklad Krista, jenž je „*Divinus perfectionis Magister*“, a vydávat světu svědectví o nebeském království. Dogmatická konstituce II. vatikánského koncilu *Lumen Gentium* učí: „*Když pozorujeme život věrných následovníků Krista, dostává se nám nového povzbuzení, abychom hledali budoucí vlast. Zároveň poznáváme nejbezpečnější cestu, po které v tomto proměnlivém světě budeme moci – přiměřeně stavu a podmínkám každého jednotlivce – dospět k dokonalému spojení s Kristem, ke svatosti, podle stavu a podmínek každému vlastních.*“⁸

⁷ Srov. CIC, kán. 34.

⁸ Srov. LG 50; DPM, Úvod.

I. ČÁST

BEATIFIKAČNÍ A KANONIZAČNÍ KAUZY

I. Stať Výchozí prvky

Čl. 1 – § 1. Předkládaná *Instrukce* se týká beatifikačních a kanonizačních kauz upravených zvláštním papežským zákonem.⁹

§ 2. Tyto kauzy mají za cíl shromáždění důkazů, aby se dosáhlo morální jistoty o heroických ctnostech anebo o mučednictví Božího služebníka, o jehož beatifikaci a kanonizaci se žádá.

§ 3. Při zachování zvláštních předpisů je třeba v těchto kauzách dodržovat i procedurální normy *Kodexu kanonického práva* a *Kodexu kánonů východních církví*, které se týkají postupu při shromažďování důkazových dokumentů a zvláště při slyšení svědků.¹⁰

Čl. 2 – V předkládané *Instrukci* je šetření ekvivalentní s procesem, který podle dříve platného kanonického práva byl veden při beatifikačních a kanonizačních kauzách.¹¹

Čl. 3 – V předkládané *Instrukci* tatáž ustanovení platí pro diecézní a eparchiální biskupy a také pro ty, kteří jsou jim právně postaveni naroveň podle normy CIC, kán. 381 § 2.

⁹ Srov. CIC, kán. 1403; CCEO, kán. 1057.

¹⁰ Srov. *infra* čl. 29 § 2 a 30 § 2; CIC, kán. 1403 § 2; CIC, kán. 1400; CCEO, kán. 1055.

¹¹ Srov. CIC 1917, kán. 1999–2141 in Liber IV – *De processibus. Pars secunda: De Causis Beatificationis Servorum Dei et Canonizationis Beatorum*.

II. Stať

Pověst svatosti nebo mučednictví a pověst o znameních

Čl. 4 – § 1. Beatifikační nebo kanonizační kauza se týká katolického křesťana, který se za života, v smrti i po smrti těšil pověsti svatosti, protože heroickým způsobem žil všechny křesťanské ctnosti; anebo se těší pověsti mučednictví, protože věrně následoval Pána Ježíše Krista a obětoval svůj život mučednickým skutkem.

§ 2. *Božím služebníkem* se nazývá ten katolický křesťan, jehož beatifikační nebo kanonizační kauza byla zahájena.

Čl. 5 – § 1. Pověst svatosti je mínění rozšířené mezi věřícími o čistotě a integritě života Božího služebníka a o ctnostech, které praktikoval na heroickém stupni.¹²

§ 2. Pověst mučednictví je mínění rozšířené mezi věřícími o smrti Božího služebníka podstoupené pro víru anebo pro nějakou ctnost ve spojitosti s vírou.¹³

Čl. 6 – Pověst o znameních je mínění rozšířené mezi věřícími o milostech a přízni obdržených od Boha na přímluvu Božího služebníka.¹⁴

Čl. 7 – § 1. Před rozhodnutím o započetí kauzy si musí diecézní nebo eparchiální biskup ověřit, zda u značné části Božího lidu se Boží slu-

¹² „*Fama autem sanctitatis in genere nihil aliud est, quam existimatio seu communis opinio de puritate et integritate vitae, et de virtutibus ..., necnon de miraculis eorum intercessione a Deo patris; ita ut, concepta in uno vel pluribus locis erga eos (Servos Dei) devotione, a plerisque in suis necessitatibus invocentur*“ (BENEDIKT XIV. *De Servorum Dei beatificatione et Beatorum canonizatione*, L. II, cap. 39, n. 7).

¹³ „*Pariter fama Martyrii in genere nihil aliud est, quam existimatio et communis opinio, quod aliquis vel aliqua pro fide Christi, vel pro virtute, quae ad fidem Christi deducatur, illatam sibi mortem patienter tulerint, et quod signa seu miracula eorum intercessione ... secuta sint; ita ut, apud plerosque concepta devotione, in suis necessitatibus invocentur*“ (tamtéž).

¹⁴ „*ita ut, concepta in uno vel pluribus locis erga eos (Servos Dei) devotione, a plerisque in suis necessitatibus invocentur ... ita ut, quod plerosque concepta devotione, in suis necessitatibus invocentur*“ (tamtéž).

žebník těší autentické a rozšířené pověsti svatosti nebo mučednictví, stejně tak jako autentické pověsti o znameních.¹⁵

§ 2. Pověst musí být spontánní a nikoli uměle vyvolávaná. Musí být stálá, trvalá a rozšířená mezi důvěryhodnými lidmi a existovat ve značné části Božího lidu.¹⁶

Čl. 8 – § 1. Především postulátor musí shromáždit dokumentaci o pověsti svatosti nebo mučednictví a o pověsti o znameních a jménem žadatele ji předložit kompetentnímu biskupovi.¹⁷

§ 2. Biskup musí vyhodnotit dokumentaci, aby se ujistil o existenci pověsti svatosti nebo mučednictví a o pověsti o znameních a o důležitosti takové kauzy pro církev.¹⁸

§ 3. Dokumentace se připojí k aktům šetření.¹⁹

III. Stať Žadatel kauzy

Čl. 9 – Žadatel nastoluje kauzu, která má zkoumat heroické ctnosti anebo mučednictví Božího služebníka, a přebírá za ni ekonomickou a morální zodpovědnost.²⁰

Čl. 10 – § 1. Žadatelem kauzy může být diecézní nebo eparchiální biskup *ex officio*, právnické osoby, jako jsou diecéze nebo eparchie, struktury s jurisdikcí jim naroveň postavené, farnosti, společnosti zasvěceného života nebo společnosti apoštolského života nebo sdružení věřících kleriků a (nebo) laiků uznaná církevní autoritou.

¹⁵ Srov. *infra* čl. 40 § 1.

¹⁶ „... *ut probetur fama in genere, spontanea, non arte aut diligentia humana procurata, orta ab honestis et gravibus personis, continua, in dies aucta et vigens in praesenti apud maiorem partem populi*“ (srov. CIC 1917, kán. 2050 § 2).

¹⁷ DPM I, 2.1; NS 3, b; srov. *infra* čl. 17.

¹⁸ Srov. *infra* čl. 40.

¹⁹ Srov. *infra* čl. 89, č. 2.

²⁰ DPM I, 1; NS 1, a.

§ 2. Žadatelem kauzy může být také fyzická osoba, to znamená kdokoli, kdo patří do Božího lidu, za předpokladu, že je schopen zaručit postup kauzy v její diecézní nebo eparchiální i římské fázi.²¹

Čl. 11 – § 1. Právnická nebo fyzická osoba se stává žadatelem kauzy na základě notářského aktu.

§ 2. Biskup tento akt přijme poté, co si ověřil schopnost právnické nebo fyzické osoby převzít povinnosti týkající se úlohy žadatele.

IV. Stať Postulátor kauzy

Čl. 12 – § 1. Žadatel na základě mandátu sepsaného podle právní normy jmenuje prokurátora čili postulátora pro diecézní nebo eparchiální fázi kauzy.²²

§ 2. Postulátor sleduje průběh šetření jménem samotného žadatele u diecézních nebo eparchiálních autorit.

§ 3. Úřad postulátora může být vykonáván knězem, členem společnosti zasvěceného života, společností apoštolského života nebo sdružení kleriků a (nebo) laiků, laikem a laičkou.

§ 4. Postulátor musí být znalcem v teologii, kanonickém právu a historii, jakož i v praxi Kongregace pro blahořečení a svatořečení.²³

Čl. 13 – § 1. Diecézní nebo eparchiální postulátor, náležitě jmenovaný žadatelem, musí být schválen kompetentním biskupem.²⁴

§ 2. Jmenovací dekret postulátora a (nebo) vicepostulátora bude připojen k aktům šetření.²⁵

²¹ NS 1, a.

²² NS 2, a.

²³ NS 3, a.

²⁴ NS 2, a.

²⁵ Srov. *infra* čl. 89, č. 3.

Čl. 14 – § 1. Diecézní nebo eparchiální postulátor se může nechat zastoupit jinými, takzvanými vicepostulátory.

§ 2. Vicepostulátora jmenuje sám postulátor mandátem sepsaným podle právní normy na základě předchozího souhlasu žadatele.²⁶

Čl. 15 – § 1. Diecézní nebo eparchiální postulátor nebo vicepostulátor má v průběhu vedeného šetření své sídlo v diecézi nebo v eparchii, kde se šetření vede.

§ 2. V římské fázi kauzy postulátor, jehož patřičně jmenuje žadatel novým mandátem sepsaným podle právní normy, potřebuje schválení Kongregace a má mít své stálé sídlo v Římě.²⁷

§ 3. Jestliže postulátor diecézní nebo eparchiální fáze kauzy je generálním postulátorem společnosti zasvěceného života anebo společnosti apoštolského života anebo sdružení kleriků a (nebo) laiků, do něhož Boží služebník patřil, zůstává ve svém úřadu i v římské fázi bez nového mandátu.

Čl. 16 – Postulátor pro římskou fázi kauzy se nemůže pro jednání s Kongregací nechat zastoupit vicepostulátorem.

Čl. 17 – § 1. Postulátor především vede zkoumání o životě Božího služebníka, která jsou užitečná pro poznání pověsti svatosti anebo mučednictví, pověsti o znameních a pro poznání důležitosti kauzy pro církve.

§ 2. Postulátor informuje kompetentního biskupa o výsledku zkoumání a dbá při tom, aby neskrýval případné nálezy, jež jsou v rozporu s pověstí svatosti anebo mučednictví anebo s pověstí o znameních, které se těší Boží služebník.²⁸

§ 3. Postulátor je povinen jednat ve vyšším zájmu církve a tedy hledat pravdu vědomě a poctivě. Má poukazovat na případné

²⁶ NS 4.

²⁷ NS 2, b.

²⁸ Srov. *supra* čl. 8.

těžkosti, aby se zabránilo potřebě dalších zkoumání, které by postup kauzy zpomalily.²⁹

Čl. 18 – Podle norem daných Kongregací postulátor spravuje fondy určené pro kauzu.³⁰

Čl. 19 – § 1. Postulátor musí odevzdat znalcům v disciplínách historie a archivnictví všechny dokumenty o kauze, které jsou v jeho držení.

§ 2. Postulátor není oprávněn shromažďovat ani důkazové dokumenty ani případné ústní výpovědi svědků v kauze.³¹

§ 3. Úkol shromažďovat důkazy v kauze podle zákonné normy přísluší výhradně diecéznímu nebo eparchiálnímu biskupovi a těm, kdo jsou výslovně pro tento úkol jmenováni podle ustanovení v *Normae servandae*.

V. Stať **Kompetentní biskup**

Čl. 20 – Diecézním biskupům, eparchům a těm, kdo jim jsou právně postaveni naroveň, přísluší v rámci jejich jurisdikce, aby zkoumali život, ctnosti nebo mučednictví a pověst svatosti nebo mučednictví, domnělé zázraky a případně starodávný kult Božího služebníka, o jehož beatifikaci nebo kanonizaci se žádá.³²

Čl. 21 – § 1. Biskupem kompetentním zavést diecézní nebo eparchiální šetření o heroických ctnostech nebo o mučednictví je ten, na jehož území Boží služebník zemřel.³³

§ 2. Biskupem kompetentním zavést diecézní nebo eparchiální šetření o domnělém zázraku je ten, na jehož území k domnělému zázraku došlo.³⁴

²⁹ NS 3, b; srov. *supra* čl. 8.

³⁰ NS 3, c.

³¹ Srov. *infra* čl. 68 § 3.

³² DPM I, 1.

³³ NS 5, a.

³⁴ NS 5, b.

Čl. 22 – § 1. Na žádost biskupa, který má v úmyslu zahájit kauzu, může Kongregace ze zvláštních důvodů přenést kompetenci na jiné církevní fórum, to znamená do jiné diecéze nebo eparchie (např. do diecéze nebo eparchie, kde jsou nejdůležitější důkazy anebo kde Boží služebník žil většinu svého života).

§ 2. Žádající biskup musí obdržet od kompetentního biskupa písemný souhlas.

§ 3. Při kauze skupiny mučedníků bude potřebné obdržet písemný souhlas všech diecézních a eparchiálních biskupů, kde Boží služebníci zemřeli.

Čl. 23 – § 1. Biskup, o němž pojednává čl. 22 § 1 předkládané *Instrukce*, po obdržení souhlasu zašle svou písemnou žádost na Kongregaci, jíž přísluší posouzení zvláštních okolností případu.³⁵

§ 2. V žádosti vysvětlí důvody pro přenesení kompetence a zároveň přiloží fotokopii písemného souhlasu kompetentního biskupa.

Čl. 24 – § 1. Po ověření zvláštních okolností případu Kongregace povolí přenesení kompetence fóra výnosem, který se připojí k aktům prvního zasedání při šetření.³⁶

§ 2. Žádající biskup začne diecézní nebo eparchiální šetření jen poté, co obdržel reskript Kongregace.

³⁵ NS 5, a.

³⁶ Srov. *infra* čl. 89, č. 1.

II. ČÁST

VÝCHOZÍ FÁZE KAUZY

I. Stať Předložení žádosti

Čl. 25 – § 1. Při nových kauzách předkládá postulátor diecéznímu nebo eparchiálnímu biskupovi písemnou žádost (*supplex libellus*), v níž žádá zahájení kauzy.³⁷

§ 2. Žádost nemůže být biskupovi předložena před uplynutím pěti let od smrti Božího služebníka.³⁸

§ 3. Před přijetím žádosti musí biskup ověřit, zda se mezi Božím lidem rozvinula v tomto období autentická pověst svatosti nebo mučednictví a pověst o znameních.

Čl. 26 – § 1. Když se žádost předloží po uplynutí více než třiceti let od smrti Božího služebníka, musí postulátor specifikovat důvody, které toto zpoždění způsobily.

§ 2. Biskup se má ujistit o tom, že ze strany žadatele nedošlo při zdržení žádosti k podvodu nebo lsti.³⁹

Čl. 27 – § 1. Biskup dosvědčí, že se nejedná o podvod nebo lest písemným prohlášením, v němž objasní zvláštní důvody zpoždění.

§ 2. Prohlášení musí být zařazeno mezi akta šetření.⁴⁰

³⁷ Srov. *infra* čl. 36 § 1; CIC, kán. 1501; CCEO, kán. 1104 § 2.

³⁸ NS 9, a.

³⁹ NS 9, b.

⁴⁰ Srov. *infra* čl. 89, č. 5.

II. Stať

Nové a historické kauzy

Čl. 28 – § 1. Procedury, které mají následovat při průběhu diecézního nebo eparchiálního šetření, jsou určeny druhem důkazů.

§ 2. Kauza může být nová nebo historická.

Čl. 29 – § 1. Kauza je nová, pokud ctnosti nebo mučednictví Božího služebníka lze dokázat prostřednictvím ústních výpovědí očitých svědků.⁴¹

§ 2. Při nové kauze se šetření zaměřuje především na slyšení svědků se stálým zřetelem na potřebu vyhledat a shromáždit všechny důkazové dokumenty v kauze.⁴²

Čl. 30 – § 1. Kauza je historická, pokud důkazy o ctnostech *in specie* nebo o mučednictví Božího služebníka se přebírají pouze z písemných pramenů, protože chybějí očití svědkové o hrdinských ctnostech nebo o mučednictví Božího služebníka.⁴³

§ 2. U historické kauzy se šetření bude týkat převážně výzkumu znalců v disciplínách historie a archivnictví se zřetelem na potřebu vyslechnout některé svědky existující pověsti svatosti nebo mučednictví a pověsti o znameních a je-li to příhodné, svědky kultu vzdávaného Božímu služebníkovu v historicky bližší době.⁴⁴

III. Stať

Kauzy o heroických ctnostech anebo o mučednictví

Čl. 31 – § 1. Jestliže existuje úmysl dokázat hrdinskost ctností Božího služebníka, šetření se musí vést *o životě, o hrdinských ctnostech, o pověsti svatosti a o pověsti o znameních.*

⁴¹ NS 7.

⁴² Srov. *infra* čl. 37, č. 3; čl. 2 § 3.

⁴³ NS 7.

⁴⁴ Srov. *infra* čl. 37, č. 3, b; čl. 2 § 3.

§ 2. Jestliže existuje úmysl dokázat mučednictví Božího služebníka, šetření se musí vést *o životě, o mučednictví, o pověsti mučednictví a o znameních*.⁴⁵

Čl. 32 – § 1. Pouze v případě domnělého mučednictví Božích služebníků, kteří byli zabiti při stejném pronásledování nebo na stejném místě, se může vést jedno šetření pro více Božích služebníků.⁴⁶

§ 2. V takovýchto případech jeden Boží služebník má být zvolen jako hlava skupiny a ostatní mají být určeni a vyjmenováni jako druzi a domnělí mučedníci.

§ 3. Je-li to možné, biskup zahrne do jediné skupiny Boží služebníky a služebnice, kteří představují různé životní stavy v církvi.

Čl. 33 – § 1. V případě tzv. *historického blahoslaveného*, to znamená Božího služebníka, který je předmětem kultu od nepaměti podle dekretů Urbana VIII., se žádá, aby pro potvrzení tohoto kultu biskup postupoval podle toho, co je v *Normae servandae* stanoveno pro historické kauzy.⁴⁷

§ 2. Postulátor předkládá biskupovi žádost spolu s dokumentací, tak jak je stanoveno pro historické kauzy.⁴⁸

Čl. 34 – Jestliže již byl publikován dekret, který potvrzuje kult *historického blahoslaveného* bez předchozího důkazu heroických ctností nebo mučednictví, jak se to stávalo v minulosti, má biskup s výhledem na jeho kanonizaci pokračovat ve vedeném šetření o životě a o hrdinských ctnostech nebo o mučednictví a řídit se přitom postupem stanoveným v *Normae servandae* pro historické kauzy.

⁴⁵ DPM I, 1.

⁴⁶ Srov. CIC 1917, kán. 2001 § 1.

⁴⁷ Srov. *supra* čl. 30. Za *historického blahoslaveného* může být považován ten služebník Boží, který je předmětem kultu *ex tolerantia* po pontifikátu papeže Alexandra III. (1159–1181) a před časem stanoveným konstitucí papeže Urbana VIII. (1623–1644): srov. CIC 1917, kán. 2125 § 1.

⁴⁸ Srov. *infra* čl. 37.

Čl. 35 – Když byl vyhlášen dekret potvrzující kult a heroické ctnosti nebo mučednictví blahoslaveného, může se přistoupit k jeho kanonizaci schválením jednoho zázraku, k němuž došlo po potvrzení kultu.

IV. Stať **Žádost**

Čl. 36 – § 1. Žádost je písemný dokument, kterým postulátor jménem žadatele kauzy oficiálně žádá kompetentního biskupa, aby zahájil kauzu o ctnostech nebo o mučednictví Božího služebníka.⁴⁹

§ 2. Protože šetření o domnělých zázracích je vedeno odděleně od šetření o ctnostech nebo o mučednictví Božího služebníka, musí žádost o zahájení šetření být předložena odděleně od žádosti ve věci ctností Božího služebníka.⁵⁰

§ 3. Takováto žádost musí aspoň souhrnným způsobem ukázat, o jaká fakta a důkazy se žadatel opírá, aby prokázal to, co tvrdí; musí být podepsána žadatelem a postulátorem, s uvedením data a s označením místa, kde žadatel a postulátor sídlí.⁵¹

Čl. 37 – K žádosti pro šetření o ctnostech nebo o mučednictví postulátor připojí diecéznímu nebo eparchiálnímu biskupovi:

1. u nových i historických kauz životopis Božího služebníka určité historické hodnoty a v případě, že takový není k dispozici, přesný chronologický přehled o životě a činnostech Božího služebníka, o jeho ctnostech nebo o jeho mučednictví, o pověsti svatosti anebo mučednictví a o pověsti o znameních, aniž by se opominulo to, co se jeví pro samotnou kauzu jako rozporné anebo méně příznivé;⁵²

2. autentickou kopii všech vydaných nebo publikovaných spisů Božího služebníka;⁵³

⁴⁹ Srov. *supra* čl. 25 § 1.

⁵⁰ DPM I, 2. 5°; NS 32.

⁵¹ Srov. CIC, kán. 1504; CCEO, kán. 1187.

⁵² NS 10, 1°.

⁵³ NS 10, 2°.

3. a konečně seznam případných svědků, čili:

- a) *u nových kauz*: seznam osob, které mohou přispět ke zjištění pravdy o ctnostech nebo o mučednictví Božího služebníka, jakož i o pověsti svatosti nebo mučednictví a o pověsti o znameních, aniž by se opominuli ti, kteří by mohli takovouto pověst zpochybnit;⁵⁴
- b) *u historických kauz*: seznam některých svědků, kteří mohou svědčit o pověsti svatosti nebo mučednictví a o pověsti o znameních, které dodnes existují u významné části Božího lidu.⁵⁵

Čl. 38 – § 1. K žádosti o začátek šetření o domnělém zázraku postulátor připojí diecéznímu nebo eparchiálnímu biskupovi:

1. krátkou a přesnou zprávu o zvláštních okolnostech případu;
2. seznam svědků;
3. všechny dokumenty vztahující se k případu.⁵⁶

§ 2. V případě domnělých uzdravení jsou potřebné lékařské a klinické dokumenty, jakož i testy výsledků (např. klinické záznamy, lékařské záznamy, laboratorní výsledky a analýzy).

Čl. 39 – Žádost postulátora a přílohy, o nichž pojednává čl. 37 a čl. 38 předkládané *Instrukce*, se přiloží k aktům prvního zasedání anebo zahajovacího zasedání při šetření.⁵⁷

V. Stať Přijetí žádosti

Čl. 40 – § 1. Při plné platnosti čl. 45 § 1 předkládané *Instrukce* diecézní nebo eparchiální biskup může přijmout žádost pro započítání kauzy poté, co zhodnotil existenci autentické a rozšířené pověsti svatosti nebo mučednictví a pověsti o znameních.⁵⁸

⁵⁴ NS 10, 3°.

⁵⁵ NS 15, b.

⁵⁶ NS 33, a.

⁵⁷ Srov. *infra* čl. 89, č. 4.

⁵⁸ NS 3, b; srov. *supra* čl. 7 § 1 a čl. 8 § 2.

§ 2. Když se z oprávněných důvodů biskup rozhodne žádost nepřijmout, musí své rozhodnutí sdělit postulátorovi dekretem, v němž vysvětlí, jaké k tomu má důvody.

VI. Stať **Konzultace s dalšími biskupy**

Čl. 41 – § 1. Po přijetí žádosti biskup musí zjistit názor přinejmenším regionální biskupské konference, zda je vhodné kauzu zahájit.⁵⁹

§ 2. Pokud se jedná o východní církve, biskup musí zjistit názor o vhodnosti započítí kauzy u synodu biskupů církví, které jsou vedeny patriarchou nebo vyšším arcibiskupem, nebo u rady hierarchů metropolitních církví *sui iuris*.

Čl. 42 – § 1. O takovýto názor je třeba požádat během zasedání těchto biskupů, aby se lépe vyjádřila kolegalita.

§ 2. Výsledek zasedání má být písemně sdělen biskupovi, který o názor požádal, nejlépe předsedou biskupské konference, patriarchou, vyšším arcibiskupem nebo metropolitou metropolitních církví *sui iuris* a má být podepsán také sekretářem příslušného orgánu.

§ 3. Tento dokument se má připojit k aktům šetření.⁶⁰

VII. Stať **Zveřejnění žádosti**

Čl. 43 – § 1. Biskup musí zveřejnit žádost postulátora o zahájení kauzy v jeho diecézi nebo eparchii ediktem vyvěšeným v katedrále nebo publikovaným v diecézním časopise (bulletinu).

§ 2. Bude-li to považovat za vhodné, zveřejní ji také v jiných diecézích nebo eparchiích se souhlasem příslušných biskupů.

⁵⁹ NS 11, a.

⁶⁰ Srov. *infra* čl. 89, č. 6.

§ 3. V ediktu má vyzvat věřící, aby mu dodávali užitečné informace, které se týkají kauzy.⁶¹

§ 4. Edikt se připojí k aktům šetření.⁶²

Čl. 44 – § 1. Jestliže by z obdržených informací vyplynuly pro kauzu nějaké překážky určité závažnosti, biskup má informovat postulátora, aby je mohl případně odstranit.⁶³

§ 2. V případě, že překážka nebyla odstraněna a biskup rozhodne, že kauza nemůže pokračovat, musí to sdělit postulátorovi dekretem, v němž vysvětlí důvody svého rozhodnutí.⁶⁴

VIII. Stať **„Nihil obstat“ Apoštolského stolce**

Čl. 45 – § 1. I při plné platnosti čl. 40 § 1 předkládané *Instrukce* se doporučuje diecéznímu nebo eparchiálnímu biskupovi, aby před přijetím žádosti postulátora o zahájení kauzy požádal Kongregaci pro blahorečení a svatořečení o informaci, zda ze strany Apoštolského stolce není pro kauzu nějaká překážka.⁶⁵

§ 2. Biskup předá svou žádost o „*nihil obstat*“ Kongregaci a přiloží k ní krátkou zprávu, v níž uvede životopisné údaje Božího služebníka (datum, místo, a diecézi narození a úmrtí, aktivitu vykonávanou v církvi atd.) a důležitost kauzy pro církev.

Čl. 46 – Kongregace odpoví biskupovi dopisem, který se připojí k aktům kauzy.⁶⁶

⁶¹ NS 11, b.

⁶² Srov. *infra* čl. 89, č. 7.

⁶³ NS 12, a.

⁶⁴ NS 12, b.

⁶⁵ NS 15, c.

⁶⁶ Srov. *infra* čl. 89, č. 8.

III. ČÁST

VEDENÍ KAUZY

I. Stať

Činitelé šetření všeobecně

Čl. 47 – § 1. Biskup a všichni, kdo se zúčastní šetření, musí s největší pozorností a úsilím dbát na to, aby při shromažďování důkazů nebylo opominuto nic z toho, co se kauzy týká. Dobrý výsledek kauzy totiž z velké části závisí na jejím dobrém vedení.⁶⁷

§ 2. Činitelé šetření jsou: biskupský delegát, promotor spravedlnosti, notář a případně lékařský znalec při šetření o domnělém zázračném uzdravení, anebo technický znalec při šetření o domnělém zázraku jiné povahy.

Čl. 48 – § 1. Biskup musí dekretem jmenovat všechny činitele pro každé jednotlivé šetření.

§ 2. Jmenovací dekreta spolupodepisuje kancléř diecéze nebo eparchie, tak aby byla zaručena jejich právní platnost.⁶⁸

§ 3. Dekreta musí být připojeny k aktům prvního zasedání nebo zahajovacího zasedání při šetření.⁶⁹

Čl. 49 – Není přípustné, aby jeden činitel zastával při témže šetření více úřadů.

Čl. 50 – § 1. Když se šetření týká Božího služebníka patřícího do společnosti zasvěceného života, do společnosti apoštolského života nebo do sdružení věřících kleriků a (nebo) laiků, biskup nesmí svě-

⁶⁷ NS 27, a.

⁶⁸ Srov. CIC, kán. 470; CCEO, kán. 252.

⁶⁹ Srov. *infra* čl. 89, č. 9.

řovat úřady příslušníkům patřícím do téže společnosti zasvěceného života, společnosti apoštolského života nebo sdružení.

§ 2. Je-li to potřebné, biskup může jmenovat jako znalce v disciplínách historie nebo archivnictví příslušníka téže společnosti zasvěceného života, společnosti apoštolského života nebo sdružení, kam patří Boží služebník.⁷⁰

Čl. 51 – § 1. Diecézní nebo eparchiální biskup, všichni ti, kdo byli jmenováni do nějakého úřadu, postulátor a případně vicepostulátor musí složit přísahu, že budou svůj úřad zastávat věrně a že budou dodržovat služební tajemství.⁷¹

§ 2. Přísaha se skládá při prvním zasedání anebo při zahajovacím zasedání při šetření.

§ 3. Všichni připojí svůj podpis pod příslušnou formulaci přísahy, která bude připojena k aktům samotného prvního zasedání.

Čl. 52 – Po konci šetření jeho posledním zasedáním nebo závěrečným zasedáním ztrácejí svůj úřad všichni, kdo se šetření zúčastnili, včetně diecézního nebo eparchiálního postulátora a diecézního nebo eparchiálního vicepostulátora.

II. Stať **Činitelé šetření jednotlivě**

1. Kapitola *Biskupský delegát*

Čl. 53 – Biskup může vést beatifikační nebo kanonizační kauzu buď přímo, nebo prostřednictvím svého delegáta.⁷²

⁷⁰ Srov. *infra* čl. 69 § 1.

⁷¹ NS 6, c.

⁷² DPM I, 1; NS 6, a.

Čl. 54 – Biskupský delegát musí být kněz kompetentní v disciplínách teologie, kanonického práva a také historie, pokud se jedná o historické kauzy.⁷³

Čl. 55 – Pro každou kauzu je jmenován jediný biskupský delegát.

2. Kapitola *Promotor spravedlnosti*

Čl. 56 – § 1. Promotor spravedlnosti musí bdít nad tím, aby se věrně dodržovalo to, co je pro vedení kauzy předepsáno zákonem.

§ 2. Musí rovněž zkoumat, zda akta a dokumenty týkající se předmětu šetření byly shromážděny vyčerpávajícím způsobem.

§ 3. Promotor spravedlnosti proto musí aktivním a metodickým způsobem spolupracovat s biskupským delegátem.⁷⁴

Čl. 57 – Promotor spravedlnosti musí být kněz kompetentní v disciplínách teologie, kanonického práva a také historie, pokud se jedná o historické kauzy.⁷⁵

Čl. 58 – Pro každou kauzu je jmenován jediný promotor spravedlnosti.

3. Kapitola *Notář*

Čl. 59 – § 1. Notář zapisuje prohlášení svědků a rediguje akta šetření podle instrukcí biskupského delegáta.⁷⁶

§ 2. Je-li třeba, biskup jmenuje další notáře.

§ 3. Tento úřad může vykonávat každý katolík.

⁷³ NS 6, a.

⁷⁴ Srov. *infra* čl. 91.

⁷⁵ NS 6, b.

⁷⁶ NS 16, a; srov. CIC, kán. 484, odst. 2; CCEO, kán. 254, odst. 2.

4. Kapitola Lékařský znalec

Čl. 60 – § 1. Při šetření o údajném zázračném uzdravení musí biskup jmenovat lékařského znalce.

§ 2. Při šetření o údajné zázračné skutečnosti jiné povahy musí biskup jmenovat technického znalce.

§ 3. Poté co znalec přísahal, že bude věrně plnit svůj úřad a že bude zachovávat služební tajemství, pomáhá promotorovi spravedlnosti připravovat výslechy svědků.⁷⁷

§ 4. Znalec se musí zúčastňovat na zasedáních pro slyšení svědků s cílem navrhnout podle potřeby a okolností, prostřednictvím biskupského delegáta, vysvětlující otázky z oblasti své kompetence.⁷⁸

III. Stať Místo pro zasedání

Čl. 61 – § 1. Zasedání se konají ve stálém sídle diecézního nebo eparchiálního tribunálu nebo na jiném vhodném místě.⁷⁹

§ 2. Zasedání se nesmějí konat v sídle společnosti zasvěceného života, společnosti apoštolského života nebo sdružení, kam patří Boží služebníci.

⁷⁷ NS 15, a; srov. *infra* čl. 81.

⁷⁸ NS 34, a; srov. *infra* čl. 92 § 2.

⁷⁹ Srov. CIC, kán. 1468; CIC, kán. 1558 § 1; CCEO, kán. 1127; CCEO, kán. 1239 § 1.

IV. ČÁST

SHROMAŽĎOVÁNÍ DŮKAZOVÝCH DOKUMENTŮ

I. Stať Teologičtí cenzoři

Čl. 62 – § 1. Biskup musí samostatnými dekrety jmenovat aspoň dva teologické cenzory pro zkoumání spisů publikovaných Božím služebníkem, které mu odevzdal postulátor kauzy.⁸⁰

§ 2. Spisem Božího služebníka se myslí jakékoli dílo publikované buď samotným Božím služebníkem, nebo druhými.⁸¹

§ 3. Jestliže si to vyžaduje množství publikovaných spisů, mohou být rozděleny mezi více cenzorů tak, aby každý spis byl prozkoumán alespoň dvěma cenzory.

Čl. 63 – § 1. Jména teologických cenzorů musí zůstat utajena.

§ 2. Teologičtí cenzoři musí samostatně před biskupem a za přítomnosti kancléře složit přísahu, že budou věrně vykonávat svůj úřad a zachovávat služební tajemství.⁸²

§ 3. Přísaha má být zapsána a spolu se jmenovacími dekrety se připojí k aktům šetření.

Čl. 64 – § 1. Teologičtí cenzoři musí zkoumat spisy publikované Božím služebníkem a ověřovat, zda v nich není nic v rozporu s vírou a s dobrými mravy.⁸³

⁸⁰ DPM I. 2, 2°; NS 13; srov. *supra* čl. 37, č. 2.

⁸¹ „*Nomine scriptorum veniunt non modo opera inedita Servi Dei, sed etiam quae iam typis fuerint impressa; item conciones, epistolae, diaria, autobiographiae, quidquid denique vel ipse per se, vel aliena manu exaraverit*“ (srov. CIC 1917, kán. 2042).

⁸² NS 6, c.

⁸³ NS 13.

§ 2. Doporučuje se, aby teologičtí cenzoři zkoumali i nevydané spisy Božího služebníka a vyslovili své mínění o tom, že neobsahují žádné prvky v rozporu s vírou a s dobrými mravy.⁸⁴

§ 3. Teologičtí cenzoři také vyjádří své mínění o osobnosti a duchovnosti Božího služebníka.

Čl. 65 – § 1. Každý teologický cenzor musí své mínění vyjádřit písemně a samostatně.

§ 2. Při odevzdání svého mínění biskupovi musí každý cenzor složit přísahu, že plnil svůj úřad věrně.

§ 3. Přísaha se zapíše a připojí se k aktům šetření.

Čl. 66 – Podle běžné praxe v kauzách svatořečení se od teologických cenzorů nepožaduje, aby ke svým míněním podávali vysvětlení.

Čl. 67 – Biskup připojí písemná mínění teologických cenzorů anebo prohlášení o eventuální neexistenci spisů publikovaných Božím služebníkem k aktům prvního zasedání při šetření.⁸⁵

II. Stať **Znalci v disciplínách historie a archivnictví** **(„Historická komise“)**

1. Kapitola *Znalci*

Čl. 68 – § 1. Ve všech nových i historických kauzách musí biskup dekretem jmenovat alespoň tři znalce v disciplínách historie a archivnictví, kteří tvoří tzv. *historickou komisi*.⁸⁶

§ 2. Úlohou znalců je vyhledávat a shromažďovat všechny ještě nevydané spisy Božího služebníka, jakož i všechny jednotlivé

⁸⁴ Srov. *infra* čl. 74.

⁸⁵ Srov. *infra* čl. 89, č. 10.

⁸⁶ NS 14, b.

historické dokumenty, ať už rukopisné nebo tištěné, které se jakkoli týkají kauzy.⁸⁷

§ 3. Úřad znalce nemůže být svěřen ani postulátorovi ani vicepostulátorovi, neboť důkazy se mají shromažďovat formálně kanonickým procesem.⁸⁸

Čl. 69 – § 1. Biskup může jmenovat jako znalce v disciplínách historie a archivnictví člena společnosti zasvěceného života, společnosti apoštolského života nebo sdružení kleriků a (nebo) laiků, do něhož Boží služebník patřil.⁸⁹

§ 2. Takovéto jmenování může být užitečné pro vyhledávání v archivech společnosti zasvěceného života, společnosti apoštolského života nebo sdružení, kam Boží služebník patřil.

Čl. 70 – § 1. Znalci přísahají za přítomnosti biskupa a kancléře diecéze nebo eparchie, že budou svůj úřad zastávat věrně a že budou dodržovat služební tajemství.⁹⁰

§ 2. Přísaha se zapíše a připojí se k aktům šetření.

§ 3. Znalci připojí své podpisy pod příslušnou formulaci přísahy.

2. Kapitola

Vyhledávání a shromažďování důkazových dokumentů

Čl. 71 – Vyhledávání dokumentů se provádí v archivech na všech místech, kde Boží služebník žil a působil.⁹¹

Čl. 72 – § 1. Ověřená fotokopie všech nevydaných spisů a všech dokumentů shromážděných znalci se připojí k aktům šetření.⁹²

§ 2. Prostý seznam spisů a dokumentů objevených při průzkumu není dostačující.

⁸⁷ NS 14, a.

⁸⁸ Srov. *supra* čl. 19 § 2.

⁸⁹ Srov. *supra* čl. 50 § 2.

⁹⁰ NS 6, c.

⁹¹ NS 26.

⁹² Srov. *infra* čl. 89, č. 11.

3. Kapitola Zpráva znalců

Čl. 73 – § 1. Po skončení průzkumu a shromáždění nevydaných spisů a dokumentů musí znalci připravit přesnou a detailní *zprávu*, kterou odevzdají spolu se shromážděnou dokumentací biskupovi nebo jeho delegátovi.

§ 2. Ve *zprávě* znalci musí:

1. prokázat a zaručit, že svůj úkol splnili věrně;
2. předložit seznam prozkoumaných archívů;
3. přiložit seznam objevených spisů a dokumentů;
4. vyjádřit svůj závěr o autentičnosti a hodnotě samotných spisů a dokumentů;
5. vyjádřit úsudek o osobnosti a duchovnosti Božího služebníka, jak se jeví ze samotných spisů a dokumentů, a neopominout přitom uvedení případných negativních aspektů.⁹³

§ 3. Znalci musí referovat o případných překážkách v kauze biskupovi nebo jeho delegátovi, který o nich informuje postulátora, aby je mohl odstranit.⁹⁴

§ 4. *Zpráva* se připojí k aktům šetření.⁹⁵

Čl. 74 – Jestliže se v nevydaných spisech Božího služebníka objeví těžkosti teologické nebo morální povahy, znalci o nich musí informovat biskupa nebo jeho delegáta, aby požádal o názor teologické cenzory.⁹⁶

Čl. 75 – § 1. *Zpráva* musí být podepsána *in solidum*, tj. všemi znalci historické komise.

§ 2. To nebrání, aby v této *zprávě* nebyla uvedena případná rozdílná mínění jednotlivých znalců.

⁹³ NS 14, c.

⁹⁴ NS 12.

⁹⁵ Srov. *infra* čl. 89, č. 11.

⁹⁶ Srov. *supra* čl. 64 § 2.

4. Kapitola Svědectví znalců

Čl. 76 – § 1. Znalci musí být vyzváni, aby svědčili odděleně jako svědkové *ex officio*.⁹⁷

§ 2. Přísežně prohlašují:

1. že provedli všechna zkoumání;
2. že shromáždili všechno, co se týká kauzy;
3. že nezměnili ani nezničili žádný dokument nebo text.⁹⁸

§ 3. Znalcům mohou být kladeny další otázky *ex officio*, které se týkají osobnosti a činnosti Božího služebníka, s cílem vysvětlit rovněž negativní prvky, které mají v kauze určitou důležitost.⁹⁹

⁹⁷ NS 21, b; srov. *infra* čl. 96, č. 4.

⁹⁸ NS 21, b.

⁹⁹ NS 16, c.

V. ČÁST

SHROMAŽĎOVÁNÍ SVĚDECKÝCH DŮKAZŮ

I. Stať Výslechy

Čl. 77 – § 1. Při nových i historických kauzách se postupuje podle stejné procedury.

§ 2. Svědkové jsou proto vyslýcháni až po shromáždění důkazových dokumentů podle 4. Části: *Shromáždování důkazových dokumentů* předkládané *Instrukce*, s výjimkou možnosti, že by došlo ke ztrátě ústních výpovědí očitých svědků; v takovém případě se lze dovolávat opatření „*ne pereant probationes*“, o nichž pojednávají čl. 82–84 předkládané *Instrukce*.

Čl. 78 – § 1. Veškerý dosud shromážděný materiál, tj. vše, co je přiloženo k žádosti postulátora, mínění teologických cenzorů a materiál shromážděný znalci v disciplínách historie a archivnictví spolu s jejich *zprávou*, odevzdá biskup promotorovi spravedlnosti.¹⁰⁰

§ 2. Promotor spravedlnosti stanovuje výslechy pro slyšení svědků, v případě potřeby za pomoci některých odborníků.¹⁰¹

§ 3. Promotor spravedlnosti podpisuje výslechy a na konci uvádí jejich místo a datum.

Čl. 79 – § 1. Výslechy se mají vést tak, aby zjistily odpovědi, které prokazují znalost konkrétních faktů a pramen jejich poznání.

§ 2. Výslechy začínají otázkami o totožnosti svědka a o jeho vztahu s Božím služebníkem.¹⁰²

¹⁰⁰ NS 15, a; srov. *supra* čl. 37, čl. 64 § 1 a čl. 68–75.

¹⁰¹ NS 15, a; srov. *supra* čl. 60 § 3.

¹⁰² Srov. CIC, kán. 1563; CCEO, kán. 1244.

§ 3. Otázky mají být krátké, nikoli úskočné či lstivé, nemají naznačovat odpověď a mají odpovídat svědkovu chápání. Nemají zahrnovat více než jednu otázku současně.¹⁰³

§ 4. V případě šetření o ctnostech musí výsledky obsahovat otázky vyžadující ze strany svědka přesné a specifické příklady o praktikování jednotlivých ctností.

Čl. 80 – § 1. Otázky se nesmějí dávat svědkům ve známost v předstihu před jejich výpověďmi.¹⁰⁴

§ 2. Postulátorovi nebo vicepostulátorovi je dovoleno dát svědkům k dispozici životopisné údaje Božího služebníka.

Čl. 81 – Jestliže se šetření týká domnělého zázraku, musí kompetentní biskup odevzdat materiál shromážděný postulátorem odborníkovi v dané disciplíně, který zformuluje příslušné otázky, jež budou potom zahrnuty do výsledků připravovaných promotorem spravedlnosti.¹⁰⁵

II. Stať **„Aby se neztratily důkazy“** **(„Ne pereant probationes“)**

Čl. 82 – § 1. Biskup anebo jeho delegát může využít opatření „*ne pereant probationes*“ v případě, že u některých svědeckých důkazů, které mají určitou závažnost, existuje riziko, že se ztratí (např. naléhavost vyslechnout některé staré nebo nemocné svědky).¹⁰⁶

§ 2. Na základě uvedeného principu mohou tyto svědkové být vyslechnuti ještě dříve, než je ukončeno shromáždění důkazových dokumentů.

¹⁰³ Srov. CIC, kán. 1564; CCEO, kán. 1245.

¹⁰⁴ Srov. *Conoscenza degli Interrogatori prima dell'Inchiesta*, rozhodnutí Kongregace z 12. listopadu 1999, Prot. N. VAR. 4959/99; srov. také CIC, kán. 1565 § 1; CCEO, kán. 1246 § 1.

¹⁰⁵ NS 33, a; srov. *supra* čl. 60 § 3.

¹⁰⁶ DPM I. 2, 4°; NS 16, a; srov. *supra* čl. 77 § 2; CIC 1917, kán. 2087 § 3.

§ 3. Při slyšení takových svědků musí biskup postupovat podle toho, co je uvedeno v čl. 47–61 a v čl. 86–115 předkládané *Instrukce*.

Čl. 83 – § 1. V případě, že by nějaká osoba chtěla zanechat svědeckví o životě nebo o smrti někoho, jehož kauza neprobíhá, může odevzdat biskupovi písemné prohlášení „*ad futuram rei memoriam*“.

§ 2. Takové prohlášení musí být podepsáno pisatelem a kontrahováno církevním nebo občanským notářem, aby bylo při případné kauze přijato jako důkaz.

§ 3. Biskup má uchovávat prohlášení na bezpečném místě diecézní nebo eparchiální kurie.

Čl. 84 – Autor prohlášení „*ad futuram rei memoriam*“ musí být při případném diecézním nebo eparchiálním šetření povolán, aby svědčil.

III. Stať **Obeslání na zasedání**

Čl. 85 – § 1. Místo a čas zasedání mají být s dostatečným časovým předstihem sděleny promotorovi spravedlnosti, notářovi, pomocnému notářovi a svědkům povolaným, aby svědčili.

§ 2. Svolání má být podepsané biskupem nebo jeho delegátem a je povinně zapsáno do akt procesu. Má se uskutečnit buď obesláním, nebo jiným zcela bezpečným způsobem.¹⁰⁷

§ 3. Svolání jsou povinni se dostavit, a pokud nemohou, musí oznámit biskupovi nebo jeho delegátovi příčinu své nepřítomnosti.¹⁰⁸

¹⁰⁷ Srov. CIC, kán. 1556; CCEO, kán. 1237.

¹⁰⁸ Srov. CIC, kán. 1557; CCEO, kán. 1238.

IV. Stať

První zasedání nebo zahajovací zasedání při šetření

1. Kapitola Účastníci

Čl. 86 – § 1. Prvnímu zasedání při šetření, které se uskutečňuje pro složení přísahy všech činitelů šetření, předsedá diecézní nebo eparchiální biskup.

§ 2. Z oprávněných důvodů může dekretem jmenovat kněze, který ho zastoupí.

§ 3. První zasedání se může uskutečnit za účasti věřících.¹⁰⁹

Čl. 87 – § 1. Všichni činitelé, tj. biskupský delegát, promotor spravedlnosti, notář, pomocní notáři a v případě šetření o domnělé závažné události znalec, náležitě jmenovaní biskupem, se musí zúčastnit prvního zasedání.¹¹⁰

§ 2. Během prvního zasedání musí výše uvedení spolu s biskupem, diecézním nebo eparchiálním postulátorem a (nebo) vicepostulátorem kauzy přísahat, že budou svůj úřad věrně plnit a zachovávat služební tajemství.¹¹¹

Čl. 88 – Je nanejvýše důležité v kostelech i mimo ně se zdržovat jakéhokoli aktu (např. liturgických slavení a oslavných řečí k počtě Božího služebníka), který by mohl věřící mylně vést k domněnce, že začátek šetření nutně znamená beatifikaci nebo kanonizaci Božího služebníka.¹¹²

¹⁰⁹ Srov. *infra* čl. 143 § 3.

¹¹⁰ Srov. *supra* čl. 47 § 2 a 48.

¹¹¹ NS 6, c; srov. *supra* čl. 51 § 2.

¹¹² NS 36; srov. *infra* čl. 143 § 4.

2. Kapitola Akta prvního zasedání

Čl. 89 – K aktům prvního zasedání se musí připojit akta kauzy už uzavřená a veškerý shromážděný materiál:

1. případné rozhodnutí o přenesení kompetence;¹¹³
2. veškerá dokumentace předložená biskupovi s cílem prokázat pověst svatosti nebo mučednictví a pověst o znameních, kterým se těší Boží služebníci;¹¹⁴
3. jmenovací mandát postulátora a (nebo) vicepostulátora;¹¹⁵
4. postulátorovu žádost spolu s materiálem předepsaným v čl. 10 „*Normae servandae*“;¹¹⁶
5. případné prohlášení o zvláštních důvodech pro zdržení začátku kauzy;¹¹⁷
6. mínění biskupů, s nimiž bylo konzultováno, zda je zahájení kauzy vhodné;¹¹⁸
7. edikt biskupa;¹¹⁹
8. dopis „*Nihil obstat*“ Apoštolského stolce;¹²⁰
9. jmenovací dekrety činitelů šetření;¹²¹
10. písemná mínění teologických cenzorů nebo prohlášení o tom, že publikované spisy neexistují;¹²²
11. materiál shromážděný znalci v disciplínách historie a archivnictví spolu s jejich *zprávou*;¹²³

¹¹³ Srov. *supra* čl. 24 § 1.

¹¹⁴ Srov. *supra* čl. 8 § 3.

¹¹⁵ Srov. *supra* čl. 13 § 2.

¹¹⁶ Srov. *supra* čl. 39.

¹¹⁷ Srov. *supra* čl. 27 § 2.

¹¹⁸ Srov. *supra* čl. 42 § 3.

¹¹⁹ Srov. *supra* čl. 43 § 4.

¹²⁰ Srov. *supra* čl. 46.

¹²¹ Srov. *supra* čl. 48 § 3.

¹²² Srov. *supra* čl. 67.

¹²³ Srov. *supra* čl. 72 § 1 a čl. 73 § 4.

3. Kapitola Notář prvního zasedání

Čl. 90 – § 1. Úřad notáře prvního zasedání musí být odlišen od úřadu notáře a pomocného notáře šetření.

§ 2. Protože nikdo nemůže potvrdit platnost svého vlastního právního aktu, úřad notáře prvního zasedání obvykle vykonává kancelář diecéze nebo eparchie, kde se vede šetření.¹²⁴

V. Stať Účast promotora spravedlnosti

Čl. 91 – § 1. Protože specifickou funkcí promotora spravedlnosti je to, aby byl ochráncem veřejného dobra v kauzách velké důležitosti, musí se aktivním a metodickým způsobem zúčastňovat svou fyzickou a stálou přítomností na všech jednotlivých zasedáních při šetření a musí přímo spolupracovat s biskupským delegátem.

§ 2. Promotor spravedlnosti může navrhnout biskupskému delegátovi specifické otázky, které by se měly klást svědkům, potřebné a užitečné pro hlubší prozkoumání případu.¹²⁵

§ 3. Případná nepřítomnost promotora spravedlnosti, která může být způsobena pouze vážnými příčinami, musí být zaznamenána v aktech příslušného zasedání při šetření.

§ 4. Promotor spravedlnosti si musí přečíst akta ze zasedání, na nichž nebyl přítomen, a oznámit biskupovi nebo jeho delegátovi případné těžkosti, které je třeba v průběhu šetření osvětlit.¹²⁶

¹²⁴ Srov. CIC, kán. 474.

¹²⁵ Srov. *supra* čl. 56 § 3.

¹²⁶ NS 16, b.

VI. Stať

Účast lékařského znalce

Čl. 92 – § 1. Pro šetření vedené o domnělém zázračném uzdravení musí lékařský znalec během prvního zasedání při šetření složit přísahu, že bude věrně plnit svůj úřad a zachovávat služební tajemství.¹²⁷

§ 2. Kromě toho se má zúčastňovat na všech jednotlivých zasedáních v přímé spolupráci s biskupským delegátem a je-li to potřebné, má tomuto delegátovi navrhnout specifické otázky, které by se měly klást svědkům, užitečné pro hlubší prozkoumání případu.¹²⁸

§ 3. Pokud znalec považuje za vhodné položit specifické otázky svědkovi, který už byl vyslechnut, doporučuje se, aby svědek byl zavolán k novému svědectví.

§ 4. Případná nepřítomnost znalce na zasedáních může být způsobena jen vážnými příčinami, které mají být zapsány a připojeny k aktům příslušného zasedání při šetření.

Čl. 93 – § 1. Se zřetelem na to, že domnělý zázrak bude zkoumán Kongregací pro blahorečení a svatořečení, se doporučuje, aby lékařský znalec připravil zprávu.

§ 2. Ve zprávě vyjádří svůj názor na kvalitu lékařských a technických výpovědí.

§ 3. Zpráva se přiloží k dopisu, který biskup nebo jeho delegát zašle prefektovi Kongregace.¹²⁹

VII. Stať

Účast postulátora a (nebo) vicepostulátora

Čl. 94 – S ohledem na právní úpravu stanovenou Kongregací se postulátor a (nebo) vicepostulátor nemusí zúčastňovat na zasedáních konaných pro slyšení svědků.¹³⁰

¹²⁷ NS 6, c.

¹²⁸ Srov. *supra* čl. 60 § 4.

¹²⁹ Srov. *infra* čl. 149–150.

¹³⁰ Srov. CIC, kán. 1559; CCEO, kán. 1240.

Čl. 95 – § 1. Po zveřejnění akt šetření musí postulátor dostat oprávnění, aby si prohlédl výpovědi svědků a dokumenty.

§ 2. Je-li to příhodné, postulátor může požádat biskupa nebo jeho delegáta, aby doplnil důkazy novými výpověďmi nebo dokumenty.¹³¹

VIII. Stať **Svědkové a jejich výpovědi**

1. Kapitola *Kdo může být svědek*

Čl. 96 – Svědkové, kteří musejí být povoláni, aby svědčili při šetření, jsou:

1. svědkové, které určil postulátor v žádosti;¹³²
2. svědkové *ex officio*, zvláště ti, kteří jsou proti kauze;¹³³
3. ti, kteří jsou při výpovědích svědků za svědky označeni;
4. znalci v disciplínách historie a archivnictví jako svědkové *ex officio*;¹³⁴
5. v šetření o domnělém zázračném uzdravení také lékaři, kteří léčili uzdravenou osobu, a lékařští znalci *ab inspectione*.¹³⁵

Čl. 97 – Biskup nebo jeho delegát může omezit nadměrný počet svědků.¹³⁶

Čl. 98 – § 1. Pro dokázání heroických ctností nebo mučednictví Božího služebníka v nových kauzách musejí svědkové být očití (*de visu*) anebo museli Božího služebníka poznat přímo a bezprostředně; především musejí být ke svědectví povoláni pokrevní nebo jiní příbuzní.¹³⁷

¹³¹ NS 27, c; srov. *infra* čl. 122.

¹³² NS 10, 3°; NS 15, b; srov. *supra* čl. 37, č. 3.

¹³³ NS 21, a.

¹³⁴ NS 21, b; srov. *supra* čl. 76.

¹³⁵ NS 22, a; NS 34; srov. *infra* čl. 110 § 3.

¹³⁶ Srov. CIC, kán. 1553; CCEO, kán. 1234.

¹³⁷ NS 17–18.

§ 2. Je-li třeba, mohou se k očitým svědkům přidružit jiní, kteří dostali informace o Božím služebníkovi od těch, kdo ho poznali přímo a bezprostředně (*de auditu a videntibus*).¹³⁸

§ 3. Nepředpokládá se slyšení svědků, kteří o Božím služebníkovi dostali informace od osob, jež o něm pouze slyšeli hovořit od ostatních (*de auditu ab audientibus*).

Čl. 99 – § 1. Všichni svědkové musí být důvěryhodní.¹³⁹

§ 2. Svědkové jsou vázáni přísahou, že budou hovořit pravdu a zachovávat služební tajemství. Přisahu skládají před svými výpověďmi.¹⁴⁰

Čl. 100 – Pro dokázání heroických ctností nebo mučednictví a pověsti svatosti a pověsti o znameních u Božího služebníka, který patří do nějaké společnosti zasvěceného života nebo společnosti apoštolského života nebo do sdružení kleriků a (nebo) laiků, předvolaní svědkové musejí pocházet z větší části odjinud než z této společnosti zasvěceného života, společnosti apoštolského života nebo sdružení, pokud to není nemožné z důvodu specifického života Božího služebníka (např. poustevnický nebo klauzurní život).¹⁴¹

2. Kapitola *Kdo nemůže být svědek*

Čl. 101 – § 1. Ke svědectví nesmí být připuštěn kněz, aby svědčil o tom, co se dověděl ze svátostného vyznání.¹⁴²

§ 2. Ke svědectví nesmí být připuštěni pravidelní zpovědníci nebo duchovní vůdci Božího služebníka, aby svědčili také o tom, co se dověděli od Božího služebníka mimo svátostné vyznání v oboru svědomí.¹⁴³

¹³⁸ NS 17.

¹³⁹ *Tamtéž*; srov. CIC, kán. 1572; CCEO, kán. 1253.

¹⁴⁰ Srov. CIC, kán. 1548 § 1; CCEO, kán. 1229 § 1.

¹⁴¹ NS 19.

¹⁴² NS 20, č. 1°; srov. CIC, kán. 1550 § 2, odst. 2°; CCEO, kán. 1231 § 2, odst. 2°.

¹⁴³ NS 20, č. 2°.

Čl. 102 – Ke svědectví nesmí být povolán postulátor nebo vicepostulátor kauzy v období, kdy vykonává tento úřad.¹⁴⁴

3. Kapitola *Ústní svědectví*

Čl. 103 – § 1. Svědek musí referovat o konkrétních faktech a v případě šetření o ctnostech o přesných příkladech jejich praktikování.

§ 2. Svědek musí objasnit zdroj svého poznání faktů, které jsou předmětem jeho svědectví; jinak je jeho svědectví třeba považovat za neplatné.¹⁴⁵

§ 3. Na konci výslechu musí každý svědek potvrdit své svědectví přísahou a spolu s biskupem nebo jeho delegátem, promotorem spravedlnosti a notářem připojí svůj podpis na konec svědeckých aktů.¹⁴⁶

Čl. 104 – § 1. Je-li to potřebné nebo vhodné, mohou být povoláni další svědkové, aby svědčili v kterémkoli okamžiku šetření.

§ 2. Jestliže nebyl slyšen předvolaný svědek nebo svědek *ex officio*, důvody pro to musí být zapsány do dokumentu, který se připojí k aktům příslušného zasedání při šetření.

4. Kapitola *Písemná prohlášení svědků*

Čl. 105 – § 1. Jestliže si svědek přeje odevzdat písemné prohlášení, buď současně se svým ústním svědectvím nebo jindy, biskup nebo jeho delegát ho může přijmout.

§ 2. Takovýto svědek ho musí podepsat a přísězně prohlásit, že je jeho autorem a že napsal pravdu.¹⁴⁷

§ 3. Písemné prohlášení musí být připojeno k aktům šetření.

Čl. 106 – Písemné prohlášení nenahrazuje ústní svědectví autora tohoto prohlášení.

¹⁴⁴ NS 20, č. 3°; srov. CIC, kán. 1550 § 2, odst. 1°; CCEO, kán. 1231 § 2, odst. 1°.

¹⁴⁵ NS 23; srov. CIC, kán. 1563; CCEO, kán. 1244.

¹⁴⁶ NS 16; srov. CIC, kán. 1569 § 2; CCEO, kán. 1250 § 2.

¹⁴⁷ NS 24.

5. Kapitola *Svědectví ošetřujících lékařů*

Čl. 107 – § 1. Jestliže při šetření o domnělém zázračném uzdravení by lékaři, kteří léčili uzdravenou osobu, odmítli být dotazováni, mohou, je-li to možné, pod přísahou vypracovat písemnou zprávu o nemoci a o jejím průběhu.¹⁴⁸

§ 2. Taková zpráva se připojí k aktům šetření.

Čl. 108 – § 1. Jestliže při šetření o domnělém zázračném uzdravení by lékaři, kteří léčili uzdraveného, odmítli vypracovat písemnou zprávu o nemoci a jejím průběhu, může biskup anebo jeho delegát dekretem jmenovat osobu, přednostně odborníka v oblasti lékařství, aby převzala od těchto lékařů jejich svědectví.

§ 2. Jmenovaná osoba musí složit přísahu, že bude věrně plnit svůj úřad a zachovávat služební tajemství.

§ 3. Prísaha musí být zapsána a připojena k aktům šetření.

§ 4. Po obdržení svědectví od uvedených ošetřujících lékařů bude jmenovaná osoba tázána biskupem nebo jeho delegátem za přítomnosti promotora spravedlnosti, notáře a lékařského znalce.¹⁴⁹

6. Kapitola *Lékařští znalci „ab inspectione“*

Čl. 109 – § 1. Jestliže uzdravený ještě žije, musí ho samostatně navštívit dva lékařští znalci zvaní znalci *ab inspectione*.¹⁵⁰

§ 2. Ti musí být povinně jmenováni dekretem biskupa nebo jeho delegáta.

§ 3. Musí složit přísahu, že budou věrně plnit svůj úřad a zachovávat služební tajemství.¹⁵¹

§ 4. Jejich jmenovací dekrety a písemná přísaha musí být připojeny k aktům šetření.

¹⁴⁸ NS 22, b.

¹⁴⁹ *Tamtéž*.

¹⁵⁰ NS 34, b.

¹⁵¹ NS 6, c.

Čl. 110 – § 1. Dva znalci *ab inspectione* musí pouze všemi klinickými a technickými prostředky ověřit současný zdravotní stav uzdraveného se zvláštní pozorností na onemocnění, z něhož se uzdravil, aby konstatovali současný zdravotní stav uzdraveného a to, že jeho uzdravení je trvalé.¹⁵²

§ 2. Jejich písemná mínění sepsaná odděleně a odevzdaná biskupovi nebo jeho delegátovi se připojí k aktům šetření.

§ 3. Tito znalci mohou být předvoláni, aby svědčili jako svědkové *ex officio*.¹⁵³

IX. Stať

Použití nahrávacího zařízení a počítače

Čl. 111 – § 1. V případě, že se během zasedání při šetření používá pro shromáždění svědeckých výpovědí nahrávacího zařízení, všechny odpovědi svědků musí být přepsány, a pokud možno, podepsány samotnými svědky.¹⁵⁴

§ 2. Na konci slyšení musí svědek vyslechnout svou výpověď zaznamenanou na nahrávacím zařízení, aby mohl využít práva ke svému svědectví něco doplnit, nebo z něj něco odstranit, opravit a (nebo) ho změnit.¹⁵⁵

§ 3. Svědek musí prohlásit, že využil práva upravit své svědectví a stvrdí to podpisem.¹⁵⁶

Čl. 112 – Pro shromáždění svědeckých výpovědí během zasedání při šetření se může použít i počítač.

Čl. 113 – Počítač se může použít také pro vypracování originálních akt šetření zvaných *archetyp*.¹⁵⁷

¹⁵² NS 34, b.

¹⁵³ *Tamtéž*; srov. *supra* čl. 96, č. 5.

¹⁵⁴ Srov. CIC, kán. 1567 § 2; CCEO, kán. 1248 § 2.

¹⁵⁵ Srov. CIC, kán. 1569 § 1; CCEO, kán. 1250 § 1.

¹⁵⁶ NS 16, a; srov. CIC, kán. 1569 § 2; CCEO, kán. 1250 § 2.

¹⁵⁷ Srov. *infra* čl. 128 a čl. 131 § 2.

X. Stať Postup při rogatorním šetření

1. Kapitola Slyšení svědků

Čl. 114 – § 1. V případě, že se požaduje slyšení svědků sídlících v jiné diecézi nebo eparchii a že se tyto nemohou přemístit do diecéze nebo eparchie, kde se vede šetření, biskup *a quo* pošle biskupovi *ad quem* dopis se žádostí o zavedení šetření; sdělí mu v něm jména a adresy svědků a přiloží kopii otázek vypracovaných promotorem spravedlnosti.

§ 2. Biskup *ad quem* musí postupovat podle *Normae servandae* a podle předkládané *Instrukce*.¹⁵⁸

§ 3. Svědkové musí být vyslechnuti biskupem nebo jeho delegátem, promotorem spravedlnosti a notářem podle norem platných pro kauzy svatořečení.

Čl. 115 – § 1. Je-li to vhodné, biskup nebo jeho delegát, promotor spravedlnosti a notář kauzy se mohou přemístit do diecéze nebo eparchie *ad quem*, aby vyslechli tam sídlící svědky; musí k tomu nejprve mít písemný souhlas biskupa *ad quem*, v jehož diecézi nebo eparchii svědkové sídlí.

§ 2. Povolující dopis musí být připojen k aktům šetření.

2. Kapitola Uchovávání a předávání akt

Čl. 116 – § 1. Originální akta (*archetyp*) rogatorního šetření, uzavřená a opatřená pečeti biskupa nebo jeho delegáta, se uchovávají v archivu diecéze nebo eparchie, kde bylo rogatorní šetření vedeno.

§ 2. Kopie těchto akt vypracovaná podle čl. 29–30 *Normae servandae* se zašle v uzavřené a zapečetěné obálce biskupovi *a quo*.¹⁵⁹

¹⁵⁸ NS 26, a.

VI. ČÁST

ZÁVĚR ŠETŘENÍ

I. Stať

„Prohlášení, že neexistuje veřejný kult“

Čl. 117 – § 1. Podle dispozic papeže Urbana VIII. je zakázáno, aby Boží služebník byl předmětem veřejného církevního kultu bez předchozího povolení Apoštolského stolce.¹⁶⁰

§ 2. Tyto dispozice žádným způsobem nebrání soukromé úctě k Božímu služebníkovi a spontánnímu šíření jeho pověsti svatosti nebo mučednictví a pověsti o znameních.

Čl. 118 – § 1. Před závěrem šetření se pro dodržení výše uvedených dispozic biskup nebo jeho delegát musí ujistit, že Boží služebník není předmětem nedovoleného kultu.

§ 2. Za tím účelem musí biskup nebo jeho delegát, promotor spravedlnosti a notář kauzy zkontrolovat hrob Božího služebníka, místnost, kde žil a (nebo) zemřel, a případně další místa, kde by se mohla nacházet znamení nedovoleného kultu.¹⁶¹

§ 3. Na závěr kontroly sepíše notář zprávu, která se připojí k aktům šetření.¹⁶²

Čl. 119 – § 1. Pokud se neobjeví existence nedovoleného kultu, biskup nebo jeho delegát přikročí k sepsání „Prohlášení, že neexistuje

¹⁵⁹ NS 26, b.

¹⁶⁰ Titul kompletní sbírky dekretů papeže Urbana VIII. (1623–1644) zní: *Urbani VIII Pontificis Optimi Maximi DECRETA servanda in Canonizatione et Beatificatione Sanctorum. Accedunt Instructiones, et Declarationes quas Em.mi e Rev.mi S.R.E. Cardinales Praesulesque Romanae Curiae ad id muneris congregati ex eiusdem Summi Pontificis mandato condiderunt.* (Romae: Ex Typographia Rev. Cam. Apostolicae, MDCXLII).

¹⁶¹ NS 28, a.

¹⁶² NS 28, b.

veřejný kult“, čili k prohlášení, kde se dosvědčuje, že dekrety Urbana VIII. jsou dodržovány.¹⁶³

§ 2. Prohlášení se připojí k aktům šetření.

II. Stať Zveřejnění akt

Čl. 120 – § 1. Po shromáždění všech důkazových dokumentů a svědeckých důkazů biskup nebo jeho delegát musí pomocí dekretu přistoupit ke zveřejnění akt šetření.¹⁶⁴

§ 2. Ve zveřejňujícím dekretu, který je sepsán a připojen k aktům, biskup nebo jeho delegát vyhlásí své rozhodnutí přistoupit k definitivnímu závěru šetření.

Čl. 121 – § 1. V kauzách svatořečení spočívá zveřejnění původních akt šetření (*archetypu*) v tom, že se dají k dispozici promotorovi spravedlnosti, který má *ex officio* právo a povinnost jejich zkoumání.

§ 2. Pokud to promotor spravedlnosti považuje za potřebné a vhodné, požádá o další zkoumání.¹⁶⁵

Čl. 122 – § 1. Ve zveřejňujícím dekretu se udělí oprávnění zkoumat procesní akta pouze postulátorovi a (nebo) vicepostulátorovi kauzy, kteří musí zachovávat absolutní zdrženlivost o obsahu akt, jež jsou kryta procesním tajemstvím.¹⁶⁶

§ 2. Postulátor a (nebo) vicepostulátor mohou navrhnout biskupovi nebo jeho delegátovi případné doplnění důkazů slyšením nových svědků a (nebo) shromážděním dalších dokumentů.¹⁶⁷

Čl. 123 – Prozkoumání akt vykonané promotorem spravedlnosti a postulátorem a (nebo) vicepostulátorem musí být zasláno a příslušný dokument se připojí k aktům šetření.

¹⁶³ NS 28, a.

¹⁶⁴ NS 27, b.

¹⁶⁵ *Tamtéž.*

¹⁶⁶ NS 27, c; srov. *supra* čl. 95.

¹⁶⁷ *Tamtéž.*

III. Stať Překlad akt

Čl. 124 – § 1. Pokud by byl potřebný překlad původních akt šetření, to znamená svědectví svědků a dokumentů, do jazyka přípustného pro Kongregaci, biskup nebo jeho delegát dekretem jmenuje pro tento úřad překladatele.¹⁶⁸

§ 2. Překladatel složí přísahu, že bude věrně plnit svůj úřad a dodržovat služební tajemství.

§ 3. Přísaha se zapíše a příslušný dokument se připojí k aktům šetření.

Čl. 125 – § 1. Je-li to vhodné, biskup nebo jeho delegát může povolit překlad v průběhu procesní fáze kauzy.

§ 2. Překlad původních akt má být prohlášen za autentický biskupem nebo jeho delegátem a promotorem spravedlnosti.¹⁶⁹

§ 3. Pořídí se dvě kopie překladu akt.

§ 4. Obě kopie se kolacionují a porovnají mezi sebou.¹⁷⁰

Čl. 126 – § 1. Jedna kopie překladu akt šetření se uchovává v diecézní nebo eparchiální kurii společně s akty v původním jazyku (*archetypem*).

§ 2. Dvě kopie překladu akt šetření se zašlou na Kongregaci.¹⁷¹

Čl. 127 – Jazyky přípustné Kongregací pro studium kauzy jsou: latina, francouzština, angličtina, italština, portugalština a španělština.

¹⁶⁸ NS 31, b.

¹⁶⁹ *Tamtéž*.

¹⁷⁰ Srov. *infra* čl. 134–137.

¹⁷¹ NS 31, b.

IV. Stať

Kopie shodná s původními akty

Čl. 128 – Všechna původní akta diecézního nebo eparchiálního šetření tvoří *archetyp*.

Čl. 129 – § 1. Když jsou procesní akta šetření úplná, biskup nebo jeho delegát nařídí, aby se vytvořila kopie shodná s původními akty, pokud již z vážných důvodů nepovolil její pořízení během procesní fáze kauzy.¹⁷²

§ 2. Kopie shodná s původními akty se nazývá *transsumpt*.

Čl. 130 – § 1. Pro vypracování *transsumptu* jmenuje biskup nebo jeho delegát přepisovatele.

§ 2. Přepisovatel musí složit přísahu, že bude věrně vykonávat svůj úřad a dodržovat služební tajemství.¹⁷³

§ 3. Přísaha se sepíše a příslušný dokument se připojí k aktům šetření.

Čl. 131 – § 1. Jestliže původní akta šetření (*archetyp*) byla notářem přepsána rukou nebo na stroji, přepisovatel může vyhotovit jejich fotokopii (*transsumpt*).

§ 2. Jestliže byl v průběhu šetření používán počítač, musí být vytištěna pouze jedna kopie (*archetyp*), z níž přepisovatel může vyhotovit fotokopii (*transsumpt*).¹⁷⁴

Čl. 132 – § 1. Když je *transsumpt* vyhotoveno v definitivní verzi, přepisovatel ho předloží biskupovi nebo jeho delegátovi.

§ 2. Přepisovatel má přísahat, že splnil svůj úřad věrně.

§ 3. Přísaha musí být sepsána a příslušný dokument připojen k aktům zasedání, které se koná speciálně pro odevzdání *transsumptu*.

Čl. 133 – Nejsou dostačující všeobecná prohlášení dosvědčující péči, kterou přepisovatel věnoval splnění svého úřadu.

¹⁷² NS 29, a.

¹⁷³ NS 6, c.

¹⁷⁴ Srov. *supra* čl. 113.

V. Stať

Kolacionování a porovnání akt („Collatio et Auscultatio“)

Čl. 134 – § 1. Po odevzdání *transsumptu* biskupovi nebo jeho delegátovi se ověří, zda všechny stránky *archetypu* a *transsumptu* jsou ve stejném numerickém řazení (*collatio*).

§ 2. Zároveň se porovná *transsumpt* s *archetypem*, aby se ověřilo, zda obsah *transsumptu* je absolutně věrný obsahu *archetypu* (*auscultatio*).

§ 3. Za přítomnosti biskupa nebo jeho delegáta, promotora spravedlnosti a notáře provede přepisovatel kolacionování a porovnání *transsumptu* s *archetypem* cestou důkladné kontroly *transsumptu*.

Čl. 135 – § 1. Notář ověří, že *transsumpt* odpovídá *archetypu*.¹⁷⁵

§ 2. Notář nebo pomocný notář musí opatřit konec každé strany *archetypu* i *transsumptu* svým razítkem a iniciálami na důkaz regulérního průběhu těchto operací.¹⁷⁶

§ 3. Speciálně pro kolacionování a porovnání se konají samostatná zasedání, o nichž se pořídí zápis.

Čl. 136 – Nejsou dostačující všeobecná prohlášení biskupa nebo jeho delegáta dosvědčující průběh kolacionování a porovnání akt šetření.

Čl. 137 – § 1. Po kolacionování a porovnání *transsumptu* s *archetypem* musí přepisovatel připravit druhou kopii shodnou s originálem, která se nazývá *veřejná kopie*.¹⁷⁷

§ 2. Pro zhotovení veřejné kopie je dostačující udělat fotokopii *transsumptu*, který nese na každé straně razítko a iniciály notáře.¹⁷⁸

¹⁷⁵ NS 30, a.

¹⁷⁶ *Tamtéž*.

¹⁷⁷ NS 29, b.

¹⁷⁸ Srov. *supra* čl. 135 § 1.

VI. Stať Doručitel

Čl. 138 – § 1. Biskup nebo jeho delegát musí dekretem jmenovat doručitele, to znamená činitele pověřeného, aby akta diecézního nebo eparchiálního šetření odevzdal na Kongregaci pro blahorečení a svaťorečení.

§ 2. Akta šetření, která se mají zaslat na Kongregaci, jsou: *transsumpt*, *veřejná kopie*, kopie spisů vydaných Božím služebníkem, které již byly prozkoumány teologickými cenzory, a jejich písemná mínění.¹⁷⁹

§ 3. Pokud byl pořízen překlad akt šetření, zašlou se na Kongregaci také dvě kopie přeložených akt.¹⁸⁰

§ 4. Spisy Božího služebníka a dokumenty shromážděné znalci v disciplínách historie a archivnictví mohou být odevzdány na Kongregaci v původním jazyku.¹⁸¹

§ 5. Mínění teologických cenzorů musí být přeložena do jazyka přípustného Kongregací.¹⁸²

Čl. 139 – Doručitelem může být také postulátor nebo vicepostulátor, ale musí být pro tento úřad náležitě jmenován.

Čl. 140 – Akta šetření se mají zaslat na Kongregaci bezpečným způsobem (např. odevzdat osobně, zaslat jako diplomatické zavazadlo Apoštolského stolce atd.).¹⁸³

¹⁷⁹ NS 31, a; srov. *infra* čl. 145 § 4.

¹⁸⁰ NS 31, b.

¹⁸¹ Srov. *supra* čl. 62 a 68.

¹⁸² Srov. *supra* čl. 127.

¹⁸³ NS 31, a.

VII. Stať Poslední zasedání nebo závěrečné zasedání při šetření

1. Kapitola *Poslední zasedání všeobecně*

Čl. 141 – Předtím než se přistoupí k definitivnímu závěru šetření, diecézní nebo eparchiální biskup může zajistit kanonickou rekognoscaci tělesných pozůstatků Božího služebníka, o níž pojednává čl. 1–5 *Dodatku* k předkládané *Instrukci*.

Čl. 142 – Když jsou akta o vedeném šetření úplná, přepsána původní akta (*archetyp*) a pořízeny dvě kopie *archetypu* (*transsumpt* a *věřejná kopie*), přistoupí se k definitivnímu závěru šetření konáním závěrečného zasedání.

Čl. 143 – § 1. Závěrečnému zasedání předsedá diecézní nebo eparchiální biskup.

§ 2. Z oprávněných důvodů může dekretem jmenovat kněze, který ho zastoupí.¹⁸⁴

§ 3. Závěrečné zasedání se může konat za účasti věřících.¹⁸⁵

§ 4. Je nanejvýše důležité zdržovat se jakéhokoli aktu, který by mohl věřící mylně vést k domněnce, že závěr šetření nutně znamená beatifikaci nebo kanonizaci Božího služebníka.¹⁸⁶

2. Kapitola *Akta posledního zasedání*

Čl. 144 – § 1. Při posledním zasedání nebo závěrečném zasedání při šetření:

1. dekretem, který se připojí k aktům zasedání, biskup prohlásí, že šetření je definitivně skončeno;

¹⁸⁴ Srov. *supra* čl. 86 § 2.

¹⁸⁵ Srov. *supra* čl. 86 § 3.

¹⁸⁶ NS 36; srov. *supra* čl. 88.

2. doručitel přísahá, že věrně splní svůj úřad;¹⁸⁷
3. biskup, biskupský delegát, promotor spravedlnosti, notář a postulátor a (nebo) vicepostulátor kauzy odděleně přísahají, že věrně splnili svůj úřad a že budou zachovávat služební tajemství;

§ 2. Přísahy se zapíší a příslušné dokumenty se připojí k aktům.

Čl. 145 – § 1. Před uzavřením svazků *archetypu*, *transsumptu* a *veřejné kopie* nařídí biskup, aby se k nim připojil zápis z posledního zasedání.

§ 2. Biskup nařídí, aby svazek *archetypu* byl uzavřen, zapečetěn a uchovával se na bezpečném místě v archivu diecéze nebo eparchie.

§ 3. V archivu diecéze nebo eparchie se má pokud možno vyhradit sektor pro původní akta všech případných šetření v kauzách svatořečení.

§ 4. Nakonec nařídí, aby svazky *transsumptu* a *veřejné kopie* byly uzavřeny, zapečetěny a zaslány na Kongregaci pro blahorečení a svatořečení.¹⁸⁸

VIII. Stať Závěrečná akta

I. Kapitola Nápis zvnějšku

Čl. 146 – § 1. Svazky obsahující *transsumpt* a *veřejnou kopii* se uzavřou a opatří pečeti diecézního nebo eparchiálního biskupa tak, aby byla zaručena jejich účinná ochrana a zabezpečilo se, že akta nebudou zfalšována.

§ 2. Na každý svazek biskup nebo jeho delegát umístí zvnějšku nápis nebo list papíru s prohlášením, které uvádí obsah svazku a osvědčuje jeho bezpečné a definitivní uzavření.

¹⁸⁷ NS 6, c.

¹⁸⁸ NS 31, a; srov. *supra* čl. 138 § 2.

§ 3. Prohlášení musí podepsat biskup nebo jeho delegát a notář šetření, který k němu připojí svou pečeti.

2. Kapitola *Dopisy činitelů šetření*

Čl. 147 – § 1. Ten, kdo předsedal šetření (biskup nebo jeho delegát), odevzdá doručiteli spolu se svazky uzavřenou a zapečetěnou obálku, která obsahuje dopis adresovaný prefektovi Kongregace pro blahorečení a svatořečení.

§ 2. V dopise se musí vyjádřit k důvěryhodnosti svědků a k legitimitě akt šetření.¹⁸⁹

§ 3. Musí vyjádřit svůj názor a úsudek o tom, co považuje za důležité pro studium kauzy v její římské fázi.

Čl. 148 – Pro studium kauzy v její římské fázi by bylo užitečné, aby i promotor spravedlnosti zaslal prefektovi dopis, v němž vyjádří svůj názor. Tento dopis by se měl přiložit k dopisu biskupa nebo jeho delegáta.¹⁹⁰

Čl. 149 – V případě šetření o domnělém zázračném uzdravení se doporučuje, aby lékařský znalec vypracoval svou zprávu o průběhu vyšetřování lékařských svědků při šetření; zpráva se přiloží k ostatním dopisům.¹⁹¹

3. Kapitola *Instrument zakončení*

Čl. 150 – Svazek dopisů obsahuje také *instrument zakončení*, tj. prohlášení na hlavičkovém papíře, v němž biskup osvědčí obsah svazků a prohlásí, že byly zapečetěny.

¹⁸⁹ NS 31, c.

¹⁹⁰ Srov. *supra* čl. 56 a 91.

¹⁹¹ Srov. *supra* čl. 93.

DODATEK

KANONICKÁ REKOGNOSKACE TĚLESNÝCH POZŮSTATKŮ BOŽÍHO SLUŽEBNÍKA

I. Stať Autenticita

Čl. 1 – § 1. Podle staré církevní tradice jsou relikvie svatých a blahoslavených předmětem úcty a jejich hroby jsou poutním místem.

§ 2. Kongregace pro blahorečení a svatořečení je kompetentní rozhodovat o všem, co se týká autentičnosti a uchovávání relikvií.¹⁹²

§ 3. Kongregace pro bohoslužbu a svátosti je kompetentní ve věcech uctívání svatých relikvií.¹⁹³

Čl. 2 – § 1. Je třeba se ujistit, že tělesné pozůstatky Božího služebníka, jehož kauza probíhá, jsou autentické.

§ 2. K provedení kanonické rekognoskace tělesných pozůstatků Božího služebníka, čili k určení jejich autenticity, je kompetentní biskup diecéze nebo eparchie, kde se tyto relikvie uchovávají.

Čl. 3 – Podle osvědčené praxe přísluší kompetentnímu biskupovi, aby provedl kanonickou rekognoskaci tělesných pozůstatků Božího služebníka dříve, než se šetření uzavře.¹⁹⁴

Čl. 4 – § 1. Aby kompetentní biskup mohl přistoupit ke kanonické rekognoskaci, může požádat Kongregaci pro blahorečení a svatořečení o instrukce.

¹⁹² DPM II, 3; srov. JAN PAVEL II. Apoštolská konstituce *Pastor Bonus*, č. 74.

¹⁹³ Srov. JAN PAVEL II. Apoštolská konstituce *Pastor Bonus*, č. 69.

¹⁹⁴ Srov. *supra* čl. 141; CIC 1917, kán. 2096.

§ 2. Ve svém dopise uvede přesné místo, kde se uchovávají tělesné pozůstatky Božího služebníka (město, jméno kostela, kaple, veřejný nebo soukromý hřbitov atd.).

§ 3. Má-li dojít k jejich přenesení, připojí se také plán nového místa, kde bude Boží služebník uložen.

Čl. 5 – Dříve než se s tělesnými pozůstatky Božího služebníka cokoli provádí, diecézní nebo eparchiální autorita musí obdržet povolení vyžadovaná podle místního občanského práva.

II. Stať Uchovávání

Čl. 6 – § 1. Aby bylo zajištěno co nejlepší uchovávání relikvií svatého nebo blahoslaveného, může se ukázat jako potřebné jejich zvláštní ošetření.

§ 2. Pro výkon tohoto ošetření požádá kompetentní biskup Kongregaci o povolení.

§ 3. V dopise uvede přesné místo, kde se relikvie nebo tělesné pozůstatky uchovávají, důvody pro jejich ošetření a povahu zamýšlených operací, které se mají vykonat.

III. Stať Příprava relikvií

Čl. 7 – § 1. Biskup, který má v úmyslu připravit relikvie z tělesných pozůstatků ctihodného nebo blahoslaveného se zřetelem na jeho beatifikaci nebo kanonizaci, musí obdržet povolení od Kongregace.

§ 2. Vzhledem k tomu, že udělení papežského titulu *ctihodný* nezahrnuje povolení kultu, musí biskup úzkostlivě dbát na to, aby před beatifikací nedocházelo k žádným znakům veřejného církevního kultu.

Čl. 8 – Úkol připravit tyto relikvie a vydat osvědčení o jejich autenticitě přísluší postulátorovi kauzy.

IV. Stať Přenesení

Čl. 9 – § 1. Aby relikvie blahoslaveného nebo tělesné pozůstatky Božího služebníka byly přístupnější pro úctu Božího lidu, může se ukázat jako vhodné jejich definitivní přenesení z jednoho místa na druhé (např. ze hřbitova do kostela nebo kaple).

§ 2. Diecézní nebo eparchiální biskup kompetentní k přenesení relikvií musí pro jeho uskutečnění požádat Kongregaci o povolení.

Čl. 10 – § 1. V dopise adresovaném prefektovi Kongregace musí uvést přesné místo, kde se nacházejí současně a předpokládané místo jejich definitivního uložení.

§ 2. K tomuto dopisu se přiloží také plán nového místa, kde bude blahoslavený nebo Boží služebník uložen.

Čl. 11 – Před žádostí o povolení na Kongregaci musí diecézní nebo eparchiální autorita obdržet povolení vyžadovaná podle místního občanského práva.

Čl. 12 – § 1. Pokud se má přenesení vykonat z jedné diecéze nebo eparchie do druhé, biskup, který má v úmyslu přijmout relikvie blahoslaveného nebo tělesné pozůstatky Božího služebníka (biskup „*ad quem*“), musí požádat o povolení biskupa diecéze nebo eparchie, kde se pozůstatky blahoslaveného nebo Božího služebníka nacházejí (biskup „*a quo*“).

§ 2. Ke svému dopisu adresovanému Kongregaci biskup „*ad quem*“ přiloží kopii povolovacího dopisu biskupa „*a quo*“.

Čl. 13 – Při přenášení má biskup úzkostlivě dbát na to, aby se zabránilo nepovolenému kultu Božího služebníka, který ještě nebyl blahorečen.

Čl. 14 – Pro zcizení a přenos *in perpetuo* význačných relikvií svatých se mají dodržovat předpisy kanonického práva.¹⁹⁵

Čl. 15 – Ve všech výše uvedených případech zašle Kongregace zainteresovaným biskupům přípis, v němž bude uděleno povolení, a k němu přiloženou specifickou *instrukci* o tom, jak se má postupovat.

Předkládaná *Instrukce* byla dána k posouzení kardinálům a biskupům členům této Kongregace, kteří se sešli na plenárním zasedání od 24. do 26. dubna 2006. S datem 22. února 2007, v den svátku Stolce sv. Petra, ji papež Benedikt XVI. schválil a nařídil její zveřejnění.

Řím, v sídle Kongregace pro blahorečení a svatořečení, v den slavnosti Nanebevstoupení Páně, 17. května 2007.

kard. JOSÉ SARAIVA MARTINS
prefekt

MICHELE DI RUBERTO
titul. arcibiskup z Biccari
sekretář

¹⁹⁵ Srov. CIC, kán. 1190 § 2; CCEO, kán. 888 § 2.

2. POSELSTVÍ PAPEŽSKÉ RADY PRO PASTORACI MIGRANTŮ A LIDÍ MIMO DOMOV U PŘÍLEŽITOSTI SVĚTOVÉHO DNE CESTOVNÍHO RUCHU 27. ZÁŘÍ 2007

Cestovní ruch – brána otevřená pro ženy

Světový den cestovního ruchu je letos věnován ženám, jimž se díky turistice otevírají široké možnosti pro vstup do světa práce, který je dnes náročný a je ve znamení konkurenčního boje. Statistiky ukazují, že v tomto sektoru převyšuje počet žen 50 % a ženy tvoří téměř polovinu účastníků a dvě třetiny studentů. Cestovní ruch tedy představuje pro ženy „otevřenou bránu“. Je v souladu s jejich psychickými, organizačními a komunikačními vlastnostmi. Citlivost a přizpůsobivost žen nacházejí v této oblasti tisíce příležitostí, aby se uplatnily od nejnižších pracovních zařazení až po místa vysoce zodpovědná. Ženské vlastnosti, jako je kreativita, umění přijímat druhého a schopnost cítit se do jeho myšlení, usnadňují ženám, aby vytušily vkus a přání turistů. Pro křesťany je stále aktuálním příkladem svatá Marta, patronka hoteliérů, která hostila Ježíše v Betánii. Ukazuje nám, jaký je duch této služby. „Ochota, pozornost a připravenost posloužit přání druhého, se prokazuje duchem křesťanské upřímnosti a nesměruje jen k ‚zákazníkovi‘, ale také k bratru, a dokonce k samotnému Kristu.“¹

Cestovní ruch představuje pro ženy především nové možnosti sociálního povznesení, přístupu k obecnému dobru a snad i možnost nového způsobu, jak žít mateřství a angažovat se ve světě. Když se světu žen otevrou nové cesty pro globální aktivity, rozšíří se jim i sféra zod-

¹ PAVEL VI. *Projev k zástupcům hotelové turistiky* (7. března 1964). AAS 56 (1964) 13.

povědnosti, což je příslibem pro jinou a lepší budoucnost. Tato perspektiva může mít značné důsledky, které pověřují ženu novými úkoly a volbami rozhodnutí, jež je třeba učinit v rodině i ve společnosti. Pokud se jedná o křesťanku, také v církvi. Takováto specifická přítomnost žen může ovlivnit i budoucnost zemí a církevních společenství.

Cestovní ruch jistě představuje příležitost a „otevřenou bránu“ pro ženy ve společnosti a v církvi, ale nechybí zde ani těžkosti a problémy. První a největší nevýhodu vnímá žena v prostředí rodiny, kde musí rozdělit disponibilní čas mezi svou roli první vychovatelky, mezi funkci v domácnosti a v práci. Z tohoto hlediska jsme svědky skutečné společenské proměny. Pokud jde o profesní aspekt, přestože 30 % zodpovědných v podnicích jsou ženy, vidíme, že jejich kvalifikace je ještě nízká, což se odráží i na jejich mzdách, které mají tendenci být nižší. Bohužel je ještě daleko vytčený cíl „za stejnou práci stejná odměna“.

Pro ženy rovněž existují situace absolutní nespravedlnosti, když jsou nuceny přijmout práci jako „opravdové otrokyně“, jak tomu je v případě tzv. sexuální turistiky. Papež Jan Pavel II. se vyjádřil proti „rozšířené hédonistické a obchodní kultuře, která podporuje systematické vykořisťování sexuality“ už v roce 1995.² Později i papež Benedikt XVI. totéž ostře odsoudil ve svém Poselství pro Světový den migrantů a uprchlíků 2006.³ Naše Rada převzala toto téma ve svých *Směrnících pro pastorační práci na silnicích a na ulicích*. V nich se prohlašuje, že prostituce a sexuální vykořisťování „představují urážku lidské důstojnosti a jsou vážným znásilněním základních lidských práv“.⁴ V tomto kontextu je velmi záslužná práce některých řeholních kongregací, kterou vykonávají pro podporu těchto žen nebo děvčat a pro jejich návrat k důstojnému životu.

² JAN PAVEL II. *List ženám*, č. 5, 29. června 1995. Insegnamenti di Giovanni Paolo II, vol. XVIII, 1 (1995) s. 1875.

³ Srov. BENEDIKT XVI. *Poselství k XCII. Světovému dni migrantů a uprchlíků 2006* (15. ledna 2006), na téma *Migrace: znamení doby*. ACTA ČBK 1 (2006). Praha: ČBK, 2006, s. 17.

⁴ PAPEŽSKÁ RADA PRO PASTORACI MIGRANTŮ A LIDÍ MIMO DOMOV. *Směrnice pro pastorační práci na silnicích a na ulicích* (24. května 2007), č. 88. Tipografia Vaticana: Vatikán, 2007, s. 31.

V některých kulturách a přetrvávajících antropologických pohledech je ženám vyhrazeno místo silně podřízené mužově libovůli, což má škodlivé důsledky na její lidskou důstojnost a na využívání základních svobod.⁵ Ještě zbývá vykonat mnoho pro dosažení skutečné rovnosti práv s následnou rovnocenností v práci, mzdě a náboženské svobodě. Avšak i díky své angažovanosti v oblasti cestovního ruchu se musí žena snažit o překonávání nerovností a sdílení stejných zodpovědností s mužem, jak je to vyjádřeno ve stvořitelském záměru popsaném v knize Genesis (Gn 1, 28). „Já věřím, že samotné ženy“ – prohlásil papež Benedikt XVI. – „díky svému elánu a své síle, díky své – můžeme říci – převaze a ‚duchovní potenci‘, si dokážou vytvořit prostor. A my se musíme snažit zaujmout postoj naslouchání Bohu, abychom mu nebránili, ale spíše se radovali, že ženský prvek dostává v církvi účinné místo, které mu patří, počínaje Matkou Boží a Marií Magdalenou.“⁶

V této perspektivě zastává žena velmi zodpovědnou úlohu i v pastoraci cestovního ruchu. Její „diakonia“ vyhovuje mnoha okolnostem ze světa turistiky, kde se pohybuje a koná na základě křesťanského pohledu na turistiku, která je službou jednotlivcům i společenstvím. Díky svým zvláštním darům pro přijímání druhých, laskavým postojem a díky tomu, že dokáže ocenit všechno, co ve stvoření představuje krásu a dobro, může usilovat o zmenšení vzdáleností mezi lidmi různých kultur a náboženství. Lze tak otevírat prostory pro dialog. Vhodná formace ji může vést k tomu, aby „projevovala naději, která všechny podporuje a všechno obnovuje“.⁷ Když se žena zajímá o potřeby cestujících, včetně těch méně upřednostňovaných, a je pro ně k dispozici, může jim usnadnit účast na slavení liturgie. Zvláště proto, aby se povzbuzovala místní společenství v zemích s křesťanskou menšinou, která podporu tolik potřebují. Jde o realizaci možnosti na-

⁵ Srov. BENEDIKT XVI. *Poselství k oslavě Světového dne míru 2007* (1. ledna 2007), č. 7. ACTA ČBK 2 (2007). Praha: ČBK, 2007, s. 8–9.

⁶ BENEDIKT XVI. *Interview* o přípravě apoštolské cesty do Mnichova, Altöttingu a Regensburgu (9.–14. září 2006), Castel Gandolfo 5. srpna 2006. OR, č. 190, 19. srpna 2006, s. 5.

⁷ PAPEŽSKÁ RADA PRO PASTORACI MIGRANTŮ A LIDÍ MIMO DOMOV. *Směrnice pro pastoraci turistiky* (29. června 2001), č. 22. Příloha OR, č. 157, 12. července 2001.

pomáhat rozvoji nového humanismu, dávat „ženského génia“ do služeb lidstvu a rovněž ukazovat mateřskou tvář církve.

Svatá Maria na cestě, ženo putující, buď příkladem dnešním ženám angažovaným v turistice (matkám, snoubenkám, dcerám, sestřím i pracovnícím), aby v nich stále zůstávaly etické a křesťanské postoje jako cesta, po níž je třeba jít, a aby kvůli pomíjivým a přechodným zájmům nikdy neztrácely ze zřetele konečný cíl. Ať se otevřená brána cestovního ruchu díky Boží milosti stane pro ženy „svatou bránou“.

kard. RENATO RAFFAELE MARTINO
předseda

✠ AGOSTINO MARCHETTO
arcibiskup, sekretář

3. NOVÉ ODPOVĚDI KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY OHLEDNĚ PLATNOSTI KŘTU

KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY

Palazzo del S. Uffizio
00120 Città del Vaticano

Č.j. 177/85 – 26842

6. února 2008

Vaše Eminence / Vaše Excellence,
jako odpověď na obdržené otázky přezkoumala Kongregace záležitost platnosti různých formulí pro udělování svátosti křtu v tzv. „inkluzivním jazyce“.

V souvislosti s provedeným zkoumáním se ukázalo jako vhodné zveřejnit přiložené *Odpovědi na předložené otázky* (srov. příloha 1) společně s objasňujícím článkem (srov. příloha 2).

Odpovědi budou zveřejněny 1. března 2008 v *L'Osservatore Romano*. Do té doby je texty třeba uchovat jako přísně důvěrné.

Kongregace Vám bude vděčná, když s příloženou dokumentací seznámíte všechny biskupy Konference, jíž předsedáte, aby o těchto *Odpovědích* byli informováni před jejich zveřejněním.

S díky za spolupráci v této záležitosti a s přáním hojnosti požehnání

v Kristu Váš
kard. WILLIAM LEVADA
prefekt

KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY

Odpovědi na předložené otázky o platnosti křtu udělovaného formulí:

„Já tě křtím ve jménu Stvořitele i Vykupitele i Posvětitel“ a „Já tě křtím ve jménu Stvořitele i Osvoboditele i Oživovatele.“?

otázky

První otázka: Zda je platný křest udělený formulí: „Já tě křtím ve jménu Stvořitele i Vykupitele i Posvětitel“ a „Já tě křtím ve jménu Stvořitele i Osvoboditele i Oživovatele.“?

Druhá otázka: Zda ten, kdo byl pokřtěn touto formulí, má být pokřtěn in forma absoluta (absolutní formulí)?

odpovědi

Na první otázku: Záporná.

Na druhou otázku: Kladná.

Svatý otec Benedikt XVI. při audienci udělené níže podepsanému kardinálu prefektovi Kongregace pro nauku víry, schválil tyto odpovědi, o nichž se rozhodlo při řádném zasedání této Kongregace a nařídil jejich zveřejnění.

V Římě, v sídle Kongregace pro nauku víry, 1. února 2008.

kard. WILLIAM LEVADA
prefekt

✠ ANGELO AMATO, S.D.B.
*titulární arcibiskup ze Sily
sekretář*

Nová *odpověď* Kongregace pro nauku víry ohledně platnosti křtu

Mons. Antonio Miralles

Křest, „koupel znovuzrození a obnovení Duchem Svatým“ (Tit 3, 5), je jedním z nejvzácnějších darů, jimiž Pán Ježíš obohatil svou církev. Skutečně, prostřednictvím křtu „jsme osvobozeni od hříchu a znovuzrozeni jako Boží děti, stáváme se Kristovými údy; jsme přivtěleni k církvi a stáváme se účastnými jejího poslání“.¹ Proto je pochopitelné, že křesťané všech dob měli zájem na jeho správném slavení, aby přesně odpovídalo původní vůli samotného Krista. Když se objevily pochybnosti, nepodceňovaly se, naopak, křesťané se snažili zajistit pravý křest. V této práci na objasňování má samozřejmě rozhodující úlohu Učitelství úřad církve. Intervence Posvátného Officia a Kongregace pro nauku víry v posledních stoletích odrážejí tuto péči o platnost křtu; v posledních dvou desetiletích došlo ke třem takovým intervencím.²

Současná *Odpověď* se týká otázky platnosti křtu udělovaného v katolické církvi dvěma zvláštními formulemi v anglickém jazyce. Tento prvek je důležitý, protože ukazuje, že se nejedná o pouhou akademickou diskusi o hypotetické otázce, ale spíše se vztahuje k tomu, co se děje v anglicky mluvících zemích. Je zřejmé, že problém se netýká faktu, že slova jsou v anglickém jazyce, ale formule samotné, ať by byla vyslovena v jakémkoli jazyce.

Závažnost tohoto problému nesmí být podceňována, jelikož právě spása lidí vyžaduje křest, jak říká sám Pán: „Amen, amen, pravím ti:

¹ KKC, 1213.

² *Responsum ad propositum dubium de validitate baptismatis apud communitatem „The Church of Jesus Christ of Latterday Saints“* (5. června 2001). AAS 93 (2001) 476; *Notificatio de validitate baptismatis apud „The New Church“ confessionem colati* (20. listopadu 1992). AAS 85 (1993) 179; *Notificatio de validitate baptismatis apud „Christian community“ Rudolphi Steiner confessionem* (9. března 1991). AAS 83 (1991) 422.

Jestliže se nenarodí někdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do Božího království“ (Jan 3, 5). Odtud pochází posláni křtít, které Ježíš svěřil učedníkům: „Jděte do celého světa a hlásejte evangelium všemu tvorstvu. Kdo uvěří a dá se pokřtít, bude spasen; kdo však neuvěří, bude zavržen“ (Mk 16, 15–16). Proto církev nemůže tolerovat užívání formulí, které zneplatňují udělení pravého křtu. Bylo by mimoto nezodpovědné podceňovat toto nebezpečí a utěšovat se myšlenkou, že Bůh dokáže napravit všechna lidská selhání. Místo toho jsme povoláni být dobrými správci toho, co Bůh svěřil do naší odpovědnosti.

Křest udělovaný ve jménu Otce, Syna a Ducha Svatého odpovídá příkázání Pána, které se nachází na konci Matoušova evangelia: „Jděte tedy, získejte za učedníky všechny národy, křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého“ (Mt 27, 19). Církev nemá právo měnit to, co ustanovil Kristus. Tudíž každý křest, pokud neobsahuje vyzývání Nejsvětější Trojice se zřetelným vyslovením tří osob s jejich příslušnými jmény, je neplatný. V průběhu staletí Učitelství úřad církve opakovaně učil, že křesťanský křest je udělován ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Není nutné, abychom zde sestavovali kompletní seznam dokumentů Magisteria; postačí, když budeme citovat některé významné dokumenty: *Tomus Damasi* (382)³, dekretalia *Desiderabilem mihi* papeže sv. Řehoře II. (726)⁴ a *Sacris liminibus* papeže sv. Zachariáše (748)⁵, kapitulu *De fide catholica* IV. lateránského koncilu (1215)⁶, konstituci *Fidei catholicae* vienn-

³ „[...] ut credamus, quia in Patre et Filio et Spiritu Sancto solum baptizamur [...]“ (DS 176). (abychom věřili, že jsme pokřtěni jedině ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého).

⁴ „In his tua dilectio teneat antiquum morem Ecclesiae: quia, quisquis in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti baptizatus est, rebaptizari liceat minime“ (DS 580). (Je třeba, abys zachovával dávný církevní zvyk: že ten, kdo je pokřtěn ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého, nemusí být pokřtěn znovu).

⁵ „Si mersus in fonte baptismatis quis fuerit sine invocatione Trinitatis, perfectus non est, nisi fuerit in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti baptizatus“ (DS 589). (Jestliže byl někdo ponořen do křestního pramene bez vyzývání Trojice, není dokonalejší, pokud nebude pokřtěn ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého).

⁶ „Sacramentum vero baptismi (quod ad Dei invocationem et individuae Trinitatis, videlicet Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, consecratur in aqua) tam parvulis, quam adultis in forma Ecclesiae a quocumque rite collatum proficit ad salutem“ (DS 802). (Svatost křtu (jímž se posvěcuje ve vodě vyzváním Boha a nerozdílné Trojice, to je

ského koncilu (1312)⁷, bulu *Exsultate Deo* florentského koncilu (1439)⁸, dekret *De sacramentis* tridentského koncilu (1547).⁹ Liturgické dokumenty týkající se křestního obřadu nenabízejí alternativy k termínům Otec, Syn a Duch Svátý.

Svátostné formule mají být posuzovány podle toho, nakolik vyjadřují víru církve. Jsou slovy víry, z níž vychází jejich účinnost, jak jasně ukazuje sv. Augustin v souvislosti s křestní formulí.¹⁰ Svátý Tomáš Akvinský ve svém komentáři k tomuto úryvku ze sv. Augustina tvrdí, že u svátostí jsou slova účinná ne pouze tím, že byla pronesena, nýbrž proto, že vyjadřují to, co je předmětem víry.¹¹ Toto je obsaženo ve výše citovaných prohlášeních Magisteria. Křestní formule musí adekvátně vyjadřovat trinitární víru, aproximativní formule to neumožňují.

Variety křestní formule, o nichž pojednává *Odpověď*, užívají pro božské osoby termíny odlišné od termínů, které se nacházejí v Bibli. Takové formule vycházejí z určitých feministických úvah o Bohu, aby se vyloučilo označování Otec a Syn, které je považováno za mas-

Otec i Syna i Ducha Svatého) prospívá ke spáse jak dětem, tak dospělým, pokud je správně udělen způsobem ustanoveným církví).

⁷ „Ad hoc baptismum unicum baptizatos omnes in Christo regenerans est, sicut unus Deus ac fides unica ab omnibus fideliter confitendum, quod celebratum in aqua in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti credimus esse tam adultis quam parvulis communiter perfectum remedium ad salutem“ (DS 903). (Jediný křest, který obnovuje všechny pokřtěné v Kristu, musí být všemi věrně vyznáván tak jako jeden Bůh a jedna víra, protože věříme, že křest slavený s vodou ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého je dokonalým lékem pro spásu dětí i dospělých).

⁸ „Forma autem est: *Ego te baptizo in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti*“ (DS 1314). (Forma tedy je: Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého).

⁹ „Si quis dixerit, baptismum, qui etiam datur ab haereticis in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, non esse verum baptismum: anathema sit“ (DS 1617). (Jestli někdo říká, že křest udělený heretiky ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého s úmyslem konat to, co koná církev, není pravým křtem, anathema sit).

¹⁰ „Unde ista tanta uirtus aquae, ut corpus tangat et cor abluat, nisi faciente uerbo, non quia dicitur, sed quia creditur? Nam et in ipso uerbo, aliud est sonus transiens, aliud uirtus manens“ (*In Iohannis Evangelium*, tr. 80, 3. CCL 36, 529).

¹¹ „Sicut Augustinus dicit, *Super Io.*, uerbum operatur in sacramentis, non quia dicitur, id est, non secundum exteriorem sonum vocis: sed quia creditur, secundum sensum uerborum qui fide tenetur“ (*Summa theologiae*, III, q. 60, a. 7, ad 1).

kulinní. Ale nahrazování označení Otec a Syn jinými jmény podrývá víru v Trojici.

Pro souhrnné vyjádření trinitární víry se můžeme obrátit na vyznání víry *Quicumque*, které cituje *Katechismus katolické církve*: „Toto je však katolická víra, že uctíváme jednoho Boha v Trojici a Trojici v jednotě, aniž bychom směřovali osoby či rozlučovali podstatu: jiná je totiž osoba Otce, jiná Syna, jiná Ducha Svatého; jediné je však božství, rovná sláva a stejná věčná velebnost Otce a Syna a Ducha Svatého.“¹² Jména tří božských osob jsou ta, jimiž byly opakovaně označovány v Novém zákoně a v tradici církve. Jsou to jména vztahová, to znamená, že označují osoby podle toho, jaké mají mezi sebou navzájem vztahy s ohledem na původ, podle něhož jsou rozlišovány. Totiž „skutečná, vzájemná odlišnost božských osob, protože božskou jednotu nedělí, spočívá výhradně ve vzájemných vztazích.“¹³ Bůh „je od věčnosti Otcem ve vztahu ke svému jednoroznému Synu, který pak je od věčnosti Synem jen ve vztahu k svému Otcí“¹⁴ a „Duch Svatý je tak zjeven jako další božská osoba ve vztahu k Ježíši a k Otcí.“¹⁵

Jména *Stvořitel*, *Vykupitel* a *Posvětitel* nebo *Stvořitel*, *Osvoboditel* a *Oživovatel* mohou být přisuzovány přivlastněním božské osobě, podle logiky, že co je společné třem osobám, je přisouzeno jedné z nich na základě jisté podobnosti s tím, co je vlastní té osobě.¹⁶ Například bytí Stvořitel se přivlastňuje Otcí, protože v úkonu stvoření je božská moc ukázána nejvyšším způsobem jako princip bytí stvoření a tato moc má určitou podobnost s tím, co je vlastní Otcí ve vnitřním životě Trojice, že je totiž počátkem bez počátku ostatních osob.¹⁷ Ale „stvoření je společné dílo Nejsvětější Trojice.“¹⁸ Papež Lev XIII. učil všeobecně: „Církev obvykle přivlastňuje Otcí ta díla, v nichž se výjimečným způsobem projevuje moc, Synu pak ta, která

¹² DS 75, cit. in: KKC, 266.

¹³ KKC, 255.

¹⁴ KKC, 240.

¹⁵ KKC, 243.

¹⁶ Srov. sv. TOMÁŠ AKVINSKÝ. *Summa theologiae*, I, q. 39, a. 7.

¹⁷ Srov. sv. TOMÁŠ AKVINSKÝ. *Summa theologiae*, I, qq. 39, a. 8 a 45, a. 6, ad 23.

¹⁸ KKC, 292.

mimořádně dosvědčují moudrost, konečně Duchu Svatému ta díla, která vynikají láskou. To ovšem neznamená, že by všechny dokonalosti a vnější díla nebyla společná božským osobám, vždyť „všechna díla Trojice jsou stejně nerozdílná, jako je nedělitelná její jediná bytost“¹⁹ „²⁰

Trinitární víra není vyjádřena odpovídajícím způsobem, pokud jsou tři božské osoby označeny jmény, která jsou společná všem třem, i když přisuzujeme přivlastněním každé osobě jen jedno jméno. A právě toto se děje ve formulích, jimiž se zabývá *Odpověď*. Všechny tři božské osoby jsou Stvořitel, Posvětitel, Osvoboditel a Oživovatel. „Celá božská ekonomie (řád spásy) je společným dílem tří božských osob. Vždyť jako má Trojice jen jednu a tutéž přirozenost, tak má jen jedno a totéž působení.“²¹ Také vykoupení je dílo celé Trojice jako jeho prvotní příčiny, ačkoli jméno Vykupitel je vlastní Kristu jako člověku, protože ve svém lidství trpěl a zemřel na kříži.²²

Trinitární víra vyžaduje pečlivé jazykové upřesnění. Nahrazením jmen božských osob v křestní formulí jinými jmény, která jsou vlastní každé z nich (Rodič, Zrozený a Vycházející z obou) vyvolalo už dříve u teologů vážné pochybnosti o platnosti takového křtu a Tomáš Akvinský jej považuje za neplatný,²³ takže je o to vážnější důvod nepovažovat to, o čem pojednávají otázky předložené Kongregaci pro nauku víry za pravý křest.

Tudíž osoba, která uděluje křest jednou z těchto neplatných formulí, podvádí příjemce tohoto úkonu. V případě dítěte také podvádí ty, kdo přinášejí dítě ke křtu, protože očekávají pravý křest. Jedná se o závažnou nespravedlnost, která musí být bez odkladu napravena, ne odložena na neurčito spoléháním na účinnost křtu touhy. Dar svátostného charakteru křtu musí být zajištěn co nejdříve: „Křest vtiskuje křesťanovi nezrušitelné duchovní znamení (*pečeť*) jeho příslušnos-

¹⁹ Sv. AUGUSTIN. *De Trinitate*, I, 4. PL 42, 824.

²⁰ Encyklika *Divinum illud munus* (9. května 1897). DS 3326.

²¹ KKC, 258.

²² Srov. sv. TOMÁŠ AKVINSKÝ. *Summa theologiae*, III, q. 48, a. 5.

²³ Srov. sv. TOMÁŠ AKVINSKÝ. *Scriptum super Sententiis*, IV, d. 3, q. 1, a. 2, s. 2, ad 5; *Summa theologiae*, III, q. 66, a. 5, arg. 7 et ad 7.

ti ke Kristu... Věřící, začlenění křtem do církve, přijali svátostnou pečeť, kterou jsou zasvěceni pro náboženskou křesťanskou bohopoctu.²⁴

Ekumenický význam záruky pravého křtu je nyní mnohem jasnější než dříve. Nazýváme se křesťany v síle společného křtu. I pro četné osoby patřící k církvím nebo církevním společenstvím, které nejsou v plné jednotě s katolickou církví kvůli rozdílům ohledně víry, ostatních svátostí a církevního řízení, „křest vytváří svátostné pouto jednoty mezi všemi, kdo se křtem znovu narodili.“²⁵ Jestliže se společenství vzdá pravého křtu, znamená to velký krok zpět na poli ekumenismu, tím že se velice vzdálí od vytouženého cíle plného společenství, které si sám Kristus přeje.²⁶ My všichni křesťané jsme povoláni, abychom pevně setrvali v jednotě tak krásně vyjádřené v listu Efesanům: je „jeden Pán, jedna víra, jeden křest. Jeden Bůh a Otec všech, který je nade všemi, proniká všechny a je ve všech“ (Ef 4, 5–6). Posílení tímto výkladem Kongregace pro nauku víry musejí být pastýři církve bdělí také vůči jiným možným neplatným křestním formulím.

²⁴ KKC, 1272–1273.

²⁵ UR 22/2.

²⁶ Srov. UR 4/1.

4. LIST KONGREGACE PRO KLÉRUS U PŘÍLEŽITOSTI SVĚTOVÉHO DNE MODLITEB ZA POSVĚCENÍ KNĚŽÍ 30. KVĚTNA 2008

Slavnost Nejsvětějšího Srdce Ježíšova

Milí spolubratři v kněžské službě,

V den svátku Nejsvětějšího Srdce Ježíšova trvale a s láskou zaměříme pohled své mysli a svého srdce na Krista, jediného Spasitele našeho života a světa. Zahledět se na Krista znamená zahledět se na tu tvář, kterou každý člověk, vědomě či podvědomě, hledá jako jedinou přiměřenou odpověď na svou neutišitelnou touhu po štěstí.

My jsme se s touto tváří setkali a v ten den a v tom okamžiku se jeho láska tak hluboce vryla do našeho srdce, že jsme už nemohli dělat nic jiného, než vytrvale žádat o to, abychom přebývali v jeho přítomnosti. „Zrána slyšíš můj hlas, zrána ti předkládám své modlitby a čekám“ (Žl 5, 4).

Posvátná liturgie nás vede k tomu, abychom stále znovu kontem plovali tajemství Vtělení Slova, počátek a vnitřní podstatu toho společenství, jímž je církev: Bůh Abrahamův, Izákův a Jakubův se zjevil v Ježíši Kristu. „Nikdo by nemohl vidět jeho slávu, aniž by byl nejdříve uzdraven ponížeností jeho těla. Prach tě oslepil, prach tě uzdraví; tvoje slepota přišla z těla, z těla přišlo tvé uzdravení.“¹

Jedině když znovu pohlédneme na dokonalé a fascinující lidství Ježíše Krista, který žije a jedná v tuto chvíli, který se nám zjevil a i dnes se ve své lásce plně zalíbení stále sklání nad každým z nás, jediné tehdy mu umožníme, aby osvětlil a naplnil propast bídy našeho lidství, s jistotou naděje, s níž jsme se setkali, a milosrdenství, jež přijímá naše omezení a učí nás odpouštět i to, co jsme u sebe ani nedo-

¹ Sv. AUGUSTIN. *Tractatus in Io. Evang., Hom., 2, 16.*

kázali postřehnout. Propastná tůň na tůni volá v hukotu peřejí tvých (srov. Žl 42, 8).

Při příležitosti tradičního Dne modliteb za posvěcení kněží, který se slaví na svátek Nejsvětějšího Srdce Ježíšova, bych rád připomněl prvenství modlitby ve vztahu k činnosti, protože na ní závisí účinek činnosti. Poslání církve velice závisí na osobním vztahu každého jednotlivce s Pánem Ježíšem, proto musí být živeno modlitbou: „Nadešel okamžik, abychom opětně potvrdili, jak důležitá je modlitba v konfrontaci s aktivismem a hrozícím sekularismem.“² Neúnavně čerpejme z jeho milosrdenství, nechme ho, aby zkoumal a uzdravoval bolestné rány našeho hříchu, aby nás naplnil úžasem tváří v tvář stále novému zázraku našeho vykoupeného lidství.

Milí spolubratři, jsme znalci Božího milosrdenství vůči nám a jediné tak jsme jeho nástroji ve stále novém přijímání zraněného lidství. „Kristus nás nespasil z našeho lidství, ale *skrze* něj; nezachránil nás *ze* světa, ale přišel *do* světa, aby se svět *skrze* něj zachránil (srov. Jan 3, 17).“³ Konečně, jsme kněžími kvůli svátosti svěcení, nejvyššímu úkonu Božího milosrdenství a zároveň jeho zalíbení.

Na druhém místě ve vroucí a neuhasitelné touze po Kristu je nejvěrohodnější dimenzí našeho kněžství prosebná modlitba, prostá a nepřetržitá, které se učíme v tichém rozjímání. Vždy byla charakteristickým rysem života svatých a má být nálehavě vyžadována. Vědomí vztahu s Kristem je každodenně podřízeno očišťování zkouškou. Každý den znovu a znovu zjišťujeme, že ani my, duchovní, kteří jednájí *in Persona Christi Capitis*, nejsme ušetřeni tohoto dramatu. Nemůžeme prožít jediný okamžik v jeho přítomnosti bez něžné touhy ho poznat a stále více se k němu přimknout. Nepodlehneťme pokušení, že budeme své kněžství považovat za nevyhnutné a neprenosné břemeno, které jsme jednou přijali a tudíž ho můžeme vykonávat „mechanicky“ třeba vhodně rozčleněným a promyšleným pastoračním plánem. Kněžství je povolání, cesta a způsob, *skrze* nějž nám Kristus dává spásu, povolal a stále nás povolává, abychom žili s ním.

² DCE 37.

³ BENEDIKT XVI. *Poselství Urbi et Orbi*, 25. prosince 2006.

Jediná vhodná míra vzhledem k našemu svatému povolání je radikálnost. Tato úplná oddanost s vědomím vlastní nevěrnosti může nastat pouze díky v modlitbě obnovovanému rozhodnutí, které potom Kristus den co den uskutečňuje. Vlastní dar kněžského celibátu má být přijímán a prožíván v této dimenzi radikálnosti a plného připočtení Kristu. Jakýkoli jiný postoj k realitě vztahu s ním vede k riziku, že se stane ideologií.

Někdy i mimořádně velké množství práce, které od nás mnohdy vyžadují současné podmínky služby, nás nemá odrazovat, ale vést k tomu, abychom dokonce s ještě větší pozorností pečovali o svou kněžskou identitu, která má nepopíratelně božský základ. V tomto smyslu nás podle logiky odporující logice světa právě zvláštní podmínky této služby mají vést k „zvýšení úrovně“ našeho duchovního života, abychom přesvědčivěji a účinněji svědčili o tom, že náležíme výlučně Kristu.

K plné oddanosti nás vede ten, který nás miloval jako první. „Nechávám se najít tím, kdo mě nehledal. Říkám: ‚Zde jsem‘ tomu, kdo nevýval mé jméno.“ Místem plnosti par excellence je eucharistie, protože: „V eucharistii Ježíš nedává ‚něco‘, ale dává sám sebe. Obětuje své tělo a prolévá svou krev. Tím dává celý svůj život a zjevuje původní zdroj této lásky.“⁴

Budme, milí spolubratři, věrní každodennímu slavení eucharistie nejen proto, abychom splnili pastorační úkol nebo požadavky společenství, které je nám svěřeno, nýbrž proto, že to je naše absolutní osobní potřeba, jediný dostatečný důvod k plnému kněžskému životu, tak jako potřebujeme k životu vzduch nebo světlo.

Svatý otec nám v posynodální exhortaci *Sacramentum caritatis* důrazně připomíná tvrzení sv. Augustina: „Nikdo ať nejí tento chléb, když ho předtím neadoroval; hřešili bychom, kdybychom ho neadorovali.“⁵ Nemůžeme žít, nemůžeme nahlížet pravdu o sobě, aniž bychom umožnili Kristu, aby se na nás díval a přetvářel nás v každodenní eucharistické adoraci. „Stabat“ Marie, „eucharistické ženy“,

⁴ BENEDIKT XVI. *Sacramentum caritatis*, č. 7.

⁵ SV. AUGUSTIN. *Ennarationes in Psalmos*, 98, 9.

pod křížem vlastního Syna je nejvýznačnějším příkladem kontemplan-
ce a adorace božské oběti, který nám byl dán.

Stejně jako je misionářská dimenze vtisknuta do vlastní povahy
církve, podobně je naše poslání obsaženo v kněžské identitě, takže
naléhavost misie je předmětem našeho povědomí. Naše kněžská
identita se den za dnem utváří a obnovuje v „dialogu“ s naším Pá-
nem. Bezprostředním důsledkem vztahu s ním, který je neustále ži-
ven nepřetržitou modlitbou, je potřeba umožnit podíl na něm všem,
kteří jsou okolo nás. Svatost, o níž každý den usilujeme, opravdu ne-
může být chápána v duchu neplodného a abstraktního individualistic-
kého pojetí, ale je to nutně svatost Kristova, která je nakažlivá pro
všechny: „Společenství s Ježíšem Kristem nás začleňuje do jeho způ-
sobu bytí ‚za všechny‘, a tak vytváří náš způsob bytí.“⁶

Pro nás se Kristovo „být pro všechny“ uskutečňuje v *Tria mune-
ra*, do nichž nás staví vlastní povaha kněžství. Tato *Munera*, která
tvoří plnost naší služby, nejsou místem odcizení nebo dokonce čistě
funkcionalistickým redukcí našeho osobního, nýbrž spíše nejprav-
divějším vyjádřením toho, že patříme Kristu; jsou místem vztahu
s ním. Lid, který je nám svěřen, abychom ho učili, posvěcovali a ve-
dli, není něco, co nás odvádí od „našeho života“, ale je Kristovou
tvář, kterou každodenně kontemplanujeme, jako snoubenec kontem-
pluje tvář své snoubenky, jako Kristus kontemplanuje církev, svou
snoubenku. Lid, který nám je svěřen, je nezbytnou cestou naší sva-
tosti, tedy cestou, na níž Kristus skrze nás ukazuje Otcovu slávu.

„Jestli pro někoho, kdo svede k hříchu jednoho z nejmenších, by
bylo lépe, aby si uvázal kolem krku mlýnský kámen a vrhl se do
moře, co mají vytrpět a jaký trest si zaslouží ti, kdo svedou k zatra-
cení celý lid?“⁷ S vědomím tak závažného úkolu a stejně závažné
zodpovědnosti za náš život a spásu, kde věrnost Kristu jde ruku
v ruce s „poslušností“ vůči požadavkům, které klade vykoupení těch-
to duší, nemůžeme nechat nejmenší prostor pochybnostem o přijaté
milosti. Můžeme jen chtít, nakolik to je možné, dát prostor jeho lás-
ce, aby skrze nás působil. Buď totiž umožníme, aby Kristus spasil

⁶ BENEDIKT XVI. *Spe salvi*, č. 28.

⁷ Sv. JAN ZLATOÚSTÝ. *De Sacerdotio*, VI, 1.498.

svět tím, že bude působit v nás, anebo riskujeme, že se zpronevěříme vlastní povaze svého povolání. Míra oddanosti, milí spolubratři, je vždy znovu v úplnosti. „Pět chlebů a dvě ryby“ jistě není mnoho, ale je to všechno! Boží milost dělá z celé naší nepatrnosti „přijímání“, které sytí lid. Na této „úplné oddanosti“ mají zvláštní účast staří nebo nemocní kněží, kteří každý den vykonávají božskou službu, a tím se spojují s Kristovým utrpením a obětují svůj život kněze za skutečné dobro církve a za spásu duší.

Nezbytným základem celého kněžského života je svatá Matka Boží. Vztah s ní se nemůže vyřešit praktikováním zbožnosti, ale podporuje ho neustálá oddanost celého našeho života a naší služby v její plnosti do náruče ustavičné Panny. Svatá Panna i nás podobně jako Jana znovu přivádí pod kříž svého Syna a našeho Pána, abychom s ní kontemplovali nekonečnou lásku Boží: „On, náš život, pravý život, sestoupil sem dolů, obtížil se naší smrtí, aby ji zničil přemírou svého života.“⁸

Bůh Otec si stanovil jako podmínku pro naše vykoupení, pro naplnění našeho lidství, pro uskutečnění Vtělení Syna, že počká na „*Fiat*“ jedné panny jako odpověď na andělovo zvěstování. Kristus se – dalo by se říci – rozhodl, že svěří svůj život láskyplné svobodě své Matky: „Tím, že Krista počala, zrodila, živila, představila v chrámě Otcí a trpěla se svým synem umírajícím na kříži, zcela zvláštním způsobem spolupracovala na díle Spasitelově poslušností, vírou, nadějí a vroucí láskou pro obnovení nadpřirozeného života duší. Proto se stala naší matkou v řádu milosti.“⁹

Papež sv. Pius X. řekl: „Veškeré kněžské povolání pochází z Božího srdce, ale prochází skrze srdce matky.“ To je pravda vzhledem k zjevnému biologickému mateřství, ale také vzhledem k „zrození“ každé věrnosti Kristovu povolání. Ve svém kněžském povolání se nemůžeme obejít bez duchovního mateřství. Svěřme se s důvěrou do modliteb celé svaté matky církve, mateřství lidu, jehož jsme pastýři, ale jemuž je také svěřena naše ochrana a svatost; prosme o tuto základní podporu.

⁸ Sv. AUGUSTIN. *Confessiones*, X, 12.

⁹ LG 61.

Milí spolubratři, naléhavá potřeba „hnutí modlitby, které dává ve svém středu místo ustavičné čtyřiaadvacetihodinové eucharistické adoraci, tak aby se v každém koutu země pozvedala k Bohu modlitba adorace, díkůvzdání, prosby a zadostiučinění s hlavním cílem vzbudit dostatečné množství svatých povolání ke kněžství a zároveň – na úrovni mystického těla – duchovně doprovázet s určitým druhem duchovního mateřství všechny, kdo byli povoláni ke služebnému kněžství a jsou ontologicky připodobněni jedinému Nejvyššímu a Věčnému Knězi, aby stále lépe sloužili Jemu i bratřím jako ti, kdo jsou zároveň ‚v‘ církvi i ‚vůči‘ církvi¹⁰ a představují Krista a reprezentují ho jako hlavu a snoubence Církve.“¹¹

V poslední době se zdůrazňuje další forma duchovního mateřství, která v průběhu dějin církve tiše doprovázela vyvolený zástup kněží. Jde o to, abychom konkrétně svěřili naši službu určité osobě, zasvěcené duši, která byla povolána Kristem a nabídla se, že bude obětovat všechna nezbytná trápení a nevyhnutné životní těžkosti a bude se přimlouvat za náš kněžský život, a tak bude žít v klidné přítomnosti Krista.

O toto mateřství, které ztělesňuje milující tvář Marie, je třeba se modlit, protože jedině Bůh je může vzbudit a podporovat. Obdivuhodné příklady v tomto smyslu nechybí; vzpomeňme na blahodárné slzy sv. Moniky za jejího syna Augustina, kvůli němuž plakala „více než pláčou matky kvůli fyzické smrti svých dětí.“¹² Jiný fascinující příklad představuje Eliza Vaughan, která porodila 13 dětí a svěřila je Pánu; z osmi synů se šest stalo kněžími a z pěti dcer čtyři řeholicemi.

Protože není možné být skutečnými prosebníky před Kristem, obdivuhodně skrytým v eucharistickém tajemství, aniž bychom uměli konkrétně žádat o účinnou pomoc a modlitbu ty, které Pán postavil po našem boku, nemějme obavy z důvěry mateřství, které pro nás určitě Duch probouzí.

Svatá Terezie od Dítěte Ježíše s vědomím krajní potřeby modlitby za všechny kněze, zvláště za ty, kteří jsou vlažní, píše v jednom do-

¹⁰ Srov. JAN PAVEL II. *Pastores dabo vobis*, č. 16.

¹¹ *List Kongregace pro klérus*, 8. prosince 2007.

¹² Sv. AUGUSTIN. *Confessiones*, III, 11.

pise adresovaném své sestře Célině: „Žijme pro duše, budme apoštoly, spasme zvláště duše kněží [...]. Modleme se, trpme za ně a posledního dne, se Ježíš odvděčí.“¹³

Svěřme se přímluvě přesvaté Panny, Královny apoštolů, přesladké Matce, dívejme se s ní na Krista s nepřetržitým úsilím patřit zcela a radikálně jemu; to je naše identita!

Vzpomeňme na slova svatého faráře Arského, patrona kněží: „Kdybych byl už jednou nohou v nebi a někdo mi přišel říct, ať se vrátím na zem, abych pracoval na obrácení hříšníků, rád bych se vrátil. A kdyby bylo nezbytné kvůli tomu zůstat na zemi až do konce světa, stále vstávat o půlnoci a trpět to, co trpím, souhlasil bych z celého srdce.“¹⁴

Ať Pán vede a chrání všechny a každého jednotlivě, zvláště nemocné a ty, kteří nejvíce trpí, v neustálé oběti našeho života za lásku.

kard. CLÁUDIO HUMMES
prefekt

✠ MAURO PIACENZA
*titulární arcibiskup z Vittoriana
sekretář*

¹³ Sv. TEREZIE Z LISIEUX. *Dopis 94*.

¹⁴ Fr. ATHANASE. *Procès de l'Ordinaire*, s. 883.

MODLITBY KNĚŽÍ

Modlitba, kterou kněží mohou opakovat každý den

Všemohoucí Bože, ať nám pomáhá tvá milost, abychom my, kteří jsme přijali kněžskou službu, ti mohli důstojně a zbožně sloužit ve vší čistotě a dobrém svědomí. Pokud se nám nedaří žít život v nevinosti, dej nám alespoň po zásluze oplakávat zlo, které jsme spáchali, a sloužit ti ve všem horlivě v duchu pokory a dobré vůle. Skrze Krista, našeho Pána. Amen.

Zvolání

Ó, dobrý Ježíši, učni, ať jsem knězem podle srdce tvého.

Modlitba k Pánu Ježíši

Nejmilejší Ježíši, ty, jenž jsi mě v jedinečné dobrotě povolal mezi tisíce muži k tvému následování a k vznešené důstojnosti kněžství, prosím tě, abys mi dal svoji božskou sílu, abych mohl správně plnit svou službu. Úpěnlivě tě žádám, Pane Ježíši, abys ve mně dnes a vždycky znovu oživoval tvou milost, která mi byla udělena prostřednictvím vkládání rukou biskupa. Ó, nejmocnější lékaři duší, uzdrav mě tak, abych znovu neupadl do neřestí, vyvaroval se každého hříchu a žil podle tvého zalíbení až do okamžiku mé smrti. Amen.

Modlitba za vyprošení milosti pro zachovávání čistoty

Pane Ježíši Kriste, ženichu mé duše, rozkoši mého srdce, srdce mé a duše má, před tebou poklekám, prosím tě a úpěnlivě tě vzývám s celou vroucností, abys mi dal každý den vytrvat a růst v pravé víře. Proto, nejsladší Ježíši, ať zapudím každou bezbožnost, ať mi jsou

neustále cizí tělesné touhy a pozemské žádosti, které bojují proti duši a ať s tvou pomocí plně zachovávám čistotu.

Ó, nejsvětější a nejčistší Panno Maria, Panno panen, naše nejmi-
lejší Matko, očišťuj každý den mou duši, vyprošuj pro mě svatou Pá-
novu bázeň a zvláštní nedůvěru v mé vlastní síly.

Svatý Josefe, ochránce Mariina panenství, ochraňuj mou duši od
každého hříchu.

Vy, všechny svaté panny, které všude následujete Beránka Božího,
povzbudte mě vždy, abych nehřešil myšlením, slovy a skutky a nikdy
se neodloučil od Nejčistšího Srdce Ježíšova. Amen.

5. VŠEOBECNÝ DEKRET KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY O ZLOČINU, KTERÝ SE TÝKÁ POKUSU O SVÁTOSTNÉ SVĚCENÍ ŽENY

Kongregace pro nauku víry v zájmu obrany podstaty a platnosti kněžského svěcení na základě zvláštní pravomoci udělené nejvyšší církevní autoritou (srov. kán. 30 CIC) na řádném zasedání z 19. prosince 2007 ustanovila:

Při zachování ustanovení kán. 1378 Kodexu kanonického práva upadá do exkomunikace *latae sententiae*, vyhrazené Apoštolskému stolci jak ten, kdo by se pokusil udělit svátost svěcení ženě, tak dotyčná žena, která by se pokusila svátost svěcení přijmout.

Pokud ten, kdo by se pokusil udělit svátost svěcení ženě, nebo žena, která by se pokusila přijmout svátost svěcení, je věřícím podléhajícím *Kodexu kánonů východních církví*, při zachování ustanovení kán. 1443 tohoto Kodexu bude potrestán větší exkomunikací, jejíž odnětí je vyhrazeno Apoštolskému stolci (srov. kán. 1423 CCEO).

Tento dekret vstupuje bezodkladně v platnost dnem jeho vydání v *L'Osservatore Romano*.¹

kard. WILLIAM LEVADA
prefekt

✠ ANGELO AMATO, S.D.B.
*titulární arcibiskup ze Sily
sekretář*

¹ L'Osservatore Romano, 30. května 2008.

6. VYHLÁŠENÍ ROKU SV. PAVLA

PAPEŽSKÁ BAZILIKA
SV. PAVLA ZA HRADBAMI
ARCIKNĚZ

Vatikán 1. října 2007

Č.j. 511/07

Předsedům biskupských konferencí, synodů a shromáždění biskupů

Vaše Excelence,

při slavení prvních nešpor slavnosti sv. Petra a Pavla dne 28. června 2007 v papežské bazilice sv. Pavla za hradbami oznámil Svätý otec Benedikt XVI. celému světu svůj úmysl věnovat rok sv. Pavlovi a připomenout tak symbolické dvoutisíciletí od narození apoštola národů.

Tento rok bude zahájen 28. června 2008 a skončí 29. června 2009.

Apoštolův hrob se již téměř dva tisíce let nachází pod papežským oltářem v bazilice. Nedávné výzkumy zde potvrdily existenci velkého mramorového sarkofágu, z něhož je nyní jedna strana odkryta a lidé ji mohou vidět.

Při vyhlášení Roku sv. Pavla během prvních nešpor řekl Svätý otec toto:

„Drazí bratři a sestry, tak jako na počátku i dnes potřebuje Kristus apoštoly připravené obětovat sebe samé. Potřebuje svědky a mučedníky jako byl sv. Pavel, nejprve násilný pronásledovatel křesťanů, který na cestě do Damašku spadl na zem oslněn božským světlem, bez

zaváhání přešel na stranu Ukřižovaného a bez nároků jej následoval. Žil a pracoval pro Krista, pro něj trpěl i zemřel. Jak aktuální je dnes jeho příklad!

A právě proto mám to potěšení oficiálně oznámit, že apoštolu Pavlovi věnujeme zvláštní jubilejní rok od 28. června 2008 do 29. června 2009 u příležitosti dvou tisíc let od jeho narození, které historikové kladou mezi léta 7 a 10 po Kristu.

„Rok sv. Pavla“ bude možné slavit především v Římě, kde je pod papežským oltářem této baziliky už dvacet století uložen sarkofág, který podle jednomyslného mínění odborníků a nepochybné tradice uchovává ostatky apoštola Pavla.

V této papežské bazilice a přilehlém benediktinském opatství se bude konat řada liturgických, kulturních a ekumenických akcí i různých pastoračních a společenských iniciativ, inspirovaných pavlovskou spiritualitou.

Zvláštní pozornost bude navíc věnována kajícím poutím konaným k apoštolovu hrobu, aby zde poutníci získali duchovní užitek. Probíhat budou studijní sympozia a vyjdou zvláštní publikace o pavlovských textech, aby tak ono nezměrné bohatství nauky, kterou obsahují, mohlo být jako skutečný odkaz lidstva vykoupeného Kristem přístupně co nejširšímu okruhu lidí.

Podobné iniciativy, pořádané řeholními či vzdělávacími instituty, které nesou jméno sv. Pavla nebo se inspiřují jeho osobou a učením, budou též probíhat ve všech částech světa v diecézích a na poutních místech.

Kromě toho je zde také jeden aspekt, kterému je během různých oslav pavlovského dvoutisíciletí třeba věnovat zvláštní pozornost: mám na mysli ekumenickou dimenzi. Apoštol národů, který se plně zasadil pro šíření radostné zvěsti všem národům, byl naprosto oddán jednotě a svornosti všech křesťanů.

Kéž nás při oslavách tohoto dvoutisíciletí vede, chrání a pomáhá nám dělat pokroky při pokorném a upřímném hledání plné jednoty všech údů mystického Těla Kristova. Amen.“

Rok sv. Pavla nabídne příležitost zejména k:

- znovuobjevení postavy apoštola Pavla, jeho činnosti a velkých cest, zvláště podle podání sv. Lukáše ve Skutcích apoštolů,
- opětovnému čtení jeho četných listů adresovaných prvním křesťanským společenstvím,
- znovuprožití raného období naší církve,
- hlubšímu pohledu na Pavlovu bohatou nauku určenou pohanům a meditaci na jeho silnou spiritualitu víry, naděje a lásky,
- poutím směřujícím k jeho hrobu a na další místa s ním spojená,
- obnovení naší osobní víry a naší úlohy v dnešní církvi ve světle jeho učení,
- modlitbě a snaze o to, aby všichni křesťané našli „plnou jednotu všech údů Kristova mystického Těla“.

Tyto významné události je třeba mít na paměti. Rád bych Vás též informoval o tom, že již brzy budou zprovozněny webové stránky baziliky sv. Pavla za hradbami (přístupné z webu Vatikánu: www.vatican.va / www.annopaolino.org). Zde budou umístěny nezbytné informace k přípravě a účasti na oslavách dvoutisíciletí včetně programů a událostí, možnosti zamluvit pouť, návštěvu či bohoslužbu v bazilice sv. Pavla za hradbami.

Během oslav dvoutisícího výročí máme zde v Římě tu čest přivítat poutníky ze všech světadílů. Jsem si jistý, že i mnohé z vašich diecézí budou chtít vyslat své poutníky ke hrobu apoštola národů. Pro nás bude velikou pomocí, dozvíme-li se o těchto záměrech co nejdříve. Kontaktovat můžete asistenta, který má organizaci oslav Roku sv. Pavla na starosti:

P. Olivier Plichon

e-mail: info@annopaolino.org

tel.: +39-06-540.93.74

fax: +39-06-540.74.049

adresa:

Basilica Papale di San Paolo fuori le Mura

00120 Città del Vaticano

Těším se na radostné setkání a ujišťuji Vás, Vaše excelence, vzpomínkou při modlitbě u hrobu apoštola národů.

kard. ANDREA DI MONTEZEMOLO,
arcikněz baziliky sv. Pavla za hradbami

7. DEKRET APOŠTOLSKÉ PENITENCIÁRIE O UDÍLENÍ ZVLÁŠTNÍCH ODPUSTKŮ V ROCE SV. PAVLA 28. ČERVNA 2008 – 29. ČERVNA 2009

URBIS ET ORBIS DECRETUM

**U příležitosti dvoutisíciletého výročí od narození sv. Pavla,
apoštola, budou uděleny zvláštní odpustky.**

U příležitosti blížící se liturgické slavnosti Apoštolských knížat chce Svätý otec, v rámci své pastorační péče, zavčas poskytnout věřícím duchovní poklady pro jejich posvěcení, aby tak mohli v této milostiplné a příhodné době upevnit svá předsevzetí týkající se nadpřirozené spásy, a to již od prvních nešpor uvedené slavnosti, určené zejména ke cti Apoštola národů, jehož dvoutisícileté výročí pozemského narození si připomeneme.

Římský biskup nabízí univerzální církvi dar odpustků, který skutečně usnadňuje dosažení většího vnitřního očistění. Toto očistění oslavuje blaženého apoštola Pavla, upevňuje v srdcích věřících nadpřirozený život a láskyplně je vede k tomu, aby nesly plody dobrých skutků.

Apoštolská Penitenciárie, pověřená Svätým otcem přípravou a vydáním dekretu o poskytování a získávání odpustků v průběhu celého Roku sv. Pavla, poskytuje tímto dekretem, vydaným v souladu s práním papeže, následující milosti:

I. – Všem jednotlivým věřícím křesťanům, kteří opravdově litují svých hříchů, jsou náležitě očistěni svátostí pokání a posíleni svätým přijímáním, kteří se s úctou vydají na pouť do papežské baziliky sv. Pavla za hradbami na ulici Ostiense a pomodlí se na úmysl Sva-

tého otce, jsou přiznány a uděleny *plnomocné odpustky* časného trestu za jejich hříchy, poté co obdrželi svátostné odpuštění hříchů a prominutí svých nedostatků.

Plnomocné odpustky budou moci získat věřící křesťané jak pro sebe, tak pro zemřelé, a to tolikrát, kolikrát splní předepsané úkony; v platnosti zůstává norma, podle které je možné získat plnomocné odpustky pouze jednou za den.

Aby modlitby, které se konají během těchto posvátných návštěv, intenzivněji vedly a povzbuzovaly duše věřících k uctívání památky sv. Pavla, bylo stanoveno a nařízeno následující: každý věřící se kromě svých modliteb před oltářem s Nejsvětější svátostí, podle své zbožnosti, vydá ke konfesnímu oltáři, kde se upřímně pomodlí Otčenáš a Vyznání víry a připojí invokace ke cti Blahoslavené Panny Marie a sv. Pavla. Tato úcta musí být neustále úzce spojena s památkou Knížete apoštolů sv. Petra.

II. – Věřící křesťané různých místních církví po splnění běžných podmínek (svátost smíření, svaté přijímání a modlitba na úmysly Svatého otce), s vyloučením jakékoliv náklonnosti k hříchu, mohou získat *plnomocné odpustky*, když se budou účastnit veřejného posvátného obřadu nebo pobožnosti ke cti Apoštola národů; ve dnech slavnostního zahájení a ukončení Roku sv. Pavla na všech posvátných místech; v ostatní dny stanovené místním biskupem na posvátných místech zasvěcených sv. Pavlu a ve prospěch věřících i na jiných místech, určených biskupem.

III. – Věřící, kterým brání nemoc nebo jiná legitimní a zřejmá příčina, vždy s duší zbavenou jakéhokoliv hříchu a s předsevzetím, že splní běžné podmínky hned, jakmile to bude možné, mohou také získat *plnomocné odpustky*, když se duchovně připojí k některé jubilejní oslavě ke cti sv. Pavla a obětují Bohu své modlitby a utrpení za jednotu křesťanů.

Kněží, kteří byli příslušnou církevní autoritou pověřeni zpovídáním, by měli přijmout věřící vstřícně a velkodušně, aby jim tak usnadnili obdržení všech potřebných milostí.

Tento dekret platí pouze během Roku sv. Pavla. Jakékoli opačné ustanovení není překážkou.

Vydáno v Římě, v sídle Apoštolské Penitenciárie, dne 10. května, 2008 let od vtělení Páně, na vigilií Seslání Ducha Svatého.

kard. JAMES FRANCIS STAFFORD
vrchní penitenciář

✠ GIANFRANCO GIROTTI, O.F.M.Conv.
titulární biskup z Mety, regent

III.

DOKUMENTY A SDĚLENÍ ČBK

1. OFICIÁLNÍ NÁZVY VATIKÁNSKÝCH DIKASTERIÍ¹

I. OBECNÉ NORMY – NORMAE GENERALES

ÚŘAD PRO PRÁCI APOŠTOLSKÉHO STOLCE
Officium Laboris Apostolicae Sedis
(*Ufficio del Lavoro della Sede Apostolica*)

II. STÁTNÍ SEKRETARIÁT – SECRETARIA STATUS

STÁTNÍ SEKRETARIÁT – Secretaria Status – (*Segretaria di Stato*)
– dělí se na dvě sekce:
první sekce – sectio prior (*prima sezione*)
druhá sekce – sectio altera (*seconda sezione*)

III. KONGREGACE – CONGREGATIONES – (*Congregazioni*)

KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY – Congregatio pro Doctrina Fidei
(*Congregazione per la Dottrina della Fede*)
– jejími součástmi jsou:
PAPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISE – Pontificia Commissio Biblica
(*Pontificia Commissione Biblica*)
MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE
Commissio Theologica Internationalis
(*Commissione Teologica Internazionale*)

¹ Oficiální český překlad názvů vatikánských dikasterií byl schválen na 92. zasedání stálé rady ČBK dne 11. března 2008.

KONGREGACE PRO VÝCHODNÍ CÍRKVE
Congregatio pro Ecclesiis Orientalibus
(*Congregazione per le Chiese Orientali*)

KONGREGACE PRO BOHOSLUŽBU A SVÁTOSTI
Congregatio de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum
(*Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti*)

KONGREGACE PRO BLAHOŘEČENÍ A SVATOŘEČENÍ
Congregatio de Causis Sanctorum
(*Congregazione delle Cause dei Santi*)

KONGREGACE PRO BISKUPY – Congregatio pro Episcopis
(*Congregazione per i Vescovi*)

– součástí je:

PAPEŽSKÁ KOMISE PRO LATINSKOU AMERIKU
Pontificia Commissio pro America Latina
(*Pontificia Commissione per l'America Latina*)

KONGREGACE PRO EVANGELIZACI NÁRODŮ
Congregatio pro Gentium Evangelizatione
(*Congregazione per l'Evangelizzazione dei Popoli*)

– jejími součástmi jsou:

NEJVYŠŠÍ RADA PAPEŽSKÝCH MISIJNÍCH DĚL
Comitatus Supremus Pontificiis Missionalibus Operibus
et Unioni regendis

(*Comitato Supremo delle Pontificie Opere Missionarie*)

**VYŠŠÍ RADA PRO ŘÍZENÍ PAPEŽSKÝCH MISIJNÍCH DĚL:
ŠÍŘENÍ VÍRY, SV. APOŠTOLA PETRA, DÍLO DĚTÍ, MISIJNÍ UNIE**
Pontificalium Operum Missionalium a Propagatione Fidei,
a S. Petro Apostolo, a Sancta Infantia et Unionis Missionalis
Consilium Superius

(*Consiglio Superiore delle Pontificie Opere Missionarie della
Propagazione della Fede di San Pietro Apostolo della Santa
Infanzia e dell'Unione Missionaria*)

PAPEŽSKÉ MISIJNÍ DÍLO ŠÍŘENÍ VÍRY

Pontificium Opus Missionale a Propagatione Fidei

(Pontificia Opera Missionaria della Propagazione della Fede)

PAPEŽSKÉ MISIJNÍ DÍLO SV. APOŠTOLA PETRA

Pontificium Opus Missionale a Sancto Petro Apostolo

(Pontificia Opera Missionaria di San Pietro Apostolo)

PAPEŽSKÉ MISIJNÍ DÍLO DĚTÍ

Pontificium Opus Missionale a Sancta Infantia

(Pontificia Opera Missionaria della Santa Infanzia o Infanzia Missionaria)

PAPEŽSKÁ MISIJNÍ UNIE

Pontificia Unio Missionalis

(Pontificia Unione Missionaria)

KONGREGACE PRO KLÉRUS – Congregatio pro Clericis

(Congregazione per il Clero)

KONGREGACE PRO SPOLEČNOSTI ZASVĚCENÉHO ŽIVOTA A SPOLEČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA

Congregatio pro Institutis vitae consecratae et Societatibus vitae apostolicae

(Congregazione per gli Istituti di Vita Consacrata e le Società di Vita Apostolica)

KONGREGACE PRO KATOLICKOU VÝCHOVU (SEMINÁŘE A STUDIJNÍ INSTITUTY)

Congregatio de Institutione Catholica (de Seminariis atque Studiorum Institutis)

(Congregazione per l'Educazione Cattolica /dei Seminari e degli Istituti di Studi/)

IV. TRIBUNÁLY – TRIBUNALIA – *(Tribunali)*

APOŠTOLSKÁ PENITENCIÁRIE – Paenitentiaría Apostolica

(Penitenzieria Apostolica)

NEJVYŠŠÍ TRIBUNÁL APOŠTOLSKÉ SIGNATURY
Supremum Tribunal Signaturae Apostolicae
(*Supremo Tribunale della Segnatura Apostolica*)

TRIBUNÁL ŘÍMSKÉ ROTY – Tribunal Rotae Romanae
(*Tribunale della Rota Romana*)

V. PAPEŽSKÉ RADY – Pontificia Consilia
(*Pontifici Consigli*)

PAPEŽSKÁ RADA PRO LAIKY – Pontificium Consilium pro Laicis
(*Pontificio Consiglio per i Laici*)

PAPEŽSKÁ RADA PRO JEDNOTU KŘEŠŤANŮ
Pontificium Consilium ad Unitatem Christianorum fovendam
(*Pontificio Consiglio per la Promozione dell'Unita dei Cristiani*)
– podléhá jí:

KOMISE PRO NÁBOŽENSKÉ VZTAHY S ŽIDY – Commissione per i Rapporti Religiosi con l'Ebraismo

PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU – Pontificium Consilium pro Familia
(*Pontificio Consiglio per la Famiglia*)

PAPEŽSKÁ RADA „JUSTITIA ET PAX“
Pontificium Consilium de Iustitia et Pace
(*Pontificio Consiglio della Giustizia e della Pace*)

PAPEŽSKÁ RADA „COR UNUM“ – Pontificium Consilium „Cor Unum“
(*Pontificio Consiglio „Cor Unum“*)

PAPEŽSKÁ RADA PRO PASTORACI MIGRANTŮ A LIDÍ MIMO DOMOV
Pontificium Consilium de Spirituali Migrantium atque Itinerantium Cura
(*Pontificio Consiglio della Pastorale per i Migranti e gli Itineranti*)

PAPEŽSKÁ RADA PRO PASTORACI ZDRAVOTNÍKŮ

Pontificium Consilium pro Valetudinis Administris (pro Pastoralis Valetudinis Cura)

(Pontificio Consiglio per gli Operatori Sanitari /per la Pastorale della Salute/)

PAPEŽSKÁ RADA PRO VÝKLAD LEGISLATIVNÍCH TEXTŮ

Pontificium Consilium de Legum Textibus

(Pontificio Consiglio per i Testi Legislativi)

PAPEŽSKÁ RADA PRO MEZINÁBOŽENSKÝ DIALOG

Pontificium Consilium pro Dialogo inter Religiones

(Pontificio Consiglio per il Dialogo Interreligioso)

– podléhá jí:

KOMISE PRO NÁBOŽENSKÉ VZTAHY S MUSLIMY – Commissione per i Rapporti Religiosi con i Musulmani

PAPEŽSKÁ RADA PRO KULTURU

Pontificium Consilium de Cultura

(Pontificio Consiglio della Cultura)

PAPEŽSKÁ RADA PRO SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY

Pontificium Consilium de Communicationibus Socialibus

(Pontificio Consiglio delle Comunicazioni Sociali)

VI. PAPEŽSKÉ KOMISE – (Pontificie Commissioni)

PAPEŽSKÁ KOMISE PRO KULTURNÍ DĚDICTVÍ CÍRKVE

Pontificia Commissio de Bonis Culturalibus Ecclesiae

(Pontificia Commissione per i Beni Culturali della Chiesa)

PAPEŽSKÁ KOMISE PRO ARCHEOLOGII

Pontificia Commissio de Sacra Archaeologia

(Pontificia Commissione di Archeologia Sacra)

PAPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISE – Pontificia Commissio Biblica
(*Pontificia Commissione Biblica*)

PAPEŽSKÁ KOMISE „ECCLESIA DEI“
Pontificia Commissio Ecclesia Dei
(*Pontificia Commissione „Ecclesia Dei“*)

MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE
Commissio Theologica Internationalis
(*Commissione Teologica Internazionale*)

VII. ÚŘADY – OFFICIA – (*Uffici*)

POKLADNA APOŠTOLSKÉHO STOLCE – Camera Apostolica
(*Camera Apostolica*)

SPRÁVA MAJETKU APOŠTOLSKÉHO STOLCE
Administratio Patrimonii Sedis Apostolicae
(*Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica*)

PREFEKTURA EKONOMICKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ APOŠTOLSKÉHO STOLCE
Praefectura rerum oeconomicarum Sanctae Sedis
(*Prefettura degli Affari Economici della Santa Sede*)

VIII. OSTATNÍ INSTITUCE ŘÍMSKÉ KURIE **CETERA CURIAE ROMANAE INSTITUTA** (*Altri Organismi della Curia Romana*)

PREFEKTURA PAPEŽSKÉHO DOMU – Pontificalis Domus
(*Prefettura della Casa Pontificia*)

ÚŘAD PRO PAPEŽSKÉ BOHOSLUŽBY
Officium de Liturgicis Celebrationibus Summi Pontificis
(*Ufficio delle Celebrazioni Liturgiche del Sommo Pontefice*)

IX. INSTITUTE PATŘÍCÍ APOŠTOLSKÉMU STOLCI
INSTITUTIONES SANCTAE SEDI ADHAERENTES
(Istituzioni collegate con la Santa Sede)

VATIKÁNSKÝ TAJNÝ ARCHIV – Archivio Segreto Vaticano

VATIKÁNSKÁ APOŠTOLSKÁ KNIHOVNA
Bibliotheca Apostolica Vaticana
(Biblioteca Apostolica Vaticana)

PAPEŽSKÁ AKADEMIE VĚD – Scientiarum Academia Pontificia
(Pontificia Accademia delle Scienze)

VATIKÁNSKÁ TISKÁRNA – Typographia Polyglotta Vaticana
(Tipografia Vaticana)

VATIKÁNSKÉ NAKLADATELSTVÍ A KNIHKUPECTVÍ
Officina libraria editoria Vaticana
(Libreria Editrice Vaticana)

L'OSSERVATORE ROMANO – periodikum

VATIKÁNSKÝ ROZHLAS – Statio Radiophonica Vaticana
(Radio Vaticana)

VATIKÁNSKÉ TELEVIZNÍ STUDIO – Centrum Televisificum Vaticanum
(Centro Televisivo Vaticano)

STAVEBNÍ HUŤ BASILIKY SV. PETRA – Fabrica Sancti Petri
(Fabrica di San Pietro)

APOŠTOLSKÁ DOBROČINNÁ POKLADNA – Eleemosynaria Apostolica
(Elemosineria Apostolica)

2. DOKUMENT RADY IUSTITIA ET PAX: EKONOMIE A ŠTĚSTÍ: VÍCE NEMUSÍ BÝT VŽDY LÉPE

Člověk touží po štěstí. Štěstí bývá běžně spojováno s blahobytem a blahobyt zase s výší osobních příjmů. Jako by tu platila přímá úměra: čím vyšší bude růst příjmů (v národohospodářské terminologii růst hrubého domácího produktu, HDP), tím dříve dosáhneme kýženého štěstí. Platí však skutečně přímý vztah mezi mírou štěstí a rostoucími příjmy?

Dlouhodobé empirické výzkumy vztahu mezi štěstím a výší příjmu nenabízejí na položenou otázku jednoznačnou odpověď. Skupiny s nejvyšším sociálním postavením v určité zemi se v danou chvíli cítí v průměru šťastnější než skupiny se statusem nejnižším. Napříč světem však těsná vazba mezi štěstím a bohatstvím neexistuje – obyvatelé chudých zemí nebývají nutně méně šťastni než obyvatelé zemí bohatších. Pro relativně chudé země platí, že vzestup HDP vede k silnějšímu pocitu štěstí. Ve skupině bohatých zemí se však růst HDP do růstu pociťovaného štěstí přímočaře nepromítá. Hypotéza „čím více, tím lépe“ vykazuje v konfrontaci z empirickou zkušeností prokazatelné trhliny.

Kde tkví příčiny těchto trhlin? Nezanedbatelným faktorem narušujícím harmonii mezi štěstím a výší příjmu jsou v bohatých zemích především tzv. „environmentální“ negativní externality. Stručně řečeno cena tržní produkce mnohdy vůbec, mnohdy nepřiměřeně málo zohledňuje náklady na obnovu výrobou a distribucí poškozovaného životního prostředí. Ve společnostech nadbytku, kde je další zvyšování produkce zákonitě doprovázeno znehodnocováním kvality života (exhalacemi, odpady, hlukem...), bývá uspokojení plynoucí z dodatečných příjmů přirozeně nižší než v relativně chudých regionech, kde je prioritou číslo jedna starost o zajištění základních životních potřeb.

Negativní externality v sociální ekologii jsou méně viditelné a obtížněji měřitelné, nikoliv však méně důležité. Ekonomická teorie tra-

dičně pracuje s lidským jedincem pouze ve dvou rolích: v roli výrobního činitele (spolu s půdou a kapitálem vytváří ekonomické hodnoty) a v roli spotřebitele. Nehledejme v tomto redukcionistickém pojetí zlý úmysl: osvědčilo se jako praktické v dobách, kdy požadavky kladené na úspěšné fungování člověka v hospodářském a sociálním systému nebyly tak extrémní jako dnes.

Enormní a trvalý tlak na produktivitu práce, jehož jsme v posledních desetiletích svědky, nepochybně vylepšuje hospodářské výsledky firem a těší jejich majitele. V dlouhodobé perspektivě však v sobě skrývá nemalá rizika. Pracovní trh se polarizuje: na jedné straně spektra roste skupina přetížených a stresovaných pracovníků, jimž relativně rychle rostou příjmy za cenu rezignace na volný čas a sociální (nikoliv nutně společenský) život. Na druhé straně spektra roste počet dlouhodobě nezaměstnaných a nezaměstnatelných jedinců, kteří neobhájili své místo na slunci a zůstávají i s rodinami odkázáni na sociální dávky. Individuální i společenské náklady nezaměstnaností strmě rostou v případech, kdy se stává regionálním fenoménem. K čemu jsou dobře vydělávajícímu člověku stále rostoucí příjmy, nemá-li čas, aby je v klidu užil ku prospěchu svému, své rodiny a komunity? K čemu je dlouhodobě nezaměstnanému zjištění, že HDP v jeho zemi roste rekordním tempem? V jakém rozsahu znehodnocují přínos vyššího HDP pro štěstí lidí hospodářským růstem vyvolané dodatečné výdaje na potírání kriminality, sociální a zdravotní péči?

Možná nás napadne, že ke zvýšení míry subjektivně pocíťovaného štěstí frustrovaných „úspěšných“ by stačilo, aby zvolnili své pracovní tempo, třeba i za cenu mírného snížení příjmové hladiny. Bohužel, jak upozorňuje mj. nositel Nobelovy ceny za ekonomii P. A. Samuelson, podobná „výměna“ nebývá často možná. S rostoucím průměrným příjmem se totiž zvyšuje i riziko jeho podstatné, nekontrolovatelné ztráty. Cesty „nahoru“ a „dolů“ v kariéře zpravidla nejsou symetrické. „Nahoru“ se šplháme pomalu a po stupíncích, dolů padáme rychle (a pád bývá tím tvrdší, s čím vyšší pozice člověk padá).

Závažným negativním důsledkem silného tlaku na úspěšnou pracovní kariéru mužů i žen je demografické a populační chování lidí. Vnímání dítěte jako „luxusního statku“, dlouhodobé investice či dokonce „předmětu dlouhodobé spotřeby“, který si „zatím nemůžeme

dovolit“ vede ke skrytému ale stále citelnějšímu deficitu v oblasti „lidského kapitálu“ a v dlouhodobém výhledu ohrožuje reprodukci euroamerické civilizace. Nízký počet nově narozených dětí podlamuje udržitelnost průběžně financovaných penzijních systémů, nestabilita rodičovských svazků komplikuje hodnotové a citové zrání budoucích generací. A přirozeně se nepříznivě odráží i v míře jimi prožívaného štěstí.

Ekonomická teorie se pokouší empiricky zjištěnou nedostatečnost hrubého domácího produktu jako ukazatele míry dosaženého štěstí napravit např. tím, že vedle tradiční ekonomické kategorie statků („goods“) zavádí do analýzy i tzv. zvláštní statky: pozice („positional goods“) a vztahy („relational goods“). Koncept „positional goods“ souvisí s konkurenčním chováním lidí, usilujících o získání vysoké společenské pozice, společenské prestiže. Vedlejším důsledkem probíhající tvrdé soutěže o omezený počet „V.I.P.“ pozic ve společnosti jsou závažné škody typu plýtvání vzácnými zdroji či eroze sociální soudržnosti. Soutěž o pozici statky na jedné straně napomáhá růstu HDP, na straně druhé však současně poškozují „sociální ekologii“ společnosti. Má negativní dopad na „relational goods“. Koncept „relational goods“ postihuje oblast kvality mezilidských vztahů. Tyto statky jsou sice neviditelné, nehmatatelné a přímo neměřitelné, pro intenzitu subjektivního pocitu štěstí jsou však velmi podstatné.

V klasické ekonomii postavené na principu vyrovnanosti má dáti – dal a na racionální kalkulaci homo oeconomicus, maximalizujícího v každém okamžiku „goods“ a „positional goods“, chybí prostor pro docenění významu mezilidských vztahů. Jakmile však byznys začneme zkoumat jako opakovanou hru, všimneme si, že chování obchodních partnerů, klientů, zaměstnanců i zaměstnavatelů je ovlivňováno historií jejich hry, neboť vnitřní modely světa „hráčů“ jsou nevyhnutelně poznamenány jejich zkušenostmi z předešlých kol. Dlouhodobé opakování transakcí přidává k formálním vztahům v byznysu neformální rysy, které umožňují budovat sítě a struktury vztahů vzájemné důvěry. Důvěra je typickým pozitivním vztahem, „relačním dobrem“, na důvěře stojí (a s její ztrátou padá) existence řady korporací operujících zdánlivě jen na klasických tržních principech. (Firmy z finančního sektoru si bývají dobře vědomy této skutečnosti, které

do posílení vzájemné důvěry ve společnosti mnohdy cíleně investují.) V u nás zatím málo známých družstvech „ekonomie společenství“, je vytváření statků přímo vázána podmínkou nepoškozovat vztahy, a to ani mezi členy komunity, ani navenek (vůči klientům, životnímu prostředí, širšímu okolí). Vztahy vzájemnosti v těchto družstvech tvoří skutečný základ, nikoliv jen přílepek hospodaření.

Staletá lidská zkušenost učí, že více bývá většinou i lépe. Nespočívá tajemství štěstí mj. v poznání, že tomu tak nemusí být vždy?

Praha 15. listopadu 2007

✠ Mons. VÁCLAV MALÝ, biskup
předseda Rady Iustitia et Pax při ČBK

IV.

3. EVROPSKÉ EKUMENICKÉ SETKÁNÍ SIBIU, RUMUNSKO 5.–9. ZÁŘÍ 2007

1. ZAHAJOVACÍ PROJEV PAPEŽE BENEDIKTA XVI.

Sibiu, středa 5. září 2007
Zahájení

Kardinálovi Péterovi Erdö, prezidentovi *Rady evropských biskupských konferencí*

a

pastorovi Jean-Arnoldovi de Clermont, prezidentovi *Konference evropských církví*

Ze srdce zdravím všechny delegáty a účastníky *3. evropského ekumenického setkání* v Sibiu, které se zabývá důležitým tématem pro reevangelizaci Evropy – „Světlo Kristovo svítí na všechny lidi; naděje na obnovu a jednotu v Evropě“ – a které si dalo za úkol „v ukřižovaném a zmrtvýchvstalém Kristu znovu poznat nové Světlo pro cestu smíření mezi křesťany v Evropě“.

Zdravím každého z vás a skrze vás posílám svůj pozdrav Radě evropských biskupských konferencí a Konferenci evropských církví. Chovám upřímnou naději, že toto důležité setkání přispěje k pokroku na cestě ekumenismu, k znovunalezení plné a viditelné jednoty všech křesťanů. Je to moje pastorační priorita, které od počátku svého pontifikátu věnuji velkou pozornost. Starost o viditelnou jednotu křesťanů je podstatná pro to, aby Světlo Kristovo mohlo svítit všem lidem.

II. vatikánský koncil, jak to vyjádřil můj ctihodný předchůdce papež Jan Pavel II., nezvratně zavázal katolickou církev k tomu, aby se vydala po cestě ekumenismu, a tak naslouchala Duchu Pána, který nás učí číst pozorně „znamení doby“.¹ Věřit v Krista znamená chtít

¹ Srov. JAN PAVEL II. Encyklika o ekumenickém úsilí *Ut unum sint* (25. května 1995), č. 3. Praha: Zvon, 1995.

jednotu; chtít jednotu znamená chtít církev.² S tímto vědomím bude katolická církev kráčet vždy s plnou důvěrou vpřed na cestě jednoty a společenství mezi křesťany.³

Kolik takových „znamení doby“ nás povzbudilo a podpořilo na této cestě v uplynulých desetiletích a při předcházejících evropských ekumenických setkáních v Bazileji (1989) a Štýrském Hradci (1997) až po podepsání Ekumenické charty ve Štrasburku (2001)! Také četná ekumenická setkání a slavnosti spolu s trpělivým teologickým dialogem na místní i mezinárodní úrovni přinesly povzbudivá znamení a znovu více rozšířily povědomí o církvi jako tajemství jednoty.⁴ Opravdový dialog vznikne teprve tam, kde není pouze slovo, ale kde je zároveň naslouchání a kde se v tomto naslouchání uskutečňuje setkávání, v setkávání vztah a ve vztahu pak porozumění jakožto prohloubení a proměna našeho křesťanství. Dialog se netýká pouze sféry vědění a toho, co bychom mohli dělat. Zabývá se spíše věřícím člověkem a Pánem v našem středu.

V našem úsilí jsou směrodatné dva prvky: dialog pravdy a setkání ve znamení bratrství. Ty potřebují jako svůj základ duchovní ekumenismus. Už II. vatikánský koncil prohlásil: „Toto obrácení srdce a svatost života spolu se soukromými i veřejnými modlitbami za jednotu křesťanů je třeba považovat za duši celého ekumenického hnutí.“⁵ Modlitba za jednotu představuje královskou cestu k ekumenismu. Vede křesťany Evropy k novému pohledu na Krista a jednotu jeho církve. Dále pak pomáhá tomu, aby se s odvahou stavěli k bolestným vzpomínkám z minulosti a také k sociálním břemenům období dnešního drtivě převládajícího relativismu. V každé době byli muži a ženy modlitby, k nimž patřili četní mučedníci víry všech vyznání, hlavní tvůrci smíření a jednoty. Oni k hledání cesty smíření a jednoty inspirovali rozdělené křesťany.

My, křesťané, si musíme být vědomi své úlohy dát Evropě a světu hlas toho, který říká: „Já jsem světlo světa. Kdo mě následuje, nebu-

² Srov. *tamtéž*, č. 9.

³ Srov. *tamtéž*, č. 2.

⁴ Srov. JAN PAVEL II. *Novo millennio ineunte*, č. 48.

⁵ UR 8.

de chodit v temnotě, ale bude mít světlo života“ (Jan 8, 12). Je to náš úkol, nechat zářit Světlo Kristovo skrze dnešní muže a ženy: ne své vlastní světlo, ale Světlo Kristovo. Vyprošujme si od Boha jednotu a mír pro všechny lidi v Evropě a vyjádřeme svoji připravenost pracovat společně na opravdovém společenském rozvoji tohoto kontinentu na Východě i Západě. Při tomto setkání v Sibiu bude jistě možnost získat cenné poznatky k pokračování a prohlubování zvláštního povolání Evropy, které pak mohou pomoci k vytvoření lepší budoucnosti jejích národů.

Přeji třetímu evropskému ekumenickému setkání v Sibiu, aby se na něm podařilo vytvořit prostor pro setkání jednoty v oprávněné rozmanitosti. V atmosféře vzájemné důvěry a vědomí, že naše společné kořeny jsou mnohem hlubší než naše rozdělení, bude možné prolomit falešnou soběstačnost, překonat odcizení a duchovně prožívat společný základ víry. Evropa potřebuje místa setkávání a duchovně vedených zkušeností jednoty víry. Prosím Boha, aby vaše setkání v Sibiu takovým místem působením svého Ducha učinil.

Ať Světlo Kristovo ozáří cestu evropského kontinentu! Ať Bůh žehná vašim rodinám, společenstvím, církvím a všem těm, kteří se v jakémkoli regionu Evropy nazývají Kristovými učedníky.

Castel Gandolfo 20. srpna 2007

ZAHAJOVACÍ ZASEDÁNÍ KARD. WALTER KASPER

Sibiu, středa 5. září 2007
Zahájení

3. evropské ekumenické setkání
5. – 9. září 2007 v Sibiu/Hermannstadt
Zahajovací zasedání 5. září

kard. Walter Kasper

„Světlo Kristovo a církve“

Téma tohoto třetího ekumenického setkání, „Světlo Kristovo svítí na všechny“, je městu Sibiu/Hermannstadt takřka stříženo na míru. Již po staletí zde v Sedmihradsku žijí společně Maďari a Rumuni, pravoslavní, katolíci, řeckokatolíci a evangelíci. V tomto regionu se odrážejí téměř všechny evropské a ekumenické problémy. Nikoli nezaslouženě je Sibiu evropským kulturním hlavním městem roku 2007.

1. Složitá historie tohoto regionu ukazuje, že téma „Světlo Kristovo svítí na všechny“ není žádným lehce stravitelným pokrmem; naopak, provokuje k otázkám a ty pak u některých možná dokonce i k protestu. Svítí světlo Kristovo skutečně na všechny, také na nekřesťany, snad i na muslimy? Svítí těm, kteří o Ježíši Kristu nic nevědí a také těm, nikoli nemnohým v dnešní Evropě, kteří přestože o něm vědí, jeho poselství odmítají, kteří – jak říká Bible – mají raději tmu než světlo? (srov. Jan 3, 19). Svítí dokonce i těm, kteří pronásledují Ježíše Krista a ty, kdo v něj věří?

Opravdu, není to lehké a prosté téma. Přesto je to téma, které si nevymyslela nějaká moudrá ekumenická přípravná komise; jedná se o volný citát z prologu Janova evangelia. Mluví se tam o skutečném světle, které osvítí každého člověka a které přišlo na svět skrze Ježí-

še Krista (srov. Jan 1, 9). Ježíš Kristus se sám označuje jako „Světlo světa“ (Jan 8, 12). Musíme proto stanovené téma „Světlo Kristovo a církve“ napřed rozšířit na další rovinu „Světlo Kristovo a svět“.

Tím se ocitáme s naším tématem na pevné biblické půdě a já k tomu doplňuji: stojíme na společné pevné půdě. Neboť přese všechno, co rozlišuje pravoslavné, evangelické a katolické křesťany, nás spojuje víra v Ježíše Krista. Jako křesťané společně vyznáváme, že nám v Kristu bylo darováno Světlo života, že nám toto Světlo zazářilo v společném křtu, který církevní otcové popisovali jako osvícení (photismos). Společně vyznáváme v Krédu, že Ježíš Kristus je Světlo ze Světla, pravý Bůh z pravého Boha. Společně jej vyznáváme jako Spasitele a Vykupitele všech lidí a Spásu světa.

Připadá mi důležité, že se na začátku našeho setkání nezachytáváme rozdíly, které mezi námi jsou, ale připomínáme si naši společnou podstatu. Ekumenismus není pouze záležitostí pocitu sounáležitosti. Ekumenismus chce uskutečňovat víru v jednoho Boha, v jednoho Pána Ježíše Krista, v jeden křest a v jednu církev, kterou vyznáváme v společném Krédu. Ekumenické hnutí je – v souladu se základní formulací Světové rady církví – společenstvím církví, které vzývají Trojjediného Boha a vyznávají Ježíše jako Spasitele a Pána. Tento společný základ musíme v následujících dnech brát za výchozí míru a jím se musíme nechat inspirovat. Bez tohoto základu budeme stavět na písku a budeme stavět vzdušné zámky.

Dar ekumenismu, který nám byl dán, je skutečnost, že jsme poznali a znovuobjevili tento základní pocit sounáležitosti, že si vzájemně nejsme cizími či konkurenty, nýbrž bratry a sestrami v Kristu. Za tento dar nemůžeme být dostatečně vděční. Naši radost z tohoto daru nesmíme nechat pomínout, když se objeví neshody nebo problémy. Tuto radost bychom si neměli nechat vymluvit ani všemi těmi, pro které ekumenismus představuje fiasko. Pro nás je ekumenismus úkol, který jsme dostali od Ježíše Krista, který se modlil, aby všichni byli jedno (srov. Jan 17, 21); je to naléhavý příkaz Ducha Svatého¹ a odpověď na volání času. Napřáhli jsme vzájemně ruce vstříc a nechceme je už nikdy pustit.

¹ Srov. UR 4.

2. Tento poklad máme v nádobách hliněných (srov. 2 Kor 4, 7). Avšak i přes jeden společný základ, jímž je Ježíš Kristus, žijeme v oddělených církvích. Činíme tak proti Ježíšově vůli a proti jeho zákazu. Nesmíme proto rozkoly mezi námi brát jako samozřejmé, zvykat si na ně nebo je dokonce zastírat. Jsou v rozporu s Ježíšovou vůlí a tím i projevem hříchu; jsou selháním naší dějinné úlohy svědčit o Světle Kristově všem lidem a zasazovat se o jednotu a pokoj mezi všemi lidmi.

Svémi rozkoly jsme mnoha lidem světlo Ježíše Krista zastínili a věc Ježíše Krista učinili nevěrohodnou. Naše rozkoly – to lze dokázat historicky – spoluzavinily rozpory v Evropě a sekularizaci Evropy. Naše rozkoly spoluzavinily to, že mnoho lidí ztratilo naději v církvi a pochybuje o ní. Nemůžeme tedy být spokojeni se současným stavem, v němž se církve nacházejí. Nemůžeme v tom pokračovat předstírajíce, že jde všechno normálně dál. K ekumenismu není žádná odpovídající alternativa. Všechno ostatní by bylo v rozporu s naší odpovědností vůči Bohu a vůči světu. Otázka jednoty nás musí znepokojoval, musí v nás hořet.

3. Co můžeme dělat? Před jakoukoli terapií je nutno nejprve učinit analýzu. Moje církve, katolická církve, v současné době poukázala v dokumentu Kongregace pro nauku víry na rozdíly, které bohužel zůstávají, a tím nám tak připomněla úkol, který leží před námi. Víím, že mnoho, zejména evangelických bratrů a sester, se tím cítí být zraněno. Ani já tím nezůstávám nedotčen, také mi to činí potíže. Neboť lítost a bolest mých přátel je i mou bolestí. Nebylo naším záměrem někomu ublížit nebo ho snižovat. Chtěli jsme vydat svědectví pravdě, tak jako to očekáváme i od ostatních církví a jako to ostatní církve už dělají. Ani nám se nelíbí všechna prohlášení jiných církví nebo to, co o nás občas říkají. Ale co se dá dělat. Zdvořilostní nebo falešný ekumenismus, který skončí u toho, že se k sobě budeme pěkně chovat, nás daleko nedostane; jediná cesta vpřed je dialog – pravdivý a srozumitelný.

Co je jistě důležité, je skutečnost, že přes všechny rozdíly a tak zvané profily nepřestáváme vidět to společné, kterého je tak mnoho a které je důležitější. To je jasně vyjádřeno i v uvedeném dokumentu. Výslovně je tam uvedeno, že Ježíš Kristus je spasitelným způso-

bem přítomen i v církvích a církevních společenstvích, která jsou od nás odloučena. To skutečně není málo. Před několika desetiletími by bylo takové prohlášení naprosto nemyslitelné a nejsem si jistý, zda by je všichni naši ekumeničtí partneři vyslovili o nás. Rozdílly se tedy netýkají otázky toho, kdo je křesťanem, netýkají se ani otázky spásy; rozdílly spočívají v otázce konkrétního zprostředkování spásy a ve viditelné podobě církve. Pro katolíky a pravoslavné to nepředstavuje žádné podružné otázky. Neboť církev je ustanovena podle analogie tajemství Vtělení.² Je viditelná jako církev také ve své institucionální podobě. A kdo chce popřít, že jsme v této otázce bohužel ještě stále nedospěli ke konsenzu?

V tomto bodě se dotýkáme skutečného gordického uzlu, bohužel dosud nerozetnutého. Protože nejsme jednotní v chápání církve a ve velké části ani v chápání eucharistie, nemůžeme se shromažďovat u jednoho stolu Páně a společně jíst z jednoho eucharistického chleba a pít z jednoho eucharistického kalichu. Je to urážející a pro mnohé těžké břemeno. Ale zakrýt si rány nepomáhá; musíme je nechat otevřené, i když to bolí; jenom tehdy je můžeme léčit a s pomocí Boží zahojit.

4. Dovolte mi proto po analýze říci něco k terapii. Vinu za hlubokou bolest, která je následkem našeho rozštěpení, bychom neměli hledat jen u těch druhých. Všechny komise historiků, které v posledních letech zasedaly, dokázaly, že jednostranná obvinění ve valné většině případů neobstála před historickým přezkoumáním; většinou je vina na obou stranách. Měli bychom to upřímně vyznat a potom poprosit Boha a své bratry o odpuštění. Jen skrze toto očistění paměti je možný nový začátek. Bez obrácení a pokání není možný ekumenický pokrok. Vyžaduje to připravenost na obnovu a reformu, která je nezbytná v každé církvi a kterou musí každá církev sama u sebe začít.

Při pokusu dojít přes rozdělení ke konsenzu se ukázala být velmi plodnou metoda spočívající v zdůraznění konvergenčí, která pak vedla k pokroku v mnoha kontroverzních otázkách – vybavuje se mi například učení o ospravedlnění. Ale mezitím se tato metoda už zjevně stala vyčerpanou; v této chvíli už se touto cestou nedostáváme

² Srov. LG 8.

o moc dál. Pro mne to není důvod k rezignaci. Můžeme si svá stanoviska vzájemně sdělovat čestným a zajímavým způsobem. Můžeme tak činit nepolemickým a nevymezeným, pozitivním způsobem. Můžeme tak jednat v naději, že tím umožníme „výměnu darů“, jak to nazýval papež Jan Pavel II. To znamená: vzájemně se od sebe učit. Namísto omezování se na nejmenšího společného jmenovatele se můžeme navzájem obohacovat poklady, jež nám byly darovány.

Také na této cestě se stalo v posledních desetiletích mnoho dobrého. My, katolíci, jsme se naučili od evangelíků o významu Božího Slova; oni se současně naučili od nás o významu a podobě liturgie. Katolíci a evangelíci vděčí svým pravoslavným sesterským církvím za živější smysl tajemství; na Západě takto roste láska k ikonám. To jsou příklady, k nimž lze snadno přidat další. Stále se ještě příliš málo známe, a tak se stále ještě příliš málo milujeme.

Musíme si ovšem uvědomit, že nakonec nemůžeme jednotu „vytvořit“ – nemůže být naším dílem. Je to dar Ducha Svatého, jen on může usmířit srdce. O tohoto Ducha jednoty se musíme modlit. Duchovní ekumenismus je proto středem a srdcem ekumenismu.³

5. Jednota církve není samoúčelná. Nikdo z nás, ani církev, nežije sám pro sebe. Ježíš se modlil, aby všichni byli jedno, „aby svět uvěřil“ (Jan 17, 21). Cílem jednoty křesťanů je i jednota světa, v našem případě zejména sjednocování Evropy. Bylo to Světlo Kristovo, které Evropu sjednotilo a povzneslo. Na počátku dějin Evropy a v průběhu celého jejího vývoje stáli velcí světci: Martin a Benedikt, Cyril a Metoděj, Ulrich, Vojtěch, ženy jako Alžběta Uherská a Alžběta Duryňská, Hedvika Slezská, Brigita Švédská a mnoho dalších. Ve spojitosti s Evropou nelze zapomenout na reformátory, na Johana Sebastianu Bacha, na svědky jako byl Ditrich Bonhoeffer.

Ti, kteří popírají křesťanské kořeny Evropy, by měli být vyzváni, aby podnikli cestu od Gibraltaru přes Španělsko, Francii, Německo, Skandinávii a Polsko až do Estonska nebo z Říma do staré Konstantinopole a přes Kyjev až do Moskvy. Setkali by se s nejrůznějšími národnostmi a slyšeli nejrůznější jazyky, ale všude by našli kříž a v centru všech starých měst katedrálu. Popřít křesťanské kořeny Evropy je

³ Srov. UR 8.

možné jen se zavřenýma očima. Křesťanské kořeny nezůstaly neplodné ani v moderní době. Moderní idea důstojnosti lidské osoby a všeobecných lidských práv má původ v židokřesťanské tradici. Neměli bychom proto modernu paušálně odmítat, ale měli bychom ji chránit před sebedestrukci.

Evropa své poslání bohužel často zrazovala: v mnoha válkách vedených mezi křesťanskými národy, v koloniálním vykořisťování a utlačování jiných národů, v minulém století se dvěma strašlivými světovými válkami, dvěma diktaturami nepřátelskými vůči Bohu a člověku a holocaustem 6 miliónů Židů ve středu Evropy. Dnes stojí Evropa v nebezpečí, že své ideály nejen zradí, ale na ně – naprosto banálním způsobem – jednoduše zapomene. Primární nebezpečí nepředstavuje odpor ateistů, nýbrž zapomenutí Boha – zapomnětlivost, která jde přes Boží přikázání, lhostejnost, povrchnost, individualismus a neochota k nasazení svých sil a vlastních obětí pro společné dobro. Je to, jako bychom tančili na sopce nebo na sudu se střelným prachem. Všem pozorným současníkům jsou nové výzvy jasné. Uvedu jen pár: volání po spravedlnosti v globalizovaném světě, kde je bezpráví donebevolající, hrozba nemilosrdného terorismu, doufejme, že mírový, ale nutně poctivý střet s islámem.

Nepevná a vybledlá zbožnost tu nepomůže. Záchrana křesťanů ještě nikdy nespočívala v přizpůsobení se světu. „A nepřizpůsobujte se už tomuto světu, ale změňte se a obnovte svoje smýšlení,“ volá nás apoštol Pavel (Řím 12, 2). Volá se po nové evangelizaci. Je potřeba poctivá výživa odevzdanou, žitou vírou. Neboť Evropa nemůže být pouze ekonomickou a politickou jednotou; má-li mít budoucnost, potřebuje společnou vizi a společný základ hodnot. Evropa, a to znamená my, křesťané v Evropě, se musíme konečně probudit. Evropa musí dostát sobě, svým dějinám a svým hodnotám, které ji jednou povznesly a jedině jí mohou dát novou budoucnost. To je náš společný úkol.

Naším cílem je jednota, nikoli jednotnost Evropy. Rozdílné kultury jsou jejím bohatstvím. Co nás spojuje, je idea Bohem dané důstojnosti každého člověka, posvátnosti života, společného života ve spravedlnosti a solidaritě, úcty ke stvoření a nové kultury milosrdenství a lásky.

Těmto volbám z ducha evangelia máme být společně znamením, svědky i nástroji. Měli bychom přitom respektovat rozdílnost jiných náboženství, ale zároveň mít odvahu k naší vlastní odlišnosti, odvahu k odlišnosti jakožto křesťanů, odvahu vydávat svědectví Světlu Kristovu, které svítí všem, a přinášet je do světa, který je tak naléhavě potřebuje. Protože kdo nám může dát něco lepšího? Kde jinde najdeme taková slova života?! (srov. Jan 6, 68).

3. PŘÍSPĚVEK METROPOLITY SMOLENSKA A KALININGRADU KIRILLA

Sibiu, středa 5. září 2007
Zahájení

Příspěvek metropolity Smolenska a Kaliningradu Kirilla,
předsedy zahraničního oddělení moskevského patriarchátu,
na prvním plenárním zasedání 3. evropského ekumenického setkání

Sibiu, 5. září 2007

„Světlo Kristovo a církve“

Vaše svatosti, eminence a excelence, vážení otcové,
milé sestry a bratři!

Téma dnešního plenárního zasedání zní „Světlo Kristovo a církve“ a je nám, pravoslavným křesťanům, velmi blízké. Především už příchod Ježíše Krista na svět je křesťany pojímán jako zjevení Světla. Toto zjevení vyvrcholilo na hoře Tábor, kde byl Pán proměněn před svými učedníky: „A byl před nimi proměněn: jeho tvář zazářila jako slunce a jeho oděv zbělel jako světlo“ (Mt 17, 2). V pravoslavné teologii se rozvinulo téma světla z Táboru v učení o nestvořených božských energiích nebo působeních, v nichž se Bůh zjevuje. Podle učení svatého Řehoře Palamy a jeho následovníků je božským Světlem, které apoštolové viděli na hoře Tábor, Bůh sám, který se sdílí svému stvoření, především pak těm, jejichž zrak srdce je čistý a otevřený pro přijetí Světla. Toto světlo můžeme spatřit jak tělesnými očima, tak skrze vnitřní zrak svého srdce. Je to viditelné zjevení Boží milosti, božské energie: „Bylo světlo pravé, které osvěcuje každého člověka; to přicházelo na svět“ (Jan 1, 9). Člověk, jakožto obraz a podoba Boha (srov. Gen 1, 26), je schopný toto Boží Světlo ve svém životě přijmout a zjevovat.

Účast na Kristově světle znamená také učení se jeho přikázáním, přijetí Kristova učení. Kristus je Světlo a je také Slovo (Logos). Proto je pravé Světlo také Slovem, které oslovuje rozum a představuje intelektuální výzvu. „Víme také, že Boží Syn přišel a dal nám rozum, abychom poznávali pravého (Boha). My jsme v tom pravém (Bohu) skrze jeho Syna Ježíše Krista. On je pravý Bůh a věčný Život,“ říká apoštol Jan ve svém prvním listě (1 Jan 5, 20). Slovo Boží, opatrované církví, je základem posvátné tradice, nejdůležitější částí pravoslavné teologie a pravoslavného života. Posvátná tradice není v žádném případě pouhým souhrnem textů a zvyklostí, které se vytvořily v průběhu staletí, nýbrž Světlem osvěcujícím rozum a srdce mužů a žen. Není to pouze způsob myšlení, ale také způsob života. Posvátná tradice není zastaralá, je to samotný život církve a jejím zdrojem je Světlo Kristovo. Přestože pravoslavná tradice rozlišuje dva aspekty Světla – a sice Světlo jakožto milost, skrze niž se Bůh sdílí světu a skrze energie svět ovlivňuje, a Světlo jako Slovo pravdy – nejsou tato dvě Světla od sebe rozdílná, nýbrž je to jedno Světlo, které působí různými způsoby. Poznání pravdy není možné bez účasti na Božím životě, který přinesl Kristus a o němž se píše v Janově evangeliu: „V něm byl život a ten život byl světlem lidí“ (Jan 1, 4). Osvícenost ducha (lidského) není možná bez osvícení celé lidské bytosti Světlem Kristovým. V tom tkví pravý smysl osvícení. Takové osvícení, v němž se pojí poznání pravdy s účastí na věčném životě, se dosahuje v církvi. Právě v církvi se spojují Světlo jako milost a Světlo jako pravda a existují nerozlučitelně jako jednotný celek. Církev je prostorem Světla, ačkoli toto světlo svítí také daleko za její hranice a osvětluje „každého člověka; to přicházelo na svět“ (Jan 1, 9). Tuto vlastnost světla, která je milostí Ducha Svatého, měl na mysli apoštol a evangelista Jan, když napsal, že „Vítr vane, kam chce“ (Jan 3, 8). Nevymezujeme záři Světla Kristova hranicemi církve, přestože pevně věříme, že pramen tohoto světla se nachází v církvi, jež je tělem Kristovým (srov. Kol 1, 24).

Na základě takovéhoho chápání Světla chováme respekt vůči ostatním náboženským zkušenostem a tradicím, přestože při tom nezapomínáme na slova evangelia: „Kdo uvěří a dá se pokřtít, bude spasen; kdo však neuvěří, bude zavržen“ (Mk 16, 16). V tomto duchu

vedeme mezináboženské dialogy, které považujeme za důležité, a sice nejen pro lepší pochopení cizích náboženských tradic, nýbrž také pro plné pochopení své vlastní tradice.

Kristovo učení je světlem, neboť činí jasným a viditelným to, co se jinak zdá nejasné a tmavé. Umožňuje lidem získat pravé poznání o Bohu, lidech a světě. Člověk získává základní poznání díky zkoumání své přirozenosti a světa. Ale tyto poznatky nestačí k tomu, aby odhalily člověku perspektivu, která jej přesahuje. Budeme-li předpokládat, že existuje cosi vyššího v řádu života, co převyšuje lidskou přirozenost, nemůže to být poznáváno, pokud se samo lidstvu nezjeví. Člověk není schopen vidět ani svůj zevnějšek, pokud nemá zdroj světla – které však nevychází ze sebe samého, ale má svůj samostatný původ. V současné době se ve vědeckých kruzích zrodil názor, který zbavuje spory mezi vědou a náboženstvím jejich základu – a sice myšlenkou komplementarity vědy a náboženství. To znamená, že pro budování individuálního a společenského života potřebuje člověk jak náboženství, tak vědu. Křesťanství se dnes jako nikdy předtím zajímá o podporu získávání vědeckých poznatků a jejich praktické využívání.

Především však křesťanské církve dbají o to, aby uchovaly své výjimečné poselství, které bylo lidem zjeveno skrze Ježíše Krista, a aby je uvedly do života současného člověka. Z historie víme, že tato úloha nikdy nebyla snadná. Lidské slabosti se stávaly příčinou rozdělení, konfliktů a dokonce i válek mezi bratry. V prvním tisíciletí křesťanské éry se věřící snažili co nejjasněji slovy formulovat pravdy o Bohu, které jim byly zjeveny prostřednictvím Kristova poselství. Dnes máme jejich krátké shrnutí v nicejsko-cařihradském vyznání víry. Je tomu tak, přestože je křesťanské společenství dodnes rozděleno v pojetí základních dogmat víry. To lze tvrdit s jistotou, nicméně až do současnosti hájili všichni křesťané jednotné názory týkající se člověka a pravidel jeho života, zakotvených v morálních normách. Dnes je však i tato jednota rozlomena. Některá křesťanská společenství tato pravidla života, obsažená ve Slově Božím, již jednostranně změnila nebo tak činí nyní.

Proč se to děje dnes, na počátku 21. století? Jak to, že se v některých křesťanských kruzích stala populární myšlenka vývoje morál-

ních norem? Na jedné straně jsou tu pro to předpoklady v teologických směrech, které vysvětlují principy spásy v samotné víře, na úkor podceňování morality člověka. Ale v největší míře k tomu vedl, podle mého názoru, vliv sekularizovaného ducha světa. Je tu podezřelá shoda okolností mezi novým přístupem k morálce v křesťanských kruzích a šíření postmoderních paradigmat v sekulární společnosti. Postmodernismus v širokém slova smyslu předpokládá slučitelnost neslučitelných přístupů a stanovisek. Je možné, že je takový přístup opodstatněný v některých oblastech společnosti, ale nemůže být opodstatněný pro křesťany v oblasti morálky. Věřící nemohou uznávat zároveň hodnotu lidského života a právo na smrt, hodnotu rodiny a platnost homosexuálních párů, ochranu práv dítěte a záměrnou likvidaci lidských embryí pro medicínské účely.

Takový přístup však nezůstává pouze ideologií několika lidí, tj. v soukromé sféře, nýbrž se plynule stává závazným prostřednictvím odpovídajících právních norem jak v některých evropských zemích, tak mezinárodních organizacích. Pravoslavní křesťané východní Evropy, kteří mají zkušenost života v totalitním státě, dnes pozorují nebezpečné tendence ve vývoji politické moci. Křesťané velmi dobře znají princip, který vyjádřil sv. Augustin: „Předně – jednota, podružně – svoboda, ve všem – láska.“ Vychází tak najevo, jaká je dnes propast v tom, co považují křesťané, a co sekularizovaní lidé za přední a co za podružné. Tato okolnost působí děsivě na křesťany, kteří zastávají možnost pouze jediné morálky. Když jsou pak křesťané státní mocí nuceni, aby svým jednáním naplňovali morální normy, které odporují jejich víře, stává se pro ně taková moc nepřátelskou a nepřijatelnou.

V čem ale spočívá důvod takové neústupnosti křesťanství vůči etickému relativismu? Ta neústupnost vyplývá z víry, že v Kristu byla zjevena Boží pravda o člověku a jeho přirozenosti a že vzdání se této představy znamená zánik člověka a světa. Církev o Bohu a člověku nehlasá nějaký svůj individuální postoj, který by vycházel z těch či oněch důvodů, nýbrž pravdu sdělenou Božím zjevením. Když nějaký vědec, který objeví nový fyzikální zákon, má právo obhajovat objevenou pravdu, tím spíše má i církev právo obhajovat pravdu věčnou.

Alespoň pro nás křesťany by mělo být zřejmé, že Kristus světu zjevil své pravé Božství a pravé lidství. V něm byla zjevena plnost lidské přirozenosti. I Pilát, pohan, to uznává, když zvolá: „Hle, člověk!“ (Jan 19, 5). Lidská přirozenost zjevená v Kristu se nemusí dále vyvíjet a tedy nějak měnit – může být pouze lidmi osvojena, přijata za vzor. To znamená, že vše, co lze o člověku říci, bylo zjeveno v Kristu. Diskuze o tom, co je člověk, byla ukončena před dvěma tisíci lety. Proto teorie vývoje morálních norem, která je tak populární u některých křesťanů, je jen jakýmsi zalíbením v duchu tohoto světa, který rozvíjí tuto myšlenku ve formě postmoderního paradigmatu. Samozřejmě, v životě církve je mnoho proměnlivých zvyků, závislých na kulturních, geografických a historických podmínkách, ale základní pojetí lidské přirozenosti zůstává v jádře neměnné.

Boj za jednotnou společenskou morálku a křesťanské hodnoty v dnešní Evropě není možný bez spojení úsilí, především u křesťanů hlavních vyznání, bez ohledu na rozdíly jejich věrouk. Starý termín „ekumenismus“ je sotva vhodný pro splnění tohoto úkolu. Vytvoření systému křesťanské solidarity v Evropě na bázi jednotné a nedělitelné morálky evangelia a společného svědectví o křesťanských hodnotách, vyplývajícího z této solidarity, je podle našeho názoru poslední příležitostí, kterou křesťané mohou společným úsilím obnovit duši Evropy. Právě pro tento důvod se musí křesťanská společenství vzájemně podporovat, udržovat přátelské vztahy, vzájemně si vyměňovat názory, společně vystupovat před tváří tohoto světa a provádět společné plány. Ruská církev ví velmi dobře ze svých zkušeností z totality, co znamená křesťanská solidarita v Evropě.

Tato solidarita se projevuje i dnes. U příležitosti znovusjednocení Moskevského patriarchátu a Ruské zahraniční církve jsme dostali vřelá bratrská blahopřání od mnoha křesťanských církví. Také solidárně cítíme s ostatními křesťany v otázkách mnoha dnešních výzev sekularismu, odduchovnění, chudoby a radikalismu. Tím, že máme společné křesťanské dědictví, můžeme spolu snáze nalézt společné porozumění těmto výzvám než s lidmi jiné víry nebo jiné ideologie. Jsem přesvědčen, že tato solidarita v čelení novým výzvám může vnést novou dynamiku do mezikřesťanských vztahů v Evropě a pro-

budit v mnoha společenstvích ztracený zájem o teologický dialog a hledání Bohem přikázané jednoty.

Při bránění společných morálních hodnot musí křesťané hledat spřízněnce také u stoupců jiných náboženství, která s křesťany sdílí podobná etická stanoviska. Za tímto účelem je nezbytné vyvíjet mezináboženské vztahy jak v Evropě, tak na celém světě. Při všech vzájemných rozdílech mají tradiční světová náboženství společné přesvědčení o přednosti věčných hodnot před hodnotami pomíjejícími. To pomáhá při společném vystupování vůči tomu, co představuje hrozbu pro morální řád lidského života. Vrcholné setkání náboženských představitelů, které se konalo v červenci 2006 v Moskvě a stalo se jednou z největších mezináboženských událostí v Evropě, ukázalo, že zástupci velkých světových náboženství mají podobné názory ve vztahu k etice. Všichni vyjádřili znepokojení nad morálním relativizmem, který dnes často získává převahu.

Křesťané mohou najít určitou podporu, co se týče otázek morálky, také u nevěřících, kteří nezastávají náboženské názory, ale obhajují etické normy, které jsou podobné těm křesťanským. Na tom není nic překvapujícího – už svatý apoštol Pavel psal v listu Římanům: „Když totiž pohané, kteří Zákon nemají, z přirozeného popudu dělají to, co zákon nařizuje, jsou sami sobě zákonem, ačkoli Zákon nemají. Tím jen ukazují, že obsah zákona mají vepsaný ve svém srdci“ (Řím 2, 14–15). Jinými slovy, křesťané musí spolupracovat se všemi lidmi dobré vůle ve jménu nalezení a uchování shody ve společnosti ve vztahu k morálním normám. K dosažení tohoto cíle je třeba, aby křesťanská společenství pracovala s veřejným míněním, resp. aby vedla dialog se státními i mezinárodními strukturami. Když křesťané požadují jednotnou etiku pro veřejnou sféru, měli by pak ponechat na svědomí každého člověka, jakým způsobem si zařídí svůj soukromý život v souladu se svými hodnotami. V tomto bodu mohou následovat jiný výrok apoštola Pavla: „Kdo jsi ty, že soudíš cizího služebníka? Stojí přece nebo padá jen podle (rozhodnutí) vlastního pána. Ale bude stát pevně, protože Pán je dost mocný, aby ho udržel zpříma“ (Řím 14, 4). Tak mohou jiné názory, které představují alternativy k obecné morálce, v soukromém životě zůstat. Nesmí být stíhány, ale

také nesmí být podporovány a propagovány jakožto normy ve veřejném životě.

Mnoho lidí v dnešní Evropě, včetně nevěřících, si uvědomuje, že křesťanství je mocným zdrojem podpory pro evropskou civilizaci. Toto vědomí v Evropě vzešlo poté, co se setkala s hrozbami jiných civilizací v globálním světě. Aby Evropa v dnešním světě přežila, musí nadále zůstat křesťanským kontinentem. Neznamená to, že v ní není místo pro lidi vyznávající jiná náboženství nebo světonázory. Znamená to pouze uznání význačné role křesťanství na tomto kontinentě v minulosti, současnosti i budoucnosti. Takové uznání závisí v mnoha ohledech na tom, jak dalece jsou křesťané sami schopni uchovat v rychle se měnícím multikulturním světě svou křesťanskou identitu, a na tom, nakolik jsou schopni zůstat věrnými Kristu.

„Tak ať vaše světlo svítí lidem, aby viděli vaše dobré skutky a velebili vašeho Otce v nebesích“ (Mt 5, 16). Svět může vidět, přijmout a chválit nebeského Otce tehdy, když světlo vycházející z těch, kdo v něj věří, je světlo jeho Syna.

4. PŘÍSPĚVEK DR. WOLFGANGA HUBERA, BISKUPA A PŘEDSEDY RADY EVANGELICKÝCH CÍRKVÍ V NĚMECKU

Sibiu, středa 5. září 2007
Zahájení

Dr. Wolfgang Huber, biskup
Předseda rady evangelických církví v Německu

„Světlo Kristovo a církev jednota, spiritualita a svědectví“

Přednáška na 3. evropském ekumenickém shromáždění

Hermannstadt, 4. září 2007

1. Kdo byť jen jednou nahlédne do Písma svatého, tomu zasvitne světlo. „Hospodin je mé světlo a má spása, koho bych se bál?“ (Žl 27, 1).

Jan Křtitel, jak uvádí Janovo evangelium, „přišel jako svědek, aby svědčil o tom světle, aby všichni uvěřili skrze něho. On sám nebyl tím světlem, měl jen svědčit o tom světle“ (Jan 1, 7–8). A Ježíš Kristus, na kterého Jan Křtitel odkazuje, podle svědectví Janova evangelia o sobě říká: „Já jsem světlo světa. Kdo mě následuje, nebude chodit v temnotě, ale bude mít světlo života“ (Jan 8, 12).

Křesťanské svátky jsou ve všech našich kostelech svátky světla. Na pouti, která nás dovedla až na toto shromáždění v Hermannstadtu, bylo vyrobeno a zapáleno mnoho svící, které měly být předznamenáním tohoto setkání, na němž jsme se teď sešli. Světlo svíce je předzvěstí světla Kristova. Kristus – světlo – proniká všechny temnoty.

V bohoslužbách všech vyznání zaznívá na Velikonocích slavnostní střídavý zpěv mezi liturgem a lidem: „Kristus – světlo světa – budiž

Bohu věčné díky.“ Zatímco světlo velikonoční svíce postupně osvětluje tmavý kostel, procházíme cestou z temnoty smrti do světla života, který nám Kristus dává.

Podle Skutků apoštolů ohnivé jazyky svolávaly prvního dne Letnic Kristovy následovníky. Světlo je symbolem orientace i pro křesťanské skutky: „Žijte jako děti světla. Ovoce tohoto světla totiž (záleží) ve všestranné dobrotě, spravedlnosti a v (životě podle) pravdy“ (Ef 5, 8b–9).

2. Světlo Kristovo je pramenem naší spirituality, naplňuje srdce, duši a ducha. V něm smíme žít a jako děti světla podávat svědectví o jeho plodech – o dobrotě, spravedlnosti a pravdě.

Téma tohoto shromáždění je pro nás velkou motivací k tomu, abychom si nově uvědomili poklad společné křesťanské spirituality. Toto povzbuzení přichází v pravý čas, neboť mnoho lidí i v Evropě se táže na novou spiritualitu. Někdy se jejich pohled zaměří i do dálky. Ovšem nejdříve je potřeba spirituální hloubku křesťanské tradice a její trvalou schopnost inspirace nově ozřejmit a podat, aby byla přístupná pro náš evropský kontinent. Jako církve můžeme a máme společně vyzívat Evropany k tomu, aby si byli vědomi hloubky křesťanské zkušenosti obsažené v křesťanské tradici našeho kontinentu.

Abychom splnili tuto úlohu, můžeme společně z historie křesťanské modlitby a křesťanského vyznání, zpěvu a myšlení vytvořit kánon základních duchovních textů. Taková sbírka by mnoha lidem zpřítomnila bohatství naší duchovní tradice. Pomohla by nám nově objevit sílu tradovaných textů a uvědomit si zaměření, které z nich vychází.

Na mnoha místech vytváří vzbuzený zájem o spiritualitu důležitou protiváhu k hektičnosti a materialismu dnešní doby. V touze po spiritualitě se ukazuje protest proti vše pohlcující ekonomii, která se nezastaví ani před ekonomizací duše – ledaže tomuto procesu učiníme přítrž. Spiritualita je pokladem naší církve, který je potřeba prosazovat a upevňovat. Jsme vděční za duchovní společenství, v nichž je tato spiritualita obzvláště živá.

3. Obnova křesťanské spirituality je rovněž rozhodujícím základem pro společné svědectví církví v našem světě. Vědomí, že jde o spo-

lečné svědectví, je živé, vždy když slavíme bohoslužbu – neboť každá bohoslužba překračuje hranice společenství, které se na bohoslužbě shromažďuje; na každé bohoslužbě je přítomno jedno Tělo Kristovo. Základem veškerého společného působení našich církví je ekumenická spiritualita, společné naslouchání a modlení. K tomu potřebujeme základní formy pro společné bohoslužby slova, jakož i kroky v oblasti svátostné zbožnosti.

Vzájemné uznávání křtu v našich církvích má pro toto prožívání společenství mimořádný význam. Za to, že toto vzájemné uznávání křtu získalo jasnou podobu, můžeme děkovat kardinálu Walteru Kasperovi a papežské Radě pro jednotu křesťanů, která v roce 2002 předložila příslušný návrh. Jsem vděčný, že pracovní společenství křesťanských církví v Německu tento podnět přijalo. 29. dubna tohoto roku zástupci jedenácti církví podepsali v Magdeburgu dohodu o vzájemném uznávání křtu. Závěrečná věta tohoto dokumentu zní: Všechny podepsané církve uznávají „každý křest, který je podle příkazu daného Ježíšem ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého vykonán znamením ponoření do vody nebo polítí vodou“.

Ježíšovo přikázání křtít má v těchto slovech zřetelnou přednost před otázkou, jakým způsobem jsou v jednotlivých církvích nositelé – nebo nositelky – úřadů legitimováni k udělování této svátosti. Takováto úvaha, která dává přednost Ježíšovu příkazu nebo pozvání před rozdílným chápáním úřadů, může, a o tom jsem přesvědčen, otevřít přístup k odpovědi na otázku ohledně společenství při slavení Poslední večeře. Ve snaze o řešení této otázky bychom neměli ochaňovat. Všude tam, kde jsou lidé s rozdílnou církevní příslušností spojeni s členy různých jiných křesťanských církví v ekumenických rodinách, v ekumenických duchovních společenstvích nebo v pracovních kolektivech, se ukazuje, jak rychle jdou v této oblasti věci dopředu. Kvůli lidem bychom měli hledat cesty, na kterých ani tak nesetřeme trvalý rozdíly v chápání úřadu a Poslední večeře, ale spíše je přijme jako různé cesty k jednomu světlu Kristovu.

Jako církve totiž neseme odpovědnost za to, aby se spojení lidí s Ježíšem Kristem, který je světlem i pro jejich osobní život, nerozvolnilo, ale upevnilo. Společně stojíme před úkolem, aby těmto lidem nebyla cizí jejich církevní vlast, nýbrž jim byla důvěrná a stále

více blízká. A vůči lidem, jimž se naše víra odcizila, máme společný úkol toto světlo nikoli zatemňovat, nýbrž dát mu volnou cestu. V nábožensky pluralitní Evropě neznamená ekumenické společenství jen svědectví požadované evangeliem, ale základní kámen společného úkolu „obhájit se před každým, kdo se vás ptá po důvodech vaší naděje“ (1 Petr 3, 15). Způsob našeho ekumenického společenství má velký význam pro to, zda naše hlásání získá důvěru. Je tedy rozhodující zkouškou, jestli se nám podaří naše společenství dále rozvíjet ve formě spirituality a bohoslužeb.

4. Společně vyznáváme s nicejským a konstantinopolským koncilem: „Věřím ... v jednoho Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího, který se zrodil z Otce přede všemi věky: Bůh z Boha, Světlo ze světla, pravý Bůh z pravého Boha ...“. Vyznání se orientuje na jednotu, která je nám dána; jí nemůžeme disponovat. A protože jednota církve spočívá v Kristu jako jejím pánu, může existovat pouze jednota v pravdě. Na této jistotě spočívá naše ekumenická spiritualita. Zápas o jednotu v pravdě charakterizuje dějiny našich církví od počátku. Tento zápas je základním tématem dějin křesťanství. Zůstává určujícím i tam, kde boj o pravdu s sebou přinesl rozkol. Ale protože to tak je, máme povinnost brát vážně obojí: výzvu k jednotě stejně jako zápas o pravdu. A proto musíme při našem ekumenickém snažení učinit zadost obojímu: jednotě založené v Kristu a rozdílným přístupům k jedné pravdě, kterou je Kristus. Tím se vysvětlují různé cesty našich církví; zároveň se vysvětluje, že jsme i ve svých rozdílech na sebe vzájemně navázáni.

Naším úkolem je usilovat o jednotu a podporovat ji, protože ona je v Kristu už skutečností. Máme se vzájemně respektovat v tom, jak se vždy v zápase o jednu pravdu snažíme být věrni Kristu jako pánu církve, jejímu základu a cíli. To se děje s vědomím, že žádné církevní společenství samo nedisponuje tím, že je církví. Každou církev charakterizuje dvojakost: světlo a stín, spravedlnost a hřích, věrnost a zrada, víra a malověrnost. „Věřím! Pomož mé slabé víře!“ (Mk 9, 24); toto volání o pomoc může, ano, musí být společným voláním všech církví.

Jedině v této pokoře můžeme položit otázku ohledně „církve ve vlastním smyslu“. Církve ve vlastním smyslu je před Bohem sjednocena ve vyznání viny a doufá v jeho milost; narovnává lidem cestu

k Boží svatosti a nechává je mít účast na příslibu smíření. Tím, že naše církve naslouchají Božímu slovu a společně prokazují milosrdenství a s milosrdenstvím potkávají svého bližního, jsou „církve ve vlastním smyslu“.

Z tohoto důvodu to považuji v každém případě za ekumenicky nevhodné, když se pojem „církve ve vlastním smyslu“ stane mezi církvemi jablkem sváru. Odpovídající formulace římskokatolických autorit nelze od dokumentu vatikánské Kongregace pro nauku víry z 11. července tohoto roku označit za nic více než „nuceně provedené zkrácení části věty“. Mnohem více nyní potřebujeme společné východisko. Nerozumí se totiž samo sebou, že vlak ekumenismu jede dál. Musíme tento pohyb spíš mnohem víc chtít společně; a musíme se dohodnout na jeho směru. Neměli bychom ve vši pokoře uznat, že žádná z našich církví nemůže sama zobrazit celé spektrum barev uvnitř Kristova světla? I tím je naše ekumenické úsilí hnáno, aby žádná církev nemohla sama obsáhnout nebo odrážet světlo Kristovo. Pokud by nějaká církev vznesla nárok, že jedině v ní se aktualizuje přítomnost Ježíše Krista a tak i základ církve, sama by nejen ztížila společné svícení ve světle Ježíše Krista, tím by mu i zabránila.

Pro evangelické církve je proto respektování církevnosti těch, kteří zápasí o jednotu a Kristovu pravdu, důležitou základní ekumenickou zásadou. My nejsme schopni rozpoznat, zda cestu k jednotě v mnohosti nebo ve smířené různosti lze najít jiným způsobem. Tím samozřejmě nepodceňujeme těžkosti. Ekumenu musíme dnes vytvářet za předpokladů, že zúčastněné církve nemají jen různá pojetí církve, odlišné představy o úřadech a ordinaci, o vztahu mezi Písmem a Tradicí nebo o ženách v duchovním úřadu, ale že mají i rozdílné představy o tom, co je „viditelnou jednotou“. Bylo by nicméně příliš podivuhodné, kdyby se různá teologická východiska a různé dějinné zkušenosti neodrážely i v různých pojetích církevní jednoty.

Neměli bychom si už vzájemně předhazovat rozkoly v našich dějinách. Když se evangelické církve v těchto letech připravují na pětisté výročí reformace, je nutné, aby se reformace neoddělila od společných kořenů křesťanství. Naopak: úmyslem reformátorů nebylo založit novou církev, nýbrž překonat zatemnění víry, aby Kristovo světlo jasně svítilo všem. I evangelická církev má své kořeny v bibli

a v rané církvi. Reformátoři byli determinováni věrností biblickému poselství a společným vyznáním křesťanství, a tuto věrnost chceme stále znovu zachovávat.

5. Role církví se v Evropě během uplynulých dvou století hluboce změnila. Se sjednocením Evropy je nám to stále jasnější. Evropské státy, které jsou dnes převážně nábožensky neutrální, si náboženské svobody váží a podporují ji. Doba státních církví je tak pryč. A přesto dějiny působení evangelia stále trvají: je hlásáno poselství o Boží milosti, lidé zakotvují svůj život ve víře a nechávají se podněcovat ke skutkům lásky, a myšlenka křesťanské svobody přetrvává i tam, kde chybí odkaz na její kořeny. Myšlenka lidských práv a náboženské svobody, demokratická státní zřízení, zaměření společenského jednání na spravedlnost, na solidaritu s lidmi v nouzi nebo s uprchlíky, myšlenka smířené Evropy žijící v míru – to vše vděčí rozhodujícím podnětům křesťanské víry a tím i židovské tradice. Cítíme to stále zřetelněji. Proto neodpovídá pravdě představa, že se má víra odsunout do sféry soukromého života a že společenský život je možný bez veřejného zviditelnění náboženství a víry.

Moderní vývoj Evropy souvisí samozřejmě také s procesem vystupování z církví. V Evropě vyrostlo mnoho lidí, aniž by se něco dověděli o Kristu. To ovšem neznamená, že by v moderních evropských společnostech už nebyl prostor pro víru. Teze, že moderní evropské společnosti se postupně sekularizují, neodpovídá skutečnosti. Spíše lidé sami mohou disponovat svou svobodou k víře a odklonem od ní, a to bez státního poručnictví. Mezi množstvím přesvědčení a náboženství má křesťanská víra v evropské společnosti nezaměnitelné místo. Je na nás, abychom toto místo využívali a evangeliem vše prosvěcovali.

Proto je potřeba, abychom vstoupili do konstruktivní konfrontace se sebepojetím evropské moderny. Evangelická víra si cení a ochraňuje impulsy osvícenství a individuální svobody, které nikoli jako poslední podnítila reformace, oceňuje jasné rozlišení mezi vyznáním a občanskými právy nebo mezi státem a církví, impulzy kritické vědy a odpovědné svobody lidského života. Právě na tomto základě se tato víra kriticky staví proti obrácení svobody ve svévoli, vědeckého poznání v nárok na všemohoucnost nebo hospodářského pokroku v nárok na nadvládu ekonomie.

Reformované církve a jejich teologie se vždy zasazovaly o úzkou a nutnou souvislost mezi vírou a rozumem. Nicméně víra má všude a vždy úkol ukázat každému rozumu jeho meze. Víra a rozum mají každý svou oblast; zůstávají ovšem ve vzájemném vztahu. To máme dnes společně prokázat těm, kteří by chtěli víru a rozum oddělit – ať už tím, že víru prosazují jako nerozumnou a tím iracionální, nebo tím, že chtějí držet rozum bez víry a tím jej považovat za absolutní.

6. Zastupuji reformované církve v dnešním prvním plénu našeho shromáždění. Hlas z Wittenbergu přináším do Hermannstadtu. Proto končím s prosbou, kterou formulovalo přípravné shromáždění ve Wittenbergu v únoru tohoto roku: „V pokoře a modlitbě povzbudíme naše spolukřesťany, aby otevřeli svá srdce skutečnému světlu Ježíše Krista a společně s námi usilovali o to, abychom přinášeli našemu kontinentu spravedlnost a naději. Kristovo světlo nás inspiruje k tomu, abychom v našem rozštěpeném světě svědčili o darech pokoje, smíření a jednoty a za ně se zasazovali.“

5. POSELSTVÍ 3. EVROPSKÉHO EKUMENICKÉHO SETKÁNÍ

Sobota 8. září 2007
Svátek narození Panny Marie

„Světlo Kristovo svítí všem!“

My, křesťanští poutníci z celé Evropy i odjinud, jsme svědky proměňující síly tohoto světla, které je silnější než temnota, a prohlašujeme je za všeobsahující naději našich církví, celé Evropy a veškerého světa.

Ve jménu Trojjediného Boha, Otce, Syna i Ducha Svatého, jsme se shromáždili ve městě Sibiu v Rumunsku (ve dnech 4.–9. září 2007). Toto 3. evropské ekumenické setkání reflektovalo zejména bohatství pravoslavné spirituality a tradice. Připomínáme si a obnovujeme vážné závazky, které jsme již učinili v Basileji a Štýrském Hradci (Graz), a litujeme toho, že se nám dodnes některé z nich ještě nepodařilo splnit. Přesto však naše důvěra v přeměňující energii Světla Kristova je silnější než temnota rezignace, fatalismu, strachu a lhostejnosti.

Naše 3. evropské ekumenické setkání začalo v roce 2006 v Římě a pokračovalo v roce 2007 ve Wittenbergu. Tato ekumenická pouť zahrnovala mnoho regionálních setkání – například setkání pravoslavných církví na Rhodu nebo setkání mládeže v St. Maurice (Švýcarsko). S radostí vítáme mladé lidi a přínos, který znamenají pro naše setkání. S povzbuzením a podporou Ekumenické charty pokračovalo naše setkání v práci předchozích ekumenických setkání a bylo příležitostí pro výměnu darů a vzájemné obohacení.

Nejsme na této pouti sami. Kristus je s námi a nachází se v oblaku svědků (srov. Žid 12, 1), doprovázejí nás mučedníci této doby; svědectví jejich života a smrti nás inspiruje jak jednotlivě, tak jako

společenství. Ve společenství s nimi se zavazujeme nechat zářit světlo proměněného Krista skrze naše vlastní svědectví, hluboce zakořeněné v modlitbě a lásce. To je naše skromná odpověď na oběť jejich životů.

Světlo Kristovo v církvi

Světlo Kristovo nás vede k tomu, abychom žili pro druhé a ve vzájemném společenství. Naše svědectví naděje a jednoty pro Evropu a svět bude věrohodné pouze tehdy, budeme-li pokračovat v naší cestě k viditelné jednotě. Jednota není jednolitost. Má obrovský význam prožívat znovu toto společenství (koinonia) a dělit se navzájem o duchovní dary, které podnítilo ekumenické hnutí od svého začátku.

V Sibiu jsme znovu pocítili bolestné rány rozdělení mezi našimi církvemi. To se týká i našeho chápání církve a jednoty. K této rozdílnosti přispěl i odlišný historický a kulturní vývoj ve východním a západním křesťanství; k jejímu pochopení je zapotřebí naší usilovné pozornosti a soustavného dialogu.

Jsmo přesvědčeni o tom, že celá křesťanská rodina se musí zabývat otázkami nauky a musí se snažit nalézt široký konsenzus v otázkách morálních hodnot, které vycházejí z Evangelia a hodnověrného křesťanského životního stylu, který v našem moderním sekulárním světě výzev vydává radostné svědectví světlu Kristovu, a to jak v soukromém životě, tak ve sféře veřejné.

Naše křesťanská spiritualita je drahocenná pokladnice. Otevřeme-li ji, objevíme rozmanitost jejího bohatství a otevřeme svá srdce kráse Ježíšovi tváře a síle modlitby. Pouze pokud se přiblížíme našemu Pánu Ježíši Kristu, můžeme se také sblížit vzájemně mezi sebou a zažít skutečnou koinonii. Nemůžeme učinit nic jiného, než sdílet tato bohatství se všemi muži a ženami, kteří na tomto kontinentě hledají světlo. Duchovní začínají se svým vlastním obrácením, které vede k proměně světa. Naše svědectví Světlu Kristovu je vážný závazek naslouchání, žití a vzájemného sdílení prožívání života a naděje, které z nás učinily následovníky Krista.

Doporučení č. 1: Doporučujeme obnovit naše poslání, jednak jakožto jednotlivců, jednak církví, vyznat Krista jako Světlo a Spasitele světa.

Doporučení č. 2: Doporučujeme pokračovat v diskuzi o vzájemném uznávání křtu, s vědomím důležitých úspěchů v této oblasti dosažených v některých zemích. Uvědomujeme si, že tato otázka je hluboce spjata s chápáním eucharistie, úřadu a ekleziologie obecně.

Doporučení č. 3: Doporučujeme nalézat cesty a zkušenosti, které nás mohou sjednocovat: modlitbu za sebe navzájem a za jednotu, ekumenické pouti, společné teologické vzdělání a studium, sociální a diakonické iniciativy, kulturní projekty podporující život společnosti založený na křesťanských hodnotách.

Doporučení č. 4: Doporučujeme plnou účast celého Božího lidu na životě našich církví a – zejména na tomto setkání – reagovat na výzvy mládeže, seniorů, etnických menšin a handicapovaných osob.

Světlo Kristovo pro Evropu

Věříme, že všichni lidé jsou stvořeni k obrazu a podobě Boha (srov. Gen 1, 27) a jsou hodni rovné míry úcty a lásky nezávisle na rozdílech víry, kultury, věku, pohlaví nebo etnického původu. Vědomi si toho, že naše společné kořeny leží hlouběji než naše rozdělení, a ve snaze o obnovu jednoty a funkce církví v dnešní evropské společnosti, jsme se soustředili na naše setkání s lidmi vyznávajícími jiná náboženství. Zejména vzhledem k našemu jedinečnému vztahu k židovskému národu jakožto lidu Smlouvy odmítáme všechny formy současného antisemitismu a tedy i tímto podporujeme Evropu jako kontinent osvobozený od jakéhokoli násilí. V našich evropských dějinách lze nalézt období drsných konfliktů, ale stejně tak i období mírumilovného soužití mezi lidmi všech náboženství. V naší době není jiná alternativa než dialog – který není míněn jako kompromis, nýbrž jako dialog života, v němž si můžeme ve vzájemné lásce říkat pravdu. My všichni se musíme více učit o všech náboženstvích a doporučení Ekumenické charty je třeba dále zdokonalit. Obracíme se na všechny spolukřesťany a na všechny, kdo věří v Boha, s výzvou, aby respektovali svobodu vyznání ostatních lidí, a vyjadřujeme svou

solidaritě s křesťanskými společenstvími, která žijí na Středním východě, v Iráku a kdekoli jinde na světě jako náboženské menšiny cítící ohrožení své existence.

Když potkáváme Krista ve svých potřebných bratřích a sestřích (srov. Mt 25, 44–45) a jsme společně osvícováni Světlem Kristovým, zavazujeme se jako křesťané, v souladu s biblickým příkazem jednoty lidskosti (srov. Gen 1, 26–27), činit pokání za hřích vyloučení; prohloubit naše pochopení „jinakosti“, bránit důstojnost a práva každé lidské bytosti, poskytnout ochranu těm, kteří ji potřebují, a sdílet Světlo Kristovo, které do Evropy přinášejí jiní, apelovat na evropské státy, aby upustily od neoprávněného zadržování přistěhovalců, vynaložit veškeré úsilí na zajištění regulérní imigrace a následné integrace přistěhovalců, uprchlíků a azylantů, respektovat soudržnost rodiny a potírat obchod s lidmi a vykořisťování obětí tohoto obchodu. Vyzýváme církev, aby bezbranným přistěhovalcům věnovaly ještě více své duchovní péče.

Doporučení č. 5: Doporučujeme, aby naše církve uznaly, že křesťanští imigranti nejsou pouze adresáty duchovní péče, ale že také mohou mít plnou a aktivní roli v životě církve a společnosti, aby zlepšily svou pastorační péči o migranty, azylanty a uprchlíky a aby prosazovaly práva etnických menšin v Evropě, zejména pokud jde o Romy.

Mnozí z nás jsou vděční, že jsme se v posledních desetiletích v Evropě dočkali hlubokých změn. Evropa je však větší než Evropská unie. Jakožto křesťané sdílíme odpovědnost za formování Evropy jako kontinentu míru, solidarity, účasti a stálosti. Vážíme si závazku evropských institucí, jakými jsou EU, Rada Evropy a OBSE (Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě), k otevřenému, nezastřenému a pravidelnému dialogu s evropskými církvemi. Nejvyšší představitelé evropské politiky nás poctili svou návštěvou a tak vyjádřili svůj velký zájem o naši práci. Teď je na nás, abychom doplnili tento dialog o duchovní sílu. Evropa byla původně politickým projektem k zajištění míru; dnes se spíše než ekonomickým prostorem musí stát především Evropou lidí.

Doporučení č. 6: Doporučujeme další zdokonalení Ekumenické charty jakožto povzbuzujícího ukazatele na naši ekumenické cestě v Evropě.

Světlo Kristovo pro celý svět

Boží slovo zneklidňuje nás i naši evropskou kulturu. Ti, kdo žijí, nemají už žít sami pro sebe, nýbrž pro Toho, který zemřel a znovu vstal! Křesťané se musí oprostít od strachu a nenasytného lakomství, které nás vedou k egoismu, slabosti, omezenosti a uzavřenosti. Boží slovo nás vyzývá k tomu, abychom nepromrhali cenné dědictví těch, kteří se v uplynulých šedesáti letech zasadili o mír a jednotu v Evropě. Pokoj je veliký a cenný dar. Všechny země touží po míru, všechny národy čekají, až budou osvobozeny od násilí a teroru. Důrazně se zavazujeme k obnoveným snahám o tyto cíle. Odmítáme válku jako prostředek pro řešení konfliktů, podporujeme nenásilné způsoby řešení sporů a jsme znepokojeni znovuzbrojením armád. Násilí a terorismus ve jménu náboženství jsou popřením náboženství.

Světlo Kristovo osvětluje pojem „spravedlnost“ a spojuje ho s Božím milosrdenstvím. Takto osvětlené neumožňuje žádný dvojnásobný výklad. Proces radikální globalizace trhu prohlubuje všude na světě i v Evropě rozdělení lidské společnosti na vítěze a poražené, snižuje hodnotu bezpočtu lidí, má katastrofální ekologické důsledky. Především se zřetelem na změnu klimatu není slučitelná se starostí o budoucnost naší planety.

Doporučení č. 7: Vyzýváme všechny křesťany, aby vši silou podporovali Rozvojové cíle nového milénia Spojených národů jakožto nutný krok ke zmírnění chudoby.

Doporučení č. 8: Doporučujeme, aby Rada evropských biskupských konferencí a Konference evropských církví ve spolupráci s církvemi v Evropě i církvemi na jiných kontinentech zahájily proces konzultací, který se bude zabývat odpovědností Evropy za ekologickou spravedlnost, za spravedlivé formování globalizace a právy Romů a jiných evropských etnických menšin.

Dnes, více než kdykoli předtím, si uvědomujeme, že Afrika, kontinent úzce spjatý s našimi dějinami a budoucností, zažívá teď takovou chudobu, k níž nemůžeme zůstat lhostejní a nečinní. Bolesti Afriky se dotkly srdce našeho shromáždění.

Doporučení č. 9: Doporučujeme podporu iniciativ zasazujících se o prominutí dluhů a podporu spravedlivého obchodu.

Upřímným a objektivním dialogem přispíváme a podporujeme vytvoření obnovené Evropy, v níž neměnné křesťanské principy a morální hodnoty vycházející z evangelia slouží jako svědectví a podporují naše působení na evropské společnosti. Naším úkolem je prosazovat tyto principy a hodnoty nejen v soukromém, ale i ve veřejném životě. Budeme spolupracovat s lidmi vyznávajícími jiná náboženství, kteří sdílí naše úsilí o vytvoření Evropy založené na hodnotách, která se může dále politicky a hospodářsky rozvíjet.

Se starostí o Boží stvoření se modlíme za větší míru citlivosti a ohleduplnosti vůči jeho úžasné rozmanitosti. Vyvíjíme úsilí proti jeho bezostyšnému vytěžování, neboť celé tvorstvo čeká na spásu (srov. Řím 8, 23) a zavazujeme se, že budeme usilovat o rovnováhu mezi lidstvem a přírodou.

Doporučení č. 10: Doporučujeme, aby se období od 1. září do 4. října vyhradilo modlitbě za ochranu stvoření a podpoře udržitelného životního stylu, který zvrátí naši účast na klimatických změnách.

Vzdáváme hold všem, kteří přispěli k této cestě, především mladé ekumeně, která vybídla toto setkání k odvážnému životu podle evangelia a společně se modlíme:

Kriste, pravé Světlo, které osvěcuje a posvěcuje každého člověka, který přišel na tento svět, osvět' nás světlem své přítomnosti, v níž můžeme spatřit nedosažitelné světlo, a veď nás po cestě svých přikázání. Spas nás a přiveď nás do svého věčného království. Neboť ty jsi Stvořitel, Opatrovník a Dárce všeho dobrého. V tobě je naše naděje a tobě vzdáváme slávu nyní i navěky. Amen.